

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ

**ДА ВАСКРСНЕ БОГ:
ПРАВОСЛАВНА ЗАШТИТА ОД ВРАЏБИНА
И ОКУЛТИЗМА**

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ

ДА ВАСКРСНЕ БОГ
ПРАВОСЛАВНА ЗАШТИТА ОД
ВРАЏБИНА И ОКУЛТИЗМА

Чачак, 2025.

САДРЖАЈ

КЊИГА НА КОРИСТ ЉУДСКЕ ДУШЕ: УМЕСТО ПРЕДГОВОРА	9
---	---

ЗЛИ ДУХОВИ: ГЛАВНИ НЕПРИЈАТЕЉИ НАШЕГА СПАСЕЊА И СРЕДСТВА ЗА УСПЕШНУ БОРБУ СА ЊИМА

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА	16
-------------------------	----

I ХРИШЋАНСКО УЧЕЊЕ О ЗЛИМ ДУХОВИМА

<i>Зли духови – лична су бића</i>	18
<i>Каквим својствима располажу зли духови?</i>	23
<i>Место боравка злих духова</i>	24
<i>Несумњивост ушпицаја злих духова</i>	26
<i>После доласка Свасишћеља на земљу, власти ђавола ослабила је</i>	28
<i>Разноврсност ђаволских сила</i>	29
<i>Ушпицај ђавола на нас од нас зависи</i>	32
<i>Начини ђаволске борбе по опису Светиога Исака Сирина и св. Антонија Великога</i>	36
<i>Примери из живота Свештијеља</i>	39
<i>О поседнутима од демона у наше време</i>	41

II ДУХОВНА СРЕДСТВА ЗА БОРБУ СА ЗЛИМ ДУХОВИМА

<i>Нада на Бога</i>	45
<i>У борби са злим духовима анђели нам помажу</i>	47
<i>Средства за борбу са злим духовима</i>	49
ЗАКЉУЧАК	59

СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ: ДЕЈСТВА ЗЛИХ ДУХОВА У НАШЕ ДАНЕ

КАКО ДЕМОНИ ДЕЛУЈУ НА ЉУДЕ	61
ИДОЛСКЕ ЖРТВЕ	66

ВЛАДИКА АЛЕКСАНДАР (МИЛЕАНТ): САБЛАЗАН ОКУЛТИЗМА	73
--	-----------

СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ: КО СУ ЕКСТРАСЕНСИ И БИОЕНЕРГЕТИЧАРИ?	97
--	-----------

<i>Лечење биоенергијом – енергетски вампиризам</i>	<i>105</i>
<i>Примери штељивог деловања екстрасенса.</i>	<i>110</i>
ДЕЈВИД РИЧИ: ЗАМКА АСТРОЛОГИЈЕ	120

ПРАВОСЛАВЉЕ И ЈОГА

ОКУЛТИЗАМ СЕ ВРАТИО	152
ШТА ЈЕ, У СТВАРИ, ЈОГА?	153
СВЕДОЧЕЊЕ ЖРТВЕ ЈОГЕ	160
ДЕЛУЈЕ, АЛИ НИЈЕ ИСТИНИТО	170
СВЕДОЧЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ИНДИЈКЕ.....	175
ВЕГАНСТВО И ХРИШЋАНСТВО	183
ЧУВАЈТЕ СЕ ДА ВАС КО НЕ ПРЕВАРИ	187
ПРАВА ИСТИНА О ХИНДУИЗМУ И БУДИЗМУ	192
ЧИТАОЦУ	204

Свештеник Алексеј Јанг

РАЗОРНИ НАПАДИ ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА.....	207
---	------------

ПРАВОВЕРЈЕ И ПРАЗНОВЕРЈЕ: ОДГОВОР ЦРКВЕ НА СУЈЕВЕРЈА И ДУХОВНЕ ОБМАНЕ

УМЕСТО УВОДА.....	216
УЗРОЦИ ПРАЗНОВЕРЈА	217
ПОБЕДИТИ ПАГАНСКО СХВАТАЊЕ СВЕТА	219
КАКО ПРАВОСЛАВНИ ДОЖИВЉАВАЈУ БОГА	221
ОДАКЛЕ ПОТИЧЕ ИДЕЈА СУДБИНЕ?	222
ИЗ ИСТОРИЈЕ ПРАЗНОВЕРЈА	224
СМРТ, САХРАНА И ПРАЗНОВЕРИЦЕ	226
ВЕРОВАЊЕ У СНОВЕ	227

ПРЕДОСЕЋАЊА.....	232
ДОБРО И ЛОШЕ „ЗНАМЕЊЕ“	232
МЕШАЊЕ РЕЧИ БОЖЈЕ С ПРАЗНОВЕРЈЕМ.....	233
АМАЈЛИЈЕ	233
ЛЕЧЕ ЛИ ВРАЧАРИ?	234
СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ	236
ПРОТИВ ЛЕЧЕЊА КОД ВРАЧАРА	236
ПРИМЕР ЈЕДНЕ ВРАЧАРЕ:	242
КАКО ЈЕ ПОГАЂАЛА БАБА ВАНГА	242
СЛУЧАЈ ВЛАДИКЕ НАТАНАИЛА.....	245
ПОСТОЈИ ЛИ УРОК? ДА ЛИ „САЛИВАТИ СТРАВУ“ ?	247
КАКО ЦРКВА БРИНЕ О НАМА?	250
О БРОЈАНИЦАМА	254
О СВЕЋАМА	256
ВЕРА И СУЈЕВЕРЈЕ	259

КАКО СЕ ШТИТИТИ ОД ВРАЏБИНА И МАГИЈЕ: КРАТАК ПРИРУЧНИК ДУХОВНЕ БУДНОСТИ

МУШКО – ЖЕНСКИ ОДНОСИ И ВРАЏБИНЕ	262
ПОСЛЕДИЦЕ	264
ПРАВОСЛАВНА ЗАШТИТА ОД ВРАЏБИНА.....	268

ЧУВАЈМО ЧИСТОТУ ДУШЕ И ТЕЛА – НЕ САМО ЗБОГ СЕБЕ, НЕГО И ЗБОГ СВОГ ПОТОМСТВА

О НАСЛЕЂУ КОД ДЕЦЕ	275
О НАЧИНУ НА КОЈИ ЈЕ БОГ САЗДАО НАСЛЕДНОСТ....	276
ШТА ЧОВЕК ПРЕДАЈЕ ПОТОМСТВУ?.....	277
ОД ИСТИХ СМО ПРЕДАКА.....	278
ПРЕПОТОПСКИ ГРЕСИ И ПОСЛЕДИЦЕ	279
ЧИМЕ СМО ОПТЕРЕЂЕНИ?	280
ДЕЦА И РОДИТЕЉИ – НЕРАСКИДИВА ВЕЗА	281

ПОСЛЕДИЦЕ РОДИТЕЉСКИХ ГРЕХА	281
РОДИТЕЉИ, БУДИТЕ БУДНИ	282
ПОСЛЕДИЦЕ ЧЕДОМОРСТВА	283
УМЕСТО ЗАКЉУЧКА РЕЧИ Светог СТЕФАНА ВИСОКОГ, СИНА ЛАЗАРЕВОГ, ЗВАНЕ СЛОВО ЉУБВЕ	286

УБИСТВО У ВЕЛИКОЈ ИВАНЧИ: РЕЗМИШЉАЊЕ У ВЕЛИКОМ ПОСТУ

ШТА СЕ ДЕСИЛО?	287
УБИЦА ИЗ КОМШИЛУКА.....	288
ЧОВЕКОУБИЦА ОД ИСКОНИ	289

НАД ТРАГЕДИЈОМ У ЦРНОГРАДУ: ПРЕ НО ШТО, ПЛАЧУЋИ, ЗАЋУТИМО

МОЉБА ЗА ОПРОШТАЈ	290
ЈЕДАН ТЕКСТ С ПОЧЕТКА ВЕКА	290
ЗАШТО ДА ПЛАЧЕМО?	293
ОДАБРАНЕ МИСЛИ СВЕТОГ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА	295
О ШКОЛИ И ПРОСВЕТИ.....	295
УМЕСТО ЗАКЉУЧКА	300

ПОВОДОМ УБИСТАВА У ОКОЛИНИ МЛАДЕНОВЦА: ЗАШТО СЕ ДЕШАВАЈУ ОВАКВИ ЗЛОЧИНИ?

ЗАШТО ПИШЕМ О ОВОМЕ?	301
РЕЧ ХРИСТОВА	301
КЊИГА ОЦА РОДИОНА	302
СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ:	303
МИСТИЧНИ КОРЕНИ ЗЛОЧИНАШТВА	303

ИСПОВЕСТИ ЖРТАВА ОКУЛТИЗМА	
ИСПОВЕСТ САМОУБИЦЕ	315

„ДА ВАС ТАМА НЕ ОБУЗМЕ“	321
МОЛИТВА ЧАСНОМЕ КРСТУ	325

КЊИГА НА КОРИСТ ЉУДСКЕ ДУШЕ: УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

Када је Свети апостол Јован Богослов бродом спроведен на острво Патмос, где се налазио у изгнанству, и изручен игемону, односно начелнику, управитељу острва, Мирон, таст игемонов, прими у дом свој Јована и ученика његова Прохора. Миронов старији син, по имену Аполонид, имађаше у себи духа прорицања, који му откриваше многе скривене ствари, и стога младића сви држаху за пророка. Али чим Свети Јован уђе у дом Миронов, Аполонид се истога трена сакри и побеже у други град, бојећи се да апостол не изагна из њега духа прорицања. У дому Мироновом сви се ожало-стише; а када Аполонид посла оцу писмо у коме тврђаше да је Јован чаробњак, то јест да га је враџбинама својим истерао из куће, и да се не може вратити све док овај не буде погу-бљен. Прочитавши писмо синовљево, Мирон отрча к зету своме игемону и исприча шта је прочитао. Игемон тада нареди да се Јован ухвати и да се баци дивљим зверовима на растрзање. Јован замоли игемона да мало причека, док не пошље ученика својега к Аполониду, обећавајући да ће га вратити кући. Игемон то допусти, али самога Јована окова двоструким ланцима и врже у тамницу. Ученик му Прохор пође к Аполониду са писмом писаним Јовановом руком, у

коме стајаше: „Ја, Јован, апостол Исуса Христа, Сина Божијега, духу прорицања што у Аполониду обитава наређујем у име Оца и Сина и Светога Духа да изађе из створења Божијега и да никада у њ не улази, и да не пребива чак ни на острву овом, већ да обитава у безводним местима, а не у људима.“ Кад Прохор дође с писмом к Аполониду, демон истога трена изађе из њега. Аполонид дође себи, као да се изасна пренуо, и пође скупа са Прохором. Вративши се у град свој, он не оде прво кући, већ најпре отрча до тамнице и, припадајући пред ноге Јованове, стаде благодарити што га је ослободио од духа нечистог. Родитељи пак, браћа и сродници Аполонидови, сазнавши за његов повратак, скупа дођоше к њему, радујући се повратку младићевом; а апостол Јован Богослов би ослобођен. Аполонид за себе казиваше овако: „Има већ много година како сам једаред спавао чврстим сном, а неки човек, који стајаше с леве стране од моје постеље, пробуди ме. Тај незнанац бејаше веома црн, црњи од угља; очи му се сјактијаху као упаљене воштанице, и ја задрхтах од страха. Он ми заповеди: „Отвори уста своја“, ја учиних тако, и он уђе у мене и испуни ми утробу. Од тога доба почео је да ми открива и добро и зло, и све што се са људима дешава. А када апостол Христов Јован дође у дом наш, нечисти дух што у мени обитаваше каза: „Аполониде, ако не желиш да умреш, иди одавде; овај је човек чаробњак, и он ће те уништити“. Одмах сам га послушао и побегао у други град. А када год бих помишљао на повратак, нечисти дух би ми говорио: „Ако Јован не умре, теби нема живота у властитој кући“. Али чим угледах Прохора како долази, дух нечисти намах изађе из мене на исти начин како се раније и настанио у утроби мојој; одмах ми је лакнуло, више

нисам у себи осећао отежалост, разум ми се просветлио, и душу ми је испунила радост“. Чувши то, сви се поклонили Светом апостолу Јовану Богослову. Овај их стаде поучавати, те Мирон и дом његов повероваше у Христа Господа и примише свето крштење.

У граду Филипима (Дап 16, 16-19), када Свети апостол Павле са сатрудницима својим, апостолима Силом, Луком и Тимотејем иђаше на молитву, сrete их једна робинја у којој беше дух погађачки, и која гатањем доношаше велики добитак својим господарима.

Идући за Павлом и другим апостолима, она викаше говорећи: „Ови су људи слуге Бога Свевишњег, који нам јављају пут спасења“. И тако чињаше много дана. А када Павлу досади, окрену се и рече духу: „Заповедам ти именом Господа Исуса Христа, изиђи из ње!“ И изиђе у тај час из ње дух погађачки, након чега она престаде да се бави прорицањем, односно обзнањивањем онога што је од људи скривено.

Из ових прича сада се може закључити да Духом Светим просвећени подвижници, у којима преизобилно обитава благодат Божија, не само да су у стању сами себе избавити од нечистог духа, него имају власт да им заповедају, да силом благодати Божије и именом Господа Исуса Христа изгоне из других људи, прелашћених ђаволом.

А сада ћемо рећи коју реч о данашњим „пророцима“ и „тумачима судбине“, онима који делују међу обичним народом и којима људи често верују због свога незнања и неискуства. Такви, међутим, као кукољ у жити, међу ближњима сеју мржњу и наводе на кршење највеће заповести

Божије: „Љуби Бога и ближњег свог као себе самог“. Ти самозвани „пророци“, врачари и гатари, могу се наћи готово у сваком селу, и њима притиче свет чим се деси каква невоља или губитак. Али у таквим врачарима обитавају зли дуси, и преко њих се свакаква непријатељства и мржње преносе на хришћане. Ови људи, врачајући онима који им долазе или гатајући по картама, новцу, добу, кафи, води и слично, дејством непријатеља рода људског, ђавола, а како би обманули и преластили друге, понекад заиста успешно откривају тајне из прошлости: њихов циљ је, наиме, да на тај начин код оних који се обраћају врачарима и гатарима за помоћ изазову свађе, непријатељство, мржњу, размирице, препирке и неспоразуме. Таквима ђаво открива само оне детаље из прошлости помоћу којих је у њиховим породицама могућно посејати мржњу и нарушити мир. По тајном руковођењу нечистог и злог духа, ђавола, лажни пророци у стању су да оклеветају многе невинне људе, задовољавајући на тај начин ђаволску похоту, као што каза Господ Исус Христос: „Вама је отац ђаво, и жеље оца својега хоћете да чините; он дјеше човекоубица од искони, и не стоји у истини, јер нема истине у њему; кад говори лаж, своје говори; јер је он лажа и отац лажи“ (Јн. 8, 44). Тако су и врачари и гатари, по речима Спаситељевим, деца ђавола, који обитава у њима. Када гатају и врачају, они су руковођени непријатељем рода људског, злим духом погађачким. Невидљиви непријатељ, зли дух, који се настанио у душама лажних пророка неосетно за њих саме, делује кроз њих на видљив начин, обмањујући обичан свет, удаљујући га од љубави Божије, гушећи у њему веру у Бога и надање на Њега – Јединога истинотог Помоћника и Заступника нашег. Ради

овога врачари, по злобном наговору ђавола, онима који им долазе казују свакакве клевете противу њихових ближњих – рецимо, против њихових суседа, добрих и честитих људи, који немају никакве кривице и који им ништа нажао нису учинили, као да су им тобоже украли то и то, напакостили, покварили, бацили на њих чини и свакакве болештине. Тиме они греше против највеће заповести о љубави према Богу и према ближњима. То и јесте највећа ђаволова брига: да гајимо мржњу једни према другима, да се свађамо, да опадамо једни друге, да се вређамо псовкама и клетвама, да немамо мира у кући, нити слоге, да устане син на оца и отац на сина, брат на брата, муж на жену, жена на мужа, и да таквим свађама једни друге увучемо у велике грехе, па и до самоубиства; тада се ђаво радује и весели, гледа како ревносно творимо његове заповести и чинимо све по вољи његовој. Ето каква су дела угодна њему! Чему се он радује, и због чега преко лажних пророка открива скривена зла и дела људска? Због тога што жели да распали мржњу међу људима, да посеје кукољ по жити, да слуге Божије лиши наслеђа вечнога блаженства и Царства небеснога и да их учини достојним вечитих мука.

Дакле, видите ли сада одакле потиче гатање и врачање и ко је онима што се занимају таквим нечистим делима отац и учитељ? Доликује ли, дакле, једном хришћанину да има ма шта са демоном, а нарочито да од њега учи? Доликује ли крштенем човеку, који верује у Пресвету Тројицу, да своју веру предаје ђаволу, од кога се одрекао на крштењу и кога је уистину дужан бојати се као свог најљубљег непријатеља, као што каза апостол: „Будите трезвени и

бдите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере“ (1. Петр. 5, 8).

Зар није прибегавање духу таме, непријатељу Божијем и смртном непријатељу рода људскога, тражење услуга од њега, старање да од њега задобијемо некаква откривења о својој будућој судбини заправо отпадништво од Бога и хула на Њега?

Није случајно то што Бог, разгневиљен због таквог одступништва, по правди Својој допушта да такви људи пропаду у безумљу. Због таквих мрских дела – гатања, врачања, бајања Господ је још у давно доба осудио читаве народе на истребљење.

Зато се ова књига нуди нашем народу на умудрење – да не бисмо били истребљени пред лицем Господњим, јер смо огрезли у враџбине и гатање.

Пред читаоцем је прво изложено учење Цркве о злим дусима као непријатељима нашег спасења и средствима за борбу против њих. Из књиге свештеника Родиона Петроградског донели смо одломке о начинима на које зли дуси троше човека и његову духовну и животну силу. Епископ Александар Милеант описује све начине на које окултизам делује на човека. Од оца Родиона имамо и запис о штетности одласка код биоенергетичара. Амерички православни хришћанин Дејвид Ричи говори о саблазни астрологије, којом су многи обузети. Шта нам православље говори о јоги, веганству и далекоисточним вештинама – тема је следећег поглавља. Амерички православни свештеник говори о заблуди веровања у летеће тањире. Ту је и велико поглавље о разним врстама празноверја – од веровања у судбину

до лечења код врачара и гатара, као и поглавље о заштити од враџбина и магије. У поглављу „Чувајмо чистоту душе и тела – не само због себе, него и због свог потомства“ говори се о последицама греха родитеља по децу и начинима да се то избегне. Ту су и поглавља о убиствима у ОШ „Владислав Рибникар“ и селима око Младеновца, маја 2023. године, са тумачењем њихових духовних узрока. На крају су дате и исповести жртава окултизма и магије, као и молитва Часном крсту Господњем.

Све текстове, осим ако другачије није назначено, у књизи је написао или превео приређивач зборника.

Надамо се да ће ова књига бити на корист читаоцима. Помени нас, Господе, у Царству Своме!

ПРИРЕЂИВАЧ
УОЧИ НЕДЕЉЕ ПРАВОСЛАВЉА
2025. ГОДИНЕ

ЗЛИ ДУХОВИ: ГЛАВНИ НЕПРИЈАТЕЉИ НАШЕГА СПАСЕЊА И СРЕДСТВА ЗА УСПЕШНУ БОРБУ СА ЊИМА

*(Издање Руској скиѣи св. Пророка Илије на Аѣиону шѣам-
ѣано у Одеси 1900.)*

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

*„Пазѣѣ, дакле добро како живѣѣѣ“ (ЕФ. 5, 15), „јер
ѣроѣивник ваи, ѣаво, иде као лав којѣ риче, ѣражеѣи коѣа
да ѣрождере“ (I Пейр. 5, 8).*

Ако би нас ко запитао да ли имамо непријатеље, ми би-
смо потврдно одговорили и почели бисмо да бројимо људе
којѣ су нам нашкодили у служби, клеветали нас, или нам
завидели, а тешко би нам дошло у глави да се сетимо свога
исконског непријатеља – ѣавола, којѣ тражи да погуби не
тело наше, него оно што је од свега скупље – душу (Прва
Петр. 5, 8).

Свети апостол Павле пише: „Наша борба (рат) није са
телом и крвљу (није са људима), него са поглаварствима,
са властима, са господарима таме овога света, са духовима
злобе под небом“ (Еф. 6, 12). О, колико неравна борба нам

предстоји! Ми – телесни, треба да се боримо са духовима. Та борба слична је оној каква дива између онога који види и слепца. Први убија мачем у само срце, а други маше мачем и бије ваздух. Духови су за нас невидљиви; како ћемо ми против њих управљати своје ударце? Духови су бесмртни, шта ћемо ми добити, ако успемо да их победимо? Они не једу, не пију, не спавају, а нама је и за време борбе потребно да једемо и да се одмарамо. Зли духови од Адама па до садашњег времена стоје на ратном попришту, а ми смо се скоро родили и брзо ћемо умрети; према томе, ми као војници, у сравњењу са њима, највеће смо незналице и неискусни, а они – ратоборци који су се одавно привикли и најискуснији.

Налазећи се у тако опасном положају, постојано у борби и под ударцима (Еф. 6, 16) нашег најљућег врага – ђавола, који, слично птици грабљивици (Мар. 4, 4. 15) са висине осматра свој плен – нама је много потребно да најподробније познајемо нашег непријатеља, да бисмо се у свим околностима заштитили од њега. Не познајући ђавола, ми лако можемо да будемо у друштву и додиру с њим, не примећујући то, пошто ђаво може да узме лик Светога анђела (II Кор. 11, 14). То се, на пример, догодило са Јеврејима, који су себе називали синовима Божјим (Јов. 8, 41), а Исус Христос рекао им је да су они деца ђавола (Јов. 8, 44).

Због тога што „мудри овога света“ одбацују постојање ђавола, па је чак и међу хришћанима не мало таквих који као да заборављају да духови злобе постоје, постараћемо се, на основу Речи Божје и учења свете Цркве, да докажемо постојање ђавола, да откријемо лукавство страшних непријатеља – у циљу да уплашимо безбрижне и оне који се

не брину за своје спасење; а с друге стране, да охрабримо све који очајавају због своје немоћи у борби са страшним непријатељима и укажемо оружја, помоћу којих ћемо моћи „огњене стреле лукавога да угасимо“ (Еф. 6, 17).

І ХРИШЋАНСКО УЧЕЊЕ О ЗЛИМ ДУХОВИМА

Зли духови – лична су бића

Због свога телесног стања, ми нисмо способни да видимо духове злобе, али ми „имамо најпоузданију пророчку реч...која светли у тами“ (II Петр. 1, 19), и можемо толико да познамо своје непријатеље, да будемо у стању да их победимо. Као средство за познавање духова служи нам хришћанско учење, које се садржи у Светом писму, објашњено и утврђено делима Светих отаца и учитеља Цркве.

Са учењем о ђаволу, као о стварно постојећем, личном духу, сусрећемо се на првим страницама Библије. По сведочанству књиге Постања, ђаво, ушавши у змију, навео је наше прародитеље да наруше заповест Божју (Постање 3, 1-19). Да је ђаво био виновник греха, који је убио сав род људски, сведочи премудри Соломон: „Јер Бог створи човека за бесмртност, по слици својој створи га, а завишћу ђаволовом смрт уђе у свет“ (Премудрости 2, 23-24). Због овога се ђаво назива човекоубицом од почетка (Јов 8, 44).

О томе да је Мојсеј знао да постоје зли духови, сведочи књига Поновљених закона.

Пребрајајући безакоња Јевреја, Мојсеј говори да су они „приносили жртве ђаволима а не Богу“ (Поновљ. зак. 32, 17), то јест, како објашњава Свети Јован Златоуст, приносили жртву идолима, у којима станују ђаволи (Дела Златоуста, том II, стр. 551). Ђаво је ошинуо праведног Јованљутим гнојем од ногу до главе (Јов. 1, 6-22; 2, 1-8); ђаво је наговорио Давида „да издвоји народ Израилски“ (I Днев. 21, 1). Демон Асмодеј убио је седам мужева, за које је редом била удавана Сара, кћерка Рагуилова (Товита 3, 8); зао дух завладао је био Саулом (I Цар. 16 14-15).

Са истим својствима зависти, препредености и лукавства описује се зао дух и у књизи Царства (III Књ. 22, 19-23) и у књизи пророка Захарије (3, 1-2). У првом случају, ђаво да би побудио цара израиљског да преступи заповест Божју, обећава да ће се претворити у духа лажи у устима пророка, а у другом, клевета народ јеврејски.

Свети еванђелист Јован Богослов истину постојања злих духова везује са доласком на свет Сина Божјег. „Који чини грех, од ђавола је, јер ђаво греши од почетка. Зато се јави Син Божји, да разори дела ђавола“ (I Јов. 3, 8; сравни Мат. 12, 24-29; Јак. 2, 19). Из ових речи следује да нас негирање постојања ђавола одводи негирању тајне пада, па, следствено, и тајне искупљења. У самој ствари, зашто је било потребно да Христос долази на земљу, ако ђаво не постоји? А негирајући тајну искупљења, ми требамо да одбацимо и целокупно хришћанство. А да је Господ Исус Христос долазио на земљу да разори дела ђавола, сведочи сва еванђељска историја.

„Ваш је отац ђаво, рекао је Господ Исус Јеврејима, и жеље оца свога хоћете да испуњујете. Он је убица људски

био испочетка“ (Јов. 8, 44). Затим је Христос у позитивном учењу и у причама, у њиховим објашњењима, учио о ђаволу и слугама (анђелима) његовим, као бићима која постоје, као о злим духовима, који се старају да нашкоде људима. Описујући последњи, страшни суд, Христос говори: „Син човечији рећи ће онима с леве стране: идите од мене, проклетите, у огањ вечни, приправљен ђаволу и анђелима његовим“ (Мат. 25, 41).

Осуду Христос изриче грешницима, стварним бићима; није ли јасно одавде да су ђаво и анђели његови такође стварна бића, јер је за њих пре свију приправљен огањ вечни?

По речима Христа Спаситеља, сатана је 18 година мучио несрећну згрчену жену (Лука 13, 11- 16); он је молио Господа да решета апостоле као пшеницу (Лука 22, 31); на другим местима Светог Еванђеља наводе се речи Исуса Христа о томе, да ђаво, злобни кнез овог царства, има своје слуге (Мат. 12, 25-27), да ђаво, кнез бесовски, јесте „кнез овога света“ (Јов. 12, 31).

А како је јасно учио о постојању злих духова Исус Христос, кад је исцељивао поседнуте од демона! Никада Он беснило од злих духова није називао природном болешћу, него је увек као узрочнике ове болести сматрао демоне и изгонио их (Мат. 4, 24; 8, 16; Марко 1, 34; 7, 29-30).

Особито значајним показује се исцељење поседнутог од демона у Гадаринској пустињи. Овај несрећник проводио је свој живот у гробним пећинама, ударао се о камен са пеном на уснама, кричао; покушавали су да га окују, али је он кидао окове као узице.

Какве је то болест? Који не верују рећи ће: падајућа болест (епилепсија), нервно растројство.

Врло је вероватно да у основи беснила лежи душевно и телесно растројство, које служи као удобан терен за ђавола. Али за бесног у Гадаринској пустињи не може се рећи да је он био само нервно растројен; то се види из следећег: демони изгнани из несрећног човека молили су Христа да им дозволи да уђу у крдо свиња. Христос им је дозволио и одмах крдо се са стрмени бацило у море (Мат. 8, 28-32). Па ко је потопио свиње? Није бесан човек, који је седео пред ногама Христовим, него легеон демона, истераних из њега.

Слично Исусу Христу и апостоли су учили о шкодљивости злих духова, о њиховом пагубном утицају на род људски. По њиховом учењу, Христос је зато узео наше тело, да би Својом смрћу лишио власти онога који има државу смрти, то јест ђавола (Јевр. 2, 14). Ђаво је стварна личност, иначе га не би апостол Јуда описивао како се препиरे са арханђелом Михаилом о телу Мојсејеву (Јуда ст. 9). Апостоли су учили да су демони – разумни духови (Јак. 3, 15), али зли (Дела ап. 19, 13). Пошто су многобројни (Открив. 12, 4), они образују своје царство, на чијем челу стоји сатана (Римљ. 16, 20).

Из напред наведених места Светог писма јасно је да је ђаво личност која стварно постоји. Тако су ова места и разумели Свети оци Цркве. У својим делима они расуђују о природи злих духова, њиховом првом греху, сплеткама итд. Постојање злих духова нарочито убедљиво доказује историја живота Светих подвижника, који су целог свог живота водили тешку борбу са злим духовима. Победивши демоне својим високим моралним животом, Свети по-

движници изгонили су их и из других људи, на шта још Тертулијан указује: „Што се тиче демона, ми их не само не негирамо, него се боримо са њима, изгонимо их из тела човечијег, као што је то свакоме познато“.

Веровање свете Цркве у постојање злих духова и њихову шкодљиву делатност изражено је на најубедљивији начин и њеним молитвама и молебним чиновима. Тако, у молитви осмој пред спавање (На сон грјадущим) православни хришћанин моли Бога: „Издави ме, Господе, из садашње опсаде ђаволске... Издави ме из уста пагубне змије“. У молитви Светог Макарија: „Спаси ме, јер си Бог мој и Творац... Да ме не угради сатана и да се не похвали, Господе, како ме је отео из Твоје руке и ограде“.

Црква нас учи да се молимо анђелу чувару, да он не би допустио „лукавоме демону да насилно завлада овим смртним телом“.

У чину Светог крштења захтева се од кумова да се у име онога што се крштава одрекну од ђавола и од свих дела његових и од све гордости његове. А могућност постојања бесних, као стварно поседнутих од злих духова, Црква признаје тиме што има нарочити чин „О избављењу од нечистих духова“.

И тако, дакле, Свето писмо јасно учи да је ђаво личност која стварно постоји. Зато како вели отац Јован Кронштатски, „упорно неверовање у постојање злих духова јесте право беснило, јер иде у пркос божанском Откривењу; човек који негира злог духа већ је прогутан од ђавола (I Петр. 5, 8) и, седећи у тами и сенци смрти, није у стању да види Сунце Правде“ (Из Дневника за 1898. год.)

Каквим својствима располажу зли духови?

И на ово питање налазимо одговор у Светом писму. Зли духови имају ум и вољу (II Кор. 2, 11). Зли духови знају Бога, и чак им то знање улива страх. „Ти верујеш да је један Бог: и ђаволи верују и дрхте“, пише Свети апостол Јаков (2, 19). Зли духови често су Христа Спаситеља признавали и јавно исповедали за Сина Божијега (Мат. 8, 29; Мар. 1, 24).

Зли духови, разуме се, знају и себе саме, јер ако дух човека зна шта је у човеку (I Кор. 2, 11), онда, јамачно исто треба рећи и за зле духове. Злим духовима познато је и стање данашњег света, како се то види из књиге о Јову. Ђаво, обилазећи сву земљу у циљу мотрења на све људе, рекао је о томе Господу и Господ није оповргао његове речи као лажне (Јов. 1, 7); знају пали духови и понешто будуће, које се збива по одређеним и неизменљивим узроцима. Будућност је њима случајно позната из Божјег Откривења (III Цар. 22, 20-22), а исто тако из мотрења над карактером људи.

Једном се зао дух јавио Светом Андреји и изрекао предсказање о моралном растројству хришћана у последње дане. „У та времена, говорио је демон, људи ће бити злобнији од мене, и мала деца превазићи ће старце лукавством. Тада ја нећу учити људе ничему, сами ће они испуњавати вољу моју“. Свети Андреј запитав га је откуда он то зна, јер демон ништа не зна по предзнању. На то је демон одговорио: „Наш најмудрији отац – сатана – боравећи у паклу, гата о свему помоћу мађија и нама предаје“.

Али имајући ум, зли духови су га толико изопачили, да уместо основног својства сваког ума – да тежи ка истини, главном њиховом одликом јавља се мржња према истини, због чега се ђаво у Еванђељу назива оцем лажи (Јов. 8, 44), а у Апокалипсису – клеветником (12, 10). Воља демона, окорела у злу, сад њихову делатност може да управља једино ка злу, али и демони имају неку слободу, зато што између многих зала могу да изаберу једно. Уместо љубави, биће ђавола испунило се непомирљивом мржњом и завишћу према Богу и Његовим створењима. У њему ми имамо постојаног непријатеља, зато Свети апостол Павле саветује хришћанима да се обуку у све оружје, ради борбе са ђаволом (Еф. 6, 12-17).

Месѿо боравка злих духова

Докле је ђаво био Свети анђео, он је обитавао на небу (Лука 10, 18; Открив. 12, 7-9). Горд и славољубив више од свих духова, Деница је захелео да постане самосталан цар. А Господ га је збацио са светлог неба, пошто се помрачио противљењем Творцу, заједно са потчињеним му духовима (Еф. 6, 12). Од тада пребивалиштем ђавола постао је овај плаветни бездан, који одваја борбену Цркву од слављеничке Цркве и који се на говорном језику назива ваздухом. Умесност такве мисли потврђује Свето писмо. Већ смо видели у књизи о Јову како ђаво сведочи да је обишао сву земљу и прошао поднебески простор (1, 7; 2, 2). О боравку палих духова у ваздуху говори и Свети апостол Павле: „Наша борба није са телом и крвљу (то јест са људима), него

са поглаварствима, са властима, са господарима таме овога света, са духовима злобе под небом“ (Еф. 6, 12). То место Свети Атанасије Велики овако објашњава: „Ђаво, непријатељ нашег рода, спавши са неба, блуди у пространству овога ваздуха, где – стојећи на челу других демона, који су се непокорношћу и гордошћу учинили сличним њему – уз њихову помоћ вара људе привиђењима и стара се да препречи пут онима који теже горе“, о чему Свети апостол Павле говори: „По кнезу власти ваздушне, духа, који сад делује у синовима противљења“ (Еф. 2, 2)... У тумачењу на Псалам 41. Свети Јован Златоуст говори: „Колико демона лебди у овом ваздуху? Колико противних власти? Ако би им само Бог дозволио да нам покажу свој страшни и одвратни лик, ми бисмо сишли с ума“ (Дела, том I, стр. 722). А Свети Антоније Велики говори директно да „демони лебде у ваздуху“. А ако зли духови испуњавају ваздух, онда је из овога јасно да нас они окружавају са свих страна. Ево како о томе говори епископ Теофан Затворник: „Обични смисао превода и схватања речи „поднебесни“ означава да духови лете по ваздуху и као што нас ваздух обухвата одасвуда, тако нас одасвуда окружују и духови злобе и непрестано прилазе нам, као комарци у влажном месту“ (Тумачење на послан. Ефесцима, страна 412).

Лебдећи по ваздуху, зли духови силазе на земљу, што се јасно види из Еванђеља, које говори о различитим деловањима демона на земљи. Демони могу да улазе у људе и у животиње (Лука 8, 29. 33). По учењу Православне Цркве, демони живе и у води, па зато Црква на дан Богојављења у својим молитвама приликом освештања воде моли Господа да очисти воду од демона.

По спадању злих духова с неба у поднебеска пространства или ваздух (Ефес. 2, 2; 6, 12), њима је после тога постао недоступан свет небожитеља (становника неба), и зато сва њихова злобна пажња окренута је искључиво на блиску им земљу, да би овде – међу људима, сејали зло. На тај начин, зло чини насушну потребу ђавола, који ни о чему не мисли осим о злу, ни у чему не налази умирење или насладе осим у злој делатности. Царство добра, као Царство Божје, њему је мрско, па се зато труди на рушењу Царства Божјег на земљи (Марко 4, 4. 15). По речима Спаситеља, ђаво је – непријатељ Његов : јер на том пољу, где је Господ посејао пшеницу, ђаво сеје кукољ (Мат. 13, 24-25).

Несумњивоси ујицаја злих духова

У непријатељству са Богом, ђаво је још у рају одвојио људе од Њега и потом старао се да их задржи у својој власти. Он се користио погрешно управљеном тежњом људи да нађу Бога и, обманувши их, гурнуо их у бездан погибљи, а тај бездан било је идолопоклонство. Незнабошци, приносећи жртве, приносили су их демонима, а не Богу, пише Свети апостол Павле. Ђаво је варао људе помоћу врачара. Апостол Павле назива врачара Елима напуњеним сваким лукавством и сваког неваљалства, сином ђавољим, непријатељом правде (Дела ап. 13, 10). Узимајући ради удобнијег достизања својих циљева изглед светлог анђела (II Кор. 11, 14), ђаво буди у људима прљаве мисли и жеље. Тако је он у срце Ананије ставио мисао да слаже Духу Светоме (Дела ап 5, 3). Ђаво може да делује и на тело, производећи у њему

телесна страдања (II Кор. 12, 7). Уопште, све што је зло у свету, по учењу Светих апостола, дело је ђавола. „Ко чини грех, тај је од ђавола, зато што ђаво греши од почетка“, говори Свети Јован Богослов (I Посл. 3, 8). А Свети апостол Павле скретање на пут греха назива скретањем на пут сатане (I Тим 5, 15). Свето писмо приписује ђаволу ослепљење разума код свих који не примају Еванђеље (II Кор. 4, 4). По Светом писму, они су упали у мрежу ђавола, који их је уловио и држи потчињене својој вољи (II Тим. 2, 26). Чак и околности које су спречиле апостола Павла да посети Солун приписују се утицају и делу сатане (I Сол. 2, 18). Према овоме, утицај злих духова на људе несумњив је; и овај утицај, по речима Спаситељевим, иде дотле да ђаво обитава у грешним људима, као у свом дому и не само сам обитава него доводи још љуће духове (Мат. 12, 43-45). Зависност грешника од ђавола веома јасно описује Свети апостол Павле. Он грешнике назива уловљеним од ђавола и заповеда вернима да се моле за такве „е да би им како Бог дао покајање за познавање истине и да се извуку из мреже ђавола“ (II Тим. 2, 25-26). Слично птици, која се сва налази у рукама ловца, тако се и грешник налази у рукама ђавола. Али док птица осећа своју невољу и отима се у мрежи, да би се ове ослободила, грешник не запажа своје ропство, па се зато и не стара да се из њега ослободи.

*После доласка Сјасиѿеља на земљу, власт ђавола осла-
била је*

Из наведених места Светог писма стиче се утисак као да ђаво може некажњено да шкоди људима. Јавља се питање како треба разумети речи апостола: „Зато се јави Син Божји да разори дела ђавола“ (I Јов. 3, 8)? Није ли Богочовек својом смрћу победио онога који има државу смрти, то јест ђавола, и није ли избавио људе из његовог ропства (Јевр. 2, 14-15)? Одговор на ова питања налазимо код Светог Григорија Богослова, који говори: „Христос није истребио ђавола, једним покретом воље, него је непријатеља оставио слободним и допустио му да привремено буде међу добрима и злима и заподену међу њима жестоку узамну борбу, да би се враг подвргао великој срамоти, борећи се са слабијима од себе; с друге стране, да би они који се труде у врлинама стекли славу, чистећи се као злато у пећи“ (Дела, том IV, стр. 195). Према томе, својим доласком Христос није потпуно уништио власт ђавола, него је само ослабио његов утицај на људе, дао нам средства да све сплетке ђавола учинимо ништавнима. „Супротставите се ђаволу и побећи ће од вас“, саветује Свети апостол Јаков (Јак. 4, 7). Зато не можемо себе сматрати слободним од ђавољих напада, али смо дужни да чврсто одбијамо свако искушење, бодрећи се речима Светог апостола Павла: „Веран је Бог, који неће допустити да будемо искушавани преко силе (то јест више него што можемо поднети), него ће у искушењу дати и олакшање, да бисмо могли поднети“ (I Кор. 10, 13). Врло је карактеристично објашњење Светог Јована Златоуста о томе зашто Бог допушта ђаволу да нас куша: „Бог не

спечава ђаволу да те куша, прво, зато да би ти познао да си много јачи од ђавола, осењујући су у име Христа крстом животворним; друго, да би остао у смирењу и да се не би хвалио величином дарова; треће, да би се лукави дух, видећи твоје трпљење, уверио се да си се окренуо од њега; четврто, да би кроз искушења постао чвршћи и јачи; пето, да не би заборавио своју немоћ и силу Онога који ти помаже “ (Дела, том III, стр. 205).

Разноврсносћ ђаволских сйлейки

Да бисмо могли одбити сплетке ђавола, неопходно је знати каква бивају искушења. Свети оци и подвижници, богати искуством у духовном животу, сами су искусили и видели лукавства ђавола, усмерена на погибију душа људских. Тако, Свети Пахомије Велики видео је демона у облику лепе жене, како иде у манастир у пратњи мноштва слугу (Четиј минеј, 15. октобра); да би саблазнио и преварио Светог Илариона за време молитве, ђаво му се јављао час у виду вука, час лисице (Четиј минеј, 21. октобра). Преподобном епископу Нифонту било је откривено како демони, крећући се међу људима, наводе их на различите грехове: осуду, клевету, борбу и како причињавају разне невоље. Тако је Нифонт видео једног човека како мирно ради свој посао. Мало затим, ево ђавола, приђе му и поче нешто да му шапће у ухо. Недалеко од овог човека налазио се други неки човек, који је такође мирно радио свој посао. Ваво и њему приђе и прошапће му нешто у ухо. Одмах после тога оба човека оставише своје послове и почеше да се свађају...

Другом приликом на блаженог Нифонта напао је демон славољубља, говорећи: „Одсада ти ћеш чинити чудеса и по свој земљи прославиће се име твоје, јер си угоднио Богу“. На то је блажени Нифонт рекао демону: „Почекај, ја ћу пред тобом учинити чудо“. Видећи пред собом камен, преподобни је рекао камену: „Теби говорим, иди одавде и пресели се на друго место“. Али камен је остао и даље непомичан. Тада је Светитељ рекао демону: „Ово је твој дар“ и пљунуо му у лице. Затим се помолио Богу и ђаво је ишчезао. Преподобни Нифонт видео је још једног човека, за којим је ишао ђаво и уливао му хулне помисли. Блажени је тада рекао ђаволу да престане да досађује слугама Божијим, јер какву корист он има од тога што душа човекова гине? „Никакве користи ми немамо од тога, одговорио је ђаво, али ми имамо такве заповести од нашег цара и кнезова да се боримо са људима; ако нас наши кнезови затекну да се не боримо, жестоко нас туку због тога“ (Четиј минеј, 15. маја).

Једном ђаво дође ноћу у ћелију Светог Макарија Александријског и рекне му: „Устани, ава (оче) Макарије, и хајдемо у цркву на богослужење“. А Макарије, пун благодати Божје, разумео је искушење ђавола и одговорио му: „О, лажљивче и ненавидниче добра, какво учешће с тобом може бити у богослужењу и чега заједничког може бити између тебе и скупа Светих?“ На то му је ђаво одговорио: „Зар ти не знаш, Макарије, да без нас не бива ни једне службе црквене и ни једног скупа монашког? Пођи и видећеш наша дела“. „Да ти забрани Господ!“ одговорио му је старац и почео да моли Господа да му открије је ли истина ово што му је ђаво рекао. Кад је наступио час поноћног богослужења, он је дошао у цркву и одмах у њој спазио много мале

деце, на изглед црне, како се брзо крећу и лете по цркви. У том манастиру је био обичај да један монах чита псалме, а остали седе и слушају. Поред сваког монаха седели су ти црнцићи и подсмевали им се. Некима од њих они су својим прстима додиривали очи и ови би одмах почели да дремају; пред другима су се појављивали у облику женских прилика; пред трећима су чинили нешто треће. Што су они пред њима представљали, о томе су монаси у себи мислили. Али од неких монаха брзо су се удаљавали, као неком силом одгоњени, и више нису могли да стану пред њих, чак ни да прођу поред њих. А са оним монасима који су били слабог духа и непажљиви према молитви, они су се исмејавали и седели им за вратом. Кад је Свети Макарије све то видео, уздахнуо је и из дубине срца завапио Господу да погледа и не отрпи сплетке лукавих духова, непријатеља Његових и наших. По свршетку богослужења, Свети Макарије призивао је једног по једног сабрата и свакога питао о чему је мислио за време богослужења и сваки је откривао своје мисли. Показало се да је сваки мислио о ономе што му је ђаво у циљу исмевања износио пред очи (Пролог, 10. фебруар).

Један подвижник, по имену Валент, живећи дуго у пустињи, много је изнуравао своје тело и сматрао се великим подвижником. Али касније, преварен духом уображења и гордости, пао је у крајњу охолост и постао играчком демона. Испунивши се пагубном страшћу уображења, он је, најзад, у самообмани почео да машта да с њим анђели разговарају и у сваком послу служе му.

Кад се ђаво уверио да се Валент потпуно предао обмани, узима на себе изглед Спаситеља и ноћу му долази, окружен мноштвом демона у облику анђела, са запаљеним

Светилницима. На једном се појавио огњени круг и у средини његовој Валент и рекне му: „Ти си добрим делима и подвизима угодни Христу и он је дошао да те посети. Зато ништа не чини него, ставши подаље, погледај и видећеш га у средини међу нама, а онда поклони му се и иди у своју ћелију“. Валент је изашао напоље и спазио мноштво духова са Светилницима, онда је пао и поклатио се лажном Христу.

Тако преварен, он је толико далеко отишао у своме безумљу, да је сутрадан у цркви гласно рекао својој братији: „Ја немам потребе да се причешћујем, јер сам видео Христа“. Братија су видели да је он полудео, па су га свезали ланцима и својим молитвама у току године потпуно га излечили од гордости (Лавсаик, гл. 29).

У облику Христа јавио му се ђаво и Светом Пахомију и рекао му: „Радуј се, старче, који си ми толико угодни. Ја сам Христос и дошао сам ти, као свом пријатељу“. Препео се старац и, гледајући на привиђење, почео да размишља о томе, како је Христов долазак човеку пропраћен радошћу, срце не осећа никакав страх, све помисли тада ишчезавају, ум се претвара у очи серафима и сав се предаје посматрању славе Господње, док он осећа узбуђење и страх. Из тога је извео закључак да то није Христос. Он се осенио крсним знаком и храбро рекао демону: „Одлази од мене, душе злобе. Нека је проклето лукавство свих твојих подухвата!“

Ушлицај ђавола на нас од нас зависи

По мишљењу Светих подвижника, разлика начина утицања злих духова на људе зависи, у првом реду, од ра-

злике самих демона међу собом а потом и од нас самих. О разлици самих демона међу собом Свети Јован Касијан овако говори: „Ми треба да знамо да сви демони не побеђују све страсти у људима, него сваки порок подстичу други духови. Тако, једни побеђују наслађивање нечистом и прљавом похотом, други наводе на богохулство, трећи на гњев и љутњу, четврти на тугу, пети уливају славољубље и гордост; сваки сеје у срца људска ону страст од које он сам болује; али сви они не уливају своје пороке истовремено, него у разна времена, према томе да ли погодује време, место, пријемчивост човека... Ово јасно доказује то што човеку није могуће истовремено распаљивати се похотом блуда, и заносити се сујетом славољубља; није могуће надимати се гордошћу и у исто време са унижењем предавати се претераном јелу и пићу; није могуће одавати се глупом смеху и горети гњевом, или се предавати жалости. Зато сваки дух посебно напада на душу, па ако буде побеђен, он уступа место другом, јачем од себе, да он напада; а ако победи, он другом препушта да вара човека другом врстом превара“ (Добротољубље I, 58).

Могу ли демони против наше воље да овладају нашом душом? На ово питање одговара Свети Чрило Јерусалимски: „Душа је слободна. Ђаво може да подстрекава, али нема власти да је присили на нешто против њене воље“ (IV поука оглашенима, О души). По речима Светог Јована Касијана, „несити духови увлаче се у тела људи, тек пошто прво овладају њиховим умовима и помислима: „Пошто умове лише страха Божјега и сећања на Бога, зли духови нападају на њих, као на разоружане и лишене Божје помоћи, па их зато лако и побеђују, и најзад, усељавају се у њих, као у сво-

је власништво“ (Добротољубље II, 3). Из наведених речи види се да ђаво пре него што овлада нашом душом, треба прво да завлада нашим умом. А како то бива, казује преподобни Нил Сорски: „Мисао славољубља најзаслужнија је од свих; она обухвата скоро сву васиону и као лукави издајник прекрасног града, отвара врата душе свима демонима“ (Хришћанско чтеније XXVII, 1821. г.). И стварно, само погледајте са насладом на своје врлине, као на плодове својих трудова и својих моћи, и ви ћете на делу увидети, с каквом ће се брзином у вашу душу увући свако зло. Из осећања задовољства самим собом рађа се осуђивање ближњег, а после овога већ није тешко постати сином ђавола, који сву своју делатност управља на погибља човека.

Према овоме, усељење злог духа у човека бива постепено. Речи Еванђеља: „Уђе сатана у Јуду“ (Лука 22, 3) не треба схватити као да је Јуда постао демоном поседнут у пуном смислу ове речи, него да је зао дух подстакао Јуду на издају свога Учитеља. Можда је зао дух више пута покушавао да узбуди душу несрећног издајника, али је само у овом случају имао успеха. Свети еванђелист Лука сједињује ово постепено усељавање сатане у душу Јуде Искариотског у једнократно деловање сатане побуђивањем издајника да оде члановима синедриона и договори се са њима о времену издаје Христа; а Свети Јован Богослов разликује ове степене и указује поступност усељавања. Он говори да се кроз страст среброљубља сатана увукао у душу ученика (Јован 12, 6), потом потпуно овладао његовим срцем (13, 2) и, најзад, коначно се уселио у њега (13, 27).

Главна одлика ђаволске борбе јесте – прилагођавање. Са необичном брзином и лукавством ђаво излази у сусрет

нашим жељама и тежњама, чак и оним наизглед добрим и невиним, да би их преобратио у своје оружје. По речима Светог Григорија Богослова „ђаво са свих страна покушава, осматра, где да нађе незаштићено и отворено место, да би ударио, ранио, победио; што већу чистоту види, тим се више труди да управља... Зао дух узима на себе двојаки изглед. Распростирући час једну, час другу замку, он или је најдубља тама (јавно зло), или се претвара у светла анђела (прикрива се изгледом добра и вара умове кротким осмехом), због чега је и потребна особита опрезност, да се уместо светлости не бисмо срели са смрћу. Порочан живот могу да избегавају и рђави људи, зато што је свима одвратан јавни порок, – али ја хвалим онога који укорава лукавог и невидљивог непријатеља“. И на другом месту исти Свети отац говори: „Злобни непријатељ измислио је за немоћне смртне људе хиљаде смртних жалости, скривајући често под примамљивом маском жалосну пагубу, да би уловио онога који му се супротставља; он тако припрема погибелни пут људима, као што удица у води носи смрт рибама“. Али ђаво никаквим начином не може потпуно да овлада нама; ако некима јако овлада, то само по њиховој вољи и без супротстављања са њихове стране (види Јаков 4, 7). Само онај који се не противи утицају духа злобе, потпада под власт ђавола и у таквим случајевима ми смо сами криви, јер се добровољно подајемо саблазнима и греху. „Ко кога надвлада, онај му и робује“ (II Петр. 2, 19).

*Начини ђаволске борбе по опису Светиої Исака Сирина
и св. Антонија Великоїа*

Борбу са нама зли духови воде непрестано на различите начине. Главно што се приликом те борбе запажа јесте постепеност, да би наступ зла на нас остао нама неприметан; почевши од малог, зли духови прелазе све јачем деловању на нас. Различите начине борбе, какве ђаво води са онима који иду уским путем, добро је описао Свети Исаак Сирин. Он вели: „Наш противник ђаво има обичај да према онима који хоће да воде подвижнички живот (није реч о онима који не теже спасењу, који се сами предају у руке и власт ђавола), брзо умножава начине борбе; на оне који су лење воље и слабог ума ђаво обраћа особиту пажњу и од самог почетка снажно их напада, подижући против њих велика и снажна искушења, да би они на почетку свога пута искусили све начине његовог лукавства, да би се од првог подвига уплашили, да би им се пут показао суров и непроходан. И од тога тренутка они више не могу да устану и крену напред, нити што друго да виде. Своју жестоку борбу ђаво не воли дуго са њима, да би их тиме нагнао у бекство са пута у Царство небеско. То је први начин ђаволских борби.

Другачије он делује према онима који су храбри и снажни, који презиру смрт и излазе на подвиг са великом ревношћу. Таквима ђаво не излази одмах у сусрет, уздржава се чак се не усуђује да их дотакне, док се не охладе у својој ревности. То је други начин борбе ђавола.

А кад ђаво увиди да се спољашња осећања човекова не побеђују спољашњим стварима, да помисли на слабе од ње-

гових ласкања и превара, тада овај обмањивач настоји да ослепи ум човеков и пробуди у њему мисао гордости, да он помисли како сва његова снага зависи од његове сопствене моћи, да је све што има сам стекао, да се сам сачувао од непријатеља и убице. А понекад враг, под видом откривења од Бога, у сновима показује човеку, или се на јави претвара у светлог анђела, и чини све да би мало по мало убедио човека и бар колико било привео га себи...

Четврта борба је најупорнија. У њој ум подвижника често бива заслепљен виђењима и приближавањем чулних, материјалних предмета. Ђаво се упиње да уму подвижника предложи разна привиђења, на пример: женску лепоту у непристојним сликама, које привлаче пажњу час китњастим хаљинама, час слободом опхођења, час телесном наготом. Овим и сличним виђењима враг је једне победио тиме што их је навео да учине грех; а друге, због њихове безбрижности неконтролисања помисли, обмануо привиђењима и гурнуо у дубину очајања и вратио у свет; и душе њихове изгубиле су небеску наду. Неке је саблажњавао виђењем злата и драгоцених ствари и предмета, да би их тиме зауставио на подвижничком путу и задржао у некој од многобројних мрежа својих“ (Подвижничке поуке 60).

Свети Антоније Велики овако учи о борби хришћанина са злим духовима: „Ми имамо страшне и лукаве непријатеље, зле духове. Они се труде да сваком хришћанину, чим увиде да се он стара и напредује у врлинама, препрече пут разним саблазима и злим помислима. И кад срце не могу да преваре јавним и нечистим сластољубљем, тада поново нападају, старајући се да уплаше разним привиђењима, узимајући на себе лик жене, звери, гмизаваца, горо-

стаса, мноштва војника итд. Али и у таквим случајевима не треба се плашити, јер су сва привиђења сама по себи ништавна и брзо ишчежавају, особито кад се човек са вером у помоћ Божју осени крсним знаком. Али, и после овог пораза, демони не престају са непријатељским акцијама, већ продужују да нападају на друге начине: узимају на себе лик пророка и предсказују будуће догађаје. Понекад се представљају као џинови, да би оне које нису могли преварити помислима и навести да им поверују, уплашили таквим привиђењима. Ако и тада нађу да је душа ограђена искреном вером и надом на Бога, онда доводе кнеза свога, који се јавља у страшним привиђењима, да би код подвижника поколебао веру у Промисао Божји и истерао га из његовог спасоносног места служења Богу. Али ми не треба да се плашимо вражјих привиђења нити да обраћамо пажњу на лажљиве речи његове, зато што ђаво увек лаже и никад не говори истину. Светлост са којом се приказују није права светлост. Они се изненада јављају, али исто тако и брзо ишчежавају, не причињавајући штете никоме од верујућих. Али нису то све облици лукавстава и превара ђаволских; зли духови узимају на себе и друге ликове. Често, мада невидљиви, представљају се као побожни сабеседници, да би ликом обманули и преварене увукли у оно што желе. Али демоне не треба слушати ни кад истину говоре, јер је и Господ демонима који су истину говорили да је Он Син Божји (Лука 4, 41) заповедио да ћуте, да не би заједно са истином посејали и лаж“.

Примери из живота Светицих

Из наведених сведочанстава Светих отаца видели смо да ђаво има и употребљава различита средства за кушање људи. А зашто ми понекад не примећујемо нападе ђавола? На ово питање лепо одговара епископ херсонски Инокентије: „Да би човек у себи осетио додир духа таме, треба да је он сам светлост, а грешник је – тама. На чистој белој хаљини и мала мрља одмах је приметна, а црна одећа не допушта да се на њој примете и најцрње велике мрље. У светлој и чистој души мисао убачена од ђавола одмах производи пометњу, узнемиреност, тегобу и бол у срцу; а у души грешника, тамној и упрљаној и само присуство злог духа је не приметно. Таквој непримећености помаже и сам дух злобе свима силама: јер каква је њему корист да буде примећен?; да дозволи да га човек осети? То би значило приморати себе не бежање. А он тирански влада над грешником и у исто време стара се да га задржи у обмани као да у свему сам дела и потпуно слободно“ (О греху и његовим последицама. Харков, 1884, стр. 171).

Како ђаво зна чиме може и како да искуша овог или оног човека и наведе на грех? На ово питање одговара Свети Исидор Пелусиот: „Ђаво не зна оно што је у нама, у нашим мислима, зато што ово припада искључиво Богу, али по телесним покретима он лови мисли. Примети ли, на пример, да неко радознало посматра и очима гута туђу лепоту, он одмах користи такву тежњу и човека подстиче на прељубу. Примети ли користољупца? Њега подстиче на отимање и неправедно стицање. Примети ли човека који робује стомаку? Одмах му живо представља страсти које

рађа угађање стомаку (чревоугодије) и пружа му могућност да своју жељу приведе у дело. Зашто једне и исте страсти не привлаче све људе? Зато што се једном допада једно а другом друго. Тако, дакле, ђаво по телесним покретима погађа душевне слабости и према томе спрема замке“ (Добротољубље I, 192). Преко помисли зли духови преливају у потчињене им људе све што је зло и богопротивно. Помисли принуђавају људе да од једног греха прелазе на други; од зависти – ка непријатељству, од неосећања – ка суровости итд., и најзад, толико се учвршћују у злу, да осећају одвратност према добру, презиру све што је свето, усуђују се да исмевају своју сопствену савест и душу, веру па и самог Творца. Крај таквог савеза са злим духовима састоји се већином или у превременој смрти, или самоубиству.

Зли духови могу да делују не само на душу него и на тело. Свети Нил Синајски говори: „Кад завидљиви демон не успе да покрене мисао и сећање на грех и грешне успомене, тада делује на крв и сокове, да би преко њих у уму произвео представе и ове испунио сликама“. Мамцем телесног задовољства ђаво нас неприметно привлачи ка злу, борећи се с нама преко свих удова наших.

Овај последњи начин деловања злих духова на људе објашњава нам ту појаву која се често запажа: утицај злог духа бива често сагласан са природом болести. Тако, из еванђељског казивања познато нам је да је згрчена жена патила од духа немоћи и за њу је Господ рекао да ју је сатана свезао пре 18 година (Лука 13, 11-16). Она није била демоном поседнута у правом смислу речи, али њена болест је била последица деловања нечистог духа. Свети Василије Велики говори: „Као што не треба потпуно избегавати

лекарску вештину, тако није умесно ни сву наду у њу полагати“.

О ђоседнућима од демона у наше време

Да ли данас има демоном поседнутих, сличних онима које је Христос исцељивао за време свога земаљског живота? На ово питање одговара отац Јован Кронштатски: „Демоном поседнутих било је раније, а има их и сада. Само сада, у новој благодати, демони делују скривеније и лукавије, него у она стара времена, кад њихова сила и власт над људима није била славно скршена и кад су имали много више простора у свету. И данас има много људи демоном поседнутих у другом погледу. Које од нас није познат данашњи ход бесних или побеснелих пијаница?... Постоје и бесне тврдице... Али ја сам видео и праве демоном поседнуте, који су изговарали страшне хуле и падали на под“. Онима који се чуде што се демоном поседнути јављају првенствено у нижим слојевима народа, треба рећи да своје демоном поседнуте називају хистерицима.

II

ДУХОВНА СРЕДСТВА ЗА БОРБУ СА ЗЛИМ ДУХОВИМА

„Не предај се тузи душом својом и не мучи себе својим размишљањима. Весеље у срцу – живот је човека и радост мужа – дуговечност. Љуби душу своју и теши срце своје и удаљуј далеко од себе тугу, јер је туга многе убила и у њој нема користи“ (Премудрости Исуса сина Сирахова 30, 22-25). Размислимо над овом мудрој поуком. Има људи беспослених, безбрижних, који не мисле о сутрашњем дану било по лењости, нехату или неозбиљном животу своме. Њима тешко пада свако размишљање о добром уређењу живота или измени свога положаја и они живе од данас до сутра, на осврћу се на прошлост и не мисле на будућност. Али не говори о њима син Сирахов, јер такво душевно – морално стање човека није достојно разумног бића и никад не може да му пружи унутрашње спокојство; напротив, овакво стање доводи до унутрашњег и спољашњег растројства, која трују живот његов; а зли духови, при таквом душевном стању човека, не дремају, него по својственом им лукавству, доводе их до поремећаја ума. Премудри говори о духовном весељу људи, које се садржи у нади на Бога, у предавању себе његовој вољи, црпећи у том предавању себе Богу душевни покој, у коме се и садржи право весеље људи. Има људи који се сувише много брину само о спољашњем уређењу свога живота и нимало не мисле о својој души, о духовној страни живота, па су зато преко мере осетљиви

на све недаће и губитке у животу. У несрећама ови људи падају духом, губе веру у своје сопствене силе и способно-сти и зато падају у тугу и чак очајање. А пошто се пролазне промене на горе у животу људи догађају врло често, то се привремена туга код прекомерно осетљивог човека претвара у постојану чамотињу, малаксалост (црквенословенски: униније) његове душе. Таквим људима говори Премудри: „Не предај се тузи душом својом и не мучи себе својим размишљањима“. Ко допусти да његовом душом потпуно овлада чамотиња (униније), нека зна да тиме ствара најповољнији терен за деловање на њу злих духова. Напротив, ако се човек у тузи не преда чамотињи, не губи наду на милосрђе Божје, него се са усрђем моли Богу да му помогне, тај задобија утеху, а кад му оно за што се моли неће бити од штете, он добија и то. Туга, чамотиња и очајање, пре свега, омогућује ђаволу приступ нашем срцу и доприносе нашој погибији. Зато Премудри и саветује: „Љуби душу своју и теши срце своје и удаљуј од себе тугу, јер је многе убила, а користи нема у њој“.

Други непријатељи наши, који нас предају под утицај ђавола, јесу наши греси и страсти: „Плата за грех је смрт“ (Римљ. 6, 23). Страст ослепљује разум човека и гуши у њему последњи остатак слободне воље за добро; тада човек све види наопако. Светлост му се чини тамом, а тама светлошћу; зло му се чини добром, а добро злом. На пример: фарисеји, заслепљени завишћу, личном коришћу и славољубљем, нису поверовали у Христа и предали су Га на смрт; а Јуда, ослепљен страшћу средрољубља, издао је свога Учитеља. Ђаво лако може у бездан погибљи да баца човека који робује страстима. Страсти саме вуку нас у пакао; ђаво-

лу остаје само да нам отвори врата пакла. Од свих страсти најопаснија је страст гордости. Тим поводом Свети Јован Лествичник говори: „Горди монах нема потребе за демоном (да би га наводио на погибију), зато што је он сам себи већ постао демон и непријатељ“ (Добротољубље II, 608). А Свети Јован Златоуст вели: „Нека нико не мисли да је ђаво тако моћан, да нам може забранити да идемо путем врлина. Истина, он вара и саблажњава лење и немарљиве, али ипак не задржава насилно и не принуђава „(Беседа на књигу Постања, Дела, том I 434). „Лењост моју ђаво увек искористи да ме нападне“, сведочи Свети Максим Исповедник (Добротољубље II, 322). Да се зло у нама самима зачиње, то говори и сам Господ: „јер из срца излазе зле помисли“ (Мат. 15, 19). А то бива са онима који из лењости не негују у себи природна семена добра, како је речено у Соломоновим причама: „Пролазио сам поред њиве лења човека и поред винограда безумна човека. И гле, све беше зарасло у трње и остругу и камена ограда његова порушена“ (24, 30-31). Души која је из лењости тако напуштена и запуштена и не преостаје друго него да рађа трње и боцу и да се на њој испуни пророчка реч : „Ја сам очекивао да ће он родити добре гроздове, а он родио дивље јагоде“, а међутим, „ја сам посадио лозу одабрану“ (Ис. 5, 2. 4). Слично овоме налазимо и код пророка Јеремије, који у име Бога говори: „Ја сам те посадио као питому, благородну лозу, најчистије семе, како си се претворио у дивљи изданак туђе лозе“ (2, 21)? Свети Атанасије Велики говори: „Сам ђаво свестан је своје немоћи и зато да не малаксавамо духом, нити у души да се плашимо и не помишљамо: само да ђаво не наиђе и не

поколеба ме? Да ме не шчепа и не обори? Да ме не нападне изненада и не збуни?“

Нада на Боја

Да не дајемо у себи места таквим помислима и тужовању, као они који гину. Увек треба да мислимо да нам демони ништа не могу учинити, кад је Господ с нама. Они какве нас затекну, долазећи к нама, такви и бивају према нама; и какве мисли у нама нађу, таква нам привиђења и предлажу у циљу искушења. Према томе, ако нас затекну бојажљиве и сметене, одмах ће нас напасти, као разбојници нечувано место; и што ми сами о себи мислимо, то они увеличано извршују. Ако нас виде страшљиве и бојажљиве, они страх још више увећавају привиђењима и претњима, а бедна душа мучи се тиме. А ако нађу да се радујемо у Господу и да мислимо на будућа блага и дела Божја, у чврстој вери да је све у рукама Божјим, да демон није у стању да победи хришћанина и уопште никога ко Бога призива у помоћ и демони ће тада са стидом да одступе. Тако се враг удаљио од Јова, кад је видео да је он ограђен врлинама; али је заробио Јуду, нашавши га лишеним такве заштите.

Зато, ако хоћемо да презиремо врага, онда треба увек да мислимо о делима Божјим. Нека се душа постојано радује у нади и тада ћемо увидети да су демонске сплетке исто што и дим, да ће они пре побећи него што ће нас гонити и нападати, зато што су они крајње плашљиви, јер очекују припремљен им паклени огањ. И кад ти се догоди неко привиђење, не уплаши се, ма какво оно било, него смело

запитај: „Ко си ти и откуда си? Ако то буде јављање Светих, они ће ти се казати и твој страх претвориће се у радост. А ако је то ђаволско привиђење, оно ће одмах ишчезнути. Тако је запитао Исус Навин и сазнао да је пред њим у том тренутку стајао „војвода војске Господње“ (Исуса Навина 5, 13-15).

Сплетки злих духова не треба да се плашимо, зато што имамо благодатна средства да их победимо. Та средства даровао нам је Господ Исус Христос (Колош. 2, 11-12). Господ је уништио силу сатане и његове војске и одузео од њих власт да нам чине насиље. Он је разоружао њихова поглаварства и власти и осрамотио их јавно, победивши их (Кол. 2, 15). Само помоћу греха и страсти ђаволи се прилепљују уз душу, и она, док је у гресима, бива облепљена њима и изгледа као да је одевена њима. И баш такву хаљину, састављену од злих духова, Господ је скинуо са наше природе тиме што нам је дарован нов живот, што су одузете од демона додирне тачке са нама и у нас уливена сила која их одбија. Пијавице се лепе за живо тело и сишу из њега крв; али ако се тело облије сланом водом, пијавице одмах опадају. Тако је и Господ посолои природу нашу сољу благодати Светог Духа и зли духови морали су да одскоче од ње, поражени божанском силом и светлошћу вере као и љубављу према светости (Теофан Затворник, Тумачење на посланицу Колошанима, стр. 23).

Да је могуће избавити се од злих духова помоћу благодати Божје и коришћењем дарованих нам од Бога за ову сврху благодатних средстава, о томе сведоче учитељи Цркве. Тако Свети Кирило Јерусалимски говори: „Ђаво је најгрђи саветник: он све наговара, али не може да победи оне

који му се не покорављају. Зато затвори своја врата и удаљи га од себе и он ти неће нашкодити. А ако ти без одбијања примиш похотљиву мисао, он ће преко помисли да се увуче и укорени у теби, да окује твој ум и одведе те у дубину зла“ ... „Ђаво јесте отимач, вели Свети Јован Златоуст, али од нас зависи да му не дозволимо да отима“ (II беседа на Матејево еванђеље).

У борби са злим духовима анђели нам помагају

Свети Григорије Нисијски учи: „Кад је наша природа пала у грех, Бог није престао да промишља о нама, него је као помоћ у животу додао неког бестелесног анђела, док се са супротне стране упропаститељ природе труди преко неког лукавог и злотворног демона да нанесе штету човековом животу. А човек, налазећи се између анђела и демона, сам доприноси да један од њих буде јачи, бирајући по слободној вољи једнога од њих себи за учитеља. Добри анђео напомиње му кроз помисли блага врлине, каква добродетељног човека очекују у будућем животу, а демон му указује чулна задовољства, од којих нема никакве користи у будућности. Зато да устремимо помисли на оно што је боље и порок да оставимо иза себе, а душу, као неко огледало, да окренемо ка будућим добрима, да би се у чистој души насликале све врлине, указане нам од анђела. Тада ће анђео, као брат, да нам изађе у сусрет и да нам помогне, јер по дару речи и разумности душе људске, анђео је у неку руку брат човеку“ (Добротољубље III, 97). А да стварно у нашој борби са духовима злобе узимају активног учешћа наша

старија браћа – добри анђели, имамо сведочанство у Житију преподобног Нифонта. Тамо се наводи како је њему једном, после молитве, Бог показао велико поље, на коме се налазило мноштво демона, подељених на пукове. Тада један од њих, најцрњи, као да припрема пукове за борбу, поче да пребројава војнике и да им говори: „Гледајући на мене, не дојте се ничега, јер ће сила моја бити с вама“. Неки од њих принесоше тада мноштво разног оружја и раздаваху војницима. Кад је преподобни Нифонт то видео, чуо је глас: „Окрени се, Нифонте, на исток и погледај!“ Кад се он окренуо, видео је чисто поље на коме се налазило којих је било двоструко више војника у бело обучених, готових за борбу. Онда је наишао човек, светлији од сунца и рекао: „Тако заповеда Господ Саваот, идите по свој земљи, помажући хришћанима и чувајући их“ (Четиј минеј, 23. децембар).

Али, анђели су само наши помагачи, а борбу треба да водимо ми сами. „Успротивите се ђаволу и побећи ће од вас“, саветује Свети апостол Јаков (Јак. 4, 7). Само не треба малаксавати у борби са врагом, сећајући се аманета Господњег: „Трпљењем вашим спасавајте душе ваше“ (Лука 21, 19). За победу над ђаволом очекује нас велика награда у Царству небеском. Ако ђаво особито јако напада на нас, то је први знак његове слабости, јер ако бисмо ми били побеђени од њега, он не би имао потребе ни да ступа у борбу са нама. Свети Јован Лествичник вели: „Ништа тако не сведочи о поразу ђавола, као његови жестоки напади на нас“ (Лествица, Поука 27). „А Бог мира да скрши сатану под ноге наше“ (Рим. 16, 20).

Средства за борбу са злим духовима

Свети Оци и учитељи Цркве указују ова средства за борбу са злим духовима: веру, реч Божју, призивање имена Христа Спаситеља нашега, страх Божји, смирење, будност, молитву, крсни знак. Ова средства ми сами можемо да употребљавамо у борби; а постоје и таква којима можемо да се користимо преко свештенослужитеља црквених, а то су: покајање са причешћем Светим тајнама Христовим и молитве за изгон злих духова.

1. Вера. То је духовни штит против невидљивог врага. Ђаво нас гађа различитим стрелама, али ми у себи имамо снажну одбрану – веру, која гаси све стреле лукавога: „А поврх свега узмите штит вере, којим ћете моћи угасити све огњене стреле лукавога“, саветује апостол Павле (Ефес. 6, 16). Ђаво често баца огњену стрелу похота срамних задовољстава, али вера, напомињући суд Божји, расхлађује ум и гаси ову стрелу, вели Свети Кирило Јерусалимски. Ако верујемо у Бога, онда се нећемо бојати демона, јер ће нам Господ послати помоћ своју. Ако се ограђујемо штитом вере, убица неће наћи места у нама.

2. Реч Божја. – „Духовни мач за борбу са ђаволом јесте реч Божја“, учи Свети апостол Павле (Ефес. 6, 17). „Супротстави кушачу реч живота, која је хлеб послат с неба и даје живот свету“, саветује Свети Григорије Богослов. Убица никад неће наћи места у нама, ако га одбијамо мачем речи Божје. „По примеру Христовом, демоне треба одгонити речима Светога писма“, вели Свети Јован Касијан.

3. Призивање имена Христа Спаситеља нашега. „Именом Мојим зле духове ћете изгонити“, рекао је Спаситељ (Марко 16, 17). Оци Цркве пружају многа сведочанства о испуњењу Христовог обећања. Свети мученик Јустин вели: „Ми увек молимо Бога преко Исуса Христа да би смо се сачували од демона, који Бога не поштују и којима смо се ми некада клањали, да бисмо после обраћања Богу кроз Христа били непорочни. Јер ми га називамо Помагачем и Спаситељем, од силе имена Његовог дрхте демони и сад заклињемо именом Исуса Христа, распетог за време Понтијског Пилата и они нам се повинују. Из овога свима је очигледно да Му је Отац Његов дао тако велику моћ, да се и зли духови покоравају имену Његовом и страдањима Његовим“. Свети Кирило Јерусалимски вели: „Сви цареви, кад умру, заједно са животом губе и моћ, а распетоме Христу клања се сва васељена. Објављујемо Распетог, кога се демони плаше. У разна времена било је много распетих; али призивање другог неког распетог да ли је икад изгонило демоне?“ (XIII поука оглашенима). „Још и сада демони дрхте при спомену имена Христовог; сила његовог имена није ослабљена ни нашим пороцима. А ми се не стидимо да увредимо поштовања достојно име Христово, па и самога Христа“, вели Свети Григорије Богослов. Ум човеков сад не може да победи демонско маштање и да се никад на то не усуди, јер непријатељи наши, лукави будући, претварају се да су побеђени, замишљајући да борца победе славољубљем; а приликом призивања имена Христовог не могу ни минут да се одрже поред тебе нити да ти какво зло учине... Наш слаби разум, који против духова злобе призива име Исуса Христа, помоћу силе имена Његовог лако их изгони

и нагони на бекство; а чим се неразумно усуди да се поузда у себе, одмах пада и гине. Свети Теодор Студит вели: „Нека буду хиљаде и тушта и тма непријатеља, хришћанин се неће уплашити. Именом Христовим он ће их одбити и растерати“. А преподобни Никита Ститат сведочи: „Пре борбе и победе зли духови често муте душевно осећање и одузимају сан од душе, али душа испуњена од Духа Светога смелошћу и храброшћу не обазире се на такав њихов поступак и лудило: једним знаком животворног крста и призивом имена Исуса Христа Бог руши њихове утвари и нагони их у бекство“. (Добротољубље II, 118). О сили призивања имена Божјег у Прологу се садржи следећа прича: „У Цариграду живео неки гатар, који је желео да у своју службу привуче једног дечака. Да би му показао величину и моћ кнеза демонског, врачар је дечака извео изван града, у ненасељено место. Одједном, пред дечаком се у привиђењу појавио велики град са гвозденим вратима. Врачар је са дечаком ушао у град. На средини града налазио се храм. Кад су ушли у храм, видели су много запаљених Светилника и на високом престолу некога да седи, као цар, окружен мноштвом слугу. То је био кнез демонски, који је радосно поздравио врачара, посадио га поред себе и запитао зашто је довео дечака. Врачар је одговорио: „Ми смо твоје слуге и он хоће да буде твој“. Сатана је тада запитао дечака: „Јеси ли и ти мој слуга?“ Дечак је узвикнуо: „Ја сам слуга Оца, Сина и Светога Духа!“ Од овог узвика сатана је одједном пао са престола, врачар погинуо, ишчезла сва привиђења града и храма, а дечаку се ништа није догодило“ (Пролог, другог децембра).

4. Страх Божи. Онај чије је срце испуњено љубављу према Богу и захвалношћу због безмерних добротинастава Његових, боји се да било чим ожалости Бога и покаже се незахвалан. Томе није страшан ни ђаво ни човек и он се не боји смрти, јер се узда у вечни живот који ће му Бог подарити. Свети Јефрем Сирин говори: „Страх Божији је чврст стуб пред лицем врага; не руши овај стуб и нећеш постати плен врага. Ко се боји Бога, не боји се напада демона“.

5. Смирење. Смирени се никога не боји, јер се на смиреног не подиже рука: он се не плаши оскудице и муке, јер га смирење брани од вражјих гоњења и напада. О стену његовог смирења разбија се свако зло. Свети Симеон Нови Богослов говори: „Шта је храбрије од скрушеног и смиреног срца, које без напора нагони у бекство пукове демона и потпуни их разгони?“ Преподобни авва Доротеј сведочи: „Кад је Свети Антоније видео разапете по ваздуху све мреже ђавоске и уздахнувши завапио Богу: „Ко може да их избегне?“ – Бог му је одговорио: „Смирени их избегавају, јер се оне њих не дотичу“ (Добротољубље II, 647).

6. Духовна будност, опрезност. По речима Светога Василија Великог, „немар и расејаност душе треба исправити што прибранијом и строжијом пажњом ума, а душу своју стално треба занимати размишљањем о ономе што је добро, што је истина. А кад ђаво започне да плете своје интриге и злим мислима, као неким огњеним стрелама, почне жестоко да гађа душу, која у ћутању и миру пребива, да би у њој обновио успомене једном доживљене, тада будношћу и усиљеном пажњом треба одбијати такве нападе, као што борац са највећом опрезношћу и гипкошћу тела избегава ударце супарника“ (Добротољубље V, 387). На будност и

опрезност упозорава и Свети Јован Златоуст: „Страшно је, љубљени, бити уловљен сплеткама ђавола; јер се душа тада заплиће у замкама и као што нечиста животиња налази задовољство да се ваља у блату, тако и душа, предавши се греховној навици више не осећа смрад грехова. Зато треба бдети и не спавати, да бисмо од самог почетка онемогућили лукавом духу да нам приђе, да нам замрачи ум, ослепи душевно око и онемогући да гледамо Сунца Правде, слично онима који су лишени видљиве сунчеве светлости, и гурнуо нас у пропаст... Ако ми опрезно будемо управљали својим поступцима, добићемо и од Господа велику милост и избећи ћемо сплетке ђаволске. Кад ђаво види да смо ми будни и опрезни, он ће се са стидом удаљити, јер зна да ће његови покушаји да нас саблазни бити бескорисни“ (Беседа на књигу Постања). Преподобни Исихије, презвитер јерусалимски, вели: „Ђаво, као ричући лав, иде са својим војскама, тражећи кога да прождере (I Петр. 5, 8). Зато да никад у нама не малакше духовна пажња, бодрост и супротстављање помислима које ђаво наводи на нас, да никад у нама не престане молитва Исусу Христу, Господу нашем, јер боље помоћи од молитве Исусове нећеш наћи у току целог живота свога“ ! (Добротољубље II, 175). Преподобни Нил Синајски учи: „Ако хоћеш успешно да водиш борбу са војскама демона, онда врата душе своје (чула) заграђуј усамљеничким ћутањем, а ухо своје приклађај речима Светих отаца, да би се на тај начин научио да распознајеш трње помисли и да га спаљујеш гњевом и одбијањем (Добротољубље II, 305). Свети Теодор Студит саветује: „Наша борба није против људи него против злих духова под небом (Ефес. 6, 12), против злобног противника

нашег ђавола, који је преварио праоца нашега и тиме био узрочником његовог изгнања из раја на ову земљу. Одонда, он с колена на колено прати у корак род људски, учећи га свакоме злу. Он лоповски улази и излази и лови лабаве и немарљиве душе. Ето због чега су нам потребни велика бодрост, велика бдност, велика обазривост и старање, да нас он не би напао и ранио. Знајући његове намере и лукавства, наоружајмо се свакојако и почнимо да се боримо и да га одбијамо, не лењећи се и не попуштајући ни себи ни њему, као што ни он не одступа и не попушта, тражећи да нас погуби. Ма у току дана много пута нападао и трпео неуспех, он и даље настоји на своме, као да није ни почео борбу и поново напада још јаче, узевши у помоћ и друге духове злобе; зато и ми не треба да одустајемо од борбе нити да попуштамо себи при таквим свакодневним и непрестаним нападима његовим на нас. Ма показали много пажње и напора, ипак ми тиме не можемо себе да обезбедимо од његових напада, па зато никад не смемо да попустимо у бдности и борбеној готовости“

7. Молитва. Молитва је средство нашег општења са Богом: њом се узносимо до неба. Молитвом се јача вера, јер у молитви човек осећа блаженство благодати, која од Бога извире. Молитвом се човек очишћава, ограђује, спасава. У молитви човек осећа своју душу, сазнаје да је дух, који је јачи од свог тела, у стању да се узнесе до самог Творца свога и да Га види својим духовним очима. Овде се мисли на праву молитву, кад се човек удубљује у дух и смисао молитвених речи, кад се доживљује оно што се говори. Свети Василије Велики упозорава на ђаволске сплетке за време молитве: „Ако за време молитве ђаво почне да улива лукава машта-

ња, душа не треба да прекине молитву, него још силније да припадне Богу и да Га моли да развеје лукаве помисли, да би ум без сметње могао да се уздигне Њему; тада најезда злих мисли неће пресецати пут нашој молитви. А ако се и продужи такво подизање помисли, због упорности нашег противника, и у таквом случају не треба падати у очајање и напуштати подвиг на пола пута, него трпети и продужити молитву дотле, док Бог, видећи нашу непоколебљивост, не озари нас благодаћу Светог Духа, која ће нагнати у бекство нападача, очистити ум и испунити га божанском светлошћу и учинити да мисао наша у тишини и весело служи Богу (Добротољубље V, 387). Свети Исак Сирин вели да се молитва, тај заштитник и помагач човеков у борби против зла, не удаљује од човека, док он сам њу не одбаци. По речима Светог Симеона Новог Богослова, хришћанин који молитву врши као неки терет, такав нека зна да је он под влашћу демона, да су његове мисли заробљене од лукавог мучитеља. За општење са Богом потребна је слободна, непринуђена молитва, која би сачињавала живот душе. Стога Свети Григорије Нискијски саветује: „Треба се молити, јер ко се моли, тај је са Богом, а ко је са Богом, тај је далеко од противника... Ко се доји напада лукавога, нека се моли да не падне под власт његову“ (Дела, том I, 384, 467). Зато да се молимо и тако будемо у сталном општењу са Богом.

8. Крсни знак. По речима црквене песме, „крст је убица демона“, „крст се уздиже – и падају чете злих духов“. Епископ Теофан Затворник овако говори о значењу и сили Крста Господњег: „Крстом је измирено небо са земљом, низведен Дух благодати за освештање свих и оспособљавање свих да са силом крста наступају на сву силу вражију. Зато

зли духови и не могу да погледају крст: од самог лика његовог беже безобзирце. Крсни знак је ограда верујућих и победничко оружје против невидљивих непријатеља“. Свети Јован Златоуст саветује: „Крст не треба изображавати само прстима него њему треба да претходи срдечно расположење и пуна вера. Ако тако нацрташ крст на лицу своме, онда ниједан нечисти дух неће моћи да ти се приближи, видећи онај мач којим је он рањен, видећи оно оружје од кога је задобио смртну рану. Јер ако и ми са ужасом гледамо на она места где се врши казна над преступницима, онда можемо замислити како се ужасавају зли духови, видећи оружје којим је Христос разрушио сву њихову силу и одсекао главу змији. Зато нацртај крст у уму своме и пригрли у души ово спасоносно знамење душа наших. Када је са нама крст, тада демони нису страшни нити опасни“ (Дела, том II, 432-433). И Свети Антоније Велики истиче да се демони особито плаше крсног знака, јер је Спаситељ крстом срушио њихову силу и посрамио их (Добротољубље III, 236). Исту мисао изражава и Свети Јефрем Сирин: „Никада не заборави да се оградиш крстом и раскинеш мреже које ти ђаво поставља, јер је написано: Путем којим сам ишао, они су ми тајно поставили замке (Псал. 142, 3). Увек осењуј себе крстом, и зло се неће дотаћи духа твога“ (Добротољубље V, 500). Зато Свети Григорије Палама, архиепископ солунски, саветује: „Клањај се не само лику Христа Бога него и лику крста Његовог, зато што је крст знамење Христове победе над ђаволом и над свим војскама противничких сила, због чега они и дрхте и беже, кад виде лик његов“ (Добротољубље V, 307). О томе да крсни знак одгони ђаволе, то је сам зли дух признао врачару Кипријану, по чијој је жељи он

покушао да победи девојку Јустину, али у томе није успео. На питање Кипријана да му каже каквим се оружјем она супротстављала, зли дух је одговорио: „Крсним знаком, на који ми не можемо да гледамо него бежимо од њега“ (Четиј минеј, 2. октобар).

9. Покајање и причешће. Свети Јефрем Сирин учи: „Блажени су они који су, пошто су упали у мреже врага, успели ове да раскину и да побегну од њега, као риба која се спасе из мреже. Риба, кад буде ухваћена у мрежу, ако успе да ову искида и сакрије се у дубину – спашће се; али ако буде извучена на земљу, онда више себи не може да помогне. Тако и ми, док смо још у овом животу, имамо од Бога власт да на себи раскидамо везе вражје воље и покајањем да са себе свалимо бремене грехова и да се спасемо. А ако нас изненади она страшна заповест (да напустимо овај свет) и душа изађе, а тело буде предано земљи, онда више нећемо бити у стању да помогнемо себи, као што и риба, извучена из воде и затворена у суд, не може више себи да помогне“ (Добротољубље II, 351). По речима Светог Јована Дамаскина, „од нас зависи да ли ћемо да живимо побожно и да се повинујемо Богу, који нас призива у светост, или да се удаљавамо од ове, живимо порочно и слушамо ђавола, који нас вуче пороку, али не против наше воље. Покајање – то је повратак од ђавола Богу“ (Дела, књ. II, 130-132). Монаси Калист и Игњатије пружају значајно сведочанство о предметима којих се зли духови највише плаше. Они сведоче: „Јован Вострски, муж Свети, који је имао власт над нечистим духовима, запитао је ове једног дана чега се они највише плаше код хришћана. Они су му одговорили: „Ви имате три велике ствари: прва је та коју носите о врату;

друга је она којом се умивате у цркви; трећа је она коју једете у цркви“. После тога он их је запитао: „А од ове три ствари, које се бојите највише?“ Они су му одговорили: „Ако бисте ви добро чували оно чиме се причешћујете у цркви, нико од нас не би могао ма шта да учини хришћанима“. А ове три ствари којих се наши бесни непријатељи плаше јесу: крст, крштење и причешће“ (Добротољубље V, 448). Искреним покајањем хришћанин се мири са Богом, који покајника чека раширених руку, готов да опрости; а у светом причешћу прима у себе живог Господа и сједињује се с Њим. Зато се спасење не може задобити без покајања и причешћа телом и крвљу Спаситеља нашег, које нам је Он у аманет оставио на Тајној вечери својој (Мат. 26, 26-28); Лука 22, 17-20).

10. Молитве за изгон злих духова. По речима Светог Григорија Богослова, заклињање – то је изгоњење демона. Свети мученик Јустин о томе овако говори: „Ми који верујемо у распетога Исуса, Господа нашег, заклињемо све демоне, зле духове и држимо их у својој власти... Јер се сваки демон побеђује и покорава помоћу заклињања именом Сина Божјега“ (Дела, стр. 258, 272).

ЗАКЉУЧАК

И тако, из досадашњег излагања можемо извући следећа два закључка: прво, зли духови стварно постоје као бића активна и лична; друго, они, по особитом допуштењу Промисла Божјег, могу да уђу у хришћане, непажљиве према себи, који немарљиво испуњавају заповести Божје и не живе ревносно по закону Божјем и да их муче. Они хришћани који се, уместо благој вољи Божјој, предају својој злој и бунтовној вољи; који су са висине, на којој господари дух, спали под власт тела и крви, заборавили невидљиво и вечно и предали се видљивом и трулежном и почели да живе таквим животом који, у сравњењу са истинским Светим животом, јесте лаж и морална заблуда, такви хришћани, нажалост, представљају удобно сместиште за зле духове. Такав је био Јуда, такав је био блудник у Коринту (I Кор. 5, 1-5), такви су били Именеј и Александар (I Тим. 1, 20). Али и исто време из ових примера може се схватити и кориштан циљ ради кога се допуштају дејства злих духова на хришћане. Коринтског грешника предали су сатани „да се дух спасе“, а Именеј и Александар – да би се одвикли од богохулства. На основу ових примера може се претпоставити да и сада Господ попушта злим духовима да улазе у људе ради сличног корисног циља – привремене казне за грехе и моралног поправљања. Искуство доказује да се понекад и људи високог морала препуштају дејству злих духова. Своју несрећу они подносе са смирењем, трпљењем и

надом на помоћ Онога који може да исцели све болести и олакша мучитељска страдања од злих духова. Такви људи за своје врлине добијају исцељење. Тако се испуњава реч Господња у Откривењу Јовановом: „Које ја љубим, оне ка-рам и кажњавам. Зато буди ревностан и покај се“ (3, 19). Ови жалосни случајеви усељења злих духова у људе треба свима хришћанима да напомињу неопходност веће будности и пажње према своме духовно- моралном животу и испуњавању Спаситељевих речи: „Бдите и молит се, да не паднете у искушење“ (Мат. 26, 41)!

СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ: ДЕЈСТВА ЗЛИХ ДУХОВА У НАШЕ ДАНЕ

КАКО ДЕМОНИ ДЕЛУЈУ НА ЉУДЕ

Свештеник Родион Петроградски нас подсећа како зли дуси делују на људе: „У борби против човека пали духови делују на његово тело, на мисаону, осећајну и вољну сферу. О карактеруутицаја на човеково тело већ смо говорили, па смо показали да демони могу да убијају људе, да наводе на њих болести и да улазе у њих (то јест, да овладавају њиховим телом). Ову последњу тачку ћемо сада подробније размотрити. Демони улазе у унутрашњост човековог тела свим својим, условно говорећи, гасовитим бићем, слично као што у њега улази ваздух. Подробан опис ове чињенице налазимо код Мотовилова у његовој причи о томе како је нечисти дух завладао његовим телом и мучио га многе године. Ушавши у човека, демон се не меша с душом, већ борави у телу, насилно господарећи душом и телом. Како каже Свети Игњатије Брјанчанинов, „гасови имају нарочито својство ширења, то јест, својство да попримају запремину у различитој мери; очигледно да и демони имају то својство по којем њихово мноштво може да се смести у једном човеку, како о томе говори Еванђеље (Лк. 8, 30)“. Ушавши у човека, како сведочи Свети Јован Касијан, „демо-

ни изазивају страшно помрачење разумних осећања душе; (то се догађа) попут појава које проузрокују вино, грозница или претерана хладноћа“. Али нашу душу демон не може да начини својим пребивалиштем. „Нечисти духови – тврди исти Светитељ – не продиру у тело оних који су њима опседнути другачије до овладавши најпре њиховим умовима и помислима. Скинувши са умова одећу страха Божијег, сећања на Бога, зли духови их нападају као на ненаоружане и лишене Божије помоћи и Божије заштите и зато они бивају лако побеђени, и најзад, праве у њима обитавалиште као да је то њихов посед“. Исто то каже и Свети Григорије Богослов: „Ђаво не може ни на који начин да овлада нама у потпуности: ако ђаво овлада некима, то је само зато што су они по сопственој слободној вољи дозволили да овлада њима без отпора“ (Јк. 4, 7). На тај начин, из свега реченог може се закључити да се непосредно усељавање злог духа у човека догађа само по нарочитом допуштењу Господњем и често је последица страсног и лакомисленог живота грешника. Овладавање човеком, а не усељавање у њега, посредством спољашњег потчињавања моћи његове душе демонској вољи запажа се далеко чешће, него бесомучност. Карактеристичан пример је за то Јуда. Речи Јеванђеља *уђе сатана у Јуду* не треба разумети тако да је Јуда постао бесомучан у правом смислу те речи. Свети Јован Богослов каже да је кроз страст среброљубља сатана најпре продро у душу ученикову (Јн. 12, 6), затим је у потпуности овладао његовим срцем (Јн. 13, 2) и најзад се потпуно уселио у њега (Јн. 13, 27). Овде видимо упечатљив пример како демон постепено овладава душом грешника путем страсти среброљубља која стално јача. Један од главних начина деловања нечистих духова на људе

јесте њихово деловање на мисаону сферу путем уношења у њу различитих греховних помисли. Налазећи се ван дома-шаја човекових телесних чула, демони, делујући на његов ум, уносе у њега различите мисли које личност, која не води духовни живот, прихвата као своје. А ако их прихвата и слаже се с њима, тиме постаје проводник туђе зле воље која постепено и у целини њиме овладава. „Често – каже Анто-није Велики – будући да су сами невидљиви, (зли дуси) се приказују као побожни саговорници да би обманули слич-ношћу лика и да би оне које су преварили увукли у оно што желе“. Знајући да људи воле истину, демони стављају на себе маску истине и тим средством изливају отров у своје следбенике. Тако је некада ђаво преварио Еву говорећи јој не своје речи, већ тобоже, понављајући речи Божије, при томе изврћући њихов смисао (Пост. 3, 1). Тако је преварио Јовову жену, научивши је претераној љубави према мужу, а отуда и хуљењу на Бога, *йохули на Боја и умри* (Јов. 2, 9) – рекла је она, верујући да се за богохуљење човек одмах подвргава смрти и самим тим се завршавају његове тешке земаљске муке. Тако је преварио и обмануо све људе, извр-ћући суштину ствари и све је одвукао у провалију зла.

Али треба приметити да у борби против нас демони не познају склоност наших срдаца, не могу да читају наше ми-сли, него из речи које ми изговарамо у разговору, из посту-пака спољашњег човека у разговорима, „устајања, седења, хода, погледа сагледавају, према мишљењу Евагрија монаха – *йо цео дан мисле о йревари* (Пс. 37, 13) – наше унутрашње стање да би за време молитве помрачивали наш ум злим помислима које одговарају страственим склоностима“. Али ево шта о томе говори Свети Исидор Пелусиот: „Ђаво

не зна оно што је у нашим мислима зато што то искључиво припада сили Божијој; али по телесним покретима он лови наше мисли. Види ли, на пример, да неко испитивачки гледа и ужива очима у туђој лепоти, искористивши његово стање, одмах подстиче таквог човека на прељубу. Угледа ли онога ко је побеђиван стомакоугађањем? Одмах му живописно приказује страсти које изазива стомакоугађање и подстиче га да његова намера буде спроведена у дело. Подстиче и на отимање и неправедно стицање“.

Подвигоположник – Христос Бог – изједначава снаге оних који се боре и кроти дивљу јарост злих духова који без допуштења Божијег не могу кушати људе, као што се то види из Јововог живота. Демони чак немају власт ни да сами уђу у крдо свиња, већ Господ не допушта да они искушавају човека више него што он може да поднесе. Али у борби даје хришћанину снаге које му дају могућност да изађе као победник. Осим мисаоне сфере, пали духови могу још нападати и чулну и вољну страну човекове душе. Ево шта о томе пише преподобни Нил Синајски: „Када завидљиви демон не успева да покрене сећање, тада делује на крв и сокове да би преко њих произвео у уму маштање и испунио га сликама“. Делујући на тело, демон изазива у човеку осећање похоте, беса, гнева и слично. То се очигледно види на примеру свете Јустине у којој је демон, кога је слао чаробњак, распаљивао осећање похоте и сладострашћа, али је био одагнан молитвом Светитељке.

Делујући на вољну сферу човекове душе, демон као да лишава човека снаге, енергије и способности за одлучно деловање и за свако деловање уопште, али опет, приликом молитве, одлази побеђен силом Христовом.

Евагрије монах пише да се демони разликују по степену зла и моћи, вршећи различита служења. То потврђује и Свети Јован Касијан, говорећи да се „неки од њих наслађују нечистим и срамним похотама, неки воле богохуљење, неки гнев и бес, неки се теше тугом, неки таштином и гордошћу – и сваки ону страст у човеково срце улива којом се и сам наслађује – али не подстичу страсти сви заједно, већ наизменично, у складу са околностима времена, места и пријемчивости кушаног“. О духовном невидљивом рату сведочи исти подвижник: „На неискусне и немоћне нападају најслабији духови, а када ови буду подеђени, тада се шаљу они јачи“, али то се догађа у мери умножавања духовних моћи војника Христовог. Дакле, како видимо, демони имају својеврсну „специјализацију“. Налазећи се у злу, имају извесну слободу зато што могу од многих зала да бирају једно зло које је њима најпријатније. Од те страсти они и живе, труде се да је распаље у човеку како би кроз то добили приступ његовој души и телу. Осим тога, сасвим је могуће претпоставити да се демони могу хранити и јачати на рачун човекове енергије која се трансформише у страсно уживање.

Ако, по речима Светог Јована Дамаскина, анђели „созерцавају Бога онолико колико је то за њих могуће и имају то за храну“, демони, којима је созерцање немогуће, изгледа да могу да добијају енергију посредним путем, преко човека, претварајући његову животну силу у своје напајање. Ради тога они најпре морају да уподобе човека себи, добивши кроз то приступ његовој души. Страстан и грехољубив човек је за пале духове изврсна хранљива средина. Распирујући у њему енергију страсти, енергију која

прождире његове животне силе, демон се храни и јача у таквој средини. После тога, овладавши грешником, пали дух користи његово тело као инструмент за добијање веће насладе страшћу. Ето још једног разлога зашто је страстан и грехољубив човек буквално облепљен демонима. Неопходно је такође истаћи да пали духови могу да дају својим служитељима посебну демонску врсту енергије, која омогућава покорним извршиоцима воље сила зла да неуморно раде на пољу умножавања греха. Али услед своје деструктивне суштине, будући да су лишени способности за стварање, демони на крају крајева уништавају и своје следбенике. “

Зато је тако много уништења и самоуништења у наше дане. Људи су се, како каже отац Родион, потчинили нечистим силама.

ИДОЛСКЕ ЖРТВЕ

Многе секте данас, од паганских до сатанистичких, врше жртвоприношења злим дусима, као што је било некад, пре доласка Христовог у свет. Отац Родион каже: „Ево шта о томе говори Свети Василије Велики: „Будући да су предани сластољубљу и страстима, демони се у знатној мери наслађују и хране жртвама. Док се спаљују жртве, крв се претвара кроз то горење у испарења и, растворивши се на тај начин у fine делове, прелазе у стање које одговара демонској природи. Они се, дакако, хране испарењима, не тако да би их они јели, или пунили њима стомак, већ попут неких животиња, острига и сличних из те врсте које узима-

ју храну целим својим организмом. Из тог разлога демони пожудно прождиру гасове који потичу од горења жртава и упијају у себе дим запаљеног тамјана, као вештаства које им је припремљено за храну“.

Тиме се, узгред, и објашњава култ жртвоприношења пред статуама идола код паганских народа, како сматра исти угодник Божији: „Уз све идоле, којима се незнабошци клањају, невидљиво присуствују и пребивају неки демони који налазе наладу у нечистим жртвама. Близу месара, тамо где се избацује покварена и згрушана крв, бораве пси који похлепно жуде за храном такве врсте: исто тако и демони, будући да су робови прождрљивости, који пожудно траже уживање у мирису и распадању крви жртвоприношења, лете око жртвеника статуа које су им посвећене. Можда се чак хране тиме њихова тела која се састоје од ваздуха и огња, или пак од мешавине тих стихија“. Власт демона над статуама које су им посвећене јасно се открива у садржају приповести коју читамо у Књизи о царевима (1. Цар. 5, 2, 3). Туђинци су отели заветни Ковчег Господњи и ставили су га у храм свог бога Дагона. Ушавши ујутру затекли су Дагонову статуу како је пала на лице. Дагон је био свима видљива статуа, а пала је због демона у њој, који је био оборен славом која је окружавала Ковчег завета. Управо је демон пао на лице и срушио и оборио идола. Из тог разлога они који користе као храну идолске жртве признају да су учесници трпезе демонске (1. Кор. 10, 21). Када се приноси жртва идолу, извештајан њен део преузима демон који је ту присутан, јер демони узимају извештајан део и од крви која се претвара у ваздух (гас), и од сала које се дими и од осталих жртвоприношења. И зато онај који пије

из жртвене чаше која се употребљава приликом жртве, пије из чаше демонске (1. Кор. 10, 21).

Као што видимо из реченог, кнез овога века не само да је видљиво и преко помисли ловио људе, него је и ступао у отворено општење с њима, проричући кроз идоле. У томе су му помагали тако очигледни злочинци, какви су били познати Јаније и Јамврије и други врачари, жреци, астролози и чаробњаци. Људску заблуду они су подржавали демонским чудесима и прорицањима. Бунтовне и непријатељске силе радо умножавају број учесника своје погибелји. Осим тога, за лажна чудеса која су они чинили, људи су им приносили жртве које демони толико воле, и указивали су им божанске почести, угађајући самим тиме сатанској гордости. “

Зашто људи не осећају дејство злих духова?

Свети Инокентије Херсонски каже: „Да би човек осећао на себи додир духа таме, треба и сам да буде светао, а грешник је тама. На чистој белој хаљини и мала мрља одмах се примећује, а на црној хаљини се не примећују ни најцрње велике мрље. У души светлој и чистој, било каква мисао коју је бацио ђаво одмах производи пометњу, тежину и бол у срцу, а у души грешника, мрачној и упрљаној, и само његово присуство је неприметно. Таквој неприметности помаже дух злобе свим силама: јер каква му је корист да буде приметан? Да допушта да га људи непосредно осећају? То би значило да учини да беже од њега. Зато се он, тирански владајући грешником, у исто време труди да овога држи у истој тој прелешћености како овај, тобоже, делује сам од себе и како је у свему савршено слободан“.

Како се људи могу борити против злих духова?

Отац Родион нас подсећа: „Општење с Христом ослобађа вернике од власти ђавола, али то бива само уз најсавршенију веру; а пошто такво савршенство не достижу сви, власт ђавола у свету и даље траје над несавршенима у мери њихове страсности, као и над онима који не верују у Христа. На тај начин, само је верницима дарована могућност ослобођења од власти ђавола, услед крсних заслуга Спаситељевих. Та могућност се остварује по мери и степену вере и духовно-моралног усавршавања човека. Ето зашто је, иако се Христова победа над кнезом овога света и фактички остварила смрћу и васкрсењем Христовим, Црква Христова, у њеном временском и постепеном развоју у свету, још увек Црква војујућа, и таква ће бити до краја света и Страшног суда.

Захваљујући искупитељским заслугама Исуса Христа ми можемо побеђивати ђавола. Његов утицај на људе је ослабљен, нарочито на оне који се распињу с Христом *са својим стирасѝима и ѱохотѝама*. Само средствима греха и страсти демони приањају уз душу и све док је она у греху, бива ослепљена од њих. Свети Григорије Нисијски каже: „Када је наша природа упала у грех, наш пад Бог није оставио Својим Промислом, већ као помоћ у животу свакога даје неког анђела од оних који су примили бестелесну природу, но са супротне стране оскврнитељ природе смишља исто то посредством некаквог лукавог и злотворног демона који би шкодио човековом животу. Човек пак, налазећи се између анђела и демона, сам од себе чини једног надмоћнијим од другог, слободном вољом бирајући учитеља од те двојице. Добри анђеол указује помислима блага врлине, а

други показује материјална задовољства од којих нема никакве наде у добро“.

Како видимо из речи Светог Оца, коначни избор добра и зла увек је препуштен самом човеку. У случају прихватања стране анђела светлости, хришћанин уз помоћ благодати лако побеђује палог духа. Свети Оци и учитељи Цркве показују нам следећа средства за борбу против ђавола: веру, реч Божију, призивање имена Христа Спаситеља нашега, страх Божији, смирење, трезвеност, молитву, крсно знамење. Ова средства сваки хришћанин може непосредно да употребљава у борби против демона; постоје још и таква којима се можемо користити кроз свештенослужитеља: то је покајање с причешћем Светим Христовом Тајнама и заклињања која се читају над човеком који пати од нечистих духов. „Када молитељи (хришћани који се моле) храбро подносе искушења, кају се због својих грехова, спокојно трпе увреде, пребивају у молитвама – сведочи преподобни Јован Карнафски – демони се муче, гризу и плачу, али људима то није дато да виде да се не би погордили“. Молитва која омогућава изливање благодати Светога Духа на човека и која га повезује с Богом, спаљује демоне и ови, не могући да трпе огањ благодати, с крицима беже од човека који се моли. Ето зашто је приликом сваког искушења потребно устајати на молитву која нам даје помоћ Божију и којом смо непобедиви.

Исто као што и духови имају утицај на материју, тако и материја има утицај на духове. Тако ће се одбачени духови вечно мучити у огњу пакленом. У Товитовој књизи налазимо подробну и живу слику утицаја чак и земаљске материје на духове. „Он њак (Товит) *угући, сејши се речи*

Рафаилових и узе кадионицу, и положи рибље срце и јетру и поче да кади. Демон, осетивши тај мирис, побеге у јорње крајеве Еѿийѿа, и свеа ѿ аѿђео“ (Тов. 8, 2-3). У црквеној пракси познато је одагнавајуће дејство тајана на зле духове. Такође је забележено благодатно дејство Светих моштију, чудотворних икона, па чак и одежди Светих, чије присуство зли дуси не подносе. Све је то повезано с благодаћу која излази из њих и која прождире демоне. Познато је да су Свети подвижници још у земаљском животу добили власт над нечистим духовима. Тако у житијима Светог Андреја, мученице Јулијане и Антонија Великог читамо како су они чак били изложени и батинама од злих демона. У житију Јована, архиепископа Новгородског, прича се о томе како је овај приморао демона да га одведе у Јерусалим на поклоњење и врати натраг. Житија Светих пуна су сведочанстава о победи преображеног човека над нечистим духовима. (. . .)

Одговарајући однос према палим духовима показао нам је сам Господ Исус Христос, када је допуштењем Божијим сатана покушавао да Га куша, нудећи му сва светска блага да му се поклати. Богочовек је рекао: *Иди од мене, сатано, јер је наѿисано: Госѿоу Боју своме клањај се и Њему јединоме служи* (Мт. 4, 10). Друго, Он је заповедио демонима да ћуте када су ови викали из људи опседнутих ѿима. Својом виѿом они су обзнаѿивали истину, они нису лагали када су говорили: *Шѿа је ѿеѿи до нас, Исусе, Сине Божију?... Знамо ѿе ѿо си, Свеѿаѿ Божију* (Мт. 8, 29; Мк. 1, 24). Али Господ није желео да се истина проповеда нечистим устима, нарочито не устима демона, како они, искористивши ту прилику, не би умешали по својој

злој вољи ту нешто своје и да не би нешто посејали „људима који поспаше“ (Мт. 13, 25). Из тог разлога Исус Христос није трпео да демони говоре, нити је нама дозволио да им то допуштамо, упозоривши нас на то следећим речима: *Чувајте се од лажних пророка који вам долазе у одељу овчијем, а унутра су вуци израђливи* (Мт. 7, 15), и преко апостола је упозорио: *Не верујте свакоме духу* (1 Јн. 4, 1). Имајући овакво упутство Господа нашега Исуса Христа, ми морамо да се чувамо од сваког општења са злим душама. Не треба слушати врачаре, маге, астрологе, екстрасенсе, контактере с НЛО, разне пророке и гатаре. Јер, ако се чак преко њих демон и претвара да говори истину, ми, не знајући његове циљеве у том часу, морамо по правилу да га одбацимо речима Светог Писма: *Грешнику њак јовори Господ: узалуд јројоведаш царство Моје* (Пс. 49, 16) *и немила је јодвала у усџима јрешника* (Сирах 15, 9). “

Савети су нам свима потребни – а нарочито они који нам чувају душу. Не слушајмо савете демонске, него Христа и људи Његових.

ВЛАДИКА АЛЕКСАНДАР (МИЛЕАНТ): САБЛАЗАН ОКУЛТИЗМА

*„А Дух изричијџо љовори да ће у љоследња времена од-
сџујџијџи неки од вјере, слушајући духове љреваре и науке
демонске“*

(1. Тим. 4, 1)

Као дете мајци, тако човек инстинктивно стреми Богу, нарочито у тешким животним тренуцима. У Богу Он види Свог Небеског Оца, који му жели добро и може учинити чак и немогуће. Господ Исус Христос је обећао: „Иштите, и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте, и отвориће вам се“ (Мт. 7, 7). Неко тражи физичко исцелење, помоћ на послу, јачање породице, добро својој деци. Неко иште оснажење вере, да научи молити се, да стекне Духа Светога, – сваки по мери свог духовног раста. Бог прима свачије молбе, само ако се с искреном и пламеном вером Њему обраћају.

Поред тога, што молитва привлачи Божју помоћ за нас, она је карактеристична и по томе што садејствује унутарњем човековом растењу. То је зато што молитва није монолог, него разговор, у коме Господ души одговара и озарава је благодаћу Духа Светога. Обасјавајући човеков унутарњи

свет, Бог га учи да не тражи само материјално, привремено, него, што је главно, оно вечно, заиста вредно. Човек, који у молитви са Богом разговара дознаје да је Бог највише и свемогуће биће, пуно љубави, али и праведно, према коме се треба односити са страхопоштовањем. Њиме се не може манипулисати, као да је у питању некаква слепа сила. Он је Отац, Кога треба слушати. Тако лично молитвено искуство, које се на почетку јавља као резултат ових или оних конкретних потреба, садејствује моралном усавршавањем човека и води га ка највишем благу, Царству Небескоме.

Потпуна супротност таквој здравој религиозности, заснованој на вери и послушању Богу, јесте нездрава, „црна духовност“ окултизма. Овде такође постоји елеменат натприродног и тражење помоћи, али се она не тражи од Творца, него од некаквих сумњивих духова или од тајанствених нефизичких сила. Ако здрава вера у Бога оплемењује човека, нездрава окултна вера га духовно обogaљује. Она је у потпуности усмерена ка земаљском, тривијалном и греховном. Циљ окултних активности је чисто утилитаран: сазнати тајне, стећи животне успехе, освојити нечију љубав, ојачати здравље, стећи био-енергију, проширити свој потенцијал, осветити се непријатељу или се напросто „поиграти“ са тајанственим. Многе заводи чињеница да се ово постиже без икаквог физичког труда и без нарушавања грађанских закона.

Ако обраћење Богу буди савест у човеку и наводи га да се каје и исправља, окултна активност га, напротив, не везује никаквим моралним обавезама: узимај и наслађуј се! У тој тобожњој слободи од моралних обавеза налази се, очито, главна привлачност окултизма. Али, као што ћемо у

наставку чланка видети, услужни онострани дуси уопште нису алтруисти, и човек пре или касније врло скупо плаћа за добијене услуге. Само на почетку све изгледа просто и лако.

Окултизам је стар као и само човечанство. Окушање забрањеног плода у рају било је први покушај човека да добије нарочита знања и способности окултним путем (види Књигу Постања, 1. глава). Врачеви, шамани, призивачи умрлих – увек су постојали, али углавном у „подземљу“. За наше доба је карактеристична све већа популаризација и занимање за разне форме окултизма, о чему сведочи читав низ озбиљних савремених истраживања. Један од научника који се бавио упоредним религијама и окултизмом, Мирчеа Елијаде, у својој књизи „Occultism, Witchcraft and Cultural Fashions“ вели: „Као историчар религије не могу а да не будем запањен огромном популарношћу магије у савременој западној култури и подкултури. Уз то, занимање за магију је само део много ширег правца, то јест: повећаног интереса за све могуће окултне, езотеричне науке“ (The University Press, Chicago, 1976). Под утицајем сада помодног покрета „Нју Ејџа“ хиљаде људи у САД назива себе „channelers“ (медијуми) и „psychics“ (предсказивачи), а милиони им се обраћају за савете и услуге и занимају се за њихову литературу. Неки од таквих „ченелера“ добро су познати у уметничким и телевизијским круговима. У Европи, Канади, Бразилу, Русији и другим земљама такође се примећује повећано занимање за онострано. Утицај окултних наука почео је да продире чак и у озбиљне науке какве су медицина, психологија, философија, археологија итд. Почеле су да се јављају псевдохришћанске секте које

шире древне окултистичке идеје, одевене у псевдонаучну и хришћанску терминологију. У књижарама се налазе посебна одељења посвећена учењу „Њу Ејџа“. У очи падају наслови какви су, рецимо, „Вештице у Средњем веку“, „Древна египатска магија“, „Историја тајних друштава“, „Змија и дуга“, „Тајне речи шамана и зомби Хаитија“, „Енциклопедија древних и забрањених знања“, „Од кабале до астралних светова: умна енергија и тајне интимних односа“, „Књига свете магије: неопходни црни извор окултних знања“, „Савремени речник вештице: све што ти је потребно да знаш да би могла да опчињаваш“, „Достигните жељено окултном енергијом“, „Левитација – шта је то и како се ради“.

Др Валтер Р. Мартин, угледни познавалац култова у Америци, тврди да 60% Американаца у овој или оној мери упражњава окултне методе или се занима окултним. Постоји више од три хиљаде издавачких кућа окултне литературе и часописа, чији се општи промет мери милијардама долара годишње. Чак и традиционални часописи, који се у начелу не занимају за ту област, штампају текстове о окултним методама, астролошким вештинама, лечењу кристалима, итд.

У Русији занимање за окултизам такође добија размере епидемије. Те жалосне чињенице говоре у духовном изрођавању савременог друштва и наговештавају близину Другог Христовог доласка.

Реч окултизам потиче од латинске речи „occultus“, која значи: нешто скривено и већини недоступно. У сферу окултизма улазе разни необјашњиви феномени и делова-

ња, која покрећу тајанствене, нефизичке силе. Окултне активности имају следеће циљеве:

1. стећи знања, недоступна обичним физичким средствима;

2. ући у контакт с духовима или са натприродним силама;

3. научити се манипулисању тим духовима и силама. Ево делимичног прегледа окултних учења и занимања: професионално гатање, астрологија, хиромантија, нумерологија, теософија (друштво Блавацке), кабала, антропософија, спиритизам, астрална путовања, неки видови мистицизма, трансцендентална медитација, медијумизам или „ченелинг“, јога, екстрасензорно (нетрадиционално) лечење, лечење биопољем, ритуално кодирање, шаманизам, враџбине, сви видови беле и црне магије.

У наше време велику популарност стиче окултно учење „Њу Ејџа“, које је у себе упило многа древнија окултна учења. Неке савремене секте – култови су или настале по „откривењу“ духова, или у себи имају елементе окултизма и служе се окултним методима. Међу њима треба поменути: ред розенкројцера, учење Рериха („Жива етика“ или „Агни-јога“), „Бело братство“, друштва Јелене Блавацке, покрет „Ново доба“ („Њу Ејџ“), секта „Аум Шинрикјо“, кришнаизам, „Lucis Trust“ (Alice Bailey), Eckankar (Paul Twitchell), The Children of God (David Berg), Unification church (Moon), антропозофско друштво (Rudolf Steiner), Earlyne Chaney, друштво („црква“) мормона (Joseph Smith са својим „Angel Moroni“, Christian Science (Mary Baker Eddy) и остали.

Шта гура просвећене људе нашег века да се обраћају таквим ненаучним и сумњивим занимањима, какво је призивање духова? Одговор на то питање се састоји у томе што ниједна наука и материјалистичко учење не могу да одговоре на највиша човекова питања. Нешто у сваком од нас тражи оно вишње, духовно, жедно је одговора на начелна питања: зашто живимо, да ли постоје други светови и савршеније форме постојања, шта нас чека с оне стране гроба, да ли постоје нефизичке силе које човеку могу да помогну у надилажењу физичких закона и налажењу трајне среће? И људи, не знајући или игноришући хришћанско учење, обраћају се езотеричким учењима. Та учења претендују на то да одговарају на дубока принципијелна питања постојања и отварају приступ нефизичким силама. Али ти одговори су лажни, а рецепти – погубни. Најстрашније је то што они у човеку гуше страх Божији и осећање одговорности за своје поступке. Пали дуси сугеришу почетнику – окултисти да нема ни суда Божјег, ни вечних мука, него да је, напротив, тамо све лако и пријатно. Зато се богати знањима и упијај силу која ти се нуди. И, заиста, неки пут се, као резултат окултних делатности, код човека јављају необичне способности – телепатија, визионарство, способност лечења „биопољем” или покретања предмета на удаљености (телекинеза), итд. Али, као што видимо, те способности се у њему нису развиле самостално, него у сарадњи са нечистим духовима, и зато су оне врло опасне и штетне. Истина, да не би

уплашили наивног почетника, демони вешто скривају своје присуство и издају се:

а) за безопасне духове – луталице, или

б) за безличну нефизичку енергију, разливену по космосу или скривену у самом човеку. Погледајмо колико одговарају стварности те представе окултиста.

а) Природа окултних духова

Општење са духовима остварује се или путем спиритизма или путем медијумизма. Историја призивања духова (спиритизам) почиње у дубокој древности. Оно се помиње и у Библији као Богом забрањено и греховно занимање: „Не обрађајте се онима који призивају духове, и чаробњацима не одлазите, да се не скрнавите о њих“ (Лев. 19, 31). „Ако се нека душа обрати ономе који призива мртве и чаробњацима, да би блудно за њима ходила, окренућу лице Своје од те душе и истребићу је из народа њеног“ (Лев. 20, 6; 20, 27). У спиритистичким сеансама дух се јавља или у виду привиђења, или дејствујући на разне предмете, на пример померајући тањире, куцкајући по столу, љуљајући клатно („Ouija board“), итд. У медијумнистичким сеансама, медијум у стању транса предаје своје тело на употребу духу, који усељавајући се у човека, овладава његовим органима, преко њега обавља разна дејства и јавља разна „откривења“. Савремено учење „Новог доба“ (Њу Ејџ, New Age) подстиче тај други вид комуникације с духовима (или „силама“), називајући га „channeling“ („channel“ – „проводити“, на енглеском). У мери тога колико медијум упада у стање транса, мишићи његовог лица и усне почињу принудно да се по-

крећу. Кад дух сасвим овлада медијумом, долази до промена у ритму његовог дисања, и израз лица се мења, неки пут до непрепознатљивости. Мења се такође и његов глас, па женски глас почиње да звучи као мушки бас. Изашавши из транса, човек се не може сетити шта се дешавало са њим и шта је говорио у медијумнистичком стању. Спочетка дух не сме да се усељава у човека без његове сагласности, и неопходно је да га сам медијум позове да уђе у њега. Па ипак, после поновљених медијумнистичких сеанси, улазак духа може да добије недобровољни, спонтани карактер, и медијум постаје потчињен свом духу.

Очито је да међу спиритистима и медијумима има много шарлатана. Па ипак, постоји и не мали број професионалаца који заиста опште са оностраним светом и добијају од њих „откривења“ и способности недоступне просечним људима. Највећи број обичних „channelers“ и спиритиста ни не подозревају колико су покварена и опасна бића којима се они препуштају. То уопште нису безазлене лутајуће душе, нити је реч о безличним природним силама. Напротив, према сведочењу многих професионалних медијума и шамана, духови с којима су они имали посла су их свесно обмањивали. Они су се претварали да су добри да би њима овладали и озледили их. Тако је, на пример, Сатпрем, ученик окултисте и индуског гуруа Шри Оробинда, писао: „Свим окултистима је добро познато да су духови кадри да узму било какав облик – који год пожелe“ (Satprem, „Sri Aurobindo or the Adventure of Consciousness“, New York, Harper and Row, 1974).

Роберт Монро је живо описао случај кад је једном, у току својих „астралних“ путовања, био снажно нападнут

од злих духова. У најодлучнијем тренутку борбе два духа су изненада узела обличје његове две вољене кћери. Они су то учинили тако неочекивано и толико су изгледали „стварно“, да је Роберт изгубио моћ супротстављања и умало није погинуо („Journeys Out of the Body“, Garden City, New York, Anchor Books, 1973.).

Познати медијум Емануел Сведенборг, који се поСветио општењу са дусима и кога многи признају као озбиљног стручњака за окултизам, каже да су духови толико лукави и лажљиви да је човеку који им се обраћа немогуће да установи њихову праву личност и циљеве. Сведенборг упозорава окултисте – почетнике следећим речима: „Кад ти духови говоре било шта, никако им се не сме веровати, зато што они све измишљају и вечито лажу. Уз то, они ово чине са таквом самоувереношћу и безочношћу, да се човек потпуно изгуби. Зато сви морају да се чувају духова и да им нимало не верују“ („The True Christian Religion“ New York, E. P. Dutton 1936.).

Слична сведочанства чујемо чак и од Uri Geller, познатог по својој способности да савија кашике и ножеве телепатским путем. Он и његов учитељ, парапсихолог Андрија Пухарић, су приликом општења са дусима осећали узнемиреност, примећујући нешто чудно и сумњиво у њиховом понашању. Обојица окултиста су се, не једном, уверила да су се дуси понашали прилично двосмислено, као да се играју с њима (Andrija Puharich, „Uri“, Bantam 1975). Слично осећање узнемирености имали су и други професионални спиритисти и медијуми.

Према томе, ако дуси лажу окултисту, онда је јасно да они нису добри анђели, и да не служе Богу. Они не могу

бити ни душе умрлих људи зато што, према Светом Писму, душама није дозвољено да самовољно лутају светом. Напротив, после смрти човека Бог одређује извесно место његовој души – у рају или аду, где душа мора да обитава до дана свеопштег суда (“ Људима предстоји једном умријети, а потом суд” – Јевр. 9, 27). Зато, ако духови окултисти нису анђели и ако нису ни душе умрлих то су, што је од свега вероватније, они духови који су подвлашћени ономе за кога је Спаситељ рекао да је “ он – лажов и отац лажи”, то јест Ђаволу (Јн. 8, 44). Према томе, спиритисти и “ channelers”, поверавајући себе оностраним духовима, и себе и друге доводе у велику опасност (у наставку ћемо то подробније објаснити. Тешко је схватити како људи, који никад не би поверовали незнанцу, тако наивно указују поверење оностраним бићима, о којима ништа не знају и која често бивају ухваћена у лажи.

б) Да ли је духовна енергија безлична?

Сад да размотримо друго, у наше време популарно мишљење, да окултне методе у покрет стављају нефизичку енергију разливену по космосу или скривену у нама самима. То је мишљење нарочито привлачно за савременог скептика, који не признаје ни личног Бога, ни духовни свет. Мисао да само својом жељом може покренути моћну нематеријалну енергију и принудити је да му служи веома ласка свести таквог гордељивца. На претпоставци о постојању безличних нефизичких сила појавио се читав низ савремених окултних теорија, које су одевене у квазинаучну терминологију, а читаоцу се нуде као корисни рецепти за све животне случајеве.

Успех тих савремених окултних учења огroman је стога што она пред очима тражитеља, али духовно необразованих људи, као да отварају нове светове: све до тада тајанствено и немогуће одједном постаје објашњиво и достижно. Немаш чега да се бојиш, немаш пред ким да дрхтиш – све је просто и оствариво за онога који је научио да управља нефизичким силама.

Нарочита опасност за душевно здравље је онај правац у окултизму који рекламира начин да се извор енергије отвара унутар самог човека (А. Клизовски, „Основе погледа на свет Новог доба“). Према том учењу, сваки човек, који усвоји нарочиту методику, може у себи да развије узајамно прожимање спољашњих и унутарњих светова, да сачува и успостави здравље код себе и других, да се научи укључивању на било који извор информација, да отвори треће око, обавља астрална путовања, да отвори своје чакре. Отварање чакри посебним методама са циљем ослобађања психичких енергија нуди бескрајне могућности. Човек може да постане сличан боговима – да стекне визионарске способности, да овлада телепатијом, телекинезом, итд. Али у исто време сами специјалисти у тој области (А. Клизовски) упозоравају да је раскривање био-силе у себи бременито многим опасностима. Детаљно разматрање ове проблематике превазилази оквире теме. Да кажемо само да људи који се баве раскривањем чакри често заувек обогатују своју психу.

Занимљиво је да сами дуси који оперишу иза кулиса савремених квазинаучних окултних огледа нимало не љуте што „channelers“ игноришу њихове напоре и прећуткују им заслуге. Напротив, дуси се радо издају за безличне

нефизичке силе, зато што тако лакше достижу свој главни циљ: поробљавање људи. И то је веома доследно с њихове стране, јер је сам њихов кнез, ђаво – мноколики и искусни демагог. Човеку с интелектуалним тежњама он каже: „Даћу ти натприродна знања“, човеку с мистичким стремљењима: „Открићу ти тајне постојања“; онемо ко је жедан власти обећава славу и моћ; човеку који тражи земаљску срећу обећава сва животна добра; неверујућем сугерише: „Ја не постојим, ја сам – измишљотина!“

И тако, обманувши човека оним што човек највише уважава, ђаво га потом све даље и даље одводи од Бога, док га не гурне у понор паклени. Захваљујући својој способности да се прилагођава мишљењу човека, ђаво је успео да многе савременике обмане дрвним окултистичким бајкама, преодевајући их у квазинаучну терминологију. Тако је у наше дане настала посебна научна област – парапсихологија, која изучава и настоји да објасни древне шаманске и медијумистичке методе.

Али остаје начелно питање: да ли постоји нефизичка, морално-неутрална енергија, и ако постоји, каква је њена природа? Да бисмо на ова питања одговорили треба уочити да је свака енергија или сила, без обзира на то да ли је реч о материјалној или духовној енергији, увек повезана са извором, из кога истиче. Тако је, на пример, свака физичка енергија или поље (електромагнетно, гравитационо, итд.) нешто што не постоји само по себи, него исходи из одређених субатомских честица (фотона, гравитона, итд.). Пошто су све те физичке честице безличне, и поља, која оне формирају, такође су безлична и морално-неутрална. На сличан начин, и духовне енергије (духовне силе) не постоје

„саме по себи“, него такође происходе од овог или оног духовног бића. А пошто су духовна бића (анђели, људи, демони) личности, самим тим енергија која од њих произилази јесте обележена њиховим духовним стањем – добрим или злим. Искусни екстрасенси то одлично знају, и настоје да се заштите од злог дејства сила које имају зао извор.

Зна се да у свету у коме ми живимо, поред белог и црног, постоји још и сиво; осим светлости и таме, постоје полусенке. Али у безваздушном простору нема сенки, него постоји или потпуна светлост или потпуна тама. На сличан начин ни у свету духова нема морално – неодређеног стања. Дуси (кад се упореде с људима) – проста су бића; они могу бити или сасвим добри (анђели) или сасвим зли (демони). У складу с тим у духовном свету постоје само два стања: рај или пакао. Нема средњег, неутралног постојања. Схвативши то, морамо се сложити да је сила (енергија) која исходи од Бога или анђела увек добра и привлачи добру, а сила (енергија) која исходи од демона, увек зла и гура у зло. Вишестолетно искуство Цркве то потврђује. Сила, која од Бога происходи, или речима Светог Григорија Паламе, „нестворена божанска енергија“, јесте сила просветљујућа, која душу оживљава. „Учитељу, добро нам је овде са Тобом бити“, узвикнули су ученици када их је на Тавору озарила Божанствена светлост (Мт. 17, 1-13).

Али људи су много сложенији од простих духова (анђела и демона). Зато се они извесно време могу налазити у морално неодређеном стању и кадри су да се нагињу час на страну добра, час на страну зла. Управо због моралне подељености и непостојаности човека, добро и зло у њему неутралишу једно друго, и зато је његова духован енергија

слаба и неефикасна у поређењу са енергијом чистих духова. То је слично стању атома, у коме негативно наелектрисане честице електрона неутралишу позитивно наелектрисано језгро. У духовном свету нема никаквих морално-неутралних нефизичких сила, зато што оне проистичу од већ морално опредељених бића – анђела или демона. Зато, сваки пут кад човек дође у додир са енергијом која происходи од тих бића, он осећа како га привлачи или добро или зло.

(Наравно, првоизвор свих тих видова енергије јесте Бог. Али пали анђели ту су енергију окренули на зло, као и остале дарове, које им је Творац пружио).

Према томе, окултисти греше што се тиче неутралности и безопасности нефизичких енергија. Пошто ни Бог, ни анђели Његови, не дозвољавају да се њима манипулише, на услугу окултистима радо долазе демони. Они окултисте и снабдевају потребном енергијом. Али они то уопште не чине некористољубиво. Енергију дају на зајам, и то са великим каматама. Врачари, вештице, сатанисти и многи професионални окултисти бивају свесни тога, али то прикривају. Да овај наш исказ не буду празне речи, наведимо неколико ставова стручњака.

Професор Michael Harner држи предавања на Колумбијском и Јејлском универзитету. Уз то, он предаје антропологију на New School for Social Research и аутор је књиге „The Way of Shaman“. Његова истраживања у области окултног довела су га до уверења да основни извор шаманових сила јесте свет духова. „Без духа који усмерава немогуће је бити шаман, зато што је њему неопходан снажан извор енергије“ (New York, Bantam 1986).

Индуски и будистички гуруи такође признају да њихова сила потиче од света духова. Тако, на пример, Индриес Шах примећује: „Гуруи сами по себи немају нарочиту духовну силу. Они је добијају од духова. Гуруу само припада могућност концентрације“ (Oriental Magic, NY, E. P. Dutton, 1973.). У књизи „The Adventures into the Psychic“ дугогодишњи истраживач парапсихичких појава Jess Shearn, износи следећи резултат: „Скоро без изузетка сви велики медијуми су осећали да су били оруђа оностране силе која је кроз њих текла. Себи нису приписивали никакву силу“ (NY, Signet, 1982.).

Колико год да би окултисти желели да се каткад похвале својим нарочитим способностима, они ипак бивају принуђени да признају да у самој ствари ти онострани духови делују кроз њих. Тако, на пример, позивајући се на парапсихолошког истраживача Лоренс Ле Шах, који је изучавао низ источњачких и западних екстрасенса – исцелитеља, Чарлс Панати пише да „ако постоји нешто заједничко тим исцелитељима које је он изучавао – то је признање да нико од њих није лечио својом силом. Напротив, свако је од њих схватао да је кроз њега дејствовао „дух“. Себе су доживљавали као пасивна оруђа духа. Да би исцелили, сви исцелитељи су морали да претходно уђу у стање транса“ („Supersenses“, Garden City, NY, Anchor/Doubleday, 1976.).

Једно од најпотпунијих истраживања питања екстрасензорног лечења може се наћи у зборнику „Healers and the Healing Process“. У том десетогодишњем истраживању у коме је учествовао велики број стручњака, читамо: „Било какво изучавање аномалног лечења тренутно доводи ис-

траживача до појма разумних духова (који се називају било „руководитељи“, било „контролори“, било „заштитници“), који делују на ум исцелитеља и снабдевају га сазнањима о којима он до тада није имао свесну представу“ (Cheaton, III, *Teosophical Quest*, 1977.). То истраживање такође је доносило закључак да је аномално лечење било најраширеније у земљама у којима су популарни спиритизам и вера у духове. Детаљније податке о томе најлакше је наћи у књижицама *The Facts on the Occult* и *The Facts on Spirit Guides*, које су издали John Ankerberg и John Weldon (Harvest House Publishers, Eugene, Oregon, 1991.).

Стога можемо рећи да, какву год терминологију користили, окултисти улазе у општење са реалним духовима, који их снабдевају сазнањима и нефизичком енергијом.

в) Плодови окултних делатности

Већ смо наводили податке који показују да ти дуси нису ни анђели, ни душе покојника, него пре свега демони. Али да бисмо се сасвим уверили у то, да видимо до каквих последица доводи општење с њима. То је најнепогрешивији метод истраживања духовних појава, на који је указао Сам Спаситељ, говорећи: „По плодовима ће их познати. . . Нема добра дрвета да рађа зао род нити зла дрвета да рађа добар род“ (Мт. 7, 10). И многобројне чињенице из живота људи који се баве окултизмом уверавају нас у то да:

а) дуси наводе људе, који су у општењу са њима, на све могуће грехе и злочине;

б) ремете здравље тих људи и обogaљују им живот. Заиста, људи који се баве окултизмом после извесног времена примећују психичке поремећаје, падају у депресију, одају се алкохолу, узимају наркотице. М. Lamar Keene (“ The Psychic Mafia”).

Уз то, дуси на сваки начин муче оне којима помажу, чиме откривају своју злу, садистичку природу. Али то лукаво чине: да не би пре времена испрепадали жртву, они постепено и плански повећавају дозу страдања. Човек који се бави окултизмом почиње да пати од повећане нервозе, физичке немоћи, дешавају му се непојаме хаварије и разне непријатности, повремено осећа паничан страх и почиње да помишља на самоубиство. Када он почне да нагађа да, вероватно, све те несреће њему доносе дуси, настоји да се од њих ослободи и прекине своју окултну делатност, тада дуси утростручују своју свирепост и потапају га морем других несрећа са циљем да га испрепадају и принуде га да им се врати. Тако, притежући и попуштајући им, они постепено поробљавају окултисту и на крају крајева га убијају.

Тај закључак потврђује доктор Нандор Фодор, аутор ауторитативне „Encyclopedia of Psychic Science“ : „Покушаји да се у себи угасе медијумске способности резултирају разним болестима. А кад се човек врати окултним делатностима, симптоми ишчежавају „(Secaucus, NY, Citadel, 1974.). Познати парапсихолог Edgar Cayce је живописна илустрација. Joseph Millard пише да је он „фактички био убога марионета оностраних сила“ („Edgar Cayce: Mystery Man od Miracles“, Greenwich, CT, Faucett, 1967). Бивши медијум Рафаел Гасон пише из личног искуства: „Многи су

јакo пострадали од тога што су почели да истражују медијумизам и искусили су велике јаде кад су покушали да га се ослободе. Породице су се распадале, покушаји самоубиства и психичке болести надвлађају оне који су се занимали тим активностима. Они који су се спасили морају благодарити Богу за Његову милост“.

Спиритиста и гуру Шри Ћинмој, саветник при организацији Уједињених нација, примећује: „Многи, многи магови и људи који су општили са духовима били су удављени или убијени. Ја то лично знам, пошто сам се суочио са неколико таквих случајева“ („Astrology, the Supernatural and the Beyond“, Jamaica, NY, Angi Press, 1973). Професор Курт Кох који је 45 година поСветио изучавању паранормалних појава сведочи да „међу људима који се баве окултизмом постоји огромни проценат самоубиства, трагичних хаварија и лудила“. Он и много других стручњака из области парапсихологије тврде да вишегодишње дављење окултизмом сигурно руши човеково физичко здравље: као да неки унутрашњи вампир исисава снагу из окултисте.

Људи у мреже окултизма упадају зато што спочетка не виде опасност: напротив, све им се чини занимљивим и пријатним. Малахи Мартин у књизи „Hostage to the Devil“ описује судбину извесног „Карла“, дипломираног физичара и психолога са живим занимањем за религију и парапсихологију. Карл је запрепашћивао своје познанике необичним парапсихичким способностима. Следећи свој „призив“, озбиљно је проучавао доктрину о реинкарнацији и астралним путовањима. По мери усвајања тих окултних наука, пред њим су се стално ширили све нови и нови хоризонти. Карл је био уман и обазрив. Био је уверен да ће његова

истраживања донети користи науци и човечанству. Добивши катедру на једном од универзитета САД, наставио је да прави огледе у области парапсихологије и мистичких појава. Па ипак, постепено је почео да примећује неке негативне промене у свом карактеру и настројењима. Затим је стало да га мучи осећање неповерења, па чак и страха, у вези са духовима с којима је општио. И гле, Карл је дошао до уверења да се из корена мора променити начин његовог истраживања и да се он мора одрећи својих почетних теза. Али тада га сналази парализа, и он у „вегетативном“ стању бива смештен у болницу. Тек након једанаест месеци, после интензивног лечења, које су пратиле молитве рођака и познаника, Карл оздравља. Изашавши из болнице, одриче се парапсихологије и открива важну тајну своје болести: „Свечано и добровољно сам се предао злом духу. Мада ми се тај дух представљао као добар, обећавајући ми помоћ и усавршавање, ипак, од самог почетка, унутарњим сам осећањем схватио да је он зао“.

Међутим, без обзира на то, што су десетине хиљада људи страдале од бављења окултним делатностима и што постоји толико документованих чињеница о опасностима окултизма, многи се и даље држе мита по коме је, тобож, окултизам или безопасно шарлатанство, или невино убијање времена, или чак афирмативна духовна потрага. Оно није ни једно, ни друго, ни треће. Такође, постоји неправилно мишљење да, тобож, поред „опасне“, постоји и „безопасна“ форма окултизма. Неки верују да се из окултизма, уз изванредан опрез, може извући некаква корист. Нажалост, све чињенице говоре о томе да се у било којој форми окултне делатности нешто негативно и рушилачко „прилепи“ чо-

веку, а од тога он не може да се избави без помоћи одозго. То онострано почиње да манипулише човековом судбином и гура га све дубље и дубље у глиб окултизма. Дешава се нешто слично оболелости од СИДЕ. Тај вирус, ушавши у организам, вара здраве ћелије на тај начин што се представља као „њихов“, и безопасан. Ћелија уклања своје одбрамбене механизме, и вирус у њу уђе као „тројански коњ“. Тек унутар ћелије вирус показује своју разорну силу. Додуше, човек и после инфицирања живи неколико година релативно нормалним животом, и можда ни не слутити да су му дани избројани. Тек у последњем стадијуму болести постаје очито присуство погубног вируса. Али већ је касно. . .

Постоји још један важан фактор који се ретко помиње у научним истраживањима окултизма, па ипак, крајње битан, који открива истинску богомрзачку природу окултних духова: то је необјашњива одбојност према Богу и свему светоме, коју човек осећа пошто је од њих добио помоћ или биоенергетску „залиху“. Верник нарочито јако осећа оштру промену у духовном настројењу. Чим добије било какву помоћ од екстрасенса или окултисте, код њега бива уништена свака жеља да се моли, чита Свето Писмо, иде у цркву, итд. При том је ова одбојност директно пропорционална сили која је окултним путем добијена. Поновно обраћење човека окултним чини га богоборно настројеним.

Курт Кох прича о следећем случају. У једном тајландском селу живео је сељак – урођеник, који је био активан члан своје хришћанске заједнице. Једном је нечим повредио руку, и створила се гнојна рана. У тропској клими упала се брзо ширила, и ускоро се део руке прекрио великом, тамноцрвеном, скоро црном, мрљом. Па ипак, пошто је био

прилично удаљен од најближег лекара, сељак је почео да вида руку домаћим лековима. На крају, кад је гангрена стигла скоро до рамена, отишао је доктору. Лекар му је рекао да рука мора да се ампутира, да не би умро. Тајланђанин је панично узвикнуо: „Па шта да радим с једном руком? Ко ће ми пиринач жњети и сакупљати?“ Био је сав слуђен. Сетио се неког старог Индуса који је људе лечио тајанственом силом. Мада је знао да хришћани не смеју да иду код врача, очајан положај га је ипак навео да се Индусу обрати са молбом за помоћ. Показало се да тај Индус уопште није био шарлатан, и да су његове магијске моћи чиниле и немогуће. Гнојна упала је заустављена, и рука је била спасена. Али ускоро, после добијања помоћи од врача, Тајланђанин је престао да иде у цркву и вратио се паганској вери својих предака. Тако је за спасење руке платио душом („Occult Bondage and Deliverance“, Kregel Publications, Grand Rapids, Michigan, 1970).

Одмах затим професор Кох пише да је најмоћнији врач кога је икад срео био ескимски шаман Алуалук. Његове су окултне силе биле тако велике да је он чак из клиничке смрти вратио неколико пагана. Један од њих је после тога живео још десет година. Па, ипак, шаман је био поучен од неког проповедника, поверовао у Христа и крстио се. После тога је изгубио сву магијску моћ. Кад га је Кох питао каквом је силом чинио чуда, бивши шаман је изјавио: „Наравно, ђаволом!“. Томе је додао да није имао никакве моћи над искреним хришћанима.

У наше време опасност окултизма повећава се и због тога што се он предлаже, често, као религиозно, па чак и хришћанско делање. Окултисти некад нису крили своје

антихришћанство. У наше дане од екстрасенса и других окултиста може се чути да дају и овакве савете: „Иди да се крстиш“, „буди у храму“, „пиј свете водице“, „причести се“, итд. Неки од екстрасенса у оквиру својих сеанси чак призивају име Божје, читају молитве, крсте се, чиме стварају утисак да кроз њих дејствује сила Божја. Све је то ужасна обмана! Сваки вид окултизма, какву год одећу да обуче, по природи је својој антихришћански.

Заиста, сви основни знаци окултизма присутни су у савременим „христијанизованим“ екстрасензорним сеансама: покушај да се манипулише натприродним силама ради користољубивих циљева. Религија тражи покоравање Творцу, веру, покајање, моралну поправку, стремљење небескоме, некористољубиво служење добру. У окултизму је циљ прожети се „светлим енергијама“, постићи успех у овосветским пословима, познати тајне – и то без икаквих моралних обавеза према Богу. Човек, који се бави окултизмом, а иде у цркву, тамо не тражи Христа, него силе биопоља. Гледајући на иконе, он не види Бога, него извор енергије. Он самовољно пружа руке према Светим предметима, да би се „напунио енергијом“ за своја нечиста дела, чиме вређа величанство Творца.

А шта екстрасенси кажу сами о себи? Ево разговора с Јуријем Тарасјевим, који носи наслов „Ја сам врач у четвртом поколењу“. На питање новинарке: „Ево, ухватила сам вас да сте врачали над човеком болесним од остеохондрозе, уз помоћ вашег биопоља, мануелне терапије и психотерапије. Све је то јако познато. Неке представнике нетрадиционалне медицине знамо – Џуну, Кашпировског, рецимо. . . А ви сте све то у три личности“. Шта је врача-

ње? Тарасјев: „У вашем питању налази се и одговор. Зашто себе не зовем екстрасенсом? Управо зато што екстрасенс може да уради само десети део онога што чини просечни врачар. То исто се може рећи и за хипнотизере, бајаче, психотерапеуте. Сваки од тих праваца само је врх леденог брега“. Јасно речено. То је врх леденог брега чије је подножје у паклу.

Због богоборне природе свих видова окултних делатности, Свето Писмо строго забрањује бављење истим. Наведимо неколико текстова. „Нека се не нађе у тебе који би водио сина својега или кћер своју кроз огањ, ни врачар, ни који гата по звијездама, ни који се договара са злим духовима, ни опсјенар, ни који пита мртве. Јер је гад пред Господом који год тако чини, и за такве гадости тјера те народе Господ Бог твој испред тебе. Држи се сасвијем Господа Бога твојега“ (Зак. Пон. 18, 10-13). „Ако устане међу вама пророк или који сне сања, и каже ти знак или чудо, па се збуди тај знак или чудо које ти каже, и он ти рече: хајде да идемо за другим боговима, којих не знаш, и њима да служимо, немој послушати што ти каже тај пророк или сањач, јер вас куша Господ Бог ваш да би се знало љубите ли Господа Бога својега из све душе своје. За Господом Богом својим идите и Њега се бојте; његове заповијести чувајте, и глас Његов слушајте, и Њему служите и Њега се држите. А онај пророк или сањач да се погуби, јер вас је наговарао да се одметнете од Господа Бога својега, који вас изведе из земље Мисирске и искупи вас из куће ропске, и одвраћао од пута који ти је заповиједио Господ Бог твој, да идеш њим; тако истријеби зло из себе“ (Зак. Пон. 13, 1-5).

Према томе, док здрав религијски живот просвећује и морално оплемењује човека, нездрава псевдо-религијска окултна делатност га морално сакати и убија. Сви видови окултизма обавезно воде у општење са палим дусима. И мада спочетка те делатности стварају утисак да се пред човеком отварају неограничене могућности, у коначном исходишту човек мора јако много да плати за услуге које је добио од палих духова. „Каква је корист човеку ако сав свет задобије а душу своју упропасти? Или какав ће откуп дати човек за душу своју?“ (Мт. 16, 26).

СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ: КО СУ ЕКСТРАСЕНСИ И БИОЕНЕРГЕТИЧАРИ?

У последње време код многих људи почеле су да се јављају необичне способности: лечење биопољем, телепатија и телекинеза, дар „прорицања“ или видовитост. Све ово је саставни део савременог живота и треба да буде осмишљено са становишта православне вере, да би се према таквим појавама имао јасан и исправан став.

Да ли су овакве појаве нешто добро или лоше? Како треба да поступа православни хришћанин приликом сусрета са таквим људима и сме ли да тражи њихову помоћ? Покушаћемо да на ова питања одговоримо, али ћемо се најпре обратити искуству Светих духоносних Отаца.

У књизи Дела Апостолских, која говори о наставку проповеди апостола након Вазнесења Исуса Христа читамо о некаквом Симону, који „чараше и довођаше у чудо народ Самаријски, говорећи да је он нешто велико. Њега сви пажљиво слушаху, и мало и велико, говорећи: „Ово је велика сила Божија. А зато га слушаху пажљиво јер их је много времена чинима задивљавао“ (Дел. Ап. 8, 9-11). Свети Јустин Мученик, тумачећи дати текст пише да је Симон био маг (чаробњак) који је својом магијом привлачио не-уке и невичне, који су у његовим моћима видели „велику

силу Божију“. Каквим је чудима Симон завео људе? Истим оним, којима их заводе савремени „експирасенси“, тј. људи са натприродним моћима: исцелењима, телепатијом, телекинезом, видовитошћу, медитацијом. Уз то, по сведочанству Светог Теофилакта, Симон је „кротио ђавоимане“, то јест уз помоћ *мајијских средстава* „наговарао“ ђавола да за извесно време остави опседнутог на миру, што је стварало привид исцељења. Након истека тога времена опседнутост би се обнављала. (Сведоци сличног „чуда“ недавно су били и многи руски ТВ гледаоци, који су у једној од емисија програма „Пети точак“ за 1990. годину могли да гледају како некакав врач „изгони ђаволе“ из опседнуте жене).

Симон маг је искрено веровао да се и апостоли, као и он, користе неком вештином. Али, срео се са апостолом Филипом. Сила његове проповеди и чудеса која је чинио беху тако уверљива, да су освојили не само народ, него и самог Симона. Веру у Симона заменила је вера у Христа. Маг је пред апостолима претрпео пораз, јер су они дејствовали Духом Светим. (Слично се десило и са египатским чаробњацима који су уз помоћ чарања устали на Мојсија, али их је сила Божија поразила – Излазак, 7-8).

Такође, у књизи Дела Апостолских читамо и ово: „Догоди се, пак, кад иђасмо на молитву да нас сrete једна робиња која имаше дух погађачки и гатајући доношаше велики добитак својим господарима. Ова пође за Павлом и за нама, и викаше, говорећи: Ови су људи слуге Бога Вишњег, која нам јављају пут спасења. И овако чињаше много дана. А када се Павлу досади, окрену се и рече духу: „Заповиједам ти именом Господа Исуса Христа, изиђи из ње!“ „И изиђе у тај час“. (Дела, 16, 16-18). Погледајте какав

је однос апостола Павла према том духу: не обазирјући се на то што овај говори истину, он га истерује, јер Апостол *није желео ни истину из нечисти́х уста́ зло́г духа*. Тиме нам је дао пример како се треба односити према демонима, чак и ако истину казују. Јер, иза тога је само једна жеља њихова: да наведу човека на општење с њима и задобију поверење, а затим да га погубе.

У Кијево-Печерском *Ойѣачнику* читамо о монаху Никити, потоњем Светитељу и чудотворцу, који је услед гордости и умишљености, пре времена одао затвореништву. Обмануо га је био ђаво који му је дао дар прозорљивости (видовитости) и учинио да наизуст зна Стари завет. Тако је са „онима који му долажаху много разговарао о Писму и душекорисним стварима, почео да пророкује, па се велика слава његова далеко раширила. . . сви су се дивили испуњењу његових пророчанстава“. Када је молитвама Светих кијево-печерских Отаца демон из њега био изгнан, показало се да се ничега не сећа и да је чак заборавио и да чита!

У томе истом Кијево-Печерском *Ойѣачнику*, у житију преподобног Лаврентија Затворника читамо о неком ђавоиманоме, који је под дејством злих духова говорио јеврејски, грчки, латински, и друге светске језике, за које раније никад не беше ни чуо. Пророковао је и говорио људима о стварима, које му раније беху непознате.

У Житију свештеномученика Кипријана, читамо да је он раније, пре крштења, док је био црни маг, „научио сва демонска лукавства: достигао разна ђавоља умећа (летење по ваздуху, ходање по води, мењање својства ваздуха, навођење ветрова), а могао је и да производи гром и кишу, да узбуркава море, наноси штету усевима, виноградилима и

пољима, да наноси ране и болести људима – то јест, овладао је ђаволском мудрошћу, и пуном зла, ђавољом делатношћу“.

Могуће је навести мноштво сличних примера, али је, очито, закључак јасан: *демонске силе сћособне су да дају, и дају, њојединим људима необичне ѡарайсихичке сћособносћи.*

Сад погледајмо шта о том способностима говоре Свети Оци. Обратимо се старцу Силуану.

У поглављу о прозорљивости и њеним видовима читамо да постоје три вида прозорљивости: „Први – по сили неким људима прирођене интуиције, која се одређеним режимом живота може увећати; други – по дејству демонскоме и трећи – по дару благодати.“

Којој врсти прозорљивости припада видовитост екстрасенса? Само првим двома, јер *ѡрећи вид, ѡо дару благодати, даје се од Боја само изабранима ѡсле мноћих десетлећа ѡдвизничкој живоји у Христју, а „ѡордome се уојишће не даје“.*

Размотримо подробније прве две врсте прозорљивости. „Први вид“, по мишљењу старца Силуана, „за благочастиво настројеног и смиреног човека може бити од користи и може се на добар начин употребити, помажући му да тананије испуњава заповести Христове у односу према ближњима. Гордога и страснога ће повредити, јер умножава поводе за страсти и открива веће могућности њихових задовољења“.

Други вид је нарочито опасан за оне који га прихватају, јер раније или касније доводи до опасног нарушава-

ња душевних и духовних сила човекових, унакажавајући и сам лик његов. . . Онеме ко такву моћ има, чак и ако може другоме да „чита“ мисли, унутарњи човек тога другог у својим дубинама остаје сасвим неприступан. Са нешто већом поузданошћу, оваква се видовитост испољава кад су у питању догађаји, који имају спољашњи карактер. Онеме ко је прима, она даје могућност да се наслађује сопственом сујетом. И, сходно разорности, и погубности силе демонског деловања, она у суштини шкоди онеме ко је поседује, што постаје очито тек када прође много времена.

Код многих се људи парапсихичке моћи јављају као последица бављења јогом или другим источњачким религијама. Очито пример за то је делатност познатог чехословачког „екстрасенса“ Франтишека Фиерда. На једном од заседања друштва „Попов“ у Москви, када је постављао дијагнозе болесницима на даљину, казујући њихову судбину и историју болести, одговарајући на питања академика А. Г. Спиркина како је достигао, он је рекао: „То се постиже након огромног тренирања јоге, од кога се може често ослабити, искључивши ум и разум. У сваком случају, поток информација (парапсихичких, очито) тече на нивоу подсвести“.

Овде је извор парапсихичке обдарености потпуно јасан. Профинивши тело посебном дијетом, упражњавајући хата – јогу, удубљујући се у њено филозофско учење, човек се директно отвара за дејство извесних космичких сила, укључује се у њихову „јерархију“, добија „посвећење и извесне „дарове“. У јоги је разрађена прецизна методика: ради то и то, и задобићеш натприродне способности. Сигурно ћеш их добити. Али откуда и по коју цену? О

томе источњачки учитељи не воле да говоре, и, по правилу, упућују на постојање безличне космичке енергије и унутарњи човеков потенцијал. (Ја све могу својим силама, на крају крајева, ја сам – Бог). То је управо она иста помисао коју је Денница (Луцифер) имао о себи, и због које је спао с небеса и постао сатана (Ис. 14, 14), што значи – *Противник Божији*.

Да, заиста, по подацима лабораторије А. Г. Спиркина, „екстрасенс као да је у стању да „препумпа“ енергију из здравог органа болесном. И ако је то неопходно, он део своје енергије може да да болеснику“. Али ова енергија није безлична, она са собом носи и све информације онога ко је поседује. Истраживања су показала да се то односи и на воду, којом се врача, и на предмете којима делују врачари и „екстрасенси“. Ево закључака наведене лабораторије: „Болесни, на пример, шизофреничар, нема никаквог права да лечи јер се његова болесна информација може пренети и на здравог човека“. На тај начин, честица екстрасенсовог „ја“ улази у њима са свим последицама које из њих производе. Ако је рецимо, екстрасенс човек страстан, његове страсти у овој или оној мери прелазе на пацијента као и информације о болестима од којих је он боловао. Дешава се такође и обратан процес. Све болести, које паранормална особа лечи, у ослабљеном виду прелазе на њу. Ако им је подложна, и сама се разбојева. Људи који исцељују својом биоенергијом, обично се на крају јако разболе, а многи од њих, лично познати аутору овог текста, још у младости су били погођени неизлечивом парализом. Човек, пак, кога су лечили, ако узрок његове болести није одстрањен, по правилу се поново разбојева.

Други канал добијања енергије је онај којим екстрасенс, по својим речима, „црпе енергију из космоса“. Космос је појам апстрактан, и на њега је врло једноставно позивати се када се желе прикрити истински извори „чудотворних сила“. Пробаћемо да их откријемо. Из многобројних разговора са паранормалнима мени је постало јасно, да за време њиховог дејства, *на њих силази сћуд усмерене енерџије, коју користије*. Откуда је ова енергија, они не знају или, могуће је, не желе о томе да говоре. *Ако је енерџија усмерена, значи да њосћоји и онај ко је усмерава*. Ко је тај неко?

Како је речено у Еванђељу по Матеју, „по роду се дрво познаје“ (Мт. 12, 33) и, као што сведочи апостол Јаков, „ниједан извор не даје и слану и слатку воду. . . ако ли имате горку завист и свадљивост у срцима својим, не хвалите се и не лажите против истине. Ово није мудрост која силази од-озго, него земаљска, чулна, демонска“ (Јак. 3, 12, 14-15). Са тим се добро слажу речи Светог Игњатија Брјанчанинова, који каже да је тежња ка творењу чуда одбачена од Светих Отаца и да она само разоткрива обману у којој се душа налази, засновану на умишљености и сујети. . . Они који желе да савршавају чудеса, желе то на подстицај плоти, јачајући у себи страст коју ни не схватају, мада им се може чинити да их руководи ревност према делу Божијему. У таквом стању самообмане, подстрекавани плоћу, налазе се и они који желе да виде знамења“.

Друга могућност добијања натприродних дарова је *нейосредно њосвећење* (иницијација) *од учийшеља, већ укљученој у демонску јерархију*. Слично зарази, која прелази на човека здравог, када овај дође у блиски додир са болесним,

дешава се и зараза ђавоиманошћу, *ако се човек њовери и оиј-крије* јогину, врачу, екстрасенсу. У зависности од сила овог другог и страсности првога расте и сила ових „дарова“. При томе, иницијација може да се збуде и без воље онога који се иницира – довољна је само његова *ѡажња и ѡверење*.

Као примери за ово можемо навести *ѡрансцедентјалну медитјацију* (ТМ), која се ширила по САД веома снажно средином седамдесетих година нашег века. Као резултат занесености ТМ, а према реклами њеног оснивача, човек бива обдарен моћним животним силама, сталном радошћу, спокојством и здрављем. Онај ко жели да прође тај курс дужан је да гуруу (учитељу) у посебну собу донесе корпицу с воћем и цвећем. Тај принос ставља се пред портрет другог гуруа – умрлог, од кога је учитељ добио посвећење. Овде гори свећа и пале се мириси. Церемонија пред портретом траје пола сата и у њу улази тихо певање на санскриту (чији смисао ономе који се иницира није познат). Ова церемонијална мантра мора непрекидно да се понавља за време медитације. Посвећенику се никад не открива превод те церемоније, њен смисао је знан само учитељу.

Међутим, овај обред није ништа друго до поклоњење „пуцу“ боговима, у које је укључен и обоготворени гуру Махариши. На тај начин, савремени обезбожени и безверни човек, ништа не подозревајући, бива посвећиван у практичну религијску обредност и савршено неприметно присиљаван да чини оно због чега би његови преци, може бити, више волели да приме мученичку смрт но да тако нешто почине: наиме, жртвоприношење паганским идолима. На духовном плану, може бити, управо тај грех, више него психолошки метод ТМа, објашњава нечувени успех овог

покрета. Стално понављање задате мантре читавог човека усмерава на одређену таласну дужину (вибрацију), везујући га са, тако да кажемо, генератором те вибрације. И ако је, по неким подацима, основна индуска мантра, „ОМ“, *вибрација самої саїтјане*, а мантра „Харе Кришна“ *по једном љреводу значи – „црна благодат“, са свим је јасно куда љај љуљ води. Иљак, веза с демонским силама ускоро се ољкрива. Демони збої свої љада, немају мољућностї да стїварају. Они разорно делују и на оне који су им се љредали. У књизи америчког подвижника Серафима Роуза наводе се примери који сведоче о томе да су и учитељи, и ученици, који су се бавили окултизмом допали умног и емоционалног растројства, починили убиства и самоубиства, пали у стање љавоиманости.*

Лечење биоенерљом – енерљейски вамљиризам

Многи нови исцелитељи предлажу лечење биопољем, уверавајући да пацијентима предају своју сопствену енергију. Према изворима источњачке рефлексотерапије, сваки човек поседује извесну залиху животне енергије која, слично крви, непрестано струји кроз жиле, циркулише одређеним енергетским „меридијанима“ који су повезани један с другим и тако, ако је човек добио паранормалне дарове, а притом је горд, сујетан, самољубив, завидљив, склон разврату, средрољубив, једном речју – страстан = поробљен страстима, острашћен, ти дарови имају демонски карактер. Сила, којом он дејствује, љаволска је, и има разоран утицај како на љега, тако и на примаоца љегових моћи.

По подацима кијевске научнице Т. П. Решетникове, која је истраживала деловање екстрасенса на епрувете са људском крвљу, садржај гвожђа и магнезијума у крви приликом дејства „оператора“ мења се готово два пута.

Уз то, људи који се лече од екстрасенса, добивши повремено олакшање, поново траже могућност да се „напуне“ енергијом, да добију нове залихе, и тако постају „телепатомани“ (то јест, с нестрпљењем очекују наступе екстрасенса на телевизији и не могу без њих да живе, па постају безвољни). Њихова унутрашња психичка баријера, која их штити од туђег деловања – уништена је. Они се лако подају било каквом, у ствари, демонском утицају, који шире људи са јаком злом вољом. Душа телепатомана отвара се за све сличне процесе, тражи и друге екстрасенсе. Одмах добија одговарајућа обавештења (о њима, нап. прев.) и тако човек почиње да се креће по строго одређеном развојном путу. Очито – то није Христов пут. И бојати се да ће таквим људима бити веома тешко да приђу Христу. Уз то, екстрасенси – демонијаци ради стицања пара и славе примењују дивљачке методе прерасподеле енергије у организму, при чему болесни орган добија енергију од здравога, а здрави оболева. Тако се, на пример, човек исцели од неке ране, али ускоро умре од инфаркта. У време сеансе екстрасенси такође практикују и „испумпавање“ енергије из пацијента. С њим успостављају дуготрајну енергетску везу и тим каналом даље „пумпају“ енергију (узимају је са себе, да би је користили на другим сеансама, нап. прев.).

Створен је мит о тзв. племенитости и доброти екстрасенса који туђе болести узимају на себе, одричући се свога здравља у име исцељења других. Али то је од истине – дале-

ко. Благородни порив може се срести код, да тако кажемо, екстрасенса – почетника, који су неискусни, који ускоро и сами оболе па престају да лече, или се обраћају основном извору добијања енергије (демонским силама). Највећи део труда екстрасенса у току лечења састоји се у томе да себе заштити од болести које „исцељују“. А како онтолошке корене болести оне не могу уништити (јер су у рукама Божијим), то екстрасенси болест преносе или на други орган или на другог човека. То је, природно, врло тешко звати „благородним“ поступком.

И тако, у неким случајевима екстрасенс даје енергију, а у другим узима. Противречно, зар не? Они узимају око 70% енергије, а враћају само 10%. Тако раде Џуна, Кашпировски, Руцко, Ален Чумак и многи други.

Ево шта о Џуни сведочи дописни члан Академије наука СССР А. Г. Спиркин: „Шта мене као научника запањује? То, што она у току једне вечери, за 3-4 часа прими по 120 болесника. Када је живела у Москви у хотелу, дођеш јој изјутра – она је трома (на жалост, још и пуши), бледа. Одлазим до стана, у коме прима потребите. Стиже десети, двадесети, седамдесети човек и она постаје разиграна, шали се, несташна је, у емоционалном је полету. Увече у ресторану она плеше, сва гори, пали огњем своје енергије и враћа се у хотел касно увече“. Добра допуна овој причи је чланак у часопису „Огњеве Бугарске“ за 1987. У њему новинар, човек који лично познаје Џуну, пише да он не зна ниједног човека коме се болест после њеног лечења не би поново вратила.

Зар то није отворени енергетски вампиризам? Пијанке, пушење, ноћна весеља исцрпљују организам, о чему све-

дочи троми јутарњи изглед и апатија Џунина. Приликом примања болесника, од којих је лакше него од било ког другог отимати енергију, снага и крепкост јављају се поново. Механизам је схватљив. Природно је што се болести ускоро враћају. И добро је ако се та потресеност организма не заврши смртним исходом по болесника, како се не једном дешавало приликом телевизијског лечења које је изводио Кашпировски. По причама других екстрасенса, он делују на следећи начин: ако човек пажљиво посматра или слуша ТВ сеансу Кашпировског, то се између њега и гледаоца тренутно успоставља невидљива енергетска веза.

Таква је наша природа. Фиксирајући своју пажњу на било шта, човек се својим биопољем пружа према датом предмету и ступа с њим у додир. Читајући, на пример, књигу, ми на невидљив начин ступамо у везу с њеним аутором (чак и ако је умро) и са оним стањем душе у коме се налазио писац стварајући своје дело. Читалац може улазити у његове мисли и чувства, а људи нарочито осетљиви могу чак и да их преживљавају.

То је својство људске природе и зато оци Цркве заповедају стално читање Еванђеља и светоотачких књига. На тај начин, читалац општи са Богом и Светитељима, и улази у њихове мисли и осећања, и сам се духовно обогаћује и узраста. Осим тога, Светитељи, осећајући да неко чита њихова дела моле се за читаоце.

И ето зашто је тако опасно читати литературу коју су писали страсни неочишћени људи, од којих се човек може заразити њиховим страстима, па чак и демонијаштвом (од учитеља јоге, на пример). Кроз такве текстове читалац се отвара за деловање злих духова и долази у контакт са њима.

Ево шта о томе вели Свети Игнатије Брјанчанинов: „Све ђаволске појаве имају такво дејство да и најмања пажња која им се посвећује јесте опасна. Поклањајући таквом дејству своју пажњу, чак и ако је она лишена симпатија према демонској појави, човек може примити најштетнији утицај и подвргнути се тешком искушењу“.

Учесници сеанси Кашпировског, макар само у својству ТВ гледалаца, неминовно су ступали у однос са њим. Екстрасенси које смо о томе питали и који су посматрали рад овог колеге, видели су како се од њега према сали простиру нити енергије, које урастају у светло клупко присутних људи. Тада би наступило препумпавање енергије (из њих у њега).

Неки екстрасенси са којима смо разговарали, видели су, уз то, како Кашпировски и Руској на својим сеансама црпу енергију из сале, а затим су њен занемариво мали део враћали натраг, на тај начин вршећи исцељења и показујући „срећнике“ (оне који су се исцелили, нап. прев.). Циљ свега је био само један: изазвати још већу веру у себе и овенчити се ореолом славе (тј. задовољити основне богопротивне страсти – самољубље и славољубље, прим. прев.).

Да закључимо.

Прво, екстрасенси својом енергијом, по правилу не лече. Друго, у току лечења они примењују енергетски вампиризам на штету пацијената. И на крају, они се користе демонском енергијом, која болеснику такође наноси само штету.

Примери штељивој деловања екстрасенса

Навешћу карактеристичан пример, причу једног мога познаника, хришћанина Н. , специјалисте за рестаурацију старина.

„Једном приликом сам отишао до свог познаника, колекционара, за чији сам антикваријат својевремено радио многе поруџбине, али од кога сам касније отишао, настојећи да радим само за Цркву. Био сам слаб, лоше сам се осећао и испричао сам о томе власнику стана, који је био екстрасенс. Он ми је потом рекао да легнем на отоман, и у наредних десетак минута правио је неке покрете рукама. Главобоља ми је прошла, али нисам осећао да сам се сасвим повратио. Убрзо сам се са њим опростио и изашао. Дошавши кући, осетих у себи огромну, несумњиво ђаволску енергију и до три по поноћи остадох рестаурирајући разне колекционарске предмете, који нису имале везе с Црквом. Наредних неколико седмица радио сам без престанка, само и даље не за Цркву. Црквене предмете просто нисам могао да узмем у руке. У храм сам престао да идем, а престао сам и да се молим. У мени се јавила жеља за зарадом, обновио сам већ прекинуте везе с колекционарима. Стално сам осећао да нисам „сам“. Тек огромним напором воље успео сам да се принудим да одем у манастир. Пошто сам се тамо чисто исповедио, причестио и провео читаву седмицу, у току које су се за мене монаси нарочито молили, тек тада сам могао да се вратим пословима за Цркву“.

Ето како делује демонска сила која у човека улази преко екстрасенса. Та сила отуђила се у овом случају једног

хришћанина од Цркве и почела да га према своме плану, усмерава; само га је посредовање силе Божије спасило.

О најпознатијим екстрасенсима написано је у безброј чланака и књига, они су стално на радију и телевизији. Свагда усхићени новинари, по правилу, не испитују природу њихових снага, способности и резултате лечења. Опасно је такво незнање!

Да кренемо у разговор о Џуни. Ево шта о њој каже већ цитирана А. Г. Спиркин: „Џуна је Асирјанка, родила се под Армавиром. Отац, мајка, баба такође су се бавили „исцелитељством“, тако да је њен дар ђаволска снага биопоља, која је наследна. Наши екстрасенси, који њено поље могу да виде, кажу да је фреквенција тог биопоља другачија него код осталих, обичних људи“. Као што видимо, Џуна је потомак врачева и врачара и свој дар добила је преко њих (другим речима, наследила је тзв. „добротвора“, демона-помоћника уз помоћ кога врачара обавља своје обреде). На последњем конгресу магова који је одржан у САД 1990. Џуна је све задивила својим чудима. Сада навелико делује, уносећи у лаковерне заразу демонизма.

А. Мартинов, објавивши књигу *Исјоведиви ѿиѿ* – као уџбеник за екстрасенсе почетнике, указује на то да он у личног Бога Христа не верује, али да верује у постојање „известних космичких сила“ које дају енергију. У свом недавном наступу на радију он је претендовао на улогу месије, предлажући уместо Еванђеља своју нову књигу „Благовест“! Сатанизам се овде изражава у свом очигледном, неприкривеном облику: Мартинов одриче Божанство Христово и наступа као „лажни месија“ са својим новим учењем. Тако се испуњавају пророчке речи Еванђеља по Матеју (Мт. 24,

24): „Устаће лажни христоси и лажни пророци и учиниће знамења велика и чудеса, да би преварили, ако је могуће, и изабране“. Само захваљујући томе што је Исус Христос Богочовек, сатана је побеђен, и одузета му је моћ над оним делом света који је у Христа поверовао и крстио се. Стога, кад човек напусти веру у Христа, поново постаје покорни слуга демонских сила. За то се, очигледно, бори и А. Мартинов.

Мени се обраћао младић Б, који је пострадао након посећивања сеанси екстрасенса Руцкоја, код кога је хтео да поправи свој вид. Није почео боље да види, али је зато добио следећи „дар“: у одређено доба дана, упркос својој вољи, морао је да прави покрете рукама, ногама и целим телом, сличне ударцима кунг-фуа! Дошло је до тога да су несрећног хришћанина морали слати на очишћење (читање заклињачких молитава код свештеника који има благодат да изгони нечисте духове).

А шта „исцелитељи“ говоре о самим себи? Обратимо пажњу на разговор са *Јуријем Тарасјевим*, који носи наслов *Ја сам врач у четвртом колену*. На питање новинара: „Видела сам да сте врачали над човеком болесним од остехондрозе, уз помоћ вашег биопоља, мануелне терапије и психотерапије. Све је то познато, неке од представника нетрадиционалне медицине ми одлично знамо – Џуну, Кашпировског. . . А ви се бавите са све три врсте ових техника. У чему се састоји врачање? Тарасјев је одговорио: „У вашем питању је и одговор. Зашто себе не називам екстрасенсом? Зато што екстрасенс може да чини само десети део онога што чини сваки осредњи врач. То се може рећи и за хипнотизере, траваре, психотерапеуте. . . Сваки

од њихових праваца (лечења, нап. прев.) само је вршак леденог брега.“

Ово је речено довољно отворено. Сви ти правци екстрасензорног деловања само су „вршак леденог брега“ чије се подножје налази у паклу.

На питање о постојању црне и беле магије Тарасјев је одговорио: „... На последњем конгресу у Шпанији, црној и белој додате су још две – црвена и зелена. Али, зашто би људи то морали да знају? То су, како се каже, наше „радне боје, за службену употребу“. . . Знање је, само по себи, неутрално. Све зависи ко је њиме овладао“. Другим речима, „знање“, тј. способност да се магијски делује на околни свет, има вазда исти извор, и када се ради о белој и када се ради о црној магији. На коју страну ће врач усмерити добијену силу, зависи само од његове воље. Јасно је, међутим, да се Духом Светим зло не може учинити. Праведник обдарен силом Божијом, једноставно не може да нанесе зло. Јер, он испуњава само вољу Божију која је од искона усмерена на спасење човеково.

А ето, „извесне космичке силе“ или, како православни кажу, „злодуси“, са задовољством помажу човеку који им је продао душу. Ево шта читамо у *Номоканону* (зборнику правила и одредаба које су установили апостоли и Васељенски Сабори): „Врачи – то су и они који призивају, такође, и *десе* – „добротворе“, да би неке ствари и добро учинили, али су свеједно нечисте убице и самовољни обманитељи“.

Тарасјев није усамљен у своме мишљењу. Други врач, извесни Г., у личном разговору са мојим познаником, отво-

ривши се, рекао је: „Натчулни, екстрасензорни дарови јесу само прва степеница на путу ка црној магији. “

„Психотерапеут“ Кашпиrowsки у своме наступу на телевизији 24. новембра 1989. године, после поноћи, једноставно је цитирао одломке из црномагијског приручника, позивајући се на њега као на потпуно прихватљив и позитиван изворник. Демонски карактер деловања Кашпиrowsког постаје очигледан већ на његовим сеансама, о чему сведоче, на пример, подаци доктора психологије В. Лебедева. Навешћемо само неке од њих:

„... Посматрано је 2015-оро деце школског узраста, од којих је 93% било увучено у сеансе Кашпиrowsког. Током сеанси запажене су принудне радње, хистеричне реакције, халуцинаторни феномени и други психички поремећаји“, хришћанским речником говорећи – *зайажени су јасни знакови да је нечисти дух овладао њелом човековим*. Принудне радње, крици које нехотице испушта човек, хистерија – све су то пратеће појаве ђавоиманости. 42% деце пада у хипнотички сан. После сеанси у 7% случајева појавиле су се различите форме психичке дезоријентисаности. Јасно су уочене тенденција ка повишеној сугестибилности и појачане хистеричне реакције. Код ученика средње школе бр. 49 из ташкентске области, на сеанси се јавила реакција масовне хистерије, која се продужила током две недеље и онемогућила рад школе. Као последица телевизијских сеанси, нека су деца падала у стање каталепсије (укочености, обамрлости), од самог погледа на фотографију Кашпиrowsког. То значи да је код њих уништен механизам психолошке заштите, због чега су постали изузетно подложни сугестивном утицају, како од стране одраслих, тако и од стра-

не малолетника преступничког понашања. Но, то није све. После сеанси, многа деца су морала на болничко лечење услед нервно-психичког растројства у разним видовима. В. Лебедев испитао је 6228 писама оних који су учествовали као гледаоци у сеансама овог екстрасенса – црног мага. Ево резултата: „63% испитаника приметило је нагло погоршање својих болести. Каснија су истраживања показала да је од 15 оних за које се чинило да су после болести оздравили, у њих 13-14 касније дошло до погоршања у још јачем облику. Код многих је погоршање наступило одмах по окончању сеансе.“

Када се говори о моралним особинама овог екстрасенса, довољно је навести телеграм Леси Јуршове, упућен главном државном тужиоцу СССР-а: „У својој пропагандној кампањи Кашпировски ме је увукао у хируршку операцију без наркозе, која је затим приказивана на ТВ без мога знања. Током операције осећала сам стравичне болове, а онда је уследило погоршање мога здравственог стања. Кашпировски приказује рекламни филм, монтира у варијанти која њему одговара, приказујући ме обнажену, а у штампи вређа моје људско достојанство. . . Пошто се сада налазим у болници и већ 18 месеци сам без средстава за живот, молим да се овај предмет покрене и улажем судску тужбу против Кашпировског.“

Тако, црни магови звани екстрасенси, злоупотребљавајући тежњу болесних људи или њихових ближњих да оздраве по било коју цену, најчешће их доводе у још горе стање, чине их опседнутима и упропашћавају њихове душе.

Да – можда ћете се успротивити – али, постоје и екстрасенси, бели маги, који чак и у цркву иду, и тврде да

људе лече Божијом силом. Међутим, силом Божијом они не лече. Често, ни сами то не слутећи, они се налазе у рукама демонских сила, које им омогућавају привидне успехе, распаљујући све више у њима сујету и гордост, и самим тим упропашћује њихове душе, а њих претварају у своје *йослушне иїрачке*.

Неке верне интересује како то да екстрасенси, ако су у вези са демонским силама, одлазе у храмове, па и некрштене „пацијенте“ шаљу да се крсте, и причесте у православној цркви. . .

Тачно је да има и тога. Екстрасенси понекад и сами одлазе у храм, или и друге шаљу да се тамо испуне „светлим енергијама“.

Многи верни имали су прилику да посматрају како екстрасенс дуго стоји пред иконом, раширивши руке и напрегнуто разрогачивши очи, и покушава да се „напуни“ енергијом којом икона зрачи. По речима о. Павла Флоренског, икона је – „прозор у други свет“. Допустићу себи да кажем да је она широко отворени прозор ка том свету. Када приђемо икони, нарочито ако је у питању икона чудотворна, ми реално осећамо присуство онога ко је на њој представљен.

Гледајући ту представу, ми умом или, боље рећи, читавом душом усходимо ка прволику њеном, и наша молитва узлази ка престолу Сведржитељевом путем који је утрла молитва хиљада других људи. И ми добијамо одговор – наша молитва бива услышена и испуњава се.

Екстрасенс стоји пред иконом и мисли да усисава молитвену енергију концентрисану пред њом услед сталног

молитвеног подвига хиљада и хиљада верних хришћана. То икони неће нашкодити, нити ће какогод омести касније молитвовање верних пред Светим ликом. Али, помислите, колико безуман треба бити, па – иако сте као хришћанин позвани на „Брачну Гозбу“, тј. на свету Тајну Евхаристије и молитвеног општења са Богом – пузати испод стола, скупљајући мрвице које су гозбеницима испале, и не бити у стању подићи главу да би се учествовало у великој Светковини!

Један, много мањи део екстрасенса и сам долази у цркву на причешће, а и друге шаље. То су, обично, екстрасенси-почетници који још нису пали у дубине сатанске и налазе се још увек на степену самоодмане, умишљајући да су изабраници Божији. Они се причешћују, али, као и у случају контакта са иконама, чине то ради непосредног добијања позитивне енергије. То што се тако причешћују држи их у убеђењу да су у вези са Богом и да иду правим путем. По правилу, међутим, они се никада не исповедају како треба. Нарочито траже оне цркве у којима се врши заједничка исповест (тј. где је довољно, не рекавши ништа, погнути главу под епитрахил и са осећањем да је дужност обављена, приступити Св. Путиру!).

Како су они далеко од Христа, Његовог крсног пута, смерности, трпљења, кроткости! Примање Причешћа није гаранција спасења. Све зависи од дубине покајања и тога са каквим се осећањем приступа Светој Чаши!

Апостол Павле је рекао: „Јер, кад год једете овај Хлеб и пијете ову Чашу, смрт Господњу обзнањујете док он не дође. Ко, дакле, недостојно једе Хлеб и пије Чашу Господњу, огрешиће се о Тело и Крв Господњу. . . јер, који једе и пије,

суд себи једе и пије, зато што не разликује Тела Господњег“ (1. Кор. 11, 26, 27, 29). Из духовне праксе је познато да се многи који су у прелести често причешћују, али их то не спасава.

Још једном подвучимо да спасоносност свете Тајне Причешћа и благодатне силе која се њоме добија, зависи од расположења човековог срца – од тога са каквим осећањем (да ли је то осећање покајања и сопствене недостојности) и са каквом жељом (да ли је то жеља за вечним животом), од тога да ли приступа Светој Чаши из љубави према Христу.

Код екстрасенса таквих осећања нема. Њима Спаситељ Христос није потребан, њима није потребно да Његов живот постане њиховим животом. **ЊИМА ЈЕ ПОТРЕБНА – ЕНЕРГИЈА!**

Из свега реченог можемо видети да човека са натчулним способностима, званог екстрасенс, на одлажењу у цркву често подстиче – сам демон, ради ругања Светињи, а ругање Божијој Светињи за демоне је највеће могуће задовољство. Будући да му саме није могуће да приступи иконама и Светим Христовим Тајнама, он у цркву шаље људе који су му се предали, и за њихова Светојрдна дела (тј. за злоупотребу свештених утвари), макар она била извршена и несвесно, награђује их новим следовањем своје демонске енергије и појачаним натчулним обдареностима!

Понекад људи питају: због чега екстрасенси шаљу људе да се крсте, а са некрштенима, у неким случајевима, чак одбијају да раде? То се нипошто не дешава због тога што би екстрасенси били забринути за спасење људи и што

би бринули за њихов вечни живот – уопште не због тога. Једноставно – са крштенима је лакше радити!

Као што смо раније напоменули, екстрасенсова енергија има индивидуалне одлике и приликом третмана долази до узајамног деловања екстрасенса и његовог објекта. Душа некрштеног човека широко је отворена за деловање нечистих сила и због тога постоји велика опасност од „судара“ са њима, за шта такви екстрасенси – почетници још нису припремљени, тј. још не умеју да се са њима „договарају“. Баш због тога они шаљу људе да се најпре крсте, а како се приликом свете Тајне Крштења врши изгон нечистих духова – мање су шансе за непријатан сусрет ове врсте.

Осим тога, при раду са крштеним људима екстрасенси настоје да се „хране“ њиховим светлим енергијама високог квалитета, јер у Тајни Крштења, човек добија опроштење грехова, сједињује се са Христом, постаје члан Цркве, добија дарове Духа Светога, на њега се излива благодат, и та енергија коју екстрасенси могу да добију од таквог човека још их више подстиче. . .

ДЕЈВИД РИЧИ: ЗАМКА АСТРОЛОГИЈЕ

Када пада киша постоји велика шанса да ће пасти на поклоника астрологије. Стара, окултна вештина предвиђања среће, астрологија је на претпоставци да очигледна кретања, или „транзити“, Сунца, месеца и планета кроз знаке зодијака (Лава, Девицу, итд.) садрже симболику која дејствује на људске судбине на свим нивоима, и појединачним и групним. Другим речима, астролози верују да могу предвидети догађаје гледајући „у звезде“. Већина нас је сазнала нешто о астрологији читајући новинске ступце са хороскопом. Оне нуде кратка предвиђања за тај дан, као што је: „За Ваге: Ово је добар дан за путовања“. Савети попут овог могу се учинити безазленим у поређењу са ужасима о којима се извештава као о новостима. Међутим, астрологија је све само не безопасна. Она је једна од мрачних вештина које је ђаво изумео ради својих слугу. Свако озбиљно уплитање у астрологију може значити само опасност, и за онога који се њоме бави и за друштво које њену употребу подстиче. Насупрот својој репутацији, астрологија је безвредна као средство за предвиђање судбине. Уместо тога, њен циљ је да трасира широк пут за дубље уплитање у окултизам.

Можда је најстрашнији аспект астрологије њена друштвена димензија. Онако како астрологија и њене сродне

окултне „науке“ могу завести размишљање појединца, тако могу и друштва уз сразмерно већи учинак.

На пример, вера у астрологију и сродне јој окултне вештине, помогла је спремању Немачке за успон национал-социјализма. Астрологија је била део замршене мреже окултних веровања која су обликовала филозофију и политику Трећег Рајха. Ова политика је убила велики део европског становништва и оставила континент опустошен ратом.

Сада, деценијама након Хитлеровог пораза, западни свет је пригрио у многе исте скуп окултних веровања познат данас као покрет Новог Доба, Њу Ејџ који је подржао успон нацизма. И поново, астрологија је део тог система веровања.

Лично искуство

У разматрању астрологије, говорим са ауторитетом. Пре но што сам се обрео у Цркви, практиковао сам астрологију на непрофесионалним основама око десет година, и сматрало се да сам бољи од неких професионалаца. У то време, видео сам како лако астрологија може овладати умом и животима особа који су јој изложени, чак и на неформалним основама. Искуство ме је такође научило како јаке окове астрологија ставља на верника, и како је тешко одупрети се поновном увлачењу у астрологију након одрицања од ње. Годинама након што сам напустио астрологију још увек се борим да превазиђем њен начин размишљања. Међутим, веома је битно да сам потпуно упознат са астролошком симболиком, која је суштински ђаволска по ка-

рактеру и садржи демонске пародије на дела Божја. Ако су садашњи наговештаји икакав путоказ, симболика астрологије је спремање света да прими власт и жиг антихриста, можда у врло блиској будућности.

Истински верници астрологије

Да је астрологија наслеђе мањине, тада би њен утицај био незнатан. Међутим, њен утицај је огроман. Астрологија је један од најраширенијих и најутицајнијих система веровања нашег времена. Милиони Американаца полажу веру у астрологију и допуштају јој да управља њиховим животима. На пример, Пол Галуп из 1975. је указивао да је више од 30 милиона Американаца веровало да „звезде“ имају неки утицај на људске животе, и да је више од три четвртине Американаца (77%) могло препознати свој знак у популарним рубрикама са хороскопом[1].

У Сједињеним Државама ради око десет хиљада астролога и излази двадесет астролошких часописа[2]. Стотине новинских листова штампа хороскопске карактеристике. Астролошка саветовања су уносан посао: према једној процени, Американци потроше 200 милиона долара годишње на тражење астролошких савета[3]. Скоро свака књижара у Америци садржи дела из астрологије, а многи велики градови имају једну или више књижара специјално посвећених астрологији и другим огранцима окултног. Симболи вере у астрологију су свуда, од накита са астролошким мотивима до украса на аутомобилима који рекламирају возачев знак из хороскопа.

Зодијак

Зодијак, или скуп сазвежђа кроз које се чини да се Сунце, месец и планете крећу, је подељен у дванаест знакова. Ево их, изложених у продужетку, са њиховим приближним датумима:

Ован (22. Мар. – 21. Апр.)
Бик (22. Апр. – 21. Мај.)
Близанци (22. Мај. – 21. Јун.)
Рак (22. Јун – 21. Јул.)
Лав (22. Јул – 21. Авг.)
Девица (22. Авг. – 21. Сеп.)
Вага (22. Сеп. – 21. Окт.)
Шкорпија (22. Окт. – 21. Нов.)
Стрелац (22. Нов. – 21. Дец.)
Јарац (22. Дец. – 21. Јан.)
Водолија (22. Јан. – 21. Феб.)
Риба (22. Феб. – 21. Мар.)

Датуми представљају периоде за које се каже да Сунце заузима сваки поједини знак на свом путу кроз зодијак. Због овог разлога, основни тип астрологије виђен у новинским ступцима са хороскопом се назива „астрологија знакова по сунцу“.

У модерној астролошкој пракси, претпоставља се да сваки знак заузима 30 степени тристашездесетостепеног зодијака. Ова подела је далеко од реалности. Сазвежђа не одговарају правим једномесечним периодима који су им додељени од астролога, због тога што су нека сазвежђа много већа од других. Девица, на пример, заузима 44 степена еклиптике (путања кретања планете кроз зодијак), у

поређењу са свега 22, 5 степени за Водолију и 7 степени за Шкорпију[4].

Искривљена симболика

Показује се да је астролошка симболика знака зодијака искривљена у односу на свој јеврејски извор, Мазарот, који се спомиње у књизи о Јову: „Можеш ли извести Мазарот (јужне звијезде) на вријеме? или Кола са звијездама њиховијем хоћеш ли водити?“ [5]. У почетку, знакови зодијака су имали значења у многоме различита од оних која им сада додељују астролози. Мазарот је садржао симболику која је предсказивала долазак Христа и његову победу над непријатељима. Опширно разматрање Мазарота и његове симболике превазилази опсег овог чланка. Размотримо само један знак: Деву, познату код Јевреја као Бетулах. Девица се описује као девојка која држи грану у десној руци и клас пшенице у другој. По Њуејџ мишљењу, оживљеном старом окултизму под новим именом, Девица је тобожња „богиња“ или Геа, савремена персонификација Земље. У Мазароту, међутим Бетулах симболише Дјеву, Мајку Бога – Богородицу, на коју се односи пророчанство Исаијино: „Ето, девојка ће зачети, и родиће сина, и надјенуће му име Емануил, што ће рећи: С нама Бог“ [6]. Грана у њеној десној руци симболише грану (то јест, Христа) коју спомиње Захарија: „Ето, ја ћу довести слугу својега, грану“ [7]. Шта више, Спика, звезда у њеној десној руци позната је код Јевреја као Тсемеч, или грана. Семе пшенице у другој Дјевиној руци симболише женино семе (Христа) који ће смрскати главу

змијину (сатанину) као што је пророковано у Књизи Постања[8].

Сличне приче се могу изнети за сваки од дванаест знакова зодијака, од Девике до Лава[9]. Изворна библијска симболика Мазарота се проширује све до имена звезда у сазвежђима. Ова симболика је наравно страна астролошкој пракси, која користи искривљење Мазарота за покушај прорицања. Мазарот је сведочио да је Бог Творац и Господар космоса, а није служио за гатање.

Натални хороскоп

Када астролози говоре о хороскопима, они обично не мисле на једнореченична „предсказања“ каква се могу наћи у новинама. Уместо тога, астролози одређују хороскоп као дијаграм у виду точка који показује наводне положаје Сунца, месеца и планета у зодијаку у моменту рађања појединца. Ови положаји су само наводни јер често постоји велика разлика између положаја планете у хороскопу и стварног места које је планета заузимала на небу у то време. Овај дијаграм је познат као „натални хороскоп“, „натална мапа“ или „мапа рођења“.

Да би уобличио овакву мапу, астролог потребује место, датум и време рођења заинтересованог човека. Са овим обавештењима, астролог уређује мапу, често користећи компјутер за прерачунавања. Завршни хороскоп има много компоненти, укључујући планете, куће, аспекте и знаке. Свака компонента може имати веома различиту симболику, или „дејства“.

Планете, куће и аспекти

Хороскоп садржи симболе (или „глифе“) Сунца и Месеца, као и осталих планета – Меркура, Венере, Марса, Јупитера, Сатурна, Урана, Нептуна и Плутона. Друга карактеристика мапе је „уздигнуће“, што представља тачку која се управо уздизала изнад хоризонта у тренутку рођења субјекта. Уздигнуће служи као полазна тачка за обележавање „кућа“, поделе карте на дванаест делова који представљају различите особине, делатности и интересовања појединца. Куће не треба мешати са знацима зодијака, иако се у неким мапама куће и знаци могу готово сасвим подударати. Аспекти – угловни односи елемената мапе – су такође значајни. Најзначајнији аспекти су опозиција (180 степени), тројка (120), четворка (90 степени), шесторка (60 степени) и спој (нула степени).

Традиционално опозиција и четворка се тумаче као „тешки“ аспекти који симболишу супротност и нагласак. Тројка и шесторка се сматрају за „лаке“ аспекте повезане са удобношћу и сарадњом. Двосмислени аспект, спој – који се појављује када два или више елемената заузимају исту позицију – може се тумачити као тешки или лаки, у зависности од тога који су елементи садржани.

Дејства

Дејства су основна за тумачење мапе. Дејство је предмет, интересовање или активност симболисана знаком, кућом или планетом. На пример дејство Девике се протеже од болничке професије до државе Вирџиније. Лав симболише вођство и обављање вештине, међу многим другим ствари-

ма. Прва кућа тобоже управља физичком конституцијом појединца и појавом; друга кућа је одговорна за новац и материјална средства; и преосталих десет кућа имају симболику која се тиче брака, здравља, каријере и занимања. Меркур је наводно планета која управља комуникацијама, док Марс симболише сирову енергију и насиље, а Јупитером дејство укључује благостање и удобност.

Поједина кућа, знак или планета могу имати на стотине дејстава. Да би ствари биле још сложеније многа различита дејства се могу применити на дато занимање, место или појаву. Земљотреси су, на пример, назначени дејствима најмање три планете: Сатурна (камење и земља), Урана (изненадни, неочекивани догађаји) и Плутона (уништење маса и догађаји под земљом). У многим случајевима симболика планете, куће или знака је толико еластична да се може искористити за представљање сушних супротности, као што су благостање и финансијски губитак; нервна напетост и изненадно опадање тензије; ропство и слобода. Ово мноштво дејстава допушта астролозима да доделе дејство скоро свему, и овако учине мапу лаком за тумачење. Ако се пролазак Јупитера подудара са жељеним новостима у животу појединца, тада Јупитер – симбол благостања, уживања, успеха и удобности – може оправдати поверење. С друге стране, ако нежељене новости пристижу у току поменутог Јупитеровог проласка, тада астролог може кривити нехатност и тромост (друга два Јупитерова дејства) за лоше вести.

Почело је у Египту

Астрологија је стара колико и цивилизација и има два главна огранка. Један потиче из Кине, а други из Египта. Други је довео до оснивања система који се на Западу данас широко практикује. Египћани су веровали да астрологија потиче од „божанства“ Тот, такође познат као Хермес код Грка и као Меркур, весник богова, у римској митологији[10]. Синтеза која се користи у савременој западној астрологији је понајвише дело Клаудијуса Птолемауса познатијег као Птолемеј. Рођен у Грчкој, Птолемеј је живео у Египту у току другог века пре Христа и написао је неколико значајних дела из астрологије. Његови списи су претходница садашњих астролошких текстова[11]. Систем који је он оцртао се није значајно променио неких две хиљаде година, упркос великом напретку у астрономском знању, које укључује и откриће три планете (Урана, Нептуна и Плутона) који су били непознати у Птолемејевим данима.

Астролозима је цветао посао у старом Риму. Цар Тиберије је био нарочито привржен астрологији, [12] а објава смрти цара Клаудија је наводно одлагана до времена које се сматрало астролошки повољним за Нерона, његовог наследника[13]. Август је протерао астрологе из Рима, али су им његови наследници допустили да се врате[14]. Астролози и њихова вештина су више пута бивали у „милости“ и изван оквира званичне наклоности у току царских дана Рима, али се о астролошким анализама широко водило рачуна чак и када је власти нису одобравале[15]. За цара Домицијана се каже да је астрологију схватао озбиљно, упркос забрани њене праксе. Он је живео у страху од астролошких предвиђања. Можда је било неког разлога

за страх, јер је речено да су астролози предвидели и тачан сат и начин његове смрти 96. године после Христа, убодима ножем, у његовој 44. години[16]. Државна политика, међутим, вероватно је имала много више везе са Домицијановим убиством од свих тобожњих планетарних утицаја.

Свети Августин и астролог

Када се Блажени Августин (354-430) суочио са изазовима паганског Рима, побијао је астролошке тврдње[17]. Августин је доказивао да је историја Рима и многих других царстава зависила од Божје воље, а не од утицаја „звезда“. Међутим, уместо на историју Рима, Августинов напад је био усредсређен на извештаје о близанцима, рођеним у готово истом моменту, за које се говорило да су водили практично истоветне животе, тобоже као резултат њихових крајње сличних наталних хороскопа. Један такав извештај дошао је од астролога и историчара Посидонијуса из Апамеје (51. пре Христа), и тицао се случаја из списка великог физичара Хипократа[18]. Два брата су истовремено оболела. Болест сваког од њих је имала сличан развој у току истоветног периода. На крају, здравље оба брата се почело побољшавати у истом тренутку.

Шта је могло бити објашњење ове усклађености? Посидонијус је сматрао да су браћа морала бити близанци, са изузетно сличним хороскопима, што је предодређивало да се разболе и опораве по истом распореду.

Августин је одбацивао ову претпоставку. Он је мислио да су постојала многа веродостојнија објашњења за истоветне болести браће. Мора да су браћа била подиза-

на у истој средини док су одрасла, да су пила исту воду, јела исту врсту хране, и била прилагођена истој клими. Под овим условима, тврдио је Августин, могло се очекивати да су два човека одрасла имајући исте конституције и осетљивост на болести. Стога је сасвим могуће да су се рођена браћа могла и разболети и оздравити у току истог временског периода, без уплитања било каквог астролошког утицаја. На жестоке нападе критике, Августин је окренуо астрологов сопствени извор – Хипократа – против њега. Августин је наводио Хипократово признање да чак и близанци могу имати велике разлике у току својих болести, према начину живљења који су за себе одабрали[19]. Ако је по овом питању Хипократ у праву, онда је Посидонијусова вера у астролошки предодређену болест била неодржива. Августин је такође користио Св. Писмо да би илустровао како су близанци могли водити потпуно различит живот, чак и када су се времена њихових рођења поклапала скоро у секунд. Он је наводио библијску причу о Јакову и Исаву, чија су времена рођења била толико блиска да је Јаковљева рука држала Исавову пету[20]. Да је астролошка теорија исправна, тада би наталне мапе два брата требало да буду скоро истоветне. У том случају је требало да њихови карактери буду практично исти, и да им животи теку скоро истоветним током. Међутим, таква сличност није важила за браћу, који су се изразито разликовали по особеностима, навикама и животним путевима.

Августин је доказивао да подударност њихових временна рођења, сасвим јасно, није имала никакве везе са животима Исака и Јакова[21]. У светлости оваквог библијског

доказа, који носи далеко већу тежину него сведочанство Хипократа, како тврђења астролога могу бити разложна?

Нигидијев точак

Римски учењак Нигидије, који је живео у првом веку пре Христа, разматрао је проблем близанаца и неподударности између њихових наталних хороскопа и животних историја. Он је предложио следеће објашњење.

Нигидије је поредио постулисано кретање неба (привид створен земљином ротацијом) са окретањем грнчарског точака. Наместите да се точак брзо окреће, предлагао је Нигидије, и направите две ознаке брзо једну за другом на њему. Иако су ознаке направљене практично у истом тренутку, кретање точака ствара велики размак међу њима. На упоредном моделу, доказивао је Нигидије, брзо кретање неба може проузроковати велику разлику међу наталним мапама близанаца рођених у само неколико тренутака размака[22]. Та разлика се може одразити на веома различите животне историје, чак и кад су само секунде делиле рођење близанаца. Ова аналогичност, подруживао се Августин, крхка је колико и Нигидијева грнчарија. Ако су близанци могли имати веома различит живот упркос чињеници да су њихови хороскопи практично исти, тада хороскопи не могу бити оправдани у животу неког појединца. Астролог се, онда, тешко може осмелити да предвиђа догађаје студирајући нечији хороскоп[23].

Августинове анализе срушиле су темеље астрологије. Он је чак понудио објашњење за ретке случајеве када су

се астролошка предвиђања показала као тачна. Августин је сматрао да су у таквим случајевима астролози само преносили обавештења која су им добављали зли духови како би убедили човечанство да је астрологија – са својим уверавањем да „звезде“, пре него суверена Божја воља, управљају људском „судбином“ – оправдана за предвиђање будућности[24]. Остали који су је објашњавали такође су примећивали везе између астролошке праксе и демонског утицаја. Данас би Августин био назван „Разобличитељ“, што означава особу која побија лажи на којима је астрологија утемељена. Према Августиновом примеру многи савремени научници истакли су потпуно практично одсуство научних доказа у прилог астролошкој тврдњи[25]. По обрасцу који је постао уобичајен више векова након Августина, међутим, астрологија је преживела критике и наставила је да шири свој утицај у религијским и световним установама.

Астрологија и западне конфесије

Иако су западне конфесије често осуђивале практиковање астрологије и других облика окултизма, мрачне вештине су и поред тога прожеле учења ових цркава. Ово ширење окултизма по Западу једва да изненађује, с обзиром да се благодат Божја са Запада повукла после његовог пада у папску јерес[26]. Губитком јединства са Црквом од истока 1054. године, Запад је самог себе начинио рањивим пред настрajeм паганског, окултног размишљања. Тај настрај је брзо уследио. Дела Аристотела и неоплатониста (који су веровали у развијен систем „подударности“ попут дејства у астрологији) брзо су нашла свој пут у западној теологији, нарочито кроз дела Томе

Аквинског (1225-1274). Чим је Аквински прихватио идеје Аристотела и неоплатониста, паганска традиција у астролошком мишљењу продрла је у дела Аквинског, и кроз то у целу Римску цркву. Под овим утицајем Аквински је учио да би требало да се астрологија допушта онолико дуго, колико се може одржати као „природна“ наука[27]. Недуго затим, Запад је, препуштен случају, шибан ветровима окултних учења. У Енглеској монах Роџер Бејкон (1214-1294) је наводно практиковао бројне врсте врачарија, али је речено да се последњих година свог живота покајао[28]. Болоња, Милано и Падова имали су катедре за астрологију у периоду између 13. и 16. века[29]. Академија магије, по неоплатонским директивама, деловала је у Венецији крајем 16. века[30]. Ђеко де Асколи, астролог из 14. века, отишао је тако далеко да је тврдио да је постојао астролошки утицај на Христову искупитељску службу[31]. Због овог јеретичког веровања де Асколи је спаљен[32]. Немачки опат Три темијус (1462-1516), упркос својих прогласа против чаробњаштва, полагао је право на приврженост магији тврдећи да је окултно знања добио путем откровења[33]. За најмање једног папу говори се да је практиковао астрологију: папа Урбан (1568-1644; 1632-1644) је наводно узнемиравао своје кардинале предвиђајући им кад ће умрети[34]. Историچار Џејмс Веб указује да су практичари окултних вештина у доба ренесансе тврдили да их користе „у Христу“, иако су овакве делатности биле далеко изван домена традиционалних хришћанских веровања[35]. Такви покушаји да се служе два господара – Христос и сатана – су општа појава у западним конфесијама данас, поготово у Сједињеним Државама, где су астрологија, медијумизам и дру-

ги окултни обичаји широко одобрени, или барем толерисани, од стране само по имену хришћанског свештенства. По свом Западу у доба Ренесансе, некад чврсте границе између окултизма и религиозног веровања су слабиле и нестајале. Такође, научне установе нису пружале велику заштиту од утицаја окултизма, јер у многим случајевима није било јасног разграничења између науке и окултизма. Дубоко верујући немачки астроном Кеплер (1571-1601) је, на пример, правио животни хороскоп[36]. Кеплеров ментор, дански астроном Тихо Брахе (1546-1601), очигледно није имао никакве сумње у астрологију или њену сагласност са Хришћанством, и навођене су његове речи: „Порицати астрологију значи порицати вољу Божију“ [37]. Продори у црквене и научне заједнице су, ипак, били само два пута за напредак астрологије. Политичка наклоност је такође била потребна, ако је астрологија желела да избегне повремене ломове који су њену праксу у Риму чинили ризичном. (Видећемо касније како је овај троструки приступ – представљања прихватљивости окултног у религијским, политичким и научним институцијама – повратио свој значај данас).

Тако, астролози Европе 16. и 17. века су се намучили да убеде световне власти да су вера и астрологија узајамно сагласни. Негде око 1840. године, британски историчар Чарлс Мекеј описује како су се Букер, енглески астролог из 17. века и надриучењак Вилијам Лили додворили властима. “ (У то време) најученији, најплеменитији, најузвишенији карактери нису оклевали да се саветују са астролозима на најотворенији начин. Лили... је предложио да напише књигу насловљену „Увод у астрологију“ у којој би задово-

љио цело краљевство законитостима те вештине... (Када) је изашла његова књига, (он) је отишао са другим астрологом по имену Букер у врховни штаб армије парламента у Виндзор, где су топло дочекани и угошћени у врту у коме је генерал Ферфекс био смештен. Они су потом представљени генералу којих их је љубазно примио и направио алузију на нека њихова предвиђања. Он се надао да је њихова вештина законита и сагласна Божијој речи; али је он сам није разумевао. Он није сумњао, било како било, да су два астролога имала страх Божији, и због тога је гајио лепо мишљење о њима. Лили га је уверавао да је вештина астрологије у сагласности са Светим Писмом, и уверено је, из свог знања о звездама, предвиђао да ће армија парламента порази све своје непријатеље. (Сви) војници су били његови пријатељи. Када је отишао у Шкотску, видео је војника где стоји са књигом пророчанстава у руци, узвикујући неколицини својих другова који су пролазили поред њега: „Чуј шта је Лили рекао; у овом месецу победа вам је загарантована! Борите се, храбри момци! и онда је прочитао предвиђање за тај месец!“ [38]. Војници су гинули, верујући астрологу. Генерал Ферфекс није био усамљен у својој наивности у погледу астрологије, као и у погледу непознавања Светог Писма. Вође енглеског друштва – по свој прилици, и многи који су сматрали да су искрени хришћани – прихватили су астрологију као верски систем упркос бројних упозорења у Св. Писму против ње. Ситуација није била боља ни на остатку континента. Француски краљ Луј X је наводно држао велики број астролога на свом двору, а Катарина де Медичи је била заштитница астролога[39]. 16. и 17. век били су „златно доба“ за астрологе у Европи,

приметио је Макеј[40]. Он је описао утицај астрологије и њену везу са алхемијом. Алхемија је била окултистичка потрага за безгранично продуженим животом и за „каменом мудрости“, митском техником претварања простих материјала попут гвожђа у злато[41]. Запазите, у следећем пасусу о астрологији и алхемији, како Макеј повезује астрологију са ђаволом (као што је и Августин пре њега) и означава астрологију и врачање као два вида исте појаве: „Многи астролози су (такође) алхемичари. Заједница две вештине нимало не чуди. Било је за очекивање да ће они који су моћ схватили тако неразумно, као што је продужавање људског века за неколико векова, претварати, у исто време, да предсказују догађаје који треба да означе натприродни спрег постојања. Свет би тако лако поверовао да су они открили све тајне као да су открили само једну. Најчувенији астролози Европе, пре три века, били су алхемичари. Агрипа[42], Парацелзус[43], доктор Ди[44] и розенкројцери[45] и сви остали су стављали такав акценат на своје знање о данима који долазе, какав и на тобожње поседовање камена мудрости и еликсира живота. У њихово време појмови чудесног, демонског, натприродног били су раширенији него икад раније. За ђавола или звезде се уопште веровало да се стално мешају у послове људи, и да их скупа треба консултовати кроз прописне обреде. Они који су били меланхоличног темперамента, предавали су се врачању и чаробњаштву; они веселији и надахнутији посвећивали су се астрологији. Ову другу науку су подстицали сви монарси и власти тога доба. У Енглеској астрологија је имала висок углед. У току тог периода намножиле су се варалице у сваком значајнијем граду и селу у земљи, који

су направили посао од прављења мапа рођења, помагања у откривању изгубљених добара, прогнозирања срећних и несрећних бракова, предвиђања хоће ли путовања бити успешна, и опажања zgodних момената за почетак било ког подухвата, почев од отварања обућарске радње до наступања војске“[46].

Принц европских астролога у 16. веку био је Мишел де Нотрдам, звани Нострадамус (1503-1566). Он је био дворски физичар у служби Анрију II 1556. године[47]. У позним годинама, Нострадамус се одао пророковању и саставио књигу стихова „Центурије“ исписану у више од хиљаду строфа, од по четири стиха свака. Ово неразумљиво дело је тобоже откривало, када се правилно растумачи, историју човечанства током више стотина година које су наступале.

Неодређеност такозваних пророчанстава је, међутим, омогућила многобројна тумачења. Погледајмо следећи исечак: „Из велике опасности заробљени је издављен. Мало потом, велика срећа се променила. У палати народ је заробљен. По Божијем предсказању град је опседнут. “ [48] Макеј тумачи да се овај катрен односи на Наполеонов повратак са Елбе[49]. Међутим, у овој строфи неки су уочили гласине о бекству наци – вође Мартина Бормана из Берлина у завршним данима Другог светског рата, када су савезничке трупе надирале ка граду. Тако су многа различита тумачења Нострадамусових списа могућа, да се она уопште не могу оквалификовати као пророчанства. Упркос свему, Нострадамуса још увек много следе. У Сједињеним Државама на располагању су бројна дебела „тумачења“ његових списа. „Тумачи“ Нострадамуса из двадесетог века су добро искористили три наводна указивања у његовим делима на нека-

квог „Хистера“, за кога се мисли да је Адолф Хитлер. Вероватније, да је Нострадамус упућивао на реку Дунав, јер се доњи ток Дунава на латинском назива Истер. Катрени који спомињу Хистер заиста се могу односити на Немачку; на „плач“ и „сузе“ какве је Хитлеров режим произвео; на злог и гордог човека тиранина какав је он био[50]. Међутим, европска историја је таква да се ови списи могу односити и на многе друге вође сем на Хитлера.

Иако Хитлер није поименице фигурирао у Нострадамусовим списима, Нострадамус и његови следбеници окултисти су у сваком случају имали значајан удео у Хитлеровом режиму. Астрологија и остала окултна пракса потпомогли су припремању тла, да се тако изразимо, у које је националсоцијализам пустио корен и израстао у Немачкој између два светска рата. Иако главне биографије Хитлера теже да превиде окултно порекло нацизма, постанак Трећег Рајха из окултизма је документован, и можемо имати представу како је астрологија била повезана са нацистичким учењем и радом Хитлерове владе. Међу преднацистичким верницима астрологије је био и немачки окултиста Гвидо фон Лист (1848-1919)[51]. Лист је био окупиран бројним окултним потрагама и својим именом је назвао друштво Гвида фон Листа, које је било повезано са астрологијом и теософијом[52]. Лист се у четрнаестој години заветовао да ће једног дана саградити храм богу нордијских пагана Вотану. Лист је наводно видео себе као живу везу са „Армененом“, древним друштвом немачких магова који су користили кукасти крст као свој симбол. Лист је потпомагао оживљавање немачког национализма пропагирањем тевтонске ми-

тологије која ће се касније инкорпорисати у нацизам. Међу другим приврженицима астрологије који су дали свој удео нацистичкој филозофији и учењу био је Адолф Ланц (1874-1954), такође познат као Јорг Ланц фон Лебенфелс, који је имао снажан утицај на младог Хитлера. Ланц је издавао окултни часопис „Остара“, који се широко бавио астрологијом и за који се сматрало да је био међу омиљеним Хитлеровим штивом у току његових дана крајње немаштине у Бечу[53]. Још једна веза између нациста и астролога је окултиста Рудолф Фрајхер фон Зеботендорф (1874-1945). Добро познат писац у астролошкој области, Зеботендорф је припадао злокобном друштву Туле, тајној организацији која је у своје време произвела нацистички покрет[54]. Или од „Остаре“ или од друштва Туле, или можда од обоје, Хитлер је усвојио кукасти крст као знак своје партије[55].

Говори се да је Рајх ангажовао астрологе да би учествовали у бизарној организацији названој Берлински институт. Циљ института је био да препреми све окултне вештине, од астрологије до црне магије да потпомогну војне успехе Немачке[56]. Према једној причи, астролог по имену Вилхелм Вулф је био увучен у ову групу и касније је описао њене резултате као „јадне“. Апсурдно је, додао је, да било ко мисли да натприродни утицај може бити ангажован у војне циљеве на такав начин[57].

„Јадност“ је добар опис делотворности астрологије за откривање будућности. У сваком случају нацисти су веровали у астрологију, као што су и Римљани пре њих; а као што се десило у царском Риму тако су и нацисти испољавали своју веру у астрологију, покушавајући да спрече њено

практиковање након доласка Хитлера на власт. 1941. године нацисти су специјално забрањивали астрологију уз остале окултне филозофије и делатност[58]. Ова забрана је била део онога што је један историчар назвао великом „бежанијом“ окултиста из Немачке[59]. Веома слично Домицијану пре њега, Хитлер је очито био забринут могућношћу да неко уради његов хороскоп и тако открије његове слабости. Хитлеров помоћник Рудолф Хес (1894-1987) је чврсто веровао у астрологију. Историчар Елик Хау је био мишљења да је астрологија могла имати значајну улогу у Хесовој загонетној одлуци да сам одлети у Шкотску 10. маја 1941. , у покушају да закључи примирје са Британијом. Према Хауу, сматра се да је Хес веровао да је астролошки утицај на Хитлера био веома неповољан крајем априла и почетком маја 1941. Изгледа да је Хес узео на себе обавезу да спасе свог вољеног Фирера и да доведе до мира са Британијом. Мисија је била неуспешна: Хес је ухапшен у Британији, суђено му је у Нирнбергу након рата и осуђен је на доживотну робију[60]. Хес је био ученик астролога и геополитичара Карла фон Хаусхофера, који је служио као ментор Хитлеру[61]. За SS поглавара Хајнриха Химлера (1900-1945) се такође наводи да је био привржен астрологији и једном је објаснио Вулфу да су закони против ње имали намеру да спрече астрологе од примене своје вештине на тобоже нижу, „неаријевску“ расу. На примењивање начела астрологије на све људе света очито се гледало као на порицање узвишеног статуса аријевске расе. [62] Касније, ми ћемо испитати како садашњи покрет Новог Доба – толико привржен астрологији, колико нацисти никад нису били – на сличан начин наступа делећи друштво на две групе:

вишу расу окултних посвећеника и ниже врсте које морају бити уништене пре него што нова ера у друштву почне. Чак и пре него што су антиокултистички закони ступили на снагу, астролози под Хитлером су увидели да неблаговремена или лоше усмерена пророчанства могу значити невољу. Астролог по имену Карл Ернест Крафт је једном предвидео да ће Хитлеров живот бити у опасности између 7. и 10. новембра 1939. Крафт је чак послао телеграм Хесу, упозоравајући да ће Хитлер остати под претећим астролошким утицајем неколико дана. Крафт је ухапшен[63]. Касније, Крафт је прешао да ради у министарству пропаганде под др Јозефом Гебелсом, преправљајући тзв. Нострадамусова пророчанства да би начинили да Хитлер изгледа као непобедив. Кад се у Лондону прочуло да Хитлер има астролога који ради у његову корист, премијер Винстон Черчил је запослио астролога по имену Луис де Вол да му говори какве савете може примати Хитлер. Очито, ова окултна обавештања су забављала Черчила. „Зашто би Хитлер имао монопол на астрологе?“, шалио се он[64]. Рад де Вола за Черчила могао је имати своју забавну страну, али на страни Немачке астрологија је попримала трагичан и тужан карактер како се рат ближио крају. Гебелсу подређени Ханс Фрицше, оптуженик на Нирнбершком процесу након рата, рекао је да је министарство за пропаганду покушало да подигне морал у последњим данима рата емитовањем лажних астролошких предвиђања о недаћама после којих ће за Немце наступити срећна времена. Ова лажна астролошка прорицања, рекао је Фрицше, била су једина ствар која је одржала наду код многих Немаца[65].

„Велико доба“

Хитлер је, наводно, повремено говорио о астролошким епохама. [66] У астрологији се каже да су велика доба (епохе) периоди од око 2000 година у којима људска цивилизација наводно носи психичку ознаку појединог знака. Многи астролози су хришћанску еру означили „добом Рибе“, обележену мукама и патњама. Познато је веровање да ово доба треба да наследи „доба Водолије“, време мира, љубави, уживања и идеализма [67]. Астролози се не слажу у погледу момента кад доба Водолије треба да осване, али је опште очекивање да се прелаз ускоро деси, с обзиром да хришћанска ера траје око две хиљаде година, и према распореду Новог Доба, сва је прошла и још само остаје да се оконча. Једно предвиђање покрета Новог Доба за доба Водолије је да ће непожељни остаци из доба Рибе (тј. хришћанске ере) бити вероватно „очишћени“, ратним сукобом, пре но што нова окултистичка ера буде почела [68]. Неки тумачи мисле да се ово односи на антихристову владавину и на астролошку улогу у припремању људског рода на њу. „Прочишћење“ се појављује као улепшан израз за масовно уништење: то је управо план о коме Св. Писмо говори кад каже шта ће непријатељ намерити против Хришћана у последње дане [69]. Симболика Водолије у покрету Новог Доба је један разлог да сматрамо да ће астрологија играти значајну улогу у оснивању антихристовог царства, као што је играла такву улогу и приликом успона Хитлера, његовог претече. Астролошки знак Деваци такође има посебан значај у покрету Новог Доба, из неколико разлога. Код новодобаца, Деваци симболише земљу и ствари на земљи, попут житарица. Чистота је још једна симболика Деваци. Ова

два елемента симболике Девике – чистота и земља – су значајне компоненте култа природе као „богиње“ у новодобском мишљењу. Ово обожавање природе је симболичан покушај да се поново уђе у рај пуким људским напором. Због овог подухвата је Девика, која је истовремено и окултна „богиња“ и симбол земље, идеалан симбол[70]. Девика је такође била тумачена као симбол „Вавилонa“, религиозног светског поретка антихриста[71]. Ово тумачење се појављује као доследно нумеричкој симболици зодијака. У модерној употреби, Девика је шести знак у хороскопу (Ован је први), а шест се често тумачи као особит(о) сатански број; као што је представљено у броју звери (666) у Откривењу[72]. Штавише, неки следбеници новодобског мишљења тврде да у Девики виде „триплицитет“ који делује на три нивоa – физичком, осећајном и умном. Тумачи се да овај триплицитет представља број шест (број Девике) на сваком од ових нивоa, што даје укупно три шестике, а то се може записати као 666[73]. Према овом тумачењу, модерна астролошка симболика Девике може означавати ђаволово троструко полагање права на тела, ум и душе оних који ће прихватити печат антихриста[74].

Време ће показати јесу ли или не ови погледи исправни. У овом тренутку, међутим, они се показују као доследни Св. Писму и модерној астролошкој симболици. Такође, лако се може замислити да ђаво користи зодијачку Девицу – искривљење Бетулах, Дјеве из Назарета – да потпомогне успостављање владавине антихриста. Овакав маневар ће бити кулминација многих сатанских пародија на дела Божија. Штавише, може се видети још једна троделна заједница како се сада обликује у друштву: окултизам улази у хри-

шћанске конфесије, структуре политичке власти и научне установе наших дана.

Окултистичка веровања су тако широко распрострањена у модерним протестантским и римокатоличким групацијама, да су постала део католичког катехизисног материјала[75], а није непознато да протестантски пастори одобравају астрологију и друге видове окултизма. Лутерански свештеник ми је једанпут рекао да не види ништа лоше у практиковању астрологије, све док она не контролише нечији живот. Оно што није видео је да астрологија, ако се озбиљно практикује, заиста овлада животом појединца, и касније може врло лако одвести дубљем уплитању у окултизам. Астрологија је наводно била практикована у Белој Кући последњих година да би се обезбедила тобожња предност у политици[76], а повећани интерес научника за окултизам[77] указује да се можда враћамо на нешто слично ситуацији на Западу у доба ренесансе, када је окултизам прожимао световну политику, цркве и научну заједницу, све скупа. Може ли неко замислити пожељнију ситуацију за ђавола? Како тачно антихрист може користити симболику астрологије да потпомогне установљење свог краткотрајног царства на земљи, не можемо још рећи. Ми још увек знамо мало о конкретним догађајима који ће довести до антихристовог зацарења, и тако је вероватно бесмислено вршити веће спекулације по тим питањима. Са одређеном сигурношћу, ипак, може се рећи ово: популарна вера у астрологију нуди симболику која се лако може искористити за ђаволове циљеве, докле год (та вера) подстиче, или барем толерише, уплитање у многе друге (и дубље) облике окултних активности.

Такве активности обликовале су веровања древног Вавилона и модерне Немачке на сличан начин, и сада, у последњој декади 20. века, астролози и други окултисти марљиво нуде своју „помоћ“ политичарима и народним челницима, као што су Лили и Букер задобијали наклоност генерала Ферфекса.

Случај Ферфекса и његове војске показује да ће масе следити своје вође. Свака значајна личност која доноси одлуке, а прихвати астрологију ће вероватно повући са собом многе следбенике; и сваки верник астрологије постаје регрут ђавоље војске, до дана када ће антихрист позвати на савез свих народа. Због тога, сваки пораст вере у астрологију њене следбенике уводи у прихватања жига антихриста, ако се деси да овај дође у наше време. Због тога што ће жиг довести до казне у паклу огњеном. [78] Православни хришћанин има задатак да говори против астрологије и свих њених придружних вештина, нарочито у ова последња времена кад окултни утицај на друштво постаје свеприсутан као и ваздух који удишемо, и када астролошко „златно доба које је описао Макеј, изгледа врло слично нашем сопственом. Ми се морамо трудити да што је могуће више људских душа одвратимо од мрачне вештине према светлости Христовој, да бисмо на суду Божјем могли да кажемо да смо учинили што смо могли да упозоримо народе на опасност од астрологије и њеног изумитеља ђавола, кољача душа. До тад сећајмо се Божићњег тропара, који говори о три бивша астролога који су дошли да се поклоне Исусу Богомладенцу након што су видели Његову звезду на небу: „Твоје Рођење, Христe Боже наш, обасја свет светлошћу Бо-

гопознања; њиме они који се звездама клањаху, од звезде беху научени да се клањају теби, Сунцу Правде, и да Те познају, Исток с висине. Господе, слава Теби!“

Са енџлеској: Јован Сџакић

Напомене:

НАПОМЕНЕ:

- [1] Б. Ј. Бок, „Физика данас“, јануар 1977. стр. 84. Такође, Роџер Б. Калвер и Филип А. Јана, „Астрологија: Истина или лаж?“, Научна процена, Бафало, New York: Prometheus Books, 1988. стр. 2.
- [2] Г. Дин и Мати А. , „Нови напреси у наталној астрологији“, Кент Бромли, Енглеска: The Astrological Association, 1977, стр. 6. Такође Калвер и Јана, стр. 2.
- [3] Калвер и Јана, стр. 2.
- [4] Калвер и Јана, стр. 77.
- [5] Књига о Јову 38: 32
- [6] Матеј 1: 23; Исаија 7: 14
- [7] Захарија 3: 8
- [8] Књига постања 3: 15
- [9] Т. Лоренс, „Тајна порука зодијака“, Сан Бернандино, Калифорнија: „Here's Life Publishers“, 1990. стр. 15-54.
- [10] Л. Спенс, „Енциклопедија окултизма“ : New York, Citadel press, 1993, стр. 42.
- [11] Калвер и Јана, стр. 21. Аутори износе доказ да је Птолемеј намерно користио лажне податке да би подржао своје закључке.
- [12] Спенс, стр. 42.

- [13] Ibid, стр. 42.
- [14] Ibid, стр. 42.
- [15] Ibid, стр. 42.
- [16] Историчар Светоније казује анегдоту о цару и астрологу по имену Асклетарио. Домицијан је наводно упитао Асклетарија како очекује да ће он, као астролог, умрети. Асклетарио је рекао да предвиђа да ће га растргнути пси. Да би убедио остале да је астрологија преварна, Домицијан је наредио да се астролог умори на други начин. Неке од последњих Домицијанових речи, међутим, показале су његову сопствену морбидну веру у астрологију. Дан пре своје смрти, цар је наводно рекао да ће крв прекрити месец кад он уђе у сазвежђе Водолије и биће почињено дело о коме ће се причати по целом свету. Светоније, „Дванаест цезара“ (превод Роберта Грејвса), New York: Penguin Books, 1989. стр. 310 – 311.
- [17] Августин, „Божија Држава“, (превод Хенрија Бетенсона), New York: Penguin Books, 1989. стр. 179-194.
- [18] Ibid, стр. 181-182.
- [19] Ibid, стр. 181.
- [20] Књига Постања 25: 26
- [21] Августин, стр. 183.
- [22] Ibid, стр. 182-183.
- [23] Ibid, стр. 182-193.
- [24] Ibid, стр. 188.
- [25] Т. Хајнис, „Псеудонаука и паранормално“, Бафало, New York: Prometheus Books, 1988. стр. 141-156.
- [26] Отац Серафим Роуз, „Божије откривење људском срцу“, Платина, Калифорнија, Братство св. Германа Аљаског, 1987. стр. 43.
- [27] Џејмс Веб, „Окултно подземље“, La Sel, Illinois: Open Court, 1974. стр. 214-215.
- [28] Спенс, стр. 59-62.
- [29] Веб, стр. 215.

- [30] Ibid, стр. 221.
- [31] Ibid, стр. 215.
- [32] Ibid, стр. 215.
- [33] Ibid, стр. 214.
- [34] Ibid, стр. 221.
- [35] Ibid, стр. 214.
- [36] Кеплер је увидео да је астрологија превара, али није био вољан, због финансијских разлога, да је остави. У покушају да оправда своје становиште, тврдио је: „Мршава плата астронома не би ми била довољна за хлеб, кад људи не би гајили наду у читање будућности на небесима.“
- [37] Иако је Тихо живео у почетку Коперниковог доба у астрономији, његову приврженост астрологији – систему базираном на старом Аристотеловом моделу космоса, према коме је Земља, а не Сунце, у центру нашег соларног система – било је тешко помирити са хелиоцентричним Коперниковим моделом. Тихо се појавио са покушајем компромиса између Аристотеловог и Коперниковог система, некад званим Тихоов модел. Тихоово највеће достигнуће било је састављање огромних астрономских извештаја са прецизним астрономским запажањима, који су касније омогућили Кеплеру да формулише своје законе о кретању планета.
- [38] Ч. Мекеј, „Чудновате популарне обмане и залуђеност маса“ New York, Harmony Books, 1980, стр. 282-283.
- [39] Ibid, стр. 285-286.
- [40] Ibid, стр. 282.
- [41] Ibid, стр. 282.
- [42] Корнелијус Агрипа фон Нетесхајм (1486-1535) је био један од најчувенијих европских окултиста. Очито никад није успео да претвори просте метале у злато, јер је највећи део свог живота провео у озбиљним финансијским тешкоћама. Речено је да га је свуда пратио „другар“, или зао дух, који се појављивао у облику огромног црног пса. Пред саму смрт Агрипа је наводно кривио „другара“ за

своју пропаст, и прогнао је демонског пса од себе. Према једном извештају, пас је истрчао из Агрипине собе, скочио у реку и удавио се, на начин који подсећа на гадаринске свиње (Мк. 5: 13).

[43] Авроелус Филипус Теофрастус Парацелзус Бомбастус фон Хохенхајм (1493-1541) је био можда најпознатији од свих алхемичара и велики део свог живота провео је лутајући по Европи и Азији. Његово понашање је било крајње ексцентрично, а кадкад и параноидно. Често је у јавности виђан пијан. Парацелзус је у јавности држао до свог угледа великог Чаробњака и претио је позивањем читаве армије демона да би показао своју власт над њима. Такође је тврдио да одржава везе са душама у паклу. Иако је Парацелзус тврдио да његова вештина може бесконачно продужити људски живот, умро је са непуних 50 година.

[44] Један од највећих особењака у Енглеској историји, астролог др Џон Ди (1527-1606) је као младић уживао репутацију врсног научника, али је, касније, пао под утицај варалице по имену Едвард Кели. Мужеложништво (хомосексуализам) је могло бити један елемент њихове везе. Ди и Кели су наводно вежбали и медијумизам. На једном месту, Ди је тврдио да је открио језик којим је Адам тобоже говорио пре пада људског рода. Могућно је да је Кели осуђен на робијање, а Ди је умро у беди.

[45] Старо окултно друштво, розенкројцери, постали су злогласни у Европи у 17. веку због својих наводних контаката са злим дусима. Друштво је наводно основао Кристијан Розенкројц („Ружокрстић“), немачки филозоф са краја 14. и почетка 15. века. Није поуздано да ли је Розенкројц заиста постојао.

[46] Макеј, стр. 282-283.

[47] Ibid, стр. 286.

[48] Ibid, стр. 287.

[49] Ibid, стр. 287.

[50] Хајнис, стр. 41-42.

[51] Џејмс Веб, „Окултне установе“, La Sel, Illinois: Open Court, 1976, стр. 279.

- [52] Ibid, стр. 279-280. Окултни систем теософије је дело руске окултисткиње из 19. века мадам Јелене Петровне Блавацке (1831-1891) и њених следбеника, и омогућио је оснивање модерног покрета Новог Доба.
- [53] Д. Склер, стр. 17; Николас Гудрик – Кларк, „Окултни корени нацизма“, New York. New York University Press, 1992, стр. 198.
- [54] Ч. Наџент: „Маске Сатане: демонско у историји“, Vestminster, Merilend: Christian Classics, 1989, стр. 151.
- [55] Наџент, стр. 151.
- [56] Склер, стр. 102.
- [57] Ibid, стр. 102.
- [5] Веџ, стр. 311.
- [59] Склер, стр. 71.
- [60] Е. Хау, „Астрологија: новија историја са неиспричаном причом о њеној улози у Другом светском рату“, New York: Walker and Company, 1968; Склер, стр. 124.
- [61] Ibid, стр. 665-7.
- [62] Ibid, стр. 123.
- [63] Ibid, стр. 126.
- [64] Ibid, стр. 126.
- [65] А. Шпер, „Трећи Рајх изнутра: мемоари Алберта Шпера“, „New York: Colier, 1981, стр. 410-411: Склер, стр. 129.
- [66] Наџент, стр. 152.
- [67] Израз „Доба Водолије“ постао је популаран након шездесетих година овог века као наслов теме у веома успешном рок мјузиклу „Коса“. О скептичном погледу на тзв. доба Водолије видети Калвер и Јана, стр. 72.
- [68] О разматрању овог „чишћења“ видети Текс Марс „Мрачне тајне Новог Доба“.
- [69] Данило 7: 7 Откривење Јованово 12: 17 и 13: 7.

- [70] Окултистичко обожавање природе, за које су модерни „покрети за очување животне средине“ само слабо преудешена верзија, је изразита паралела између нашег сопственог времена и година које су претходиле Хитлеровом уздицању на власт. О ширем разматрању утицаја окултизма на „покрете за очување животне средине“ видети: Берит Рјос „Под чинима мајке земље“, Wheaton, Illinois: Victor Books, 1988, стр. 69-68.
- [71] Откривење Јованово 17: 1; Текс Марс, „Тајни знак Новог Доба“, Watchester, Illinois: Crossway Books, 1988, стр. 66-67.
- [72] Откривење Јованово 13: 18.
- [73] Марс, стр. 67. , такође сматра да број шест може укључивати још једну астролошку симболику која се односи на долазак антихриста. Планета Сатурн, шеста од Сунца, се тумачи као симбол антихриста.
- [74] Ibid, стр. 67.
- [75] М. Мартин, „Талац ђавола: ђавоиманост и истеривање ђавола из пет Американаца“, Сан Франциско: Харпер, 1992, стр. XXIXXIII
- [76] „О планетама и председништву“, Newsweek, 16. мај 1988. стр. 20.
- [77] Из Мартин Гарднер, „Ново Доба – забелешке посматрача близине“, Buffalo, New York: Prometheus Books, 1991.
- [78] Откривење Јованово 14: 9-11 и 20: 15.

ПРАВОСЛАВЉЕ И ЈОГА

ОКУЛТИЗАМ СЕ ВРАТИО

Србија је опет потонула у мрак окултизма. Деведесетих година двадесетог века, захваљујући, између осталог, снажним активностима Мисионарске школе при храму Светог Александра Невског у Београду, многи и многи су упознали истину православне вере и схватили колико је опасно играти се својим спасењем зарад стицања „здравља“ или „моћи“ на путевима магије и окултног, а нарочито различитих далекоисточних верских техника. А сада је све то заборављено. Под изговором приче о здравим стиловима живота коју су, између осталог, пропагирали и спортисти којима се Србија дивила и диви, дошли смо опет до тријумфа опасних духовних пракси, попут јоге, овог пута маскиране у фискултуру.

Дошли смо до тога да један епископ, који би да буде и „лајф коуч“, каже како се он не разуме у јогу, и како је он за православне методе, али, ето, не треба осуђивати оне који вежбају јогу, јер је то, ето, нека вежба, вежбаца, као кад ортопеди показују родитељима како да раде са бебицама. Није то тако *лоћикаво*, мисли овај епископ. (1) У сваком случају, „мож` да бидне, а не мора да значи“.

Али, авај! Јога је много опаснија него што се мисли. И један православни епископ то треба да зна. Некад су православни епископи то знали. Док су били православни, наравно. Мене је о опасностима јоге обавестио блаженочивши владика будимски Данило.

Било како било, реч је речена, и нашим читаоцима треба послати упозорење.

ШТА ЈЕ, У СТВАРИ, ЈОГА?

Свештеник Георгије Максимов упозорава да многи, површно православни, дођу у стање гнева када их духовници подсети да је јога неспојива са хришћанском вером. Њима то изгледа као некакав фанатизам, јер је у питању тобож само физичка вежба здравља ради. Зато је важно да људи знају о чему је реч. Отац Георгије, између осталог, каже: „Архиепископ албански Анастасије (Јанулатос) је својевремено написао текст са називом „Јога“. Набројавши осам нивоа – етапа традиционалног пута јоге, усмереног на последњи циљ – „ослобођење“, архиепископ Анастасије примећује да „иако се на првим етапама чувају неки елементи свести, на последњој етапи јоге долази до савладавања чак и самосвести. Они не виде боју, мирис, звукове, осећања и нису свесни ни себе ни било кога другог. То се сматра знањем, просвећеношћу. Ова техника је усмерена на везу са Апсолутом и за њу суштинске истине хришћанства о Христу Спаситељу, благодати, неседичној љубави, Животворном Крсту немају никаквог значаја“. (...) Православни свештеник Михаил Плотников који је много годи-

на поСветио изучавању религиозних традиција Индије, у једном од својих интервјуа напомиње да „јога представља монашку праксу, која на почетку подразумева одрицање од противприродних жеља (то јест, од греховних, порочних жеља), затим од природних жеља (брак, богатство и др.) а на крају – уопште од свих жеља. На пример, класична хиндуистичка раџа јога која је описана у „Јога сутра“ Патанџали има осам нивоа. Пролазећи почетне ступњеве, јогин уз помоћ аскезе и специјалних вежби задобија контролу над својим физичким и „тананим“ телима. На вишим ступњевима он задобија контролу над психом и стиче искуство усредсређеног сагледавања (медитације). Притом практично треба да не једе и не пије, да мало спава и дише, да буде равнодушан према похвалама и увредама, да ништа не осећа, да заустави бујицу својих мисли, у потпуности се концентрише у себи на некој тачки и да уђе у стање трансa. И ето, тада у унутрашњу празнину и тишину треба да уђе светлост коју јогин доживљава као светлост сопствене „божанствености“ ...

Јогини сматрају да се након заустављања психичких процеса и достизања самадхија, то јест стања усредсређености без садржаја, „спаљују семена карме“ и то гарантује одсуство новог рођења и дозвољава да се у сваком тренутку заувек ослободи од тела... Управо таквом, истински аскетском јогом у Русији се мало ко бави... сви могући гурӯи и власници јога центара у Русији реално се баве Њу Ејџ јогом, у којој практички одсуствује аскетизам, и само се ретко практикује привремено осамљивање, медитација, читање мантри које су потребне за ослобађање мисли и

усредсређивање. Циљ такве јоге је некакав спокој, улазак у блажено стање и ништа више од тога“.

Даље се отац Михаил посебно зауставља на разобличавању неких митова о јоги које шире њени западни следбеници: „Не једном сам имао прилике да слушах или читам тврдње руских следбеника јоге, да ето, индијски јогини живе дуго и срећно, да не болују од хроничних обољења, не осећају навалу стресова и нерешених проблема. То је лаж, мит... Здравствени прегледи који су на државном нивоу спроведени у Индији (први и последњих пут) осамдесетих година, показали су да јогини, којих тамо има неколико милиона, живе просечно мање чак и од обичног становника Индије и страдају од масе обољења. На пример, катаракте очију јер се непрестано концентришу на сунце, ишчашења зглобова, постојања артритиса и артроза због честих, дуготрајних неприродних положаја. Јогини страдају од низа обољења горњих дисајних путева и гастроинтестиналног тракта јер сваки дан спроводе клистирање, гуменим цевчицама чисте носну шупљину тако да временом практично уништавају слузокожу у желуцу и носној шупљини... Без обзира на то што сви они, уз изузетак ожењених шиваита, дају завет безбрачности, огромна већина јогина пати од хроничних полно преносивих обољења. Јогини који не желе да се одају блудној страсти веома често кастрирају себе на зверски начин...“

Отац Михаил даје следећи закључак: „Говорећи о духовној опасности од бављења јогом, може се кратко рећи: ако се будеш бавио аутентичном хиндуистичком или будистичком јогом – доспећеш у самообману – себе ћеш сматрати „богом“. Ако се будеш бавио Њу Ејд јогом – тако-

ђе ћеш упасти у обману... Од бављења фитнес јогом нема озбиљних духовних последица, међутим, као по правилу, фитнесом се баве људи који уопште не живе никаквим духовним животом... По мом мишљењу, правилније је рећи да сваки фитнес, не само са елементима јоге, није сам по себи користан за душу. Људи, који се исувише баве својим спољашњим изгледом и здрављем, самим тим сведоче да не живе духовним животом“.

Потребно је такође навести мишљење и јеромонаха Серафима (Роуза) који се у младости, пре примања православне вере такође доста времена бавио источном праксом медитације: „Пре скоро двадесет година монах–бенедиктанац Дешане је писао о свом искуству претварања јоге у „хришћанско“ учење... Свако ко разуме природу прелести или духовне заблуде препознаће у том опису „хришћанске јоге“ тачне карактеристике оних који су духовно сишли са пута... Исто оно стремљење према „Светим и божанским осећањима“, иста та откривеност и спремност да се буде „узнесен“ неким духом, иста она трагања не за Богом, већ за „духовним утехама“, самоопијеност која се погрешно доживљава као „стање благодати“, иста она невероватна лакоћа којом човек постаје „сагледавалац“ или „мистик“, иста „мистичка откровења“ и лажна духовна стања. То су заједничке карактеристике људи који су упали управо у стање духовне заблуде...”

На крају бих желео да цитирам запис разговора који је учинио митрополит Јеротеј (Влахос) – на његову молбу један од Светогорских стараца је кратко означио основне разлике православне Исусове молитве од индијског типа јоге и медитације: **„Прво:** Исусова молитва непоколебљив-

во исповеда веру у Бога Који је створио васељену и Који управља њоме љубећи је. Он је благи и брижни Отац који се стара да спасе Своје створење. Спасење се постиже „у Богу“. Ми Га из тих разлога приликом молитве умољавамо, говорећи: „Помилуј ме“. Самоискупљење и самообожење једнако су страни атлетима умне молитве, јер то је грех Адамов, греховни пад. Он је желео да постане Бог изван Божијег домостроја и промисла о њему. Спасење се не постиже „кроз нас саме и из нас самих“, како умишљају човекообразни философски системи, већ се, напротив, задобија „у Богу и кроз Бога“.

Друго: Исусовом молитвом се не бије дој за сусрет са безличним богом. Ми не тежимо уздигнућу у „савршено ништа(вило)“. Наша молитва управља пажњу на личност Бога, Богочовека Исуса, те из тог разлога говоримо: „Господе Исусе Христе, Сине Божији“. Божанска и људска природа сједињују се и сусрећу у Христу, наиме, у свеукупном Богу Слову [Логосу] и свеукупном човеку: *Јер у Њему обитаваша сва људска Божанства телесно* (Кол. 2: 9). Према томе, у православном монаштву налазимо блиску повезаност антропологије и сотириологије са христологијом. Ми љубимо Христа и неодступно држимо Његове заповести. Велики значај придајемо том послању. Упорно истичемо да се Христове заповести морају сачувати. Он је Сам рекао: *Ви стите њиријашећи Моји ако њворите њишо вам Ја зайоведам* (Јн. 15: 14). Волећи Христа и чувајући Његове заповести удостојавамо се сједињења са свецелом Светом Тројицом.

Треће: Непрестана Исусова молитва не одводи у стање гордости. Религијско–философска учења, која су мало пре назначена, запоседнута су гордошћу. Ми пак, помоћу

Исусове молитве, тежимо блаженом стању смиреноумља. Ми велимо: „Помилију ме грешног“, сматрајући себе најубогијим и најгорим од свих. Ми не презиремо ни једног од наше браће. Атлети Исусове молитве стран је сваки понос и гордост. Ко год испољава гордост, близу је малоумности.

Четврто: Као што смо малочас нагласили, спасење није апстрактно стање него сједињење са Богом, Светом Тројицом у Личности Господа нашег Исуса Христа. Додуше, ваља подвући да ово сједињење не потиरे људски удео – ми не бивамо „прогутани“, будући да смо и сами личности.

Пето: Са узрастањем наше молитвене зрелости постајемо способни да разлучујемо грешке. Постајемо кадри да опазимо, предупредимо и пресечемо покрете сатане и демона и, истовремено, да приметимо и препознамо енергије Христа. Почињемо да запажамо обмане ђавола који се, више него често, преобликује и у анђела светлости. Дакле, почињемо да разлучујемо добро од зла, нетварно од тварног.

Шесто: Подвиг Исусове молитве повезан је са очишћењем душе и тела од нагризајућег дејства страсти. Наш циљ није стоичка апатија него, далеко више и другачије од тога, динамичко стање бестрасности. Ми не тежимо усмрћењу страсти већ њиховом преображењу. Без бестрасности не може се поћи у загрљај Богу и спасењу. Баш зато што је ова љубав ка Господу упропашћена и изопачена, ми улажемо напоре за њено преображење. Ми бијемо љуту битку за преобликовање изопачених стања душе која у нама подстиче ђаво. Не можемо бити спасени без ове личне борбе која се води уз помоћ благодати Христове. Према увиђању

Светог Максима Исповедника, „духовно познање без по-
движничког живота (прочишћења срца) јесте богословље
демона“.

Седмо: Ми Исусовом молитвом не покушавамо да ум
одведемо у савршено ништавило, већ покушавамо да га
вратимо у срце и тако доведемо благодат Божију у душу,
одакле ће се, надаље, проширити и на тело. *Јер ње, Царство*
Божије унутра је у вама (Лк. 17: 21). Према учењу наше Цр-
кве, лоше је телесно мудровање, а не тело као такво. Наша
намера није да се отарасимо „одеће душе“, чему теже неки
философски системи, већ да је пресаздамо и спасемо. Ми,
дакле, не тежимо да уништимо тело, већ пружамо отпор
покушајима да се оно обожава. Сходно томе, не желимо
ни затирање живота. Ми не хитамо стању у којем престаје
жеља за животом услед уклањања од патњи. Ми упражња-
вамо Исусову молитву зато што жеђамо за животом, желе-
ћи да вечно живимо са Богом.

Осмо: Ми нисмо равнодушни према судбини света
који нас окружује. Учења на која сте раније указали избе-
гавају да се упусте у тешкоће и тегобе људи како би се, тако
сматрају, лакше задобио мир и бестрашће. Ми стремимо
супротном: ми се непрестано молимо за свакога и за све.
Ми смо молитељи у име целог света. Уосталом, спасење је-
сте сједињење са Христом кроз заједницу са другим лич-
ностима. Не можемо уживати спасење сами за себе. Радост
коју стичемо по цену ограђивања од других људи није, за-
право, истинска радост.

Девето: Не дајемо велики значај психотехничким ме-
тодама и разноразним положајима тела. Додуше, држимо
да су неки од њих погодни за усредсређивање ума у срце,

које је његова суштина. Затим их, пак, сасвим напуштамо као непотребне.

Понављам, ми не трагамо за бестрасношћу као негативним стањем, већ за задобијањем божанске благодати.“ Тако каже отац Георгије Максимов.

СВЕДОЧЕЊЕ ЖРТВЕ ЈОГЕ

Сведочење православне хришћанке која је упала у свет далекоисточне мистике да би се једва извукла из њега испуњено је озбиљним упозорењима савременом човеку са православног Истока, који се, после вишедеценијског тријумфа атеизма, нашао изложен духовној глади и жеђи и онда је, без разбора, почео да конзумира све што му је дошло под руку. „Боље је гладовати него јести отровно“ – тако гласи старо упозорење. Ако не можемо да појмимо где је истина, треба се, извесно време, уздржати од прављења избора незаснованог на тачним духовним информацијама. Не треба нигде журити.

Велики проблем савременог човека је његово неразликовање молитвене и магијске праксе. Основна разлика између молитве и магије је у томе што молитва, за разлику од магије, призива милост Божију, и што се Бог у молитви доживљава као Отац Који воли Своју децу и помаже им. Бог Кome се молимо не може се преварити и обманути, али се, искреним покајањем и чистим срцем, може навести на штедроту и милосрђе. А магија? Маг увек очекује да ће НА-ТЕРАТИ силу коју је призвао да му се потчини и испуни

његову вољу. „Нека буде воља Твоја, како на небу, тако и на земљи“, каже хришћанин у молитви; „Чини оно што хоћеш и нека ти то буде једини закон“, поручује својим следбеницима сатаниста Алистер Кроули.

Данашњи човек „хоће сад и хоће све“. Он би да се брзо „иницира“, поСвети у најдубље тајне битија – преко ноћи. Њега занимају, између осталог: додир са вишим изворима универзалне мудрости; ослобођење од психо–траума; стицање креативних моћи; редукција стреса, додир са духовима – водичима; усредсређење; откривање нових нивоа стварности. Улажење у измењена стања свести праћено је следећим позивима:

- Препусти се и осети као да упловљаваш у вечност;
- Одбаци разум и пливај;
- Уђи у другу димензију;
- Изађи из тела и почни да пловиш;
- Осети како ти се тело загрева и како се све дубље опушташ. . .

За савременике је веома битна еуфоричност и одушевљење новим техникама самопомоћи и самоусавршавања. Ова еуфоричност се заснива на надувавању сопственог ја, које би требало да се осећа као „бог“. Први који је умислио да може да буде бог без Бога је сатана. Он је из еуфорије пао у очајање, и повукао са собом трећину ангелских сила.

Савремени човек улеће у нове праксе и, на почетку:

- Осећа краткотрајан прилив енергије и мира;

— После извесног времена, нађе се у стању анксиозности, дезоријентације и депресије, и потребна су му нова искуства да не би остао у „бедаку“;

— Почиње да се занима за себе и своје усавршавање, што води занемаривању породичних односа и посла;

— Одушевљен је, сјајног погледа, чини му се да је свет његов, а кад изгуби илузије, руши се;

— Све више губи тле под ногама, и креће да се обраћа астролозима, маговима и другим „алтернативцима“ ;

— Налази се у потрази за остварењем вечних визија (стижу ванземаљци!), а тупо посматра како његови ближњи пропадају;

— Буђење „кундалини“ („змијске“ енергије кичме) после почетне еуфорије води емоционалним сломовима и стресним ситуацијама, па чак и психозама;

— Еуфорични човек Новог доба, умисливши да је „бог“, често крши основне моралне норме и губи се у чињењу гадости које му изгледају као пут „с оне стране добра и зла“ . . .

Све ово, и много шта друго, нас упозорава куда води „пут којим се ређе иде“ (Скот Пек). Зато га се треба клонити – док није касно.

Пут молитве, синовског предавања Оцу небеском, блажен је и чист, радостан и светао. Њиме ходећи, улазимо у Царство Небеско.

Ево о чему пише жена која је платила високу цену да би појмила шта се збива у духовном свету:

„Волела бих да моје искуство неком, барем једном човеку, буде упозорење: да не лута у својим тражењима Бога на небезбедним местима! Потичем из породице интелектуалаца и веру нисам добила уз васпитање и образовање.

Пред крај студија, знало се да ћу ићи у Италију, и из побуде да не одем некрштена у бели свет, крштавам се '95. Убрзо се исељавам. Почиње нов живот, радим, стичем нове пријатеље.

После неколико година – било је лето, сезона одмора – на столу код познанице нађем часопис о активностима једног будистичког „института“ (тако се декларишу) у Тоскани. Допадне се то мени, веома. Познаница ми исприча причу о медитацији, о стањима ума, о мирном уму који се огледа. . . Седнемо да медитирамо, објасни ми како се дише и – заустави се мени ум. О дивоте, о смирења, о среће – Тибет је диван!

„Ево баш за пар дана има семинар, иницијација на Калачакра–у, имају *castello* у коме је и *gompa*. . . “ [тибетански храм, *наи*. *ѝрир*.]

За пар дана сам се обрела тамо, велика гужва – долази уважени Лама ХУ који је на Калачакра–у иницирао Далај Ламу лично, кад је био мали. . .

Уклапам се као домаћа, тих неколико дана, у друштво које интензивно медитира.

Лама седи на узвишењу, ми седимо доле, он води, ми понављамо, он пева и прича, ми слушамо (око 150 људи у једној просторији) па понављамо, заставице лепршају, приносе се тоне миришљавих штапића, медитира се сатима.

„Све је дивно, сви су весели, ето овај исток – све то тако лепршаво, а ми западњаци како смо напорни и не уметмо. . . “

Кључног дана, седећи у медитацији, кроз мене је дословце прошла нека велика кугла, право кроз стомак. Енергетска, каква год, заиста не умет да опишем „то“.

Увече добијамо неку траву, стављамо је под јастук – важан је тај сан: тад се разоткривају карма задаци и dharma могућности. Вриштим и будим цео институт: сањам мајку коју за руку уводим у гроб њеног оца, а поред стоји мој брат, мали је и игра се – врти велики точак.

Следећег дана добијам плаву иницијатичку врпцу за ношење око врата, са лобањицом од кости („диинивно“), купујем књига колико могу да однесем са собом (све тибетанска философија, све преведено на италијански, на квалитетном папиру) и практикум (врста молитвеника) где је тибетански написан латиницом, да и сваки писмен не-тибетанац може да чита. Много материјала, за обраћање Буди, овом конкретно, за „мој случај“, и Калачакра-у: све сам спаковала и донела кући. Са полице у кући у којој живим, у шаке ми одмах пада нови изазов – књига „Тао физике“, у којој аутор, Фритјоф Капра, објашњава да је све Божије дисање, па се силази у атоме и субатомске честице, где све пуца од енергије и великих умова модерне физике и постулата и тумачења разних религија, које – заправо, а како аутор доказује, говоре – једно те исто! Ово ме додатно надахњује. Мозак ми пуца од нових сазнања, „буја живот на све стране“.

Убрзо потом примам Реики иницијацију. Затим се упуштам у групну медитацију са дружином из „египатске школе“ (интензивни „курс“ отварања „трећег ока“, са све „свештеницом“ која даје инструкције – и то дупли „течај“). Почињем да живим сама, читам тибетанске књиге, таоисте, „као свакодневно штиво“, а онда ме фасцинира Зен. Ту се не заустављам, налазим још погоднију ствар – Ничирен будизам. Веома брзо учим Сутру Лотосовог цвета, напамет је „рецитујем“ на старојапанском, испред Dai Gohonzon-a – што сама, што у групи. То постаје моја редовна духовна „пракса“, ујутру и увече. Читам и самурајска штива, мој учитељ Аикидоа ми се допада јер говори о мистичном Аикидоу. . .

Пословно, најбољу сарадњу остварујем са колегом, који је уједно уважени члан ондашње антропософске заједнице, а преко кога сам добила прегршт информација и пуно дела Рудолфа Штајнера. Уследило је проучавање дела мадам Блавацке, а стигла сам и до Гурђијева. Моја библиотека се пунила; моја глава, душа и тело су се тровали. У медитацији ми се једном лично указала нека задата тибетанска „богиња“, у светлости тачно боје како треба. „О, како је све ово добро...“. Чула сам и свенебеску музику, својим ушима. Данима ме прати мирис брескве – „све је то баш лепо“ – тако сам мислила. Уредно сам консултовала Ји Ђинг и, наравно, веровала да „у том хороскопу, има нешто...“. У свим овим истраживањима и доживљавањима пролази ми пет година.

Но, ситуација са послом се компликује и распада ми се вишегодишња емотивна веза. У то време, у књижари у близини, налазим „Мистични Тибет“ – А4 формат, дебела

књига, са пуно илустрација. Ту први пут видим жене које су себи одсекле брадавице, чудне неке маске које ми не делују пријатељски, људе којима, у ритуалима, други секу кожу тестерама, собичке по тибетанским недођијама, пуно изобразаних лица и – први пут се загледам у њихове очи. У тим очима угледам бездану празнину и почињем да схватам да тај свет није само пријатељски и светао, и да то није само свет који слави квалитете ума. . . Убрзо сазнајем и да је Хитлер имао везе са одређеним тибетанским монасима, који су, после ослобађања Берлина, проналажени у бункерима (видела сам фотографије). Сазнајем и да је Хитлер све време рата био са Гурђијевим у радио вези. . .

Рађа ми се осећај да нешто у мом духовном путу не штима и почиње да ме обузима језа. „Коме се ја молим, кад изговарам све оне речи старојапанске... Шта ја изговарам?... Па ја само рецитујем и верујем „учитељу“, а немам ни тачан превод свега... Какве су оно слике, какве су оно тортуре, како сад Хитлер...?“ Почиње да ми се рађа сумња. Добијам потребу да одређене књиге бацим. Правим некакву моју „магијску заштиту“, узимам велике црне кесе и почињем да цепам. Крећем од „Мистичног Тибета“, па таоизма... и исцепам отприлике метар којекакве езотерије. Том приликом примећујем да из кеса са књигама исцепаним у парчиће излази смрад какав никад до тада нисам осетила! Не смрад леша, него нешто много горе, чега на земљи, једноставно, нема. У томе пролази два дана и три ноћи.

За то време не спавам, никоме се не јављам на телефон, па је мој добар пријатељ свратио, забринут, а ненајављен, да ме обиђе. Затекао ме са попаљеним свећама, у замраченом стану, како причам чудне ствари, цепам књиге и бацам

„одређене“ предмете. . . Отишао је и вратио се са мојим лекаром, који одлучује да ме смести на психијатрију. Добијам инјекцију, уз опирање, и будим се сутрадан, на психијатријском одељењу града на северу Италије. У међувремену, пријатељи сазнају све, а од њих и мој отац. Он срећом говори италијански, тако да се, у четири ока, договара са начелником да изађем из болнице након што ми се пружи нужна помоћ. Затим одлази до мог стана и пакује све моје ствари. Враћам се кући. Доносим отприлике онолико књига, колико сам бацила. „Остале су оне изабране, где је Светло“ – тако сам мислила.

Италијански психијатар ми није дао никакву терапију, препушта све еминентном колеги у мојој домовини, који све то процењује као испад и, снимивши ми главу (колико се сећам мерио ми је некакве фреквенције), закључује да је „механички“ све у реду и како са неуролептиком [лек за нерве, *нај. йрир.*], за кратко време, могу доста ствари да решим и објасним себи. . . Одлучујем да не пијем таблете. Почињем да радим. И да срећем нове људе. Одлазим на једну хиндуистичку групну медитацију, упознајем једну реики „учитељицу“, аикидо је код куће мање „мистичан“, но све у свему – настављам у сличном маниру „учења и духовног узрастања“.

Прве зиме после тих дешавања, добијам повишену телесну температуру. Са малим паузама, у више наврата, веома често и дуго сам имала 37. 2 – 37. 4°С. Идем на лекарска испитивања, али нико не зна шта је узрок. Овакво стање траје осамнаест месеци. Идем од ординације до ординације, константно сам уморна и отаљавам све обавезе – радим са пола снаге.

У време Васкрса, улазим у Храм и срећем монаха, Грка, који ми даје иконицу Св. Серафима Саровског, и каже да се распитам о житију. Од тад, заправо, почиње ход у другом правцу. И док ово пишем, осећам велику захвалност и љубав према том човеку. Мислим – вероватно се тада помолио за мене и хвала му.

Следи цепање остатка моје езотеријске библиотеке, спонтано, и убрзо. Док цепам књиге, исти смрад, као и прошли пут, избија из црних кеса. Само што овог пута тај смрад, сутрадан ујутру, осећа и моја мајка. Она је сведок да тај смрад није предмет моје халуцинације и помаже ми да однесем остатке тих књига до контејнера.

Недуго потом одлазим у парохијску цркву мојих родитеља и обраћам се пароху. У разговору, долазимо до моје исповести. Добијем савет да читам Нови Завет, Псалме, уз строго и дуго правило (сад знам, није било другог начина да ми буде боље). Селим се у свој стан, спремам моју прву исповест.

Са интернета добијам све информације. Сећам се да сам мислила: „Свашта знам, глупости из белог света, а о својој вери – не знам ништа...“

Док читам и куцам, коче ми се прсти. Док путујем превозом, многи људи ми личе на демоне. Имам појачано чуло мириса, а онај смрад осећам где год да мрднем. Кадим стан, молим се како ми је речено, борим се са прстима и умом (у глави као да ми је катран, не могу да мислим и формулишем текст – тога се одлично сећам) и пишем – знам да МОРАМ да се сетим свих својих корака по „духовним школама“.

Десет куцаних страна текста је отац Д. стрпљиво слушао, док сам читала покривена епитрахилем. Само је за ону „куглу“ из тибетанског храма рекао: „Кугла, а?“ И наставио да слуша. Прочитао је разрешну молитву, изашао из исповедаонице, стао на врата цркве и дубоко уздахнуо. Гледала сам га с леђа, људину од два метра – сав се стресао, а његов уздах сам чула са пет метара раздаљине. Хвала му за тачну епитимију, за мудар савет у три реченице, хвала му за прву Причест. А он би ме сад исправио, и рекао – Слава и хвала Господу Богу!

Ја сам Госјод Бој ѿвој; немој имаѿи груѿих доѿова осим Мене. Не ѿрави сеѿи игола ниѿи каква лика; немој им се клањаѿи ниѿи им служиѿи. Нисам знала да се, лутајући кроз иницијације и читајући свашта, као крштена, заправо – одричем Христа. И зарадила сам озбиљне духовне и физичке последице.

Последице су, уз савете оца Д., као и редовно молитвено правило и посећивање Богослужења – после око четири месеца, нестале. Моја телесна температура је постала нормална, а људи ми нису личили на демоне. Престала сам да осећам онај смрад.

Сматрам да је то био греховни смрад. Најгори. Заслужила сам да га осетим, нешто неописиво и неподношљиво.

Није узалуд саветовано: „Јеретичке књиге – НЕ читати“.

Нисам са оцем Д. више говорила на ову тему. Он ужива да ме сретне здраву, веселу и запослену. Зна да ме погледа и ведро каже: „Добро си, да!“ А ја немам потребу да га

питах: „Шта је, оче, оно све било?“ Било, и хвала и слава Богу – прошло!

Од тада је прошло око седам година. Што се мојих духовних „истраживања“ тиче, на сва питања одговоре сам нашла у православној вери. То је сигуран духовни оквир у коме имам све што ми треба.

За потребе овог писања прелистала сам неке интернет странице, и погледала поједине снимке. Раније, у то бих веровала, а сад ми је, признајем, било сувишно и досадно.

Да се вратимо на породицу. Мој прадеда је био ректор богословије, прабабина лоза – познати иконописци. . .

Онда је дошао комунизам, убијени су неки људи и мој отац, као дете, није смео да иде у цркву.

Више се није говорило о вери... Било је такво време, Чак су се и богослови одрицали. . .

Ипак је то било време пентаграма. Да Бог сачува. Амин.“

Тако је писала жртва окултизма.

Једно овакво искуство било би, да имамо духовне трезвености, сасвим довољно да никад не упаднемо у замке које су нам поставили зли дуси. Али, модеран човек је изгубио трезвеност кад је изгубио заједницу са Богом, и његова лутања су логична последица тог одступништва.

ДЕЛУЈЕ, АЛИ НИЈЕ ИСТИНИТО

Једна од основних обмана коју људи прихватају на основу упражњавања далекоисточних техника, попут јоге,

јесте: „Ако делује, мора да је истинито“. И заиста – јога делује, али није истинита. Како избећи ту, тзв. прагматичну, замку? У свом огледу „Бог се открива људском срцу“ отац Серафим Роуз јасно каже: „Зашто неко истражује религију? Постоје многи случајни разлози, но само је један прави уколико је особа заиста озбиљна: укратко – да би дошла у додир са стварношћу, да би пронашла дубљу стварност него што је посведневна стварност која се хитро мења, трули, не оставља ништа за собом и људској души не нуди трајну радост. Свака искрена религија настоји да оствари додир са том стварношћу. Данас бих желео да кажем неколико речи о томе како православно хришћанство настоји да учини следеће: да отвори духовну стварност пред религиозним тражитељем.

Тражење стварности је опасан задатак. Вероватно сте чули приче како су у наше време млади људи трагајући „прегорели“ покушавајући да пронађу стварност и умру млади или пак, развуку ово туробно битисање, користећи се само делићем способности сопственог ума и душе. Сећам се свог пријатеља пре 25 година, из времена када сам и сам трагао, када је Олдос Хаксли управо открио тобожњу „духовну“ вредност ЛСД-а и навео многе да пођу за њим. Овај млади човек, типични религиозни тражитељ, једном ми је рекао: „Без обзира на то што би могао да кажеш о опасности коришћења дроге као што је ова, мораш признати да је било шта боље од духовно мртве америчке свакодневице“. Нисам се сложио, јер сам чак и тада могао да уочим да се духовни живот шири у два правца: може узвисити човека изнад овог пропадљивог живота, али га такође може уништити и дословно довести до духовне као и телесне

смрти. Отишавши својим путем, пре него што је напунио тридесет година постао је пропали старац, уништеног ума, напустивши свако трагање за стварношћу.

Слична искуства могу се наћи код људи који траже различите облике душевних искустава, огледа у „вантеле-сним“ стањима, који имају сусрете са „НЛО“ и слично. (Искуство масовног самоубиства у Џонстауну крајем седамдесетих је довољан подсетник за опасности својствене духовној потрази.) Наша православна литература из протеклих две хиљаде лета садржи знатан број поучних примера ове врсте. Овде ћу само навести један из житија Светог Никите из Кијевско–Печерске Лавре, који је живео пре око хиљаду година у Русији.

Никита, занет ревношћу, замолио је игумана да му да благослов за подвизавање у затворништву. Игуман (а тада је то био Преподобни Никон) му брањаше, говорећи: „Сине мој! Није корисно да ти, млад будући, у испразности пребиваш. Боље ти је да са братијом живиш: њима служи, нећеш изгубити плату своју. И сам знаш како је Исакије пештерник у затворништву био обманут од демона; и погинуо би, да није било особите благодати Божије, која га, молитвама преподобних Отаца наших Антонија и Теодосија, спасе“.

Никита, одговори и рече: „Никако се нећу обманути нечим сличним; моја је жеља, напротив, да чврсто станем против замки демонских и молим човекољубивог Бога да и мене удостоји дара чудотворења, као Исакија Затворника, који и до дана данашњег многа чудеса чини“. Игуман опет каза: „Твоја жеља превазилази моћи твоје; чувај се да се не сурваш када се преузнесеш. Ја ти, насупрот томе, запове-

дам да служиш браћи, па ћеш задобити венац од Бога за послушање своје“. Никита, занет веома снажном ревношћу за живљење затворничко, не хтеде нимало пажње обраћати на оно што му игуман поручиваше. Он испуни своју зами-сао: затвори се и тако пребиваше у затворништву, молећи се и никуда не излазећи. Пошто прође неко време, једаред, док беше на молитви, он зачу глас који се мољаше скупа са њим, и осети некакав необичан мирис. Прелестивши се, рече сам себи: „Кад то не би био анђео, не би се молио са мном, и не бих осећао миомир Духа Светога“.

Затим се Никита стаде усрдно молити, говорећи: „Господе, јави ми се Сам, да Те угледам“. И зачу глас: „Млад си, нећу ти се јавити, како се не би узвисио и потом пао“. Затворник са сузама одговараше: „Господе! Никако се нећу прелестити, јер ме је игуман поучио да не обраћам пажњу на прелест демонску; него ћу учинити све што год ми заповедиш“. Тада душегубна змија, примивши власт над њим, рече: „Човеку, док се налази у телу, није могућно угледати ме. Али ево, шаљем анђела свога да са тобом пребива: испуњавај вољу његову“. Са тим речима предстале пред затворником демон у обличју анђела.

Никита паде пред ноге његове, клањајући му се као анђелу. Демон каза: „Од овога часа више се немој молити, него само читај књиге; тиме ћеш ступити у непрестано општење са Богом и задобићеш могућност да пренесеш душекорисну реч онима који долазе к теби, а ја ћу се непрестано молити Творцу свих за твоје спасење“. Поверовавши тим речима, затворник се још већма прелести: престаде да се моли, поче се бавити читањем; видео је демона где се моли без престанка, те се радоваше, мислећи да се то анђео

за њега моли. Затим поче да много разговара са онима што к њему долажаху о Писму и да проповеда. Постао је славан међу мирјанима и на двору великог кнеза. Он заправо није поучавао, него је посетиоцима говорио где су сакривене украдене ствари, где се нешто десило далеко од његовог места, а све му ово јављаше демон који с њим пребиваше.

Тако је он известио великог кнеза Изјаслава о убиству новгородског кнеза Гјеба, и саветовао му да сина великог кнеза пошаље у Новгород на престо. Мирјанима је то било довољно да затворника прогласе за пророка. Примећено је да се мирјани, па и сами монаси који немају духовног расуђивања, скоро увек заносе варалицама, лицемерима, онима који пребивају у прелести демонској, поштујући их као свете и благодатне. Са Никитом се нико није могао поредити у погледу познавања Старог Завета; али он није подносио Нови Завет, никада своје беседе није заснивао на Јеванђељу и апостолским Посланицама, нити би допуштао да когод од његових посетилаца подсети на нешто из Новог Завета. По тој чудној усмерености његовог учења оци из Печерског манастира у Кијеву разумели су да је ту реч о прелешћености демоном. Тада је у манастиру било много Светих монаха, украшених благодатним даровима; својом молитвом они одагнаше демона од Никите, и Никита пре-стаде да га виђа. Изведоше оци Никиту из затворништва и запиташе да им каже штогод из Старог Завета; али он тврђаше, заклињући се, да никада није читао оне књиге које раније знађаше наизуст. Испоставило се да је од утиска који је на њега изазвала прелест демонска он заборавио чак и да чита, те су га једва једвице, са великим напором, по-ново научили да чита. Пошто је молитвама Светих Отаца

дошао себи, он позна и исповеди грех свој, оплака га сузама горким, достиже висок степен светости и стече дар чудотворења смиреним живљењем међу братијом. Касније ће Свети Никита бити хиротонисан за епископа Новгородског.

Ова прича нама данас поставља питање. Како да религиозни тражитељ избегне замке и обмане са којима се сусреће у свом трагању? Постоји само један одговор на ово питање: човек мора тражити у религији не религиозна *искусџва*, већ *исџину*. Свако ко се бави озбиљним истраживањем религије доспева до овог питања: то је, дословно, питање живота и смрти. “

Вечног живота и смрти, каже отац Серафим.

СВЕДОЧЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ИНДИЈКЕ

Пред нама је сведочење Христине Мангале Фрост. И сама Индијка по националности, она се родила у породици која припада браманској касти и имала прилику да изучава јогу не посредно, не из адаптираних верзија као многи савременици, већ од раног детињства, из аутентичне хиндуистичке традиције. У младости, школујући се у Великој Британији, примила је протестантизам, а касније се обратила у Православну веру. Христина поседује научни степен доктора науке енглеске литературе на универзитету Кембриџ, удата је за православног Енглеза Дејвида Фроста и мајка је четворо деце, парохијанка православног храма Светог Јефрема Сиријског у Кембриџу (Велика Британија).

Ево шта она каже: „Родила сам се у индијској породици а постала хришћанка са 22 године. Православна сам хришћанка већ десет година. Била сам васпитавана у духу јоге. Мој деда је био пријатељ једног од утемељивача савремене јоге, Свами Шивананде, који нам је са слатким и витамински богатим биљним варивом слао књиге о јоги. У детињству су нас родитељи подстицали на упражњавање одређених положаја и техника дисања, увек са јасним упозорењем да постоје разлике у техникама дисања за мушкарце и жене јер се и тела разликују. (...)

Говорим о овоме пре свега да бих нагласила да је јога више од простих вежби и да нам је данас, као никада пре, потребан дар трезвеноумља приликом упознавања са јогом. Неопходно је да имамо јасну представу о томе са чиме смо се сусрели.

Према јоги је некада у Индији постојао однос поштовања као према тајанственој грани хиндуистичке духовне дисциплине која захтева велику физичку и психолошку храброст. Јоги су се обраћали људи који су желели да достигну висине духовног савршенства по индијском схватању. Такав тражитељ био је дужан да се придржава суровог режима физичке и умне делатности под строгим руководством уваженог учитеља – гуруа. Коначни циљ јоге није ништа друго до осећање божанског у себи.

Од деветнаестог века, у многоструком захваљујући неуморној проповеди индијских гуру-мисионара попут Свами Вивекананде, јога је лишена своје мистике и сложености. Споља се то изразило у форми америчких школа самопомоћи и позитивног мишљења и представило широким масама као безбедни и лаки пут до блаженства доступан

сваком. Реч „јога“ је сада добро позната и на Истоку и на Западу; веома је популаран одређени програм редовних вежби који се изучава и који практикује мноштво људи у школским и фитнес салама и на спортским теренима. Док је неки учитељи јоге представљају као једноставну технику за обезбеђивање физичког благостања човека, други се залажу да је представе као универзални одговор на суштинска животна питања. Неки предавачи и ученици јоге умањују важност индијског етоса у коме је запечаћен духовни језик јоге; други са спремношћу бирају за себе сами тај етос – посебно људи који сматрају да су православно вероисповедање, његови обреди и захтеви заморни. Многи хришћани се баве јогом не обраћајући пажњу на њен духовни пртљак док други истовремено осећају због тога неки немир и често сусрећу неодобравање од стране својих свештеника и епископа. (...)

Један од аутора дели јогу на четири врсте: холивудска, харвардска, хималајска и култистичка јога.

1. *Холивудска јога*, што се види из самог назива усмерена је на достизање спољашње привлачности, добре физичке форме и дуговечности.

2. *Харвардска јога* је усмерена на достизање јасноће ума, концентрације и душевне стабилности.

3. *Хималајска јога* се не уклапа у оквиру две претходне; усмерена је на достизање посебног стања познатог као „самадхи“.

4. *Култистичка јога* у центар пажње ставља харизматичне гурве. Сматра се да се просвећеност стиче само до-

диром гуруа и ученика који се њему или њој поклања као Богу.

Чисто индијске технике тврде да је неопходно следити савете оригиналног санскритског текста „Јога Сутра – Патанџали“. Индијска традиција претпоставља јогу од „осам степеника“ у коме испуњавање физичких вежби заузима безначајни део програма, док је тежиште на умном и моралном очишћењу и коришћењу психичких сила за само-усавршавање.

„Осам степеника“ су:

1. „пет ограничења“ (јама)
2. „пет дисциплина“ (нијама)
3. „физички положаји“ (асане)
4. „ширење животне енергије“ (прањајама)
5. „унутрашња фокусираност“ (пратјахара)
6. „концентрација“ (дхарана)
7. „медитација“ (дхјана)
8. „уроњеност“ (самадхи)

Пролазак прва два „степеника“ усмерен је на развој моралних особина као што су праведност, самопожртвованост и ненасилност. Неки индијски учитељи јоге жале што се трећи степен „физички положаји“ данас широко преноси без икаквог односа према моралном усавањавању. Они инсистирају да равнотежа која се достиже практиковањем положаја представља оно што, пре свега, усмерава јогина на пут чији је коначни циљ стање непрестаног блаженства, познатог као самадхи.

Урођеност у шта? Може се наићи на мноштво одговора на ово питање – све зависи у шта верујете.

Ако сте хиндуиста који верује да нема никакве разлике између његове природе (атмана) и Врховног бића (Брамана) „урођеност“ означава достизање искуства нераздвојивог јединства са Браманом. Такав хиндуиста коначну духовну реалност види као Безлично и одлучно тврди да вера у Безличног превазилази било коју веру у Личног Бога.

Ако сте хиндуиста – теиста који развија личне односе љубави са својим богом или богињом и стреми ослобођењу по милости божанства, „урођеност“ означава утапање себе у конкретном богу.

Ако сте будиста и не верујете у Бога Творца (што често и понавља Далај-лама) „утопљеност“ означава наступање нирване, „гашење“, коначно нестајање.

Иако се амбициозни духовни програм Јоге Патанџали претворио у вежбе за одржавање физичке форме у западним приручницима за јогу, она се ипак још увек сусреће у нешто измењеној форми чак и на Западу.

У темељу свих традиционалних прилаза јоги налази се тачка гледишта философског система познатог као „санкхја“. Сагласно са овим системом, наше обично психо–соматско „ја“ представља споредни ефекат физичких процеса и уз помоћ тренинга човек се чисти, као лук, долазећи до центра где се налази „чиста свест“. Ево како је то објаснио један учитељ јоге: „У једном тренутку личност постаје свесна да она у суштини и представља чисту свест, засебну и одвојену од психо–физичких процеса, од својих лажних ставова“.

Ипак, тврдња да систематско разарање контакта са спољашњим светом ствара јединство у човеку се чини врло сумњивом. Напротив, како је Р. Д. Лејинг показао у свом „Подељеном Ја“ почетак радикалног излаза из спољашње реалности може у потпуности довести до шизофреније. Штавише, иако сагласно са јогом човек који се упушта у путовање у себе ризикује да психички оболи, тај циљ покреће низ озбиљних проблема за хришћанина. Господ Исус Христос нас призива да у нама тражимо Царство Божије, а не „чисту свест“. Чак се и у хришћанској монашкој традицији која препоручује удаљавање од света, од материјалних предмета, монах налази у трагању за красотами „унутрашњег царства“. У том „унутрашњем царству“ јесте Божанска Света Тројица, Господ наш. Ми познајемо Христа и општимо са Њим у Духу Светом; силом тог истог Духа ми говоримо Богу „Оче наш“. „Чиста свест“ представља само далеки одјек онога што представља хришћанско стање „Царства Божијег“.

Утицајни индијски мисионари као Вивекананда и његови следбеници покрећу одређене методе јоге ради покретања поп-мистике засноване на појму „самоостварења“ које је постало крилатица јоге. Пут до „самоостварења“ уз помоћ јоге представљен је као универзални позив, слободан од догми и потпуно светован. Ипак, пажљиво изучавање Вивеканандиних дела показује снажно скретање у страну једне конкретне хиндуистичке традиције из које је Вивекананда уклонио префињену метафизику хинду-недуалистичности (адваите) и оно што је остало почео ватрено да рекламира на тржишту. Насумични цитати из његових дела илуструју његов бесловесни синкретизам и брзо-

плете, често бесмислене, тврдње онога што је он учинио за метод „самоостварења“: „Ја је све. Говори ово непрестано.“ „Иди у своју собу и стекни Упанишаде у Себи самом. Ти си највећа књига која је икада постојала и која ће постојати, бесконачна ризница свега што постоји.“ „Ја сам суштина блаженства.“ „Не следи идеале, ти их све садржиш у себи.“ „Христос и Буда су просто случајеви у којима се огледају твоје унутрашње силе. У реалности, ми сами одговарамо на сопствене молитве.“ „Можемо га звати Буда, Исус, Кришна, Јехова, Алах, Агни, али то је само Ја.“ „Васељена је мисао, а Веде су речи ове мисли. Ми смо у стању да стварамо и уништавамо васељену, поново да је изградимо.“

Када је Вивекананда схватио да му је потребно нешто више од неповезаних философских разговора о његовом бренду „самоостварења“, написао је књигу о Раџа-јоги која представља практични приручник за људе који траже такозвано ‘самоостварење’.

Дакле, сведочи нам православна Индијка, јога и хришћанство су неспојиви: „Постоји мноштво разлога због којих су духовни темељи савремене јоге неспојиви са хришћанством од којих је један од најважнијих прекомерни нагласак на себе. Егоцентризам је са хришћанске тачке гледишта корен зла. У њему је пад човека, његово скретање од Бога у погрешну, бунтовну страну зависности од себе. Егоцентризам представља прекид општења са Богом који се завршава грехом и смрћу.

Коментаришући Сократову изреку „Познај себе“ (која такође представља идеју савремене јоге), православни богослов Георгије Манзаридис пише: „Ако постоји нешто што човек може и треба да тражи и налази у себи, онда је то

– нови човек у Христу који се рађа кроз благодат Крштења и друге Тајне Цркве. Повратак човека себи самом може истински да га узвиси само када произилази кроз живот у Христу“. Хришћански циљ и средства за достизање овог циља кратко су изложени код истог аутора: „Директно и лично познање Бога достиже се путем општења са Њим уз помоћ Светих Тајни. Човек добија истинско знање о Њему једино када на њега силази Божанска благодат и сједињује га са Богом. Што човек више усваја божанско преображење које се у њему догађа дејством Светога Духа, то је пуније и потпуније његово познање Бога. “

Свети Павле нас подсећа да знати Бога значи бити познат Богу, то јест бити вољен од Бога. Љубав подразумева односе, општење, а не уништење, „утопљеност“, а најмање „утопљеност/уроњеност у себе“.

Ако се узме у обзир да су духовна атмосфера и циљеви јоге у великој мери неспојиви са хришћанством, тешко да постоји средство којим би хришћанин могао да одвоји индијски етос од јоге, да користи технике јоге и ипак остаје верни хришћанин. (...)

Исусова молитва је најсавршеније обраћање Божанском Имену којим смо призвани да се освештамо. Штавише, наша молитва се темељи на трезвеној свести о сопственом духовном сиромаштву као бићима која су подвргнута греху; зато као слепи просјак кличемо: „Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешног!“

Понављање Исусовог Имена наглас или у себи може споља и да подсети на понављање мантри. Међутим, **Исусова молитва није мантра**. За разлику од мантри, Исусова

молитва представља кратки садржај темеља хришћанске вере. За разлику од мантре, која функционише више као аутосугестија, Исусова молитва означава кретање ка Богу и од Бога, представљајући собом односе вере и љубави. За разлику од индијских мантри, циљ Исусове молитве је, говорећи речима апостола Павла, „облачење у новог човека“. У делима Светих пустињака, посебно у традицији исихаста коју је тако снажно штитио Свети Григорије Палама, као и у радовима савремених аутора, као што су Свети Игњатије Брјанчанинов, имамо бесцена руководства за Исусову молитву.

По речима Светог Игњатија Брјанчанинова: „У име Господа Исуса дарује се оживљење душе која је умртвљена грехом. Господ Исус Христос је – Живот. И Његово име је – живо: оно оживотворава оне који тим именом вапију Извору живота.“

Дакле, ако православна Индијка ово каже, требало би је послушати. Она се са јогом срела на извору, када је упознала Христа схватила је да јога не може бити „христијанизована“.

ВЕГАНСТВО И ХРИШЋАНСТВО

Јога се намеће човечанству као здрав стил живота. Уз њу, често иде и веганство, апсолутно уздржавање од хране животињског порекла. Угледни руски стручњак за питање стилова живота, Андреј Карпов, о томе феномену каже да на први поглед веганство личи на хришћански начин исхране, јер строги пост православних искључује

месо, млеко, јаја и рибу. Типик понекад одређује да се једе некувана храна, што личи на исхрану сировим воћем и поврћем код вегана. Монаси не једу месо, па делимично изгледају као вегетаријанци. Вегани сами себи делују као аскете, које су изнад малограђанских месоједа, каже Карпов. Ако си веган, исправно живиш, мисле они. И ту је, по Карпову, први знак за узбуну: „Ако исправан живот значи држање веганских правила, онда човеку више ништа ни не треба. Није му неопходна ни Црква, ни Христос. Веганство не постаје степеница која води ка вери, а хришћани, који изгубе веру у Бога и поверење у Цркву, понекад постају вегани. Чува се илузија духовности, у најмању руку – „над-телесности“. То је темељ да себе сматраш „добрим“, много бољим од других људи. То је и аутоафирмација, и начин да се помириш са собом самим, да не тражиш од себе ништа више. То је својеврсни симулакрум вере. Неки пут се веганство маскира у дијету. Али његова бит није у бризи о здрављу. Веганска трпеза слична је екстремним спортовима. Спортиста није самоубица, он хоће да преживи, и ако све ради како треба остаће жив. Тако је и са веганством. Ако прецизно израчунаш количину хранљивих супстанци које уносиш здравље ће ти бити у реду. Али храна се увек налази у центру пажње. Јести шта стигнеш је за вегана недозвољени луксуз. Небрижљив однос према храни ће свакако нарушити здравље. Али, веганство није измишљено због здравља. То је, пре свега, идеологија. “

По Карпову, хришћански пост и веганство се радикално разликују. Телесни пост је установљен да би се обуздале страсти. Монаси не једу месо јер месо јача тело и распаљује телесне жеље. Пост је доба кад смирујемо тело да бисмо са-

гледали душу. Пост нас учи да надиђемо земно и окренемо се небеском. Пост је духовна пракса, а не скуп прехранбених табуа. Пост се не држи ради поста, него ради Христа, да бисмо се очистили ради сједињења с Њим кроз Свету Тајну Причешћа. Болесним људима и трудницама ублажава се пост. Разни људи имају различите телесне снаге кад је пост у питању, и духовник то увек има у виду. Што је човек духовнији, више пости. Али, ако пост наводи човека да се горди, то је доказ да га човек није схватио. Ђаво је рекао Светом Макарију Великом да он никад не једе и не спава, па је Макаријев телесни подвиг нешто што се не може поредити с ђаволовом „аскезом“. Али, додао је крвник људски од почетка: „Има нешто чиме ме побеђујеш – то је твоје смирење!“ Ко пости, а горди се пред онима који не посте, сличан је фарисеју који се ругао царинику; Бог је, међутим оправдао цариника, а не фарисеја. Јер, цариник је био смирен, и вапио је: „Боже, милостив буди мени грешном!“ Зато су духовници говорили да је у посту најважније не прождирати људе својом мржњом, злбом и оговарањем.

Суштина веганства је у табуисању хране. Не смеш нимало да се огрешиш о правило, иначе ниси веган. Иза тога стоји идеологија која налаже да не само да се не треба хранити месом, него животиње треба оставити на миру. Вагани стално говоре о страдању животиња у условима индустријске производње хране: краве које стално живе у стајама, прасићи у ужасним условима фарми, кокошке приморане да носе јаја. Не куповати животињске производе значи уништити индустрију меса и месних прерађевина. И шта ће онда бити са животињама? Па, неће их бити уопште. По Карпову, вегани се боје страдања било ког жи-

вог бића, и припадају оном правцу мишљења који каже да је боље убити дете у утроби него родити инвалида и да је боље извршити еутаназiju него гледати како се ближњи мучи. Све домаће животиње треба пустити на слободу, јер их човек „експлоатише“. Да ли ће оне тамо преживети, то се никог не тиче. Као што се у идеји веганства крије став да је људи на планети превише, да њихов број треба смањити да би се дивља природа раширила, и да би људи опет могли да се хране као у рајском врту. Хитлер је, не заборавимо, био вегетаријанац, са „најхуманијим“ законом о заштити животиња, какав личи на оно што прописују ЕУкрати из Брисела.

За вегане, човек је само штеточина која уништава биосферу својим паразитизмом. Човек не сме да буде агресивни господар, јер није ништа бољи од било које животињске врсте. Паганизам, попут хиндуизма, који поштује краве као свете животиње и не једе месо, зато је бољи од агресивног хришћанства, које човека уздиже изнад природе. Свето Писмо је рекло да човек има власт над животињама. Вегани ту власт не признају. Човек не треба да преображава природу, по заповести Божјој, него да се сједини с природом, да побегне у природу од своје историјске одговорности. Веганска антропологија каже да човек на овом свету нема никакву мисију. Њега треба оставити на миру, као што он на миру оставља животиње. Права слобода за вегана је ослобођење од свих обавеза. Веган се ослободио од зла и праведан је, док су месоједи робови желуца и нижа бића.

По Карпову, веганство је лажна духовност. Она подразумева стицање светости путем механичке аскезе, у којој

нема никаквог духовног узрастања. Али, бежање од одговорности за свет је инфантилно; тако је веганство саставни део савременог инфантилизма.

Веганство није секта, али обилује духом секташтва, које људе дели на узвишене биљоједи и све остале. Оно није толико питање тела, каже Карпов, колико питање душе која храну ставља изнад Бога и Његових заповести.

ЧУВАЈТЕ СЕ ДА ВАС КО НЕ ПРЕВАРИ

У опасности смо да нам уведу опасне облике далекоисточних учења и пракси. О томе Марша Монтенигроу, која је четрнаест година упражњавала будизам, а сада се као хришћанка бори да би упозорила ближње на опасности Њу Ејда, пише: „Будизам је религија која негира свет. Он учи да стварност коју видимо и доживљавамо заправо није стварност. Ми мислимо да је то стварност само зато што се поистовећујемо с нашим телом, осећањима, мислима, осећајима и реакцијама, што је последица тога што смо се родили на овом свету. Не постоји сопство (несопство се назива анатман или аната); концепт сопства резултат је тог погрешног поистовећивања са светом. Будизам учи да патњу изазива жеља. Рођење на овом свету, заједно с нашим физичким и мисаоним процесима, храни жељу и тако непрекидно продужава круг жеље и патње кроз непрекидно поновно рођење (самсара).

Једини начин да се тај круг прекине и да се ослободимо самсаре – што је циљ упражњавања будизма – јесте одвајање од жеље. Један од основних метода да се развије

таква одвојеност јесте упражњавање свесности. Упражњавање свесности наводно припрема особу да напредује у опажању, да се пробуди у стварности која је безоблична (суњата, обично се преводи као „празнина“). Свесност је нарочито важна у зен будизму и, уз трансценденталну медитацију, представља источњачку праксу која је најдубље продрла у западни свет. Премда се приказује као духовно неутралан метод, корени и циљеви свесности оповргавају такву тврдњу.

Многи нису свесни да нирвана, прави циљ будизма, није никакав будистички рај већ заправо стање које човек достиже када одбаци све везе и илузије и тиме ослободи себе жеље и круга поновног рођења. Реч нирвана значи „издувати“ и представља стање у ком престају жеље и илузије, а самим тим и патња. Какво је заправо то стање? Будизам не нуди јасан одговор. (...) Техника дисања је неодвојиви део медитације свесности. Медитација свесности (*mindful meditation*) подразумева дисање на одређени начин, али је истовремено и пут ка трансценденталном мишљењу. Сврха усредсређености на лагано дисање јесте превазилажење концептуалног мишљења. Дисањем на такав начин човек долази до „узвишеног“ стања где не постоји критичко мишљење и расуђивање. У будизму, такво мишљење је препрека достизању духовног увида.

Будизам је доста тога преузео од таоизма, који је настао из старокинеске шаманистичке претпоставке о постојању универзалне силе – зване чи – која прожима свет. Штавише, зен будизам и јесте спој таоизма и будизма, који је дошао из Кине где су га звали чан (у Јапану зен). Контрола даха била је део контроле и балансирања чија, чиме

се достизало здравље и дуговечност (према таоистичком мишљењу).

Представа о даху као средишту веома је слична таоистичком учењу да човек своје сопство мора да постави у ток чија и тако успостави равнотежу двеју сила, јина и јанга. (...) Чак и да деца не упражњавају праву медитацију свесности (што би већини деце било тешко), она се на овај начин уводе у њу, подучавају се како да је раде и говори им се да је то начин на који треба да изађу на крај са својим осећањима и „јаким емоцијама“. Када се деци говори да је то начин на који се треба решити љутње или страха, истовремено им се може наметнути и прикривена порука да су осећања нешто лоше.

Тачно је да се уз неколико дубоких удаха можемо смирити ако смо узрујани, међутим свесност иде много даље од тога. Када се свесност овако подучава у школи, детету се поручује да увек треба да буде смирено, увек бистре главе, увек да влада собом. Нема сумње да се на овај начин може пренети негативна порука деци која су мало емотивнија, као и деци с разним психолошким, неуролошким и емоционалним проблемима, при чему се та деца могу чак и превише усредсредити на своја осећања.

Имамо право да питамо: није ли ово вид терапије који се подмеће деци без родитељског пристанка? Да ли су деца, нарочито она у нижим разредима, у стању да обраде такве информације? Треба ли да се брину због својих осећања? А у најмању руку, одлуку о упражњавању свесности треба да донесе родитељ, а не школа или образовни радници. Да ли родитељи заиста желе да учитељи и наставници покуша-

вају да „регулишу ритам дисања“ њиховој деци? Свесност се сада рекламира једнако агресивно као и јога.

Реч „саосећајност“ употребљава се уз појам „свесност“. (...) Будистички учитељи често користе реч „саосећајност“ (ово веома често ради Далај Лама), али проблем је што они који нису будисти не знају шта све тај појам подразумева. У будизму, саосећајност (compassion) не подразумева само емпатију или бригу за друге. Саосећајност обухвата и будистичко схватање да је свим нељудским бићима (која се називају „разумним бићима“) потребно да се поново роде као људи јер само људи могу да достигну просветљење. Пошто поновним рођењем људско биће може да доспе у нељудско стање, будиста мора да шири будистичко учење и труди се да достигне сопствено просветљење како би помогао ширењу будистичке истине, чиме би се на крају сви ослободили круга поновног рађања. У будизму, будистичко просветљење представља једини начин за ослобођење из тог круга. Споља гледано, будизам заговара прихватање свих религија, али будистичко учење говори да је будистички пут заправо једини пут ка ослобођењу.

Дакле, када се користи у контексту свесности, саосећајност је религијски појам, а не световни. “

Неки то покушавају да, кроз школу, наметну и нашој деци: „Компанија Scholastic промовише и заступа програм MindUP, који је покренула глумица Голди Хон, иначе практикујући будиста. Многи већ знају да компанија Scholastic снабдева државне школе многим материјалима и програмима. То је глобална компанија која осмишљава и дистрибуира „образовни и забавни материјал и производе који се могу употребљавати у школи и код куће, укључујући и

дечје књиге, часописе, технолошке производе, материјале за наставнике, телевизијске програме, дугометражне филмове, спотове и играчке. Компанија Scholastic дистрибуира своје производе и услуге бројним каналима, укључујући и сопствене клубове књига у школама, школске сајмове књига, малопродајне радње, школе, библиотеке и телевизијске мреже, као и путем веб-сајта Scholastic. com“.

Када корпоративни гигант као што је компанија Scholastic заговара свесност, можемо рећи да је то најбољи пример начина на који се источњачка веровања подржавају и шире у култури. Исто се дешава с јогом коју сада корпорације, као и државна тела нуде чак и на радном месту (заједно с промовисањем пракси као што су фенг-шуи, таи-чи и многи други облици алтернативног лечења који су део „њу ејц“ филозофије).

Деца су најрањивија категорија и нимало нису у стању нити да критикују, нити да процењују и вреднују такве идеје – управо због тога су и најбоља мета.

Родитељи морају да надгледају и помно прате шта се дешава у учионици њиховог детета. Морају да се распитују о свим активностима. Родитељи морају да разговарају са учитељима и наставницима или директором и да траже да њихово дете не похађа спорне програме јер су засновани на религијском становишту. Чак и ако школа пориче да је свесност религија, родитељ може да тврди да је она у супротности с његовом вероисповешћу. “

Ово упозорење Марше Монтенигроу морамо схватити најозбиљније.

ПРАВА ИСТИНА О ХИНДУИЗМУ И БУДИЗМУ

Велики руски философ и лингвиста, кнез Николај Трубецкој, у свом огледу „Религије Индије и хришћанство“ (код нас објављеног у књизи „Хришћанство и реинкарнација“, у преводу Владимира Меденице) сведочи да се морамо држати препоруке Светог Јована Богослова да испитујемо духове, јер нису сви духови од Бога: „Од свих учења Православне Цркве, модерни, образовани, чак и верујући људи најрђавије примају учење о сатани као стварној личности, као вођи читаве гомиле злих духова. Тек када поверујемо у његово постојање, тек када схватимо да он непрестано тежи да саблазни људе прилазећи им у најпривлачнијим и лажним ликовима, тек тада ћемо разумети каквим се огромним опасностима излаже сваки мистик који тражи откривење, али не зна за постојање сатане. Откривење, дакле, може доћи и од ђавола, а разликовати га од божанског откривења није увек лако.

Према учењу Православне Цркве, одмах након човекове смрти, на душу његову, која тек што се одвојила од тела, насрћу демони у разним, понекад сасвим лажним облицима, и само је она душа, која је од демона заштићена даровима благодати, покајањем и молитвом за живота, кадра да победоносно преброди те опасности. Због тога је врло важно умрети са молитвом на уснама и покајањем, а такође и пред смрт примити дарове благодати преко Тајни покајања, причешћа и последњег помазања. Због тога је Црква и установила појачану молитву за умрле током четрдесет дана након њихове смрти.

Мање или више исто то се догађа и са човековом душом за време његовог живота, уколико се она еманципује од телесног омотача у тој мери да постаје способна да општи са оностраним световима. На душу тог човека такође наваљују демони разних обличја и тешко њему ако се у тренутку екстазе, у моменту „изласка из себе“, читавим својим бићем није окренуо Богу и у потпуности поверио себе Његовом покровитељству и заштити. Дела Светих подвижника и њихови животописи пуни су прича о лажним виђењима, о сукобима са демонима који се појављују у до те мере лажним облицима да их понекад уопште није лако препознати.

Психофизички методи довођења себе у екстазу код свих народа су мање или више једнаки – гледано споља, они су код хришћанских подвижника готово исти као и код индијских пустињака. Али, врло велика разлика је у томе да ли се тај „излазак из себе“ догађа као резултат интензивне молитвене усмерености према Богу или, пак, као последица радозналости или жеље да се задобије магијска моћ. У првом случају је већ и сама молитвена усмереност моћно оружје које штити од сплетака сатане који напада на човекову, телесним омотачем незаштићену душу, а такође је и извесна гаранција да су откривења и виђења која душа доживљава – божанског порекла. У другом случају, међутим, незаштићена душа готово сигурно упада у ђаволову мрежу, а њена откривења могу да имају само сатанско, а никако не божанско порекло.

Тако се мора признати да добар део, чак већина мистичких откривења религиозних вођа разних народа на земаљској кугли, има сатанско порекло, због чега је нео-

пходно да се, пре него што покушамо да их повежемо са резултатима мистичког искуства хришћанских подвижника као и са учењима Отаца Цркве, пажљиво провери, по заповести апостола Јована, „да ли су она од Бога.“

Индијска религија је, на својим почецима, познавала два врховна бога – благог и премудрог Варуну, коме се не може угодити пуким материјалним жртвама, него животом доброте, милостиње и покајања, и Индру, коме се угађа Светим пићем звани „сома“. Ко га добро „напије“, добија од њега силу и моћ да чини оно што жели. Варуна је постепено потискиван, и Индра је победио. Затим је, по кнезу Трубецком, наступио нови период: „Након што је из религиозне свести удаљен јединствени бог-творац и сведржитељ и, уз то, једини божански лик повезан са представом о моралном закону, слика света је морала у очима Индуса бити у знатној мери измењена. Свет је постао терен неусклађене делатности многобројних, егоистички расположених богова, тих снагатора и чудотвораца од којих сваки може, истина делимично, али зато непрекидно, да нарушава природни ток светског живота. Уз то, ниједан од тих богова не поседује било какав морални квалитет. У светском поретку нема ни правде, ни ума, у њему царују искључиво физичка снага и магијска вештина чаробњака. Само уколико ревностно и до детаља испуњава захтеве ритуала у свим нијансама ритуалне уметности, свештеник може да умилостиви једног или неколицину тих богова и да их наведе да у његовом интересу произведу ово или неко друго чудо, као и жељени догађај. Отуда примарни значај који се у том периоду придаје свештеничкој вештини, те познавању ритуалне и друге свете литературе. (...)

Жртвоприношење, а посебно припремни, претходећи обреди поста, концентрације, ћутања и „загревања“ или „сакупљања топлоте“ (tapas), представљају се сада као савршено самостална и сама по себи вредна магијска дејства. У ствари, ако богови у моралном смислу нису ни по чему изнад људи, ако нису ствараоци света, онда је јасно да све што они чине, могу да чине и људи, само ако би им се посрећило да задобију оне магијске моћи које поседују богови. Одакле боговима та моћ? Да би обичан човек добио чудо које му је потребно мора да пође свештенику, да му плати, а овај, плаћајући опет приношењем жртви, поткупљује бога и тако га присиљава да изврши оно што се тражи. Ако човек приноси жртву свештенику, а свештеник богу, који се морално ничим не разликује од човека, онда је јасно да и тај бог, ради траженог чуда, такође приноси жртву. Ствара се представа о жртвоприношењу, као о средству остварења чуда, које је, при том, обавезно не само за људе него и за богове. Сви богови су нешто попут свештеника који непрестано упражњавају вежбе потребне за успешно жртвоприношење, на основу чега су, уосталом, и способни да чине чуда. Магијска моћ богова (prabihava) састоји се у томе што су они у већој мери него обични свештеници накупили енергију припремне аскезе. “

И тако у Индији настају јогини, аскете и пустињаци који се труде многим трудовима да би стекли магијске моћи и постали слични аморалним, али силним, боговима (у хиндуистичком пантеону их има преко две хиљаде). Кнез Трубецкој сведочи: „Ако је у почетку ведског периода човек поставио себи задатак да „иде по путевима Варуне“ и испуњава његове законе, онда је након свргавања Варуна

човеков задатак био да се изједначи са боговима у погледу њихових магијских моћи. Оставши без свеблаготворца-сведржитеља, човек је пожелио да постане бог. “

Индијске аскете почињу да се надмећу са боговима у стицању моћи. Богови их на разне начине одвраћају од пута којим су кренули, али аскете не одустају, него настављају стазом магије на којој има доста самоодрицања. Морално деградирани у борце против људи који стреме божанској моћи, богови све више постају самовољни бесмртници што не презају ни од чега. Човек их се плаши и човек им завиди. Да би се свету придала извесна, макар каква, логосност, опет се јавља идеја врховног, овог пута безличног, божанства, Бrame, али се нуди и „откровење“ реинкарнације, о чему Трубецкој вели: „Уз моралну деградацију богова који су постављени на исту раван са људима, Брама се појавио као сурогат апсолутног Бога, али управо као сурогат, будући да идеја Бrame у себи не садржи никакву моралну бит, и остаје „животно начело“, а не жива личност. Са идејом Бrame и са моралном деградацијом богова повезан је и други значајан фактор те епохе – учење о сеоби душа. Уништивши принципијелну границу између богова и људи, браманизам је природно морао да уништи и другу границу – између људи и животиња. Учење које тврди да је све што живи на свету сачињено од једног истог материјала, од супстанције Бrame, још више је олакшало уништавање ове границе.“

Тако су, како би рекао Владика Николај, људи и богови постали гори од скотова, па и данас у Индији имамо храмове подигнуте пацовима и змијама. Учење о реинкарнацији нема никакве везе са истинским моралом лично-

сти и љубави, како га приказују његови пропагандисти на Западу (тобож, ако чиниш зло, имаћеш лошу карму, па је то казна.) Кнез Трубецкој реинкарнацију тумачи на сасвим други начин: „У складу са овом идејом, душа је део Бrame. Она се, одвојивши се од свог извора, сједињује са телом али, на крају крајева, ипак мора поново да се врати свом извору и да се изнова раствори у Брами. Али да би то могла, она мора да прође кроз различите стадијуме развитка, како би се очистила од везе са материјом. Стадијуми развитка душе су прецизно установљени. У почетку душа живи у црвима и сличним животињама, затим се сели у тела достојнијих животиња, на крају, у тело човека најниже касте, а након његове смрти – у представника наредне касте, итд. , све до представника највише касте – свештеника (брамана); након смрти овог последњег долази до „ослобађања“(Moksha) од везе са материјом и душа се раствара у Брами. Тако стоји ствар при најбољем стицају околности. Поредак се, међутим, нарушава ако душа за време неког од својих ваплоћења начини неки преступ, злочин. Тада она мора изнова да се пресели у један од нижих стадијума развитка, утолико нижи, уколико је тежи њен злочин. Ова способност сваког живог бића да својим понашањем предодреди следеће ваплоћење своје душе, назива се кармом. Може се учинити да је учење о карми морално, да је оно стимуланс поштеност живота. То, међутим, није сасвим тако. За епоху старог браманизма идеја карме није ништа више до мистичко оправдање кастинског уређења. Оне врлине које се траже од човека како би се његова душа након смрти преселила у неко више биће, садржане су углавном у поштовању старијих (по узрасту или по касте) и у строгом

испуњавању свих обредних прописа, за шта је, опет, већи-ни потребна помоћ брамана који ће, наравно, за њу бити на одговарајући начин плаћен. Греси, због којих се душа после смрти сели у нижа бића, састоје се углавном у нарушавању обредних прописа, у вређању старијих, у шкртости према свештеницима и сл. Греси, који су више моралног карактера, вреднују се такође са тачке гледишта истог кастинског уређења. Тако, на пример, за убиство човека више касте, душа убице одлази у пакао (Naralôka), одакле мора да почне да се успиње по степеницама савршенства почев од најнижег ступња, од црва. Ако се томе дода да један те исти поступак, учињен од стране човека више касте повлачи за собом лакшу казну (мање ниско пресељење) него када га учини представник најниже касте, постаје сасвим јасно зашто се овде уопште не може говорити о моралу у нашем смислу речи. “

А онда се појавио будизам. Буда је проповедао учење о томе да је немогуће да се човек избави осим ако не потоне у нирвану као самоугаснуће, ако у себи не убије све жеље које да вуку у нове инкарнације. Најопаснија је, по Буди, жеља за животом, док је жеља за животом, и то вечним, основа хришћанске вере. Христос је рекао да је на земљу дошао да људима дарује живот, и то у изобиљу. Кнез Трубецкој о томе пише: „Буда је указао на двоструки пут постизања нирване. На једној страни су психофизичке вежбе самопонирања, усредсређене медитације, заустављања дисања и др. , које су по методама готово потпуно идентичне са системом јоге. Међутим, на другој страни налазе се самопожртвовање и љубав према свему постојећем (metta). Али чини се да је овај други пут само део првог, само посебна психофи-

зичка вежба. За будисту ни љубав ни милосрђе ни сапатња нису осећања него само последице, резултати потпуног губитка осећања властите индивидуалности и личних жеља, јер осећања у души будисте не треба да постоје: при таквом психичком стању, човека ништа не спречава да се жртвује за ближњег јер ће, немајући властитих жеља, с природном лакоћом испуњавати жеље других. Уништити своју вољу да би се поступало искључиво по вољи другог препоручује се управо кроз вежбе. Свепраштање се разматра као средство уништења осећања: равнодушност (*upekkhâ*) достиже кулминацију онда када се човек односи према непријатељу као према пријатељу, када је равнодушан према радости и према болу, према части и према бешчашћу. (...) Са будизмом се завршава ланац логичких последица до којег је, на крају ведског периода, довела победа Индре над Варуном. Одбацивши свеблагот бога, јединственог творца-сведрижатеља, човек неизбежно долази на мисао о самоубиству. А како вера у сеобу душа чини обично самоубиство несврховитим и бесмисленим, Индусу преостаје једино пут духовног самоубиства, које и јесте нирвана. (...) О суштини овог стања, о томе да ли оно припада бићу или небићу, Буда-Сакхјамуни забрањује да се пита: када ти лекар даје лек са гаранцијом да ће ти он помоћи, не треба питати да ли је тај лек састављен од биљака или минерала. На тај начин, самоубиство се директно не спомиње, а око нирване се ствара поетски ореол. Будизам саблажњава управо оном уметношћу којом успева да да привлачан изглед свом одбојном, мрачном учењу. (...) У овој поетизацији духовног самоубиства, у покушају да се оно приближи свести обичног човека, те да му се омогући да што лакше ступи на тај

пут, јасно се види рука сатане, који је од времена победе Индре над Варуном трајно свио себи гнездо у религиозној свести Индије. Печат сатане се види и у гордости будизма, гордости нечувеној, гордости која уздиже човека изнад богова и која тврди да овај може сам да располаже својом судбином и својом улогом у космосу. На крају, претварање самопожртвовања, љубави према свему постојећем и свепраштања у психофизичке вежбе неопходне за успешно духовно самоубиство, посебно снажно сведочи о томе у којој је мери будизам прожет духом сатане. “

Индија није могла да поднесе будизам као непосредну проповед самоубиства, па се окренула свом многобожачком пантеону, бирајући Вишнуа и Шиву за „најпопуларнија божаства.“ О Вишнуу Трубецкој каже: „Народу се у вишнуизму, наравно, нису свиђала неодређена мистичка тумачења суштине света као еманације, већ јарке боје бескрајно разноликих митова повезаних са именом Вишнуа. Народ се клањао Вишнуу у његовим „ваплоћењима“ – митским херојима старог епа: Кришни и Рами, а затим и чудовишним, било полуживотињским, било потпуно животињским ликовима. О сваком од Вишнуових ваплоћења постоји мноштво митова који по свом карактеру немају ничег заједничког са теоријама вишнуита-мистика. У овим митовима се Вишну и његова ваплоћења појављују са потпуно антропоморфним цртама, при чему је карактеристична црта Вишнуа – необузdana похота. “

А Шива, бог разарања, истовремено је поседник магијских моћи, аскета која живи у пустињи: „Шиваизам је обликован у потпуно својеврсне форме, апсолутно различите до вишнуизма. На северу Индије шиваизам се од-

ликује склоношћу према магији и неуобичајеној крвожедности, која иде чак и до приношења људских жртава. На југу је шиваизам повезан са култом „линга“ (фалуса), који је овде симбол самог Шиве. Уопште, у народном шиваизму преовладава поглед на Шиву као на жестоког, страшног бога-рушиоца. Њега представљају наоружаног трозупцем и мрежом, са месецом на глави и са огрлицом од људских лобања. (...) Супруга Шиве је богиња Дурса или Парвати (а такође и Кали) – најгрознији лик који је створила индијска уобразиља. Њу представљају са широко, у злокобној гримаси развученим, осмехом, са масом руку и огрлицом од људских лобања. Њој су приношене и људске жртве (говоре да јој фанатици и данас приносе те жртве, мада тајно, будући да је таква жртвоприношења званично забранила енглеска власт), а култ ове богиње увек је повезан са дивљим оргијама. “

Шта је, по кнезу Трубецком, срж хиндуизма? То је поклонење сатани маскираном у многе лажне богове: „Са хришћанске тачке гледишта целокупна историја религиозног развоја Индије протиче у знаку непрекидне владавине сатане. Та владавина почиње оног тренутка када су ликови демона потиснули у задњи план лик бога који је већ постојао у религиозној свести и који је, истина не у потпуности разговетно, али ипак довољно одређено означавао Бога-Творца и промислитеља. Затим, у епохи старог браманизма, одмах иза овог лицемерног обожавања култа, који је рађао страх али не и дубоко поштовање према демонима, јавља се у човеку тежња да се изједначи с њима у погледу њихових чудесних моћи, одакле и води порекло коришћење богослужења и аскезе за магијске циљеве.

Истовремено са развратком самопотврђујуће гордости код човека, који се поставља лицем у лице са духом бездана, он ипак не може а да не задрхти док непрекидно гледа у овај бездан. Без разумног бога, искључиво насељен демонима, свет је бесмислен и страхан. Јавља се жеља да се некуд оде, да се побегне од кошмарно-бесмислене закономерности овога света са његовим бесконачним понављањима.

И управо је ту, у учењу будизма, сатана дошапнуо човеку страшну мисао о дефинитивном самоубиству, о уништењу његовог духовног живота, како би се његова душа растворила у бездану, како би се преобразила у ништа, у празнину. Ова страшна мисао изнесена, међутим, у привлачној форми са, за људску гордост, ласкавим преузношењем човека изнад свих „богова“, дуго је владала религиозном свешћу Индије. Затим долази до реакције, до жеље да се поклати пред стварним, недокучивим Богом. Али, када се човек, одвојивши се од бездана пред који га је ставио будизам, окрене од њега како би пронашао Бога достојног поштовања, он, не примећујући то, уместо Бога опет среће сатану. Овај пут сатана присиљава човека да се испружи пред њим и тако га држи испруженог и придављеног. Чудовишна десеторука богиња Кали која, искезивши зубе у језивом осмеху, језди на бојним колима под чијим тешким точковима налазе смрт фанатици-шиваити – шта је то ако не симбол потпуног тријумфа сатане над човеком. . . “

Нема сличности између хришћанства, хиндуизма и будизма, како то пропагирају лажни пророци Њу Ејџа; јер, како каже руски мислилац: „Хришћанство, које непрестано указује на постојање метафизичког зла, супротстављеног и

противног Богу, и религиозна мисао Индије, која никада није спознала проблеме борбе добра и зла – то су два потпуно неспојива погледа на свет. У свим епохама религиозног развоја Индије, хришћанство живо осећа дах сатане. Само површан поглед може бити заведен спољашњом сличношћу између извесних појава религиозног живота Индије и одговарајућих појава у хришћанству (умртвљивање плоти, „умна делатност“ у браманизму, свепраштање и самопожртвовање у будизму). Али при озбиљнијем посматрању показује се да су све те активности усмерене у Индији на циљеве који немају ничег заједничког са хришћанским. И сама чињеница да се ове активности, које се и код Индуса и код хришћана увек испољавају на највишим ступњевима духовног развитака, код првих користе ради постизања сатанских циљева (задобијања магијске моћи или духовног самоубиства), још више продубљује провалију између индијске религије и хришћанства и чини немогућим сваки компромис између њих. Нема компромиса или синтезе између Бога и сатане. Са хришћанског становишта, Индија је најчвршћа тврђава сатане. “

Па ипак, нечему се морамо учити од Индијаца. О томе је говорио и Свети владика Николај, који има текст „Христе, дођи у Азију“. Оно о чему ми, православни, треба да учимо од Индијаца је њихов озбиљан однос према религији. Ево речи кнеза Николаја Трубецкоја: „Ми, хришћани, знамо и радо понављамо да је земаљски живот пролазан, да су добра тог живота сујетна, и да су ствари вере и спасења душе неупоредиво важније од свих земаљских брига. Међутим, људи који из ових речи изводе практичне закључке и који заиста спасење душе стављају на прво место, веома су

ретки међу нама и ми им се дивимо. А у Индији, за време катастрофалних неродица које периодично погађају ту земљу, читава села су умирала од глади, остављајући иза себе стада крива, а да ниједан домаћин није ни помислио на могућност да их закоље, без обзира на сигурну смрт од глади: такву је снагу над тим људима који су умирали од глади имао пропис њихове религије, који забрањује да се једе месо домаћих животиња. Уверење да је спасење душе једина заиста важна ствар, неизмерно вреднија од свих земаљских блага и чак од самог живота, то уверење, које је код нас или проста, механички понављана формула, или правило живота само за појединце, у Индији је свеопште и, као такво, оно је покретач социјалног живота. Ето, таквом односу према религији ми се морамо учити од њих. Ништа не мењајући у догматској суштини наше религије, источног православља, ми је морамо начинити управо онаквим средиштем живота, какво је за Индуса његова религија. “

Зар ми, који имамо Христа и Небеску Србију, да будемо слабији верници од следбеника Шиве и Кали и тражилаца нирване?

Господе, благослови нас да останемо у својој вери, а оне који Те не знају просветли светлошћу Твога познања!

ЧИТАОЦУ

Драги читаоче, не заборави: јога није обична вештина за поправљање здравља, него окултна техника далеко-источног порекла. Сети се Христа Богочовека, Који се ни са ким и ни са чим не може упоредити, онако како каже

руски философ Семјон Франк: „Мени је довољно да се сетим, ограничивши се на најелементарније доказе, да је Мојсије, без обзира на сву величину истине Божије која му се открила, заповедао да се у име Божије убијају иноплеменици и незнабошци, а да је Христос заповедио љубав према свим непријатељима, без разлике, да би се само из тога закључило да је Христос људима открио истину Божију пуну, дубље, верније него Мојсије. Довољно ми је да се сетим да се Мухамед оженио богатом удовицом, бавио се трговином, имао много жена, био освајач и лукав политичар, а да је Христос био бескућни сиромах, да није знао за друге побуде осим проповеди вере и самопожртвованог испуњавања Воље Божије, при чему је суштину те вере Он открио као свеобухватну љубав Божју – да бих са пуним поверењем схватио да су личност и учење Христово неизмерно ближи Богу него личност Мухамеда, и да, упоређен са надљудским савршенством Христа, Мухамед, чак и ако у њему неко види истинског пророка Божјег, није ништа друго до несавршени и грешни смртник. И проповед Буде, који је учио људе да одрицањем од земаљских жеља достигну савршенство нирване, по пуноти истине не може ни да се пореди са проповеђу Христа, Који је показао пут ка вечном животу и блаженству Небеског Царства преко самоодрицања и љубави према ближњем – и то тако као што се лик Буде, царевића у младости и старца који је мирно умро под дрветом, уз сву своју лепоту неупоредив са ликом Христа, бескућног дрводељиног усвојеника, чије је срце горело непрестано божанственом светлошћу љубави, и који је пошао на крсно страдање да би свет спасио од греха. Стога ја

видим да је у Христовом лику и учењу сама истина Божја изражена пуније, јасније, истинитије него било где другде“.

У свом „Теодулу“ Владика Николај нас подсећа: „Не може човек, Теодуле, понизити себе а да не понизи Бога свога, нити може понизити Бога а да не понизи себе. Искривљена мотика, ковачу поруга; замућен извор, мутан и поток. У незнабожним народима понижени су и људи и богови до скотова. Људи су клани и сагоревани као стока на жртву злим боговима, а змије, бикови, мајмуни и птице обожавани су као прави богови. Од овога се ретко могао наћи изузетак ма у коме народу на кугли земаљској пре Христа. Чак ни мисаона Индија није у том чинила изузетак. Земља најдубље философије на свету, најсуптилније психологије и највећих људских напора, интелектуалних, интуитивних и моралних, Индија је кипела и пенушала се од многобожачких заблуда не мање него мрачни Египат и површна Јелада, или грозна Сирија и Халдеја.“

Из те и такве Индије стигла нам је и јога – не да нас ослободи, него да нас пороби. Јер, Христос је једина наша Слобода, једина Истина, једина Љубав.

Свештеник Алексеј Јанг

РАЗОРНИ НАПАДИ ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА

„Да вас нико не превари ни на који начин...”

(2. Сол. 2, 3)

Није случајност што древне паганске мистеријске религије као и бројна мистична братства (као што су теософи и розенкројцери) говоре о „елити“ која се понекада назива „Велико Бело Братство“, „Мајстори“ или „Махатме“. Мадам Блавацки, оснивач теософије, сматра да је то група бића која настоји да руководи и управља судбином смртног човека. Понекада се за ову „елиту“ сматра да је не сачињавају људска бића или, у неким случајевима, верује се да су то „високо развијена“ или савршена људска бића.

Предак ове „елите“ је *daimon* древних грчких пагана од кога, у ствари, добијамо реч „демон“. Тако, са хришћанске тачке гледишта, нема сумње да таква невидљива „елита“ постоји, и позната је следбеницима Христа као војска палих анђела, демонска војска. Ово мноштво улази у наш свет кроз грех и јерес, као и путем окултних упражњавања свакојаке врсте (почев од наоко „невиних“ ствари као што је хороскоп па све до праксе „channeling“ (каналисања) која је типична за Ново Доба). Сада су, међутим, пали анђели пронашли нов и запањујући начин да уђу у свет људи.

Док су у претходној генерацији само „ћакнути“и ментално и емоционално поремећени веровали у летеће тањире, данас више од половине становника САД, према „Тајмовим“истраживањима, прихвата стварност страних посетилаца. Нарочито „многи следбеници Новог Доба верују у неиндентификоване летеће објекте“, према часопису „Тајм“, „са необичним ванземаљцима који одавно посећују планету Земљу са још удаљенијих планета, ширећи мудрост која је, између осталог, створила и Стоунхенџ и египатске пирамиде.“

Мада има пуно литературе у вези летећих тањира, најугледнији „проповедник“је Whitley Strieber (Витли Штрајбер) који је у своје две књиге описао сопствена искуства: „Заједница: истинита прича“(1987), а потом „Трансформација: продор“(1988). Обе књиге биле су на листи бестселера, а аутор се појавио у бројним ТВ-интервјуима, делимично зато што пише добро и што је контактирао са многим научницима.

Мада Штрајбер каже да никада није био заинтересован за летеће тањире и да ништа није читао о томе, „ово је прича“, пише у првој књизи, „о покушајима једног човека да се бори са несхватљивим и разарајућим нападима из непознате сфере. То је истинска прича утолико уколико сам у стању да је опишем. По свој прилици ја сам имао валидан лични сусрет са интелигентним нељудским бићима. Али, ко би она могла бити и одакле су дошла? Да ли су она злодуси или демони... или посетиоци?“

Почев од децембра 1985, Штрајбер и његова породица доживели су читаву серију сновиђења светлости, гласова, додира и ноћних посетилаца са главама попут грдосија. „У

почетку“, рекао је, „мислио сам да ћу полудети. Али прошао сам психолошке тестове и неуролошки преглед, разговарао сам са три психолога и три психијатра и сврстали су ме међу нормалне у сваком погледу... Посетиоци су умарширали право усред живота једног равнодушног скептика без момента оклевања. “

Чињеница да Штрајберова прва књига „Заједница“ такође садржи званичне изјаве медицине у погледу његове нормалности и здравља као и преписе хипнотичких сесија (истицао је детаље свог искуства) и да именује истакнуте научнике из многих области који су му помагали додаје тон истинитости његовој застрашујућој причи. Он размишља да би његови посетиоци могли бити:

„са друге планете или планета;

„са земље, али тако различити од нас да нисмо до сада ни схватили да су они чак стварни;

„из другог аспекта просторавременаиз друге димензије

„из ове димензије у простору али не у времену; другим речима, временско путовање наших потомака у њихову сопствену прошлост (нашу садашњост);

„из нас самих;

„извесна халуцинаторна вијуга у уму, или

„један вид људске врсте“ – можда духови или, још боље, „можда смо ви и ја ларве, а „посетиоци“ су људска бића у зрелом облику.“

Његово објашњење је уверљиво због очигледне објективности: он пројектује себе као невиног посматрача који

није ни на који начин одговоран за овај бизаран сусрет. Међутим, ако погледамо на аутора изван страница ове књиге, открићемо да је он писац неколико хорор-прича које су сличне доживљајима у његовом стварном животу.

Као што је један критичар истакао: „Заједница“ изгледа као крај логичног развоја који води од фиктивне стране бестселер листе до нефиктивне стране“ (Thomas Dirch у „The Nation“, март 1987). Веома је значајно откриће да је аутор био припадник и ученик Гурђијевљеве фондације, секташке групе чије учење наглашава „развој латентних снага у људској психи“, и чији је духовни еклектицизам данас омиљен међу новодошцима. Очигледно ауторова улога није била пасивна као што би он навео своје читаоце да поверују; он је, очито несвесно, предиспонирао себе за саучешништво у таквом искуству. И човек може лакше схватити зашто су му „ванземаљци“ рекли: „Ти си наш изабраник.“

Мада он износи различите идеје и теорије из свега религије и философије и примењује их на његову тему – све из хинду-митологије до ратовања Антонија Великог са демонима, појам Бога је очито одсутан из његовог мишљења и он заговара идеју да је наука једини „кључ“ за разумевање ових искустава. Али, као што је јеромонах Серафим (Роуз) писао у својој студији о летећим тањирима: „Научна фантастика је дала слике, еволуција је створила философију а технологија свемирског доба приуштила је уверљивост за такве сусрете“ (Јеромон. С. Роуз, „Православље и религија будућности“, стр. 120).

Уместо безграничне жеђи за Богом, ми имамо „велику жеђ за контактима са супериорним умовима који ће руководити нашем јадном, измученом, грозничавом планетом“

(Жак Вале). Заиста, и сам писац „Заједнице“ је ватрени еколог са апокалиптичним осећајем разорне штете коју човек наноси својој планети.

Штрајбер у својим књигама јасно излаже да ови „посетиоци“ контролишу ум и врше утицај на људску расу на начин који би се у класичном смислу описао као окултан. Православни читалац се леди када, на једном месту, аутор открива да може „призвати“ ове „посетиоце“ по вољи и доживети неку врсту „заједништва“ са њима на начин који је јасно медијумски.

Сваки православни хришћанин који је иоле упућен у житија Светитеља и списе Светих Отаца непогрешиво ће схватити шта се овде дешава. Уочљива је сличност између пишчевих доживљаја и сусрета Светитеља са демонима. Чак и сам аутор описује нарочите мирисе повезане са његовим „посетиоцима“, међу њима и мирис сумпора који он пореди са мирисом шалитре на шибици. Његови „посетиоци“ имају застрашујуће главе које личе на инсекте са огромним очима које он доводи у везу са статуама паганске богиње Иштар. У „Трансформацији“ он пише:

„Имао сам апсолутно неописиви осећај опасности. Био је то пакао на земљи а ипак нисам могао да се померим, нисам могао да крикнем, и нисам могао да побегнем. Лежао сам непомичан као да сам мртав, проживљавајући унутрашње агоније. Све је изгледало монструозно ружно, тако прљаво и мрачно и злослутно... Још се сећам те ствари како пуже, тако ужасно ружна, руке и ноге као у великог инсекта, очи упрте у мене.“

У својој другој књизи Штрајбер закључује да су многи од блиских сусрета које је имао (и још увек има) ту били због „уништења мојег веровања у прихваћену парадигму стварности. И веома су успешни... мислим да је исход оваквих искустава фундаментално преобликовање ума. То се дешава када људи почну да напуштају стара, лажна уверења...” Истинитије речи нису никада изговорене: ванземаљци га, од хришћанства, воде ка Њу Ејџу. Мада Штрајбер сада верује да су његови „посетиоци“ ванземаљци и да имају физички реалитет, он их такође назива „злodusима“ и „онима који изједају душу“, који имају „могућност да уђу у ум и утичу на мисао“, и много, много горе од тога. Он пише:

„Све више сам осећао како улазим у борбу која би могла бити више чак и од борбе на живот и смрт. То би могла бити битка за моју душу, моју бит, или који већ део мене који је повезан са вечним... Било је јасно да је баш у питању душа. Људи су имали осећање као да им неко извлачи душу из тела. Више особа је видело посетиоце када су биле близу смрти.“

Упркос свему овоме, Штрајберова обмана је тако велика да може са заносом да каже да „стоји до сваког појединца да тражи сопствени контакт (са ‘посетиоцима’), да га развија ако се догоди и да то искористи за... духовни развој...”

Супротно томе, Свети Игњатије Брјанчанинов писао је пре једног века:

„Перцепција (опажање) духова чулом вида увек наноси озледу, понекада мању а понекада већу, човеку који нема способност духовне перцепције... Биће неизостав-

но обманут, неизоставно ће га привући, биће неизоставно запечаћен печатом варке... печатом страхотне повреде духа; и што је горе, могућност исправке и спасења често је изгубљена. Ово се догодило многима, заиста многима. То се догодило не само паганима чији су жреци били већим делом у отвореној комуникацији са демонима; то се догодило не само са многим хришћанима који не познају тајне хришћанства... то се (такође) догодило са многим подвижницима и монасима...“.

Када их није „виђао“, Штрајбер је ипак често „чуо“ њихове гласове, „као да долазе од малог звучника са десне стране моје главе“. Без икаквих потешкоћа он је схватао да је то било слично паганским пророчиштима древних времена: „Пророчишта у Делфима и многа друга места у древном свету била су канали где су били прорицачи који су у трансу одговарали на питања... Са појавом Хришћанства тај глас је замро... Тако и глас који ја слушам, као и гласови који чују модерни медијуми, поседује древно и узвишено људско наслеђе... Био сам сасвим у оквиру традиције људског искуства.“

Штрајбер такође говори о парапсихолошким моћима које се изненада појављују, непозване, код људи који имају искуство са НЛО: „прекогниција, очигледна телепатија, вантелесне перцепције и чак физичке левитације. Таквим људима често се догађа да се угасе улична светла док пролазе улицом“.

Штрајбер закључује благодоклоно: „Не мислим да смо чак и почели да схватамо посетиоце. Сумњам да смо лично далеко од разумевања као што, на пример, не схватамо песме китова.“

Али отац Серафим је писао:

„Такве приче о демонским деловањима биле су уобичајене у ранијим столећима. Знак је духовне кризе данас што модерни човек, због своје горде просвећености и мудрости постаје још једном свестан таквих доживљаја – али више нема хришћански оквир у коме би их објаснио... истинита процена НЛО искустава може се учинити само на основу хришћанских откровења и искуства, и доступна је само скромном хришћанском вернику који верује овим изворима.“

После приказивања изузетно успешних научнофантастичних филмова „Блиски сусрети треће врсте“ и „Е. Т. (ИТи)“ (који је, недавно, почео поново да се даје), видели смо да се обновило интересовање за феномен НЛО. Несумњиво ће и даље расти како хришћанство бледи на Западу а људи подешавају своје ухо веома древним „гласовима“, некада утишаним присуством Сина Божијег.

Православни хришћанин, међутим, мора се држати спасења које нам је Христос понудио, јер, као што је отац Серафим писао, „он зна да човек не треба да се развије у нешто више, нити има икаквог разлога да верује да има развијенијих бића на другим планетама; већ добро зна да заиста постоје више интелигенције у васиони осим њега: њих има две врсте, и он настоји да живи тако да буде са онима који служе Богу (анђели) и избегне контакт са онима другим који су одбацили Бога (демони)... не ослања се на сопствене способности да проникне у замке демона, и стога, чврсто се држи Светог Писма и Цркве Христове који му пружају све потребно за живот...“ („Православље и религија будућности“, стр. 144-145).

О Арханђеле Господњи, не остави нас незаштићене од
духова зла у поднебесју! (из молитве Св. Архангелу Миха-
илу)

са енглеског: Слободанка Зарић

ПРАВОВЕРЈЕ И ПРАЗНОВЕРЈЕ: ОДГОВОР ЦРКВЕ НА СУЈЕВЕРЈА И ДУХОВНЕ ОБМАНЕ

УМЕСТО УВОДА

Православне храмове и манастире, из године у годину, посећује све већи број људи. Долазе разне категорије људи, како поклоници, тако и туристи. . . Постављају разна питања, не само свештеним и монашким лицима, него и радницима у црквеним и манастирским продавицама.

Питају, рецимо, шта да купе за заштиту од магије? Да ли ваља да посетити више од три манастира у току дана, итд? Често се поставља питање, када се нешто купује, да ли је освештано. Нико им, изгледа, није рекао да је заштита од магије и сваког зла побожан живот са постом, молитвом, исповешћу и покајањем, и са Светим Причешћем у средишту. Нити знају да посета Светињи нема везе са бројањем посећених Светиња, него са духом молитвеног трепета и озбиљности с којим прилазимо храму, и заборављају да је нешто што набављају у манастирској продавници освештано, иначе не би било у продаји.

То су опасности сујеверја – празне вере, вере ни у шта или у лаж и обману.

УЗРОЦИ ПРАЗНОВЕРЈА

Поред дивних народних обичаја, у нас, авај, има и мноштво сујеверја. Питање гласи: зашто су сујеверја тако јака у нашем народу, и зашто само црквени православни хришћанин може да их надиђе?

Разлог је у томе што сујеверја налазе основу у паганском, многобожачком схватању света. А човек, макар формално православан, ако не живи по вери хришћанској, често пада у искушење да се руководи паганским схватањем света.

Скоро највише сујеверја има у вези са смрћу. Преврћу се клупе кад се износи покојник, ломе се чаше, бацају се у гроб цветови са реченицом: „Ја теби бели цвет, ти мени бели свет“. Ко је кувао панаију за опело, мора да кува и за четрдесетницу. Обавезно је ритуално праће руку после посете гробу, чак и ако се на њему није садило цвеће и ако се није чистило. Постоји потреба за ритуалним очишћењем од ма каквог додира са смрћу.

Хришћанско схватање смрти од човека тражи само чисту веру у Васкрсење, у победу Христа Господа, и настојање да човек исправи живот да би Богу достојно одговорио на Страшном суду.

Руски фолклориста Владимир Проп, у студији о чаробној бајци, вели да се у најранијим митским слојевима разних народа налази представа о томе како мртви осећају телесну и полну глад, и како живи морају да је задовоље: „Умрлима, који су постојали због објективизације душе као самостална бића, приписивана су два најснажнија ин-

стикта: глад и полна глад. У прво доба на првом је месту глад. Смрт ждерачица је старија од других облика смрти. С тог гледишта су ждерачи умрли потпуно архаични. Ту, као и у Вавилону, још је потпуно одсутан еротски моме-нат који бујно расте, на пример, у Грчкој. Зависно о мери у којој напредује друштвени развитак, у први план долази задовољавање полног осећаја. (...) Божанство бира себи драгу или драгана међу смртницима. Смрт наступа зато што се дух-отмичар заљубио у живог човека и однео га у царство мртвих ради брака. Штернберг пише: „Та се идеја толико учврстила у уму првобитног човека да се чак цели низ трагичних чињеница у животу приписује бирању. Тако се смрт од муње, случајна смрт у ватри, на води, смрт коју је изазвала грабљива звер – тигар, медвед, крокодил, итд. приписује томе што тај или онај дух заљубивши се у тог или другог човека, убија га да би њиме загосподарио у свету духова“. (...) „Смрт се у древној вјери сматрала као брак с божанством смрти, умрли је с њом прослављао свадбу“ (...). То се очитује у свадбеној обредности. Свадба је типичан приказ на саркофазима; брачни богови су богови смрти; погребна и сватовска поворка су једнаке; млада се, уз бакље, доводи ноћу, брачна је постеља слична мртвачкомлогу, а обилажење олтара слично је погребним обредима“.

Пагански свет има своју лепоту (стопљеност са космо-сом и природом уме да буде љупка; снажно осећање свејединства и поштовање свега живог такође). Али, пага-низам је пре свега коб подређености нечему што је изнад човека, а сурово је и страшно. За паганизам је, како вели десетерачка песма о смрти Марка Краљевића, „Бог – стари крвник“. Уместо јасног Њега, Творца неба и земље, паганин

види и прибојава се на стотине и хиљаде бића која траже некакве обреде, жртве, патњу која се не може поднети. Све је табуисано и забрањено, и у исти мах – све може бити дозвољено. Паганизам је и аскеза до самоубиства и оргијање до самоизмождења. А изнад свега, као у грчком миту, стоји Нужност (Ананке), која господари и боговима и људима и којој се умаћи не може. Шта год бива, мора да буде. Космос је леп, али пун сила зла; земља рађа, али и прождире мртве. Све је амбивалентно, двојствено, мутно...

Има ли бекства из света – тамнице?

Бекства, за паганина, нема: постоји смрт која се крије на дну свих људских подухвата.

ПОБЕДИТИ ПАГАНСКО СХВАТАЊЕ СВЕТА

Ко може да победи смрт? То јест, како надићи паганизам? Јер, вера у смрт рађа све друге, ситније, празноверне ритуале и узалудне наде: од епикурејства и „*Carpe diem*“, преко далекоисточне резигнације и фатализма, до приношења људских жртава да би се умилостивили богови зла.

Одатле и многобројна сујеверја у свакодневном животу људи који нису учвршћени у хришћанској вери. Зато кад неког питају зашто чини то што чини (држи се за дугме кад види свештеника, плаши се црне мачке, куца у дрво и виче: „Да зло не чује!“), он каже: „Ваља се!“ Не зна да објасни, јер је то подсвесно или предсвесно. Празноверица, али јака.

Паганин верује у силе овог света, које треба умолити да нас не нападају него да се смилују.

С друге стране, уместо космичких стихија, којима се пагани клањају и којих се боје, хришћанска вера човеку нуди да пази на Бога и душу. Паганство је, по апостолу, робовање „празним и безвредним стихијама овог света“. Треба се клонити општења с космичким стихијама, пошто „умресте са Христом стихијама света“ (Кол. 2, 20).

Јер, космос ће, са својим стихијама, једног дана нестати у огњу: „Стихије од ватре ће се растопити“ (Друга Петрова, 3, 12). Душа која је потонула у стихије пропаће с њима у огњу, па је неопходно да се, ако хоће избављење, она, саздана по лику Божјем, причести Творцем „Који сам има бесмртност“ (Прва Тим. 6, 16). У свету – космосу – постоји радијација смрти. Свет нам не може дати спасење. Спасева само Спаситељ, Господ наш Исус Христос, Својим Телом и Крвљу.

Смрт је неумољива, и зато је врховни бог сваког паганизма сам сатана, „бог подземног света“, који, са смрћу и грехом, чини „несвето тројство“ људске палости. Пред смрћу се могу изводити свакојаки ритуали, њој се могу приносити све могуће жртве, али милости нема. Због тога, поробљени смрћу и клањајући се њеном тамном господару, људи истинског Бога покушавају да саобразе свом искуству немогућности умилостивљења смрти. Рађа се представа о Богу суровом судији, у Кога човек може веровати, дрхтећи пред Њим, али Кога не може волети.

КАКО ПРАВОСЛАВНИ ДОЖИВЉАВАЈУ БОГА

Православно поимање Бога није такво. У свом огледу о пореклу вечних мука и пакла, „Огњена река“, Александар Каломирос истиче да је „Бог праведан, али није правичан“. То јест: „Бог није правичан у уско човечијем значењу ове речи, али јасно увиђамо да његова Праведност значи исто што и његова Доброта и Љубав, коју он излива на неправичан, али праведан начин. Наиме, Бог увек даје, а ништа не узима заузврат. Он воли да дели дарове и личностима које нису достојне тога. Зато Свети Исак на крају самог тумачења каже: „Немој рећи да је Бог правичан, јер то не би било добро за тебе. И мада је Давид назвао Бога правичним и строгим, али Син Божји нам је открио да је Он добар и милосрдан. „Он је добар“, рече Христос, „и према злима и неблагодарнима“. “

Господ не саздава пакао да у њему мучи грешнике, него пакао настаје кад грешници својом мржњом и себичношћу одбију Божју љубав.

До Бога се не долази паганским сујеверјем, него распећем у Распетом Христу које води васкрсењу у Васкрслом Христу. Жарко Видовић је у својој студији „Трагедија и Литургија“ утврдио да је у античкој трагедији, као наслућивању хришћанства, реч о оди која се пева у славу жртве-утемељитеља заједнице. Испуњење античке трагедије је православна Литургија у којој Распети и Васкрсли Богочовек бива Свештеник и жртва, Онај Који прима и Онај Који Себе раздаје. Античка трагедија је то наговештавала, јер су њени ликови (Прометеј, Антигона, итд.) давали себе за за-

једницу, и зато их је Полис славио. Жарко Видовић каже: „Божанство мора да буде подједнако и са жртвом, и са онима који приносе жртву, и са онима који се успеху и дејству жртве радују. То је опет јединство: испаштање, жртва која представља народ и треће, самог народа са божанством. Трагедија је, дакле, општенородно славље или, што је исто, преображај страдања у славље и празник. Без тога преображаја страдање би било само страдање, само зло, док је трагедија преображај којим се постиже победа над злом (уз жртву) и слављење те жртве!“

Паганизам престаје кад се збуде рођење Бога у људском телу, улазак Бога у историју. Престаје „вечито враћање истога“ као „лоша бесконачност“ ; из времена је, од Христа наовамо, могуће ући у вечност. Штавише, могуће је њома се причестити, јер је Христос Сама Вечност.

ОДАКЛЕ ПОТИЧЕ ИДЕЈА СУДБИНЕ?

У непреображеном паганском осећању света у нас, поред идеје о „суровом Богу“, постоје и трагови идеје судбине која поробљава човека и не да му да дише. Шта год уради, мора да се испуни његова судбина. Хатица Крњевић о идеји судбине вели: „У реконструкцији развитака идеје о судбини, какву је – након богатог лингвистичког материјала и етимолошких анализа Афанасјева и Потедње разрадио Веселовски стадијалним приступом (с намером да у разнообразну смесу сујеверја која изражавају судбину унесе идеја историјске генезе) – један од најстаријих слојева тога пресека почива на вери да је новорођенче, будући крвно срођено с

породицом и племеном, повезано и са умрлим прецима до у далеку прошлост. Судбина је, према томе, предодређена, уписана с рођењем од суђаја, а оне су једна из циклуса инкарнација мртвих предака, што је основа на којој од искони опстојава веза рађања и култа мртвих“. Зато је особина сваког паганизма, од гностичарског до индуистичког, вера да је зло у самој човековој биолошкој природи или, шире говорећи, у природи уопште, то јест у материји као таквој. У трагедијском (чији је врхунац православно хришћанско) схватању света, појављивање зла се схвата другачије. Вели Видовић: „За настанак и појављивање Зла у свету крив је човек, и то као личност, а не као пуки „припадник рода“ (јер у овом, родовном или биолошком смислу не би био крив човек лично, него би био крив само зато што је жив). Зло је човекова трагична кривица, а спасење је могуће само као испаштање трагичне кривице“. Трагична кривица (пад из Адамове чедности у Адамову огреховљену урођеност у твар) надилази се Христом, који је, узевши на Себе грехе свих људи, победио и последицу греха – смрт, и оца греха – ђавола, и омогућио човеку да васкрсне кроз своја страдања и патње...

Да поновимо – пагански „бог“ је далек, не докучив, страшан у својој неприступности. Такав однос је однос према богу као безличној Сили до које човек не може да допре, то јест према богу паганског усуда, а не Богу љубави каквим се открио у хришћанству.

Уместо Бога, влада УСУД. Све што се збива, „морало се“, тако је писано у неком „запису“. Судбина је страшна зато што се не може појмити, а противити се не вреди.

Утроба је рођена сестра гроба. Земља рађа и сахрањује. Светом влада наслеђени грех, грех родитеља, нека њихова кривица која се преноси – са шкртице или тровачице на њихово, невино и чисто, потомство.

Паганска заједница је са свих страна опкољења смрћу и стравом коју смрт изазива. Постојање отишавших се наставља, можда у неким другим облицима, али је ужасавајуће и веома се тиче света живих. Да би били мирни, мртви траже жртве. Жртве се приносе и њима и земљи, и то се мора чинити стално: и да би се плодност земље обновила, али и да би покојни остали онострани, да не би дошли овде... Јер, они у малени космос пагана могу унети хаос. А онда ће хаос надвладати и појединце.

Да поновимо: из паганизма непревладаног вером у Христа рађају се разнолика празноверја. Сујеверја се могуће ослободити само победивши страх од смрти.

ИЗ ИСТОРИЈЕ ПРАЗНОВЕРЈА

Као што смо показали, многа празноверја везана су за паганизам. Рецимо, некад се прорицало помоћу пилећих костију (код Етрураца), па је одатле остао обичај да двоје ломе пилећу грудну кост, звану „јадац“, и гледају једно друго да преваре, а онај ко се сети да је ушао у игру преваранту каже „Знам за јадац“. Пагани су веровали и да зец доноси срећу, па је зечја шапа остала као амајлија. Бацање новчића у фонтану са надом да ће се нека жеља испунити потиче од старих Римљана – новчићима су се наводно умиривали дуси који обитавају у води. Келти су сматрали да детелина

са четири листа доноси срећу и штити од злих духова. Куцање у дрво кад се говори о нечему добром плод је древног становишта да у дрвећу могу обитавати зли дуси који нам завиде, па их треба заглушити буком док причамо о нечему добром. Древни Германи су веровали да је број 13 несрећан, јер су једном у Валхалу, како су они звали рај, на гозбу позвали дванаест богова, а избегли да зову тринаестог, преваранта и штеточину Локија, који је дошао и тучом покварио гозбу. Из Скандинавије се прича о несрећном броју 13 ширила Европом. Египћани су мачке сматрали божанским бићима, чак их и мумифицирали, а њихова појава пред човеком на путу је сматрана неким „благословом“. На средњовековном Западу, црна мачка је сматрана оличењем демона, а сусрет са њом несрећним – то је некима остало и до данас. Коње су поткивали још древни Грци, а потковица је, од њиховог доба (јер је коњ вредна животиња) сматрана знаком среће који чува кућу од злих духова.

Постоји и низ празноверја „домаћег“ порекла: кад неко крене из куће на испит, за њим се просипа вода – да му све иде као вода; ојачар доноси срећу (не зна се зашто), али кад се сретне свештеник, то доноси несрећу, и другом треба предати „баксуз“ (ово срамно сујеверје остало је од Турака, који нису подносили српске свештенике); изјутра се устаје на десну ногу да би целог дана све ишло како треба (десна страна је добра, лева лоша). Ко за столом седи на ћошку, неће се удати или оженити. Многа веровања су везана за тзв. „недоба“, време од сумрака до првих петлова, кад не ваља нешто радити напољу (рецимо, качити веш), јер је то наводно доба злих духова. Кад те сврби леви длан, добићеш паре; кад те сврби десни длан – даваћеш паре. Кад на

сату видиш да су се мала и велика казаљка поклопиле, неко мисли на тебе, итд.

И код Срба су многа празноверја везана за смрт и сахрану.

СМРТ, САХРАНА И ПРАЗНОВЕРИЦЕ

Чим неко умре одмах се јављају комшије и рођаци који тобож знају шта треба радити. Обавезно је покривање огледала и телевизора пешкиром, вода којом се покојник окупа не сме се нипошто просути, него се сипа у лавор и ставља испод ковчега. После обављеног опела (ако је у дворишту) клупе се обавезно преврну. За гробље се спрема месо, пите, торте и колачи, бели лук и много шта друго. На послужавник се ставља чашица ракије, пиво и кафа и то се остави на гробу, јер је покојник волео то да пије, па му и сад треба „дати“. Запали се цигарета и забоде у гроб – и то је покојник волео, без обзира што је пушење порок, и тај порок престаје чим се пређе граница овог света. Празноверике се понављају у трећи, девети и четрдесети дан. Коље се и тзв. „душни брав“.

Сви ови обичаји су потпуно погрешни, тј. супротни православној вери и души покојниковој ништа не користе, а живима је то грех и због сујеверја ћемо бити осуђени на страшном Христовом Суду – ако се не покајемо.

Неки свештеници упозоравају народ да ово не ради, али су неки, авај, дигли руке и пустили да ради ко шта хоће.

Ако се анализирају, ови обичаји се испоставе као крајње глупости. Рецимо, огледало и телевизор се покривају јер

душа може да се огледне у њима, па да се „уплаши“. Ако се човек док је у телу не плаши огледала, зашто би га се плашила душа која је, без тела, много свеснија и снажнија него што је у телу била? Кад се заврши опело, преврне се клупа, да нико из куће више не би умирао. И ово је примитивна вера – како клупа може да спречи умирање ако знамо и верујемо да је Господ источник живота и здравља? Храна се износи на гробље, па многи, нарочито на сахранама старијих, једу, пију и веселе се као да су на свадби. Тако се квари древни хришћански обичај, који је подразумевао да се храна дели убогим, који немају шта да једу, да би се они молили за покој душе онога кога смо испратили у вечни живот. „Душни брав“ нема никакве везе са православљем. Не можемо убијати животиње за душу покојника. Христос је једном принео Себе на жртву и од тада се крвне жртве више не приносе. И тако даље, и томе слично. Али, где нема праве вере, празноверице бујају.

ВЕРОВАЊЕ У СНОВЕ

Са сновима треба бити опрезан и имати велико расуђивање. Има их истинитих (мало), али и лажних (много више). Сваки озбиљан сан који душу узнемирава треба проверити код духовника, а опрез је главно средство заштите, по начелу: „Ако је виђење од Бога, нисам га достојан; ако је од ђавола, одбијам да га видим“. И Господ нам никад неће замерити на опрезности. Из светоотачке литературе знамо да безумно поверење у снове може довести до губитка душе. Ево примера. Био је у једној обитељи монах украшен

свим врлинама, због чега га је сва братија веома поштовала. На несрећу, он је увек веровао свакојаким сновима. Кушач се веома радује када човеку пронађе слабу страну, са које га лако може побеђивати. Непријатељ нашега спасења се свом снагом обрушио на монаха. Зато му сваке ноћи, чим монах после уобичајених молитава задрема, демон поче приказивати сновиђења, и то најпре безазлена, како би што више завео несрећника. Како год да их је старац тумачио, свако се тумачење оправдавало обистињивањем сна. Најзад, видевши да заблудели старац свему верује, дух таме му једне кобне ноћи приказа будући живот. Приказа апостоле, мученике, преподобне и све хришћане како седе у ужасној тами, како се муче очајањем, а са друге стране заједно са пророцима и древним праоцима приказа народ јеврејски како ликује, и Бога Оца како указује на њих прстом и говори: „Ово су чеда Моја!“ Старац се од ужаса пробуди и, ништа не расуђујући, оде у Палестину, у насеобине јудејске. Тамо прими обрезање и постаде ревносни заштитник убица Христових. Али колико је Бог дуготрпељив, толико је и праведан у суду Своме: кроз три године Он посла на њега толико страшну болест, да су иструлиле чак кости на њему, те одступник у ужасним мукама испусти свој дух („Пролог“, 26. фебруара).

Још су незнабожачки филозофи различито објашњавали снове. Један незнабожачки филозоф (Протагора) говорио је: „Сваки сан има своје значење, свој смисао, и за људски живот је корисно обраћати пажњу на снове“. Други незнабожачки филозоф (Ксенофан) објашњавао је да су сви снови пусти и варљиви и да је у заблуди онај ко на њих обраћа пажњу и своје поступке усклађује према њима.

Истину треба тражити у средини, тј. пре свега, не треба на све снове обраћати пажњу, а друго, не треба ни све снове презирати и сматрати бесмисленим.

Ево шта о томе каже Књига премудрости Исуса, сина Сирахова: „Празна и варљива су надања неразумног човека, а бесмислена сновиђења дају крила глупима. Као онај ко грли сенку или гони ветар, такав је онај ко верује сновима. Снови су исто што и лице које се огледа. Од нечистог шта може бити чисто, и од лажног шта може бити истинито? Гатања, добар и лош знак и сновиђења – све је то сујета и срце се испуњава маштањима као жена кад треба да роди. Ако снови нису послати од Свевишњег да те уразуме, не примај их к срцу. Сновиђења су многе одвела у заблуду и они који су се у њих уздали, доживели су пад“. (Сирах, 36, 1-7)

Већином су снови само природни резултат побуђене људске маште. Оно о чему човек дању размишља и чиме је веома обузет, оно што страсно жели или не жели, то му се и приказује у сну. Свети Григорије прича о једном човеку који је неразумно веровао сновима и којима му је обећаван дуг живот. Он је сакупио много новца да би имао од чега да проживи у благостању свој дути живот, али изненада се разболео и убрзо умро, те тако никако није могао употребити своје богатство, а истовремено није могао понети са собом у вечност никакво добро дело. Према томе, има много снова који су заиста пусти и варљиви, који ништа не значе и на које не треба обраћати пажњу.

Али постоје и такви снови који за нас имају значај и на које треба обраћати пажњу. Укажимо ради примера на сан Јосифа, једног од дванаесторице синова патријарха Јакова.

Јосиф је сањао да са оцем и браћом жање жито у пољу: Јосифов сноп је стајао усправно, а снопови оца и браће су стајали око њега као да му се клањају. Тај сан се испунио: после извесног времена Јосиф, кога су браћа продала, постаде управитељ Египта, а отац и браћа његова, када дођоше у Египат, бише принуђени да му се поклоне и да га поштују. Исто тако се обистинио пророчки сан фараона, цара египатског. Да фараон није обратио пажњу на тај сан и да у родним годинама није припремио велике залихе хлеба за неродне године, горко би се показао: житељи Египта, а такође и отац и браћа Јосифова, умрли би од глади.

Ево неких правила за размишљање на ову тему.

1) Ако нас снови побуђују на добро и уздржавају од зла, сматрајте их прстом Божијим који вам указује на небо и уклања вас од пута који води у пакао.

Бој іовори једном, и ако ііо осііане нейримећено, онда іовори друіи іуіі, у сну, у ноћном виђењу, када сан обузима људе, за време дремежа у іосііељи. Тада Он оіівара човеку ухо и зайечаћује Своју іоуку, како би одвраііио човека од какве намере и удаііио од њеіа іордосіі, како би сачувао душу њеіову од іройасііи и живоіі њеіов од ударца мача (Књига о Јову, 33, 14-18).

„Када у сну угледаш облик крста – учи преподобни Варсонуфије, – знај да је тај сан истинит и да је од Бога; али потруди се да од Светих добијеш тумачење тог сна и немој веровати својој помисли“ („Руководство за духовни живот“ Варсонуфија и Јована).

2) Ако нисте сигурни да сан потиче од Бога или немате разуман разлог да тако нешто закључите, а нарочито ако

се тај сан тиче неважних и непотребних питања, *онда нема њошреде да обраћаише њажњу на снове и да своје њосиуике уирављаише њрема њима*. Будите пажљиви и не обраћајте пажњу на сваки сан, како не бисте постали сујеверни и пали у опасност да сагрешите.

3) Најзад, ако сан саблажњава човека и вуче га у грех, онда је он последица наше искварене и растројене маште, наше фантазије, или потиче од онога, од кога нека нас сачува Бог Својом благодаћу, тј. од ђавола.

Свети Теофан Затворник каже: „**На снове је најбоље не обраћати пажњу**. Неки од њих можда нешто и значе, али пошто нама није дато да то тачно одредимо, а наша сопствена тумачења могу бити варљива и некорисна, онда је боље заборављати их. Снови су и по природи својој одређени да буду заборављени, јер тако бива са већином снова. Знајте да има природних снова, има снова који су од анђела и од Светих, а има и снова који су од демона. Они који су од анђела и Светих, доносе мир, и тај мир дуго остаје у души, а који су од демона, они нарушавају душевни мир. Наши сопствени снови су пресипање из шупљег у празно без икаквог реда. Демони су немоћни и ништа нам не могу, али њима се допушта да понекад приђу ближе слугама Божијим и да их узнемире, једним делом ради кушања, другим делом ради поуке, а и ради тога да би се њима самима показало ко су и шта су. Из истих разлога им се допушта да приказују снове“.

ПРЕДОСЕЋАЊА

Човек може предосећати некакву велику промену у животу, нарочито смрт. Али углавном су предосећања варљива, јер је кроз Адамов пад способност предосећања изгубљена, а она често могу бити изазвана и лагодним животом или због растројене уобразиље. Дакле, на основу предосећања не треба доносити коначне одлуке о својој или туђој будућности, јер на тај начин непотребно падамо у грех или у варљиву радост. Тако се заборавља на Промисао Божији који управља нашим животом и који нас по својим премудрим и благим намерама може издавити и од најочигледније несреће, као што може и да не оправда радост коју предосећамо. Језекија је у тешкој болести требало да умре, али није умро. Аман се унапред радовао своме тријумфу над Мардохејем, али се његова предосећања нису обистинила.

Немојте брзоплето веровати предосећањима.

ДОБРО И ЛОШЕ „ЗНАМЕЊЕ“

Уместо да се у своме животу руководи здравим разумом, сујевежни човек све своје успехе или неуспехе у свакодневном животу повезује са различитим појавама које му представљају добар или лош знак.

Ако обратимо пажњу на све те празноверице, видећемо да за многе од њих постоје једноставни историјски или практични разлози, а све оне заједно једноставно се оповргавају речју Божијом и здравим разумом. Хришћанин

треба да одбаци свако сујеверје, предрасуду и добар или лош знак.

МЕШАЊЕ РЕЧИ БОЖЈЕ С ПРАЗНОВЕРЈЕМ

Никако није допуштено изговарати речи Божије и речи из црквених молитава заједно са гаткама или гледањем у карте. Реч Божија је дата човеку искључиво ради спасења душе, а не ради одгонетања некаквих других питања.

АМАЈЛИЈЕ

Православни хришћанин има силне заштитнике у невољи. То је његов крст који носи на грудима и често стављање крсног знака на себе, то су свете иконе, то је анђео чувар. А ношење или чување измишљених ствари, веровање у које је препуно свакојаким глупости и јадног сујеверја, или качење деци око врата или на руку различитих предмета који треба да их чувају од болести, или папирића са некаквим текстовима, или амајлија (на пример, ланчића, кончића, итд.) – све то није ништа друго до стављање ђаволског јарма на своју душу. За тај грех је, чак, предвиђено изопштавање из Цркве (Лаодикијски сабор, канон 36). Највећа измишљотина се човеку подмеће као истина: уместо да новокрштено дете чува сила Божја, његови родитељи се уздају у црвени кончић. А тек како је јадно носити у џепу бели лук као заштиту од урока, и помишљати кад ти неко каже нешто лепо (а ти мислиш да је урокљив): „Лук ти у

очи“. На тај начин ђаво, стари циник, исмева људе који се мање уздају у Бога а више у своје будалаштине.

ЛЕЧЕ ЛИ ВРАЧАРИ?

Врачи и гатари стално нуде услуге лечења и помоћи, али су они Божји непријатељи и од њих помоћи нема. Господ је опоменуо све и сваког: „Многи ће Мени рећи у онај дан: Господе! Господе! Нисмо ли у Име Твоје пророковали, и Твојим Именом ђаволе изгонили, и Твојим Именом чудеса многа творили? И тада ће им Ја казати: Никад вас нисам знао; идите од Мене који чините безакоње.“ (Матеј 7: 22-23)

Руски епископ Александар (Милеант) о томе каже: „Христос је дошао да нас спаси од власти ђавола и ропства греха. „Сваки који чини грех роб је греху. А роб не остаје у кући вавек, син остаје вавек. Ако вас, дакле, Син избави, заиста ћете бити избављени.“ (Јован 8: 34-36)

У Светој Тајни Крштења човек раскида ланце порока и добија силу од Христа, да поведе рат проти својих злих тежњи. Не постоји страст, нити порок, који не може бити побеђен уз помоћ Божију.

Само је неопходно, да се одлучно уђе у борбу са грехом и почне да се води духовни живот, да се моли, да се каје, да прима Свето Причешће и да моли Бога за помоћ.

Запамтимо да у току превазилажења својих слабости, човек расте и постаје јачи. Овај ток унутрашњег раста садржи сврху нашег живота на земљи.

Уместо хришћанског исцељења душе благодаћу, бројни савремени далекоисточни култови, заједно са бројним окултистима и врачарима, нуде своје услуге тобожњег лечења. Обећавају потпуну терапију за врло озбиљне патње као алкохолизам, пушење, наркоманска зависност, гојазност, изражена сексуална жеља, итд.

Иако постоје неке разлике у њиховим методама, ови исцелитељи користе психичко „програмирање“ у коме концентрисана енергија „исцелитеља“ доноси окултни ефекат на ум пацијента. Ово програмирање, слично другим окултним експериментима, захтева пуну отвореност, пасивну пажњу и безусловно поверење у онога ко наводно „лечи“.

Постоје случајеви, где они који су се придружили неком далекоисточном култу и врше своје окултне радње, или они који се окрећу за помоћ врачари, добијају потпуно олакшање својих патњи.

Оно што се мора разумети, јесте да такво наводно излечење може у стварности бити много горе него болест за чијим се леком трагало. Са својим окултним методама, врачаре и хипнотизери разарају одбрамбену линију људске душе, која штити душе од мрачног света демона. Ово се дешава кроз концентрисање пажње пацијента на личност „исцелитеља“, који, слично медијуму, постоје проводник демонског деловања. “

Дакле, привремено излечење добијено од врачара води у вечну смрт. Зато се са овим никако не треба играти. Православна Црква пуна је лекова и лекара, светаца Божјих, који од најтежих болести лече. Узмимо само два најновија примера: Светог Нектарија Егинског, Светитеља из Грчке,

и Светог Луку (Војно – Јасенецког), Светитеља из Русије. Они лече од најтежих и најстрашнијих болести и то потпуно бесплатно. Потражите свештеника да вам чита молитву и да вас упути како и коме да се молите, а не јурите у пропаст код врачара и гатара.

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ ПРОТИВ ЛЕЧЕЊА КОД ВРАЧАРА

Велики Отац и Учитељ Цркве, Свети Јован Златоусти, много је говорио против врачара и гатара и упозоравао људе да се код њих никако не лече. Његове речи и данас важе; данас можда више него икад. У својим беседама „Против Јудеја“, у којима је одвраћао хришћане Антиохије да не одлазе у синагоге и моле се са Јудејима, велики Јован је говорио поуку и онима који су се лечили код јеврејских врачара (као што Срби данас по амајлије и „записе“ иду код хоџа, нап. прев.). Људи којима је беседио правдали су се тиме да су болесни, и да зато одлазе код „чудотвораца“. Њима је Златоуст одговарао да су болести Божје посете ради исправљања грехова, и тврдио да за такве поступке нема никаквог оправдања. У наставку доносимо део његове беседе који се тиче лечења код врачара:

„Слуге од својих господара и синови од очева трпе често чак и онда када их ови неправедно кажњавају; а зар ти не желиш да претрпиш казну од Бога, Који је и изнад свих (господара), и који те воли више од било ког оца, Који све предузима и чини не због гнева, него ради твоје користи? Напротив, чим се деси било каква лакша болест, од-

мах бежиш од Његовог господства, хиташ ка демонима и журиш у синагоге? Можеш ли на крају добити опроштај? Како ћеш опет бити у стању да Га призовеш? Може ли и било ко други, макар имао и смелост Мојсејеву, да умоли за тебе? Нико. Зар не слушаш шта Бог говори Јеремији о Јудејима? „Не моли се за тај народ, јер, и да Мојсеј и Самуил стану преда Ме, нећу их услишити“ (Јер. 7, 16; 15, 1). Тако да постоје греси који су изнад сваког опроштаја и не могу бити опростени. При томе Јудеји, мада, привидно, својим враџбинама и прекидају грозницу (у телу) – у самој ствари они то не чине, – али зато у савест уводе другу, још страшнију, грозницу, због тога што ће те свакодневно рањавати сопствена помисао, савест ће те мучити, говорећи: „Поступио си безбожно, учинио си безакоње, нарушио си завет са Христом, због лаке бољетице си издао побожност. Зар си ти једини оболео? Зар нису много више од тебе претрпели други? Па ипак се нико није осмелио на дело слично твоме: а ти, слабић и размаженко, изгубио си душу своју.

Како ћеш одговорити Христу? Како ћеш Га у молитви призвати? Са каквом ћеш савешћу ући у храм? Каквим ћеш очима гледати свештеника? Како ћеш се усудити да руком дотакнеш Свету Трпезу? Којим ушима ћеш слушати Свето Писмо које се тамо чита?“

Ево шта ће ти сваког дана говорити мучитељска мисао и савест која мори. Какво је то здравље, кад у себи имаш толико тужилаца? Али ако мало претрпиш, ако одбациш и са великом срамотом из своје куће избациш оне који су хтели да те наговоре на било какве враџбине, или хтели да ти на тело ставе било какву амајлију, одмах ћеш од савести добити росу спокојства. Нека те грозница пали колико

хоће: душа ће ти пружити свежину бољу и спасоноснију од сваке росе, од сваке влаге. На исти начин на који ћеш, ако примиш неки враџбински „лек“, осећати се горе од оних што болују од грознице, и то због помисли о греху (који си учинио, идући врачару. нап. прев.), тако ћеш и сада, одбацујући све безбожнике, макар и страдао од грознице и трпео мноштво невоља, осетити се боље од било код здравог, зато што ће ти мисао бити светла, душа весела и радосна, а савест ће те хвалити, одобравати и говорити: „Одлично, одлично, пријатељу мој, друже Христов, верни мужу, подвижниче побожности, који си пре спреман да умреш у мукама, него да издаш поверено ти благочешће; у дан суда бићеш са Мученицима“. Они су били спремни да трпе бичевања и муке да би задобили част (од Бога): и ти си сада решио да трпиш ударце и муке од грознице и рана, само да не би пристао на безбожне враџбине и амајлије; и, храњен тим надама (на вечне награде), ти ни нећеш осећати тешке болове. Ако те ова болест не однесе, однеће те, на крају крајева, нека друга; ако сада не умремо, умрећемо касније. Трулежно смо тело задобили не ради тога да бисмо, кад оно боли, пристали на безбожност, него ради тога да бисмо се болестима утврдили у побожности. Сама трулежност и смртност тела ће нам послужити, само ако будемо благоразумни, као основа славе и у дан (суда) ће нам дати велику смелост, и не само у тај дан, него и у садашњем животу. Јер, кад ти врачаре изгониш из своје куће веома их посрамивши, сви, који за то чују, похвалиће те, задивиће се и рећи један другом: тај и тај, у болести и немоћи, мада су га неки умољавали, убеђивали и наговарали да узме неке враџбине, није их примио, него је рекао да је боље умрети у том

стању, него издати веру. Затим ће уследити многа клицања од слушаца, који ће сви бити задивљени, прослављајући Бога. А од колико ће то бити за тебе од бисте почасније, од колико слика славније, од какве части знаменитије? Сви ће (тебе) похвалити, блаженим назвати и венцем окитити; и сами ће бити бољи, поревноваће и почеће да подржавају твоју храброст. Ако и други учине оно што си ти учинио, награду ћеш добити управо ти, јер си први почео са тим ревновањем. Међутим, последица твог доброг дела неће бити само похвала, него и најбрже могуће окончање болести, зато што ће и сама јуначна одлучност твоја Бога покренути на веће благовољење, и сви Свети ће се скупа радовати твојој усрдности и из дубине срца ће се молити за тебе. Ако су овде такве награде за ту храброст, поразмисли колико ћеш венаца добити тамо, када Христос, у присуству свих архангела и ангела, дође, и узевши те за руку, изведе те на средину тог призора, и да сви чују каже: „То је човек, кога је некад мучила грозница, који је, кад су га веома многи убеђивали да се излечи од болести, због Мога имена и страха (Мога), да ме не би било чиме увредио, одбацио и презрео оне који су му обећавали да га излече (врачарским) средствима, и одлучио да је боље умрети него издати љубав према Мени“. У самој ствари, ако Христос прослава оне који су Га напојили, оденули и нахранили, још ће више прославити оне који су ради Њега решили да претрпе муке грознице. Није исто дати хлеб и одећу и претрпети дуготрајну болест; не, ово последње је много теже од првога. А што је већи напор, то ће блиставији бити венац. О томе ћемо и сами размишљати, били здрави или болесни, и са другима о томе разговарати; и кад се нађемо, било када у

тешкој грозници, ево шта ћемо себи рећи: „А шта би било ако би нас неко оптужио, а затим нас извели на суд, а тамо нас ухвате и почну да бију, зар не бисмо онда, невољно, морали да трпимо све, и то без икакве користи и награде?“ Тако ћемо и сада расуђивати; себи ћемо при томе представљати и награду за трпљење, која може да ободри душу која је упала (у чамотињу). А шта ако је грозница јака? Упореди је са огњем пакленим, који ћеш сигурно избећи, ако решиш да ту болест трпељиво поднесеш. Сети се колико су апостоли страдали; сети се праведника који су свагда били у невољама. Сети се блаженог Тимотеја, – он икад није имао покоја од болести, него је увек живео у немоћима. Указујући на то, Павле је говорио: „Пиј по мало вина, због свога желуца и честих својих болести“ (1. Тим. 5, 23). Ако је такав праведник и светац, коме је било поверено да управља васељеном, који је васкрсавао мртве, изгонио демоне и друге лечио од безбројних болести, ако је он страдао тако тешко; какву ћеш извину имати ти, који се и за време краткотрајних болести смућујеш и ропћеш?

Зар ниси слушао да Писмо каже: „Кога љуби Господ онога и кара; и бије свакога сина кога прима“ ? Колико много њих и колико пута је желело да добије венац мученички? Ево то је (трпљење у болести) прави мученички венац! Мученик не постаје само онај коме (мучитељ) заповеда да принесе жртву паганским боговима, а он реши да му је боље да умре, него да ту жртву принесе; не, очито је да је мучеништво и то када човек уопште Христа ради држи оно због чега на себе може да навуче смрт. Тако и ти, ако се одрекнеш магије, чини и враџбина, а будеш умро од болести, бићеш савршени мученик, зато што си, кад су ти

обећали оздрављење путем безбожја, ти решио да је боље да умреш у побожности. То ми кажемо онима који се хвале и говоре да демони исцељују. А да би се уверио да је и то лаж, почуј шта Христос вели о ђаволу: „Он је човекоубица од почетка“ (Јн. 8, 44). Бог каже да је реч о човекоубици, а ти му хиташ као лекару? Реци ми како ћеш одговорити на оптужбу да обманама тих људи (врачара, нап. прев.) верујеш више него речи Христовој? Ако Бог говори да је ђаво човекоубица, а ти људи, упркос Божјој одлуци, vele да он може да лечи болести, и ти примаш њихове враџбине и враџбинске лекарије, тим поступком показујеш да њима верујеш више него Христу, мада то не кажеш отворено. А ако је ђаво – човекоубица, очито је да су и слуге њихове – демони – такви. То ти је Христос показао на самом делу: када им је он допустио да уђу у крдо свиња, они су читаво крдо потопили у језеру (Лк. 8, 33), да би ти знао да би они то исто учинили и са људима, и да би их одмах погубили, само ако би им Бог то допустио. Али их је он задржао и об-уздао, и није им дозволио да учине ишта слично: то су они и доказали, кад су добили власт над свињама. Јер, ако они нису поштедели свиње, још би мање поштедели нас. Стога, љубљени, не варај се њиховим обманама, него буди чврст у страху Божјем. (...)

Каква је корист, у самој ствари, да се овде на земљи добије неко исцелење, а тамо бити послат у огањ вечни? А да (врачари, хвалишући се, нап. прев.) не би указивали на своја исцелења, послушај шта говори Бог: „Ако међу вама устане пророк, или који снове сања, и да знамење и чудо, и испуни се знамење и чудо, што рече, па каже: „Идемо и служимо другим боговима“ : не слушајте пророка тога: јер

вас куша Господ Бог ваш, да ли љубите Господа Бога својега свим срцем својим и свом душом својом“ (Зак. пон. 13, 13).

То значи да ако неки пророк каже: могу да подигнем мртваца, или исцелим слепога, само ме послушајте, и поклонимо се демонима, или послужимо идолима; затим, ако би онај који говори чак и исцелио слепога, или подигао мртваца, не слушај га ни после тога. Зашто? Зато што Бог, кушајући те, допушта овоме да то учини, на због тога што Он сам не зна расположење душе твоје, него због тога да би ти дао могућност да докажеш да ли волиш Бога. Ако је Бог тако негда говорио Јеврејима, то још више важи за нас, којима је отворио двери васкрсења, којима заповеда да се не везујемо за садашње, него да све наде своје усмеравамо ка будућем животу. “

Тако каже Златоусти.

ПРИМЕР ЈЕДНЕ ВРАЧАРЕ: КАКО ЈЕ ПОГАЂАЛА БАБА ВАНГА

У наше време много је лажних пророка који људима говоре разне ствари о будућности, а у ствари их одвлаче од вечног живота и спасења. Чувен је пример Бугарке Баба Ванге, на који се и данас многи позивају, сећајући се како су јој се обраћали и советски руководиоци, па и Дебели Мртвац Гроз, како је владика будимски Данило звао Тита.

У чувеној књизи оца Родиона Петроградског „Људи и демони“ дато је тумачење феномена Баба Ванге: „У Бугарској су својевремено биле познате способности Бабе Ванге – следе пророчице, која је недавно умрла. Бескрајна река

људи различитих година и образовања текла је према њој да сазна своју будућност, своју судбину. И сви се без разлике враћају запањени предсказањима врачаре. Каквим је моћима она вршила своја предсказања? Где се крије извор њене видовитости?

Послушајмо најпре шта она сама говори о своме дару. На питање своје нећаке, философа Красимире Стојанове: „Имаш ли осећај да је твој дар програмиран од стране виших сила?“ Ванга је одговорила: „Да“.

– Како их опажаш?

– Најчешће им чујем глас.

– Јеси ли их видела?

– Да. Прозирне фигуре, попут људских одраза у води.

– На чију жељу, на њихову или твоју се остварује контакт?

– Обично на њихову жељу, иако ја могу да их дозовем.

Даље наводимо занимљиво сведочанство Вангине нећаке о узроцима способности њене прозорљиве тетке. „Било ми је 16 година када је једном у нашој кући у Петричу, Ванга почела да разговара са мном... само што то није био њен глас. Имала сам утисак да то не говори она својим устима, већ неки други човек. Речи које сам чула нису имале никакве везе са оним о чему смо пре тога разговарале. Као да се неко непознато лице умешало у наш разговор. Чула сам: ‘ето, ми смо те видели’ – а потом је уследио потпуни извештај о томе шта сам радила тога дана пре тог тренутка. Просто сам се скаменила од ужаса. У кући смо биле само нас две.

После кратке паузе, Ванга је уздахнула и рекла: ‘Ох, оставиле су ме силе’ и поново се вратила нашем претходном разговору. Питала сам је зашто је наједном почела да описује мој дан, али она је одговорила да ништа није описивала, већ да је понављала оно што је чула. Затим је уздахнула: ‘Ох, то су силе, мале силе које су увек поред мене. Али има и великих које њима командују. Када оне одлуче да проговоре мојим устима буде ми лоше, те после тога цео дан не могу да дођем себи.’ “

А ево шта пишу рођаци бабе Ванге о крају у којем живи пророчица: „Ванга годинама није напуштала то место. Не могу да схватим шта је тамо држи. Али она познаје и воли тај крај. На мене лично све ту делује мучно“. Слично говоре и други људи, али Ванга је стално понављала да само ту чује гласове који је посвећују у многе ствари. По мишљењу врачариног нећака, ту је био храм паганског бога Хорса чија је статуа закопана на том месту. С православног гледишта феномен Ванге може бити објашњен на следећи начин. Ванги се још, док је могла да види, неколико пута јављао демон у облику коњаника у ступао с њом у контакт. Девојка се радо упустила у ту везу, брзоплето се окренувши према новој појави. После тога, доспевши у загонетни ураган, она је ослепела, и појавила јој се моћ видовитости. Слепа врачара је стално била окружена демонима који су сконцентрисани на месту древног паганског храма где су им се приносиле жртве.

Тачност наше оцене феномена Ванге потврђује чињеница да се према подацима научника остваривало само 70% њених предсказања. То очигледно говори о њиховом

демонском карактеру, јер пророчанство Божије не може да се не испуни, а демони могу само да нагађају.

Слично феномену бабе Ванге пали духови могу да изазову исте такве пророчке способности и код других људи који су добровољно ступили у везу с њима и добили од њих те за себе и за друге погубне натприродне способности. “

Чувајмо се да нас ко не превари!

СЛУЧАЈ ВЛАДИКЕ НАТАНАИЛА

Чувени руски сектолог Александра Дворкин, у својој књизи о Светој Гори пише следеће: „Мислим да нема „бивших атонских монаха“. Ако је човек живео у атонском манастиру, и ако је тамо примио постриг, он увек остаје Светогорац, било да служи у Солуну, као Свети Григорије Палама, или у далекој Русији, као преподобни Максим Грк, или у Молдавији, као преподобни Пајсије Величковски, или у Бугарској, као јунак ове моје приче, митрополит неврокопски Натанаил. То је човек строгог монашког живота, аскета, подвижник, пастир који воли своје овце и спреман је да душу положи за њих. Без обзира на свој високи чин, он је простосрдачан човек, спреман да и физички послужи ближњем. Никад нећу заборавити како ми је пружио свој жезал да га чувам, а он се пењао уз једно брдо да узбере лековито биље за мој бронхитис.

У епархији владике Натанаила живела је својевремено баба Ванга, за коју многи сматрају да је православна и да је имала благослов архијереја за свој рад. Таквим људима посвећујем ову причу.

Једном су владики Натанаилу дошли „посланици“ Баба Ванге која је, непосредно пред смрт, молила да он дође до ње. Ванга је рекла да јој је неопходна владикина помоћ и савет и да га најпонижније моли да је посети. Владика је, верујући да она можда жели да се покаје и исповеди, обећао да ће да дође. То је сасвим природан поступак пастира, који жели да се спасе свака душа из његовог стада.

Када је владика после неколико дана дошао и ушао у собу Баба Ванге, у рукама је имао крст са делићем Часног и Животворног Крста Господњег. У соби је било много народа. Ванга је седела у дну собе, нешто је гатала и мрмљала, и није могла да чује придошлицу који је тихо ушао у собу. У сваком случају није могла да зна ко је дошао. Одједном, прекинула је да гата, и ниским, промуклим гласом, који се сасвим изменио, са напором је изговорила: „Овде је неко дошао. Нека одмах баци ОНО на патос!“ Бабу су питали: „Које ОНО?“ И она је доживела прави нервни слом: „ОНО! ОНО што држи у рукама! ОНО ми не да да причам! Од ОНОГА ништа не могу да видим! Нећу ОНО у кући!“ Баба је викала, ударала ногама и тресла се. Владика се окренуо, изашао, сео у кола и отишао. “

Никад, али никад, не идимо код врачара и гатара. Њихова превара је увек демонска, и увек нам је душа угрожена ако на њихов пут станемо. Верујмо Богу и биће нам доста – јер је Бог Отац и Спаситељ.

ПОСТОЈИ ЛИ УРОК? ДА ЛИ „САЛИВАТИ СТРАВУ“ ?

Православна докторка, др Татјана Ђорђевић, одговара на питање о тзв. „уроковљивим очима“. „Српска традиција позната је по многим добрим стварима, али у склопу фолклора добијамо и „нуспојаве“, као што су српски народни обичаји везани за гатање, гледање у шољу карте, пасуљ и још многе безумне ствари. Модерна верзија ових штетних обичаја су пасијанс, тарот, астрологија, „саливање страве“, и једнако су погубни као и друга гатања. Суштина код свих ових набројаних радњи, је у томе што се призивају зли духови помоћу којих се треба „сазнати“ та увек неизвесна будућност. Српско маловерје и примитиван дух који се, некако, на чудан начин, провлачио поколењима Срба, никако да „отпадне“ од наше лозе, и коначно је пусти да здраво расте, и доноси добре и здраве плодове. Корен ових зала налази се у нашој неинформисаности, а за то, наравно, постоје и кривци.

Сви они, и гатаре, и исцелитељи, и екстрасенси, и астролози-што они не говоре сами за себе – добијају своју чаробњачку вештину из једне базе, на чијим вратима је написано „Ад“.

Препорука мајкама је да уместо црвених кончића – „против урока“, и сличних „амајлија“, воде децу у Цркву, и што чешће их причешћују, и моле се за њих. Цена „исцељења“ које деца добијају код гатара је велика, јер привидним спољашњим исцељењем од неке болести, дете потпада под власт злог духа који се раније или касније појављује у његовом животу, и узрокује страст ка безакоњу, злоби, ра-

зврату, и пијанству. Каже се и да се мајке морају чувати од разврата тела, језика и очију, а што савремене мајке „хришћанке“ не желе да чују, а ни да сазнају, тврдећи како им је све то дозвољено и не виде нажалост, у томе ништа лоше, а зна се ко испашта!

Један од најважнијих аспеката врачарске парксе је урок или урокљиво око. По предању Православне Цркве, појава „урокљивог ока, тј. врачање очима, узима се веома озбиљно, као дејство демонске силе, која делује преко оних који јој служе. У том смислу, врше се молитве радње над дететом које се крштава. Урокљиво око може бити стварни узрок духовне и физичке слабости. Преподобни Амвросије Оптински каже да: „од урокљивог ока, љубоморе и зависти, и од невидљивих духова моли свештеник за спас породиље и новорођенчади...“

У раду „Реч живота“ духовника Александра Сантајева каже се: „Људско око је проводник светлости, коју зрачи срце. То што излази из срца, изражавају и, делимично, репродукују очи и са своје стране упућују к срцу. У контексту тога што нам Свето Писмо поручује, урок представља мрачну мржњу, која се налази у злом срцу – или по његовој злоби и греховном разврату, налазећи се због тога под утицајем ђавола, или намеран утицај служитеља таме. Како говори Тајновидац, Свети апостол Јован Богослов: „А који мрзи брата својега, у тами је, и у тами ходи, и не зна куда иде, јер му тама заслијепи очи“.

Човекова мржња је стварна сила, незасита пожуда која се пројављује кроз своје посреднике; остварујући се посредством болести, несреће, врачања за смрт, помрачења разума...“

Она додаје: „У магијским обредима се често користе материјали биолошког порекла, на пример крв, кост животиња, делови са леша, вода у којој су купали некога ко је умро, али и олово. Сваки лаик, без минимума медицинског знања, може да закључи колико је ово безумно, јер ови материјали могу бити контаминирани токсинима и микробно-олошким агенсима који директно оштећују телесно и душевно здравље.“

Врачеви признају да не могу излечити болест, већ само уклонити симптоме. Позивајући се на духовно-медицинска искуства рада са болесницима који су одлазили код окултиста, Татјана Ђорђевић каже да она сведоче о психосоматској деградацији која има као последицу растројство са тешким последицама које се може завршити и смрћу болесника.

Ова лекарка указује и на опасне последице код нас распрострањеног обреда познатијег као „саливање страве“. На ово се одлучују родитељи који имају немирну децу или чија деца пате од разних страхова: „Родитељи у свом незнању тако жртвују своју децу. У овом обреду у воду се баца топљено олово. Али у додиру растопљеног метала с водом настају оловни оксиди који су веома токсични и могу да изазову тровање. Гатаре препоручују да се ова вода пије и олово у јонизованом облику се депонује у костима уместо калцијума. У стањима стреса олово се покреће и везује за хемоглобин уместо гвожђа што може изазвати тешке хемолитичне 'оловне анемије'“, каже она.

Епископ Александар (Милеант) нас упозорава: „Многи од наших савременика, забринуте су са проблемом чини и урока. Ово постаје извор зараде професионалним маго-

вима и врачарима, пошто један од њих баца клетву, а други је уклања, па на тај начин помажу један другом у свом послу. Иако сигурно постоје, широке могућности за преваре у овом пољу, постоји увек и опасност мешања од стране невидљивих духова.

Као једина заштита од ових духова и од свих врста чини и клетви, јесте благодат Светога Духа, коју верни хришћанин добија у Цркви, бесплатно.

Верујући хришћанин треба да престане да се плаши чини, или „злих очију“ и да се свим срцем окрене ка Богу ради заштите и помоћи, уз помоћ молитве, пажљивог читања Речи Божије, покајања, редовног примања Светих Тајни и добрих дела, чињених ближњем. Ако је све ово учињено, онда никакви напади злих духова неће имати ни најмањег успеха. “

То вреди памтити.

КАКО ЦРКВА БРИНЕ О НАМА?

Када верник има неку потребу (требу) он се обраћа православном свештенику, снабдееном благодаћу Духа Светога у Тајни рукоположења, и каже му: „Оче, дошао сам са том и том потребом“ ... А свештеник, Богом постављени лекар народни, узима потребник (трѣбник), ставља на себе епитрахил и позива верника да се заједно обрате Богу, Оцу нашем Који јесте на небесима, Оном Богу Оцу Који ће нам, по обећању Сина Његовог, испунити сваку прозбу. Какве се све молитве и за какве потребе налазе у „Трѣбнику“?

Молитве првог дана кад жена роди дете, детету молитва у осми дан, молитва на четрдесет дана по рођењу детета. Ако се деси да мајка невољно (не самовољно, чедоморно, код абортера) побаци, чита јој се молитва за опроштај и милост Божију. У „Требнику“ је Света Тајна Крштења („Јеси ли крштен?“ у нашем народу је значило: „Јеси ли нормалан?“), као и света Тајна Покајања и Исповести, којом се човек растерећује од грехова и поново постаје чедо Цркве. У „Требнику“ је обред Венчања, Света Тајна Јелеосвећења за болесника. То су молитве против сваке болести, врачевске (на црквенословенском, „врач“ значи „лекар“), Светих Седам Младића против несанице, молитве за оне које муче зли дуси и молитве заклињања, којима се зли дуси изгоне. Ту је поредак причешћа за тешког болесника, молитва за човека чија се душа раздваја од тела, као и за онога који се дуго мучи, не могући да умре. Ту је опело за покојника и парастос за блажено уснуће његове душе у Господу. У „Требнику“ су молитве за освештања славског колача и жита: за кишу и престанак кише; за њиву и виноград кад их црви нападају; против птица – штеточина; у „Требнику“ су молитве за благосиљање оваца и стоке и за заштиту блага од помора; благосиљају се пчеле, нови мед, вино, уље, сир, јаја, со, семе за сетву, грозђе на Преображење, врбица на Цвети. Благосиљају се темељи нове куће, кућа при усељењу. Освештава се нова воденица и нова пекара, бунар, рибњак, мреже за риболов, гробље и надгробни споменик. Кад кући досађују зли дуси, позове се свештеник. Он чита молитву и зли дуси одступају. И још ове молитве: против искушења и нечистоте у сну, против похоте, ружних помисли (срце и помисли нам морају бити чедни); разрешавају се покајни-

ци од лажне заклетве, и хулитељи од богохулства (ако су се искрено исповедили и обећали да ће се поправити). Постоје молитве за помирење људи који су у свађи. Призива се Дух Свети пред почетак сваког доброг дела, пред сабор, скупштину, нову школску годину, нову календарску годину, да буде срећна и благословена. Моли се Црква за војску и народ, за Краља (ако га има); благодари се Господу за испуњене молбе и за сва добротинства Божија... „Требник“ је, ваистину, књига светлости, и није нимало необично што је, поред Службеника, у коме је Света Литургија изложена по чину, као и вечерња и јутарња служба, „Требник“ најважније оружје духовно у рукама православних свештеника, а преко руку њихових – и у рукама верника, чији су свештеници пастири и учитељи и руковође ка Царству Небеском. Уместо да се иде код врача, гатара и хоџа (треба знати – и ислам забрањује враџбине и амаџије), разних екстрасенса, астролога и других духовних превараната и обманљивача, треба се обратити мајци Цркви и од свештеника затражити лек из „Требника“ : а нема болести која се молитвом не лечи, нити има прозбе коју Господ неће испунити онима који ишту са вером, надом и љубављу. Он је, никад то не губимо из вида, Отац, чија је љубав већа од сваке земаљске љубави: „Може ли мајка заборавити пород свој? А и кад би га заборавила, ја нећу оставити тебе“, вели Господ преко Својих пророка.

А „Требник“ је ту да својим молитвама заштити од магије и враџбина. Тако се у молитви породиљи иште од Господа да јој опрости грехе, да је сачува од насиља ђавољег, а њено новорођенче од отрова, муке, злих духов и злих очију. (Наравно, не постоје зле очи. Постоји зла душа, која

злим погледом, следејући вољу злог духа, са завишћу и мржњом неког гледа. Од зле воље људи и демона штити ова молитва, у којој се помињу „зле очи“.) Читају се молитве и онима које узнемиравају и муче зли дуси, изазивајући душевне и телесне тегобе и болести. Такође, дешава се да дому досађују демони (лете предмети иако их нико није бацио, чују се чудни звуци, гласови, виђају се утваре, итд.): и тада се чита заштитна молитва. На селима је нарочито познато како врачаре могу да делују на стоку. Тако се у молитви за престанак помора домаћих животиња свештеник обраћа Господу просећи га да погледа на стоку која љуто пати, и да од ње отера све оно што је „од злог дејства демонског, и зло нанесено им чарањем, бајањем или неком другом враџбином“. Кући нарочито помаже мало и велико освештање воде (мало – уочи славе и у Великом посту, кад се по кућама свешта водица, а Велико – Богојављенско, од кога свака православна породица треба да има по једну боцу): демони беже од свете водице исто као од Крста Христовог, јер је ту водицу сам Син Божји освештао својим Крштењем у Јордану, дајући јој силу да прогони сваког непријатеља и противника наше душе и спасења. Из „Требника“ сазнајемо да и бездетност супружника може бити од враџбина. Свештеник проси од Свете Тројице да слуге своје, молитвама Богородице и свих Светих, „ослободи од сваке завезаности, злодејства и мађија сатане и слугу његових“. Једном речју, кад год је тешко, прибегнимо Цркви Божјој – и нада се наша неће постидети!

Како каже архиепископ џорданвилски Аверкије: „Управо у томе се нарочито јасно показала мајчинска брига свете Цркве за њену децу – за све верујуће хришћане. Ове

„требе“ обухватају читав ток људског живота, почев од његове појаве на свету, па до тренутка предавања земљи после упокојења. Према идеји свете Цркве, буквално сваки корак хришћанина, сваки његов подухват, све треба да се освешта молитвом, призивањем благодати Божије и благословом. Истински хришћанин ништа не ради без благослова Божијег, тврдо знајући да је само у том благослову поуздан залог његовог успеха. Света Црква му у том погледу излази у сусрет, нудећи по садржају одговарајуће богослужбене чинове и молитве за све случајеве у животу. Сви ови чинови изложени су у Требнику, приближно оним редоследом којим се за њима јављају потребе у животу хришћанина, почев од његовог рођења. “

Вера помаже, а сујеверје заводи. Бог позива, а ђаво мами. А мамац је, како рече Његош, увек на удици.

О БРОЈАНИЦАМА

Не мали број људи купује бројанице у црвеној боји, јер их асоцирају на црвени конац. Најчешће их купују родитељи за новорођене или мању децу, као предмет за који верују који ће их штитити од зла. Уколико неко хоће да им објасни сврху бројанице и предложи да детету купе крст који ће носити око врата и неку икону нпр. анђела чувара, Пресвете Богородице, уместо бројанице са таквом наменом, они се одреде, углавном, за црвену бројаницу. (Сујеверници, иначе, верују да је црвена боја против урока).

Крст, бројаница и икона не би требали да се доживљавају као амајлије или пуки украси. Многи их лакомислено

носе као амајлију (или обични модни детаљ). Основна намена бројанице је духовно практична: монаси се њоме слежу да не би на прсте бројали молитве док узносе молитвено правило. За ту сврху је користе и побожни хришћани. Али, користити бројанице црвене боје уместо црвеног кончића, који тобож одстрањује дејство урока, грех је. А грех је од глагола „грести“ (ићи) и значи промашај циља. Потпуно је промашено користити средство за молитву као врацбинску амајлију. Уместо да се молитвом приближимо Богу, ми се ближимо ономе ко је противнк Божји и измиситељ сујеверја – ђаволу. Важно је знати да Бог никада не делује механички кроз предмете, као да су они неки спроводници Божије благодати мимо Његове воље или мимо наше вере. На жалост их многи доживљавају управо тако, као пукe амајлије, при том избегавајући личну одговорност и свој живот у складу са вером, а често их посматрају и мимо Бога - као „свете предмете“ саме по себи (што је погрешно). На питање шта чинити са старим и покиданим бројаницама треба рећи - исто што чине и у храмовима приликом оштећења неке Светиње. Ма колико некимa звучало чудно: запале се, обраћајући пажњу да све изгори, а пепео се одложи на чисто место, где се не гази. Тиме се Светиња ипак не профанише, не баца у смеће, итд.

Постоји схватање да бројаницу морамо да добијемо или да неком дарујемо али нипошто да је не купујемо себи. Ово је сујеверно виђење и нема упориште у православљу. Слободно је купите себи ако имате жељу да се молите драгоценом молитвом: „Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме грешног. “

О СВЕЋАМА

А када су свеће у питању, онда се код сујевеких чује да их ваља искључиво само за себе куповати. Питају да ли ваља поподне палити свеће за живе? Где се пале свеће за душмане? Неки су очајни јер им се неки сродник упокојио без свеће у болници, а у каквом је стању та душа напустила овај свет и да јој је потребна заупокојна молитва, то нажалост не знају и не брину.

Шта рећи о воштаним свећама?

Велико чудо је пчелиње саће. О томе научник Станимир Фемпл каже: „Међу многим манифестацијама у природи, у једној се нарочито осећа мисао — не људска — на делу, изазивајући чуђење и дивљење. Реч је о ћелијама код пчела које оне саме граде. Облик тих ћелија као да је потекао из велике математичке интелигенције, док сама пчела у другим својим манифестацијама не показује интелигенцију једнаку овој. Ћелија је воштана градња која се може сматрати малим чудом целисходности и економије. Посао мајстора и помоћника уједињен је у једној особи. Пчеле радилице луче из свога организма восак, а једна другој одузима са трбуха настале воштане плочице, сажваћу и помешају са слуги и, свака која је на овај начин припремила материјал иде на радилиште и прилепљује га. Настаје један низ ћелија такве правилности, да би их човек могао начинити само лењиром и шестаром. Те ћелије имају облик правилне шестостране призме којој је једна основа отворена, а друга основа, дно ћелије, затворена, али не са равним шестоуглом, већ са три ромба који се састају у једном врху. Ћелије

су дуге 7 милиметара, а страница шестоугла је око 3 мм. Све те ћелије су међусобно подударне. Најпре се намеће питање, зашто је узет за облик ћелије шестострана призма? Одговор је следећи. Ћелије треба да буду наслагане једна до друге и да не буде између њих празнина, да се не би израчи-ла топлота. Оне треба да прекрију целу раван. То се може постићи једино једнакостраничним троуглима (угао 60°), квадратима, или правилним шестоуглима (угао 120°). (...) У случају пчелињег саћа, ако троугао, квадрат и шестоугао треба да захватају исту површину, математика показује да од ове три фигуре, при истој површини, најмањи обим има шестоугао, па је он одабран за изградњу ћелије. Још у старом веку су пчеле због овога добиле назив „геометри“. (...) Рећи да пчеле код градње саћа води инстинкт, била би „учена реч за непроучену ствар“. Постоји лепши одговор, а свако ко овде увиђа једну узвишену мисао на делу наћи ће тај одговор. У Змај Јовиној песми „Лети пчела малена“ лепо је изражено, „Ко“ учи пчелу. “

Зато су свеће од воска наша жртва Богу.

Уз паљење свеће ствара се посебна атмосфера, а пламен свеће омогућава нам да се повежемо нашим мислима и осећањима са оним за чега или за кога се у том тренутку молимо. Осећамо да нас је свећа својим пламеном обасјала љубављу и топлином. И онај ко гледа пламен у некој тузи, болу или страху осетиће олакшање.

Паљење свећа у цркви је део службе, то је приношење жртве Богу. Свећа нас подсећа на наше крштење. Свећа нас подсећа на наше склапање брака. Са свећама се служи и обред погребенија, и свећа нас подсећа да ћемо и ми лежати у гробу, окружени упаљеним свећама, а наши рођаци и

ближњи ће за време парастоса држати у рукама упаљене свеће, које изображавају Божанску светлост, којом је хришћанин просвећен на крштењу.

Један поглед на црквену свећу може у души православног човека да изазове најдубље мисли о животу и смрти, о греху и покајању, о тузи и радости.

Свеће, које верници купују у цркви, како би их ставили на свећњак поред икона, имају неколико духовних значења:

1. Пошто се свећа купује, она је знак добровољне човекове жртве Богу и Његовој цркви, испољавања човекове спремности на послушање Богу (мекоћа воска), његовог стремљења ка обожењу, претварања у нову твар (горење свеће).

2. Свећа је такође сведочанство вере, човековог присаједињења Божанској светлости. Свећа представља топлину и пламен човекове љубави према Господу, Мајци Божијој, ангелу или светитељу, поред чијих икона верник поставља своју свећу.

3. Упаљена свећа је символ, видљиви знак, који изражава нашу пламену љубав и благонаклоност према ономе за кога се та свећа пали. И уколико нема те љубави и благонаклоности, онда свећа нема никакво значење, и наша жртва је узалудна.

4. Према речима Светог праведног Јована Кронштатског: „Добро је постављати свеће пред иконе. Али боље је ако као жртву Богу приносиш огањ љубави према Њему и према ближњему. Добро је уколико се заједно чини и једно и друго. А уколико поставиш свеће, а у срцу немаш љубави

према Богу и ближњему, и не живиш мирно – онда је узалудна твоја жртва Богу. “

Свеће могу да се пале и пре и после подне, и да се купују и за себе и за друге, и да се увек пале и за живе и за упокојене – јер су оне видљиви израз молитве. Свеће никако не смеју да се пале наопако за непријатеље, са клетвом на уму – то доноси проклетство ономе који тако чини, јер нам је Бог заповедио љубав, а не мржњу, према непријатељу. Ако је неко умро у болници без свеће, свећа се пали накнадно, а најважније је дати име покојника да се помиње на Светој Литургији.

ВЕРА И СУЈЕВЕРЈЕ

Истинска вера дотиче дубине људске душе, када се срце буди и хришћанин стоји пред Богом са осећањем Његовог живог присуства. Тада човек схвата да се његов живот усмерава не стихијама тајанствених сила, већ Промислом Божијим, то јест, Његовом нежном и мудрој бригом о нама. Наравно, далеко да сви верујући могу да осмисле све танане нијансе сопствене вере, али није могуће ни све изразити речима. Ипак, у дубинама душе верујућег човека догодила се одлучна измена – искуство молитве, додир са духовним светом, искуство општења са Богом он већ неће заменити за празнину сујеверја. Сами хришћански обреди: крсни знак, поклони, целивање Светих икона, мазање Светим уљем и друго изражавају његов духовни однос према Богу, стремљење његовог срца ка Господу и жељу да прими благодат Духа Светога. Наша душа је на најприснији начин

повезана са телом и зато су хришћански спољашњи по-
ступци знаци и симболи духовне ризнице наше вере.

Сваки црквени обред нас уздиже изнад свакодневице
и помаже да дотакнемо оно што је изнад земаљских осе-
ћања и мера. На пример, спајање три прста представља
исповедање Једног Бога Тројице, а стављање крсног знака
на себе представља исповедање Христове Жртве на Крсту
захваљујући којој је побеђен сатана и грех. Тако и упаље-
на свећа симболише наше молитвено горење пред Богом и
светлост истините вере која осветљава сумрак овог света.

Тако нас црквени обреди уздижу над стихијама света,
побуђују на духовну слободу и независност од земаљских
околности. У сујеверним обичајима ситуација је обрнута:
без дубоког унутрашњег односа са Богом човек се губи у
страховима и неизвесности, хвата се за сам обред као за
сламку спаса која га издвља од фатума који, тобож, виси
над њим. Сујеверни човек се такође обраћа оностраном,
али га посматра као несхватљиву стихију која се овде пока-
зује у виду веровања и сујеверних обреда.

Сујеверју је карактеристична особеност да се главно
значење придаје нечему што је потпуно небитно, случајно,
непостојеће, док се на главно, суштинско и важно не обра-
ћа скоро никакав значај. У том смислу сујеверје се опет ра-
дикално разликује од истинске вере. Када је у питању вера,
ту се човек свесно, свим својим бићем обраћа Богу чије
живо присуство осећа верујуће срце. Ту народна веровања
ни случајне околности нису животни критеријум, већ за-
повести Божије и савест верујућег човека, које говоре како
да се поступа.

Зашто се, како се чини, испуњавају нека сујеверја? Зато што често оно у шта је човек поверовао, то за њега постаје и реалност. Сујеверни човек сам пореди догађаје свог живота са садржајем сујеверја, сам прилагођава судбину у оквиру сујеверја и веровања, ствара у својој машти узрочно-последичне везе, као што су древни незнабошци у догађајима сопственог живота видели истинитост своје митологије и вере у богове. Неретко томе директно помажу тамне силе. На пример, човеку који верује у ванземаљце, они могу заиста и да се јаве по дејству демонских сила.

А вези са унутрашњом зависношћу од сујеверја желели бисмо да се подсетимо предивних речи Светог апостола Павла: *„Спојте, дакле, у слободи којом нас Христос ослободи, и не дајте се ојети у јарам ројства ухватити“* (Гал. 5: 1).

КАКО СЕ ШТИТИТИ ОД ВРАЏБИНА И МАГИЈЕ: КРАТАК ПРИРУЧНИК ДУХОВНЕ БУДНОСТИ

МУШКО – ЖЕНСКИ ОДНОСИ И ВРАЏБИНЕ

Психолог Жарко Тредјешанин је у својој књизи о представи детета у нашој народној култури указао на улогу магије у мушко – женским односима, истичући да је психолошка позадина веровања у успех „љубавних чини“ својеврсна регресија на магијски вид контроле реалности у којем се жеље стапају са стварношћу, а мисао исказана окултним формулама изгледа свемоћна. Када су жеље исувише снажне, а објективне препреке рационално и емпиријски не савладиве, човек се не мири са поразом, већ тражи излаз из ћорсокака у магијским средствима деловања. То значи, кад се преведе на језик православне аскезе: ко је запаљен страшћу блуда лако ће поверовати да одређени ритуални поступак или изговорена љубавна магијска формула у посебним „мистичним“ условима, на „нечистим“ местима (гробљу, раскршћу итд.) мора постићи снажно жељени циљ – пробудити нечију наклоност. Ево једне „женске“ враџбине која указује на веровање у магијску формулу као пут до туђег срца: „Мрак мрачи, пут пуца, небо јечи, земља звечи, стреха њишће (њишти, нап. В. Д.), вода бучи, гора пучи.

Нити мрак мрачи, нити пут пуца, нити небо јечи, нити земља звечи, нити стреха њишће, нити вода хучи, нити гора пучи, већ мој драги за плотом клечи, од срца јечи, црк'о, пук'о док к мени не дошао“.

Требјешанин је указивао на чињеницу да, у враџбинским схватањима, љубавна магија често није безопасна јер је њен циљ да поступцима приволи на љубав жељену особу или да јој, ако на то не пристане, донесе лудило (пачак и смрт)! Та и таква магија, потчињена демонима, увек је опасна не само за онога коме је намењена, већ је ништа мање погубна и по онога ко је упражњава. Тако, на пример, девојка која гата помоћу огледала, у глуво доба ноћи унакрсно обрише под, смеће скупи наред куће, стави га на своје огледало, запали четири воштане свеће, па гледа да би у одразу спазила младића који ће је испросити. Међутим, ако не види младића, у огледалу ће угледати свој гроб. Јасно је о чему је реч: ко се усуди да баца љубавне чини, хтео то он или не, склапа неку врсту пакта са нечистим силама. А то, наравно, може бити кобно по сваког ко враџбине упражњава. Уосталом, магија се заснива на томе да човек својом вољом у свет призива демоне и од њих тражи да делују на његове ближе, потчињавајући их вољи оног ко врача.

Чини су, очито, мрачни и демонски поступци. У Тимоку је записано да је девојка, доцкајући иглом јастук, говорила: „Не бодем јастук, бодем свог суђеника: у очи, под очи; у чело, под чело; у срце, под срце: (...) да не може да једе, да спава, док код мене, не дође да се разговарамо, да се веримо“. А ако девојка жели да је момак кога је одабрала заволи, онда узме катанац и кључ, погледа момка кроз катанац – закључа га и баци на раскршће. Понегде се дешава

да девојка скине прстен мртвацу са руке, а онда кроз њега погледа момка кога је одабрала.

Логика демонске магије стоји и у основи коришћења бројних предмета који су повезани са мртвацима (прстен умрлог, земља са гробља итд.), јер као што мртви не могу ни да виде нити да чују, тако исто се нека особа може учинити „слепом“ и „глувом“. Жене које хоће да блудниче узимају бакарне новчиће са очију мртваца, оперу их у вино или води и течност дају својим мужевима да попију. Пошто је попије, муж постаје слеп за све женине љубавне пустоловине, као мртац на чије је очи био стављен бакарни новчић.

И тако даље, и томе слично: нарочито је опасна магија са крвљу онога кога треба уврачати.

Нека се они који враџбинама стекну брачног или сексуалног „партнера“ не надају да ће живети срећно и благословено. Ђаво који им је учинио услугу криво ће је наплатити.

ПОСЛЕДИЦЕ

Угледни руски јеромонах, отац Анатолије (Берестов), у својој студији о последицама враџбина и магије даје само неколико примера куда то води: „Дечак од девет година је патио од ноћног мокрења. После гледања телевизијске сесансе Алена Чумака почео је да види демона који га је приморавао да не иде у цркву и да не похађа веронауку при храму. Након разговора свештеника са дечаковим родите-

љима, исповести, причешћа и помазивања јелејем, престао је да виђа демона и чује његов глас.

Једна болесница, верница, обратила нам се за медицинску помоћ, жалећи се на наступе главобоље, вртоглавице, мучнину, поремећај сна, депресивно стање, немир и страх за своју породицу. Ускоро су се сличне жалбе појавиле и код двојице њених синова – од једанаест и седам година, само изражене у тежем облику, нарочито код млађег сина. Приликом испитивања у медицинским установама ништа нарочито није било пронађено, дијагноза није постављена, а лечење није дало позитивне ефекте. Из разговора с њом разјаснило се да је њен муж пре годину дана почео активно да се бави екстрасензориком и биоенергетиком. Њени савети и молбе да се не бави тиме били су безуспешни.

Исповест, стално причешћивање и помазивање јелејем смањили су испољавање обољења код свих чланова породице, али нису довели до излечења. У разговору са њеним мужем успело ми је да га наговорим да прође кроз чин одрицања од бављења окултизмом и да се исповеди. Ускоро након овога сви чланови породице су оздравили.

Нарочито тешко „окултна болест“ протиче код деце. Након сеанси А. Кашпировског код неке деце, склоне епилепсији, развијали су се тешки епилептички напади, све до епилептичког статуса, када напади следе један за другим, те их је уобичајеним терапијским мерама немогуће зауставити. Таква деца су морала да буду хоспитализована у реанимациона одељења. Нисмо увек могли да их спасемо. Било је смртних случајева код деце, или су се запажали тешки поремећаји све до декортизације – пропадања коре великог мозга, те су ова деца тако постајала веома тешки инвалиди.

Самоубиства или покушаји самоубиства карактеристични су за одрасле и омладину. Више пута сам имао прилике да посматрам младе људе који предузимају покушаје самоубиства на основу „окултне болести“ која се развила након почетка бављења екстрасензорицом или другим врстама окултизма.

Епископ самарски и сизрански Сергије такође истиче везу самоубиства и окултизма. Према његовим запажањима у епархији је у порасту број самоубиства међу омладином. Он сматра да је то последица бављења окултизмом, јер живот без Бога, нарочито када је човек опседнут окултизмом, нарушава духовни мир. „Они који се одушевљавају екстрасензорицом, изражавајући се речима младих људи, ‘почињу да шизе’. . . Нема беле, зелене, црвене и црне магије, постоји просто магија, а боје ништа не значе“.

Друго испољавање „окултне болести“ јесте синдром присилних страхова. Више пута сам имао прилике да посматрам болеснике код којих се одмах након посете екстрасенсима или врачарима развија синдром присилних страхова који се нису могли лечити уобичајеним методама. Само су виšekратна исповест, причешће, помазивање јелејем уклањали нападе страхова и омогућавали лечење болесника.

Једна млада жена се обратила врачару због опште узнемирености и преосетљивости свог одојчета. Он је нешто шапутао, читао, како је говорио, „молитве“, прскао дете водом. Извесно време након овога дете је постало спокојније, али код жене се развио тежак страх за живот детета. Није могла ни да спава, ни да се бави домаћим пословима, апетит јој је ослабио, стално је мислила како ће се детету

десити нешто лоше, и очекивала је његову тешку болест и смрт. Њено душевно стање се одразило на детету, те је оно постало још узнемиреностије, него пре посете врачу. То је, са своје стране, погоршало женино стање. Престала је да спава, скоро ништа није јела, плакала је, отежано је општила с рођацима и мужем. Лечење код психијатра и психотерапеута није уродило плодом. Након духовног разговора са свештеником, исповести и причешћа, наступило је побољшање, и после тога лечење код психијатра практично је уклонило симптоме болести.

Трећа пројава „окултне болести“, према нашим запажањима, јесу имунолошки поремећаји и смањење имунитета. Чешће се то запажа код деце. Она почињу често да оболевају од прехлада, упале плућа и упале средњег уха. Једном ми се обратила млада жена која је завршила курс „лечења“ код екстрасенса поводом гинеколошког обољења. Ускоро су се након ових сеанси код ње појавили симптоми дуготрајног акутног респираторно-вирусног обољења које је прешло у бронхитис, а затим у пнеумонију. Ускоро се након пнеумоније код ње развио отитис, упала горњовиличне шупљине, затим опет бронхитис, пнеумонија, стоматитис, па отитис. Имунолошко испитивање крви показало је стање имунодефицита.

Четврта и то не ретка пројава „окултне болести“ јесте повећано оболевање од онколошких болести, муњевити раст већ постојећих тумора и малигнизација доброћудних тумора (тј. њихово прелажење у злоћудне). Имао сам прилике да не једном посматрам муњевити раст тумора великог мозга код деце након гледања телевизијских сеанси А. Кашпировског. Након једне и по до две недеље тумор је

достигао огромне размере (према подацима компјутерско-томографског испитивања), тако да је операција постала немогућа. Посматрао сам такође неколико пута и брзи раст тумора грудне жлезде, грлића материце и миома материце код жена након „лечења“ код екстрасенса и малигнизацију полипа дебелог црева.

Неки свештеници такође запажају повећано оболевање од онколошких болести код екстрасенса, њихових блиских сродника и код људи који се обраћају за „помоћ“ екстрасенсима. О томе такође сведоче и запажања лекара. “

Тако каже отац Анатолије Берестов.

Дакако, ово су последице идења код врачара и гатара. Ко се тиме игра, нема се чему надати све док се не покаје.

ПРАВОСЛАВНА ЗАШТИТА ОД ВРАЏБИНА

Јасно је како се штитити од свих враџбина, па и „љубавних“: животом у Цркви – постом, молитвом, исповешћу, покајањем, Светим Причешћем.

Житија Светих, та енциклопедија Светога Духа, у којој су дати животи и подвизи православних витезова вере од најстаријих времена до данас, пуна је повести о одолевању демонским силама које делују путем враџбина и магије, одолевању Духом Божјим, свесилним Заштитником. Нашем читаоцу нудимо неколико примера, на корист и утеху, препоручујући му да се моли свецима о којима је реч, као и осталим пријатељима и угодницима Христовим, да би били заштићени од демонских замки и искушења.

Сваке године, Црква Божја 2. октобра по православном (15. по грађанском календару) слави спомен Свете мученице Јустине и Светог свештеномученика Кипријана. Кипријан је, пре него што се обратио Христу, био чувени маг из Антиохије Сиријске. Од детињства посвећен на службу Аполону, он је на гори Олимпу од грчких паганских жречева научио многе магијске вештине: да изазива промене у ваздуху, пушта громове и кишу, узбуркава таласе на мору, прави штете усеви, виноградама, воћу, наводи болести и несреће на људе. У двадесетој години Кипријан се магији учио у Египту, у граду Мемфису; у тридесетој је, пак, као врховну ђавољу науку изучио астрологију код Халдејаца. Кад је све ово постигао, био је, каже житије, „савршен у сваком злу“. На крају, по сопственом сведочанству Кипријановом након обраћења Христу, сам сатана му се јавио као прелепи кнез са златном круном на глави, похваливши његову ревност и дајући му пук демона на службу, као и обећавајући да ће му после смрти дати почасно место у царству таме.

Када је стигао у Антиохију, Кипријан се сасвим посветио црној вештини. Многе је научио свом злу – летењу по ваздуху и, уз помоћ демона, ходању по води. Многе је отровао и убио враџбинама; људе младиће и девојке је приносио на жртву злим дусима. Помагао је паганима који су му се обраћали да се „усаврше“ у блуду, гневу, зависти, мржњи, и свим осталим безакоњима.

Али, Господ ни таквог Кипријана није хтео оставити да пропадне, него га је, по Свом човекољубљу, издасио и спасао.

У то време у Антиохији је, девством и молитвом Богу посвећена, живела девојка Јустина, која је своје родитеље, благодаћу Христовом, привела вери, тако да је њен отац Едесије, крстивши се, од идолопоклоничког жреца, постао православни свештеник.

Један пагански младић, по имену Аглаид, видевши лепоту Јустинину, покуша да је саблазни и наведе на грех, али она није хтела ни да чује за њега. Онда јој понуди брак, али му она одговори да је Женик душе њене – Христос. Распаљен појудом, Аглаид оде код црног мага Кипријана да затражи од њега помоћ у придобијању Јустининог срца. Кипријан му обећа да ће Јустину довести у такво стање да ће девојка више жудети за Аглаидом него он за њом.

Кипријан је, отворивши своје књиге, нашао формулу за призивање блудног демона, и овај се појавио, предавши му течност којом Аглаид треба да покропи Јустинину кућу да би она пошла за њим. Овај то учини, и те ноћи, при молитви, Јустину нападе блудна страст, и у мисли јој дође Аглаид. Видевши да нешто није у реду, она још усрдније припаде Богу на молитву, просећи Га да је заштити од напада злих сила и да сачува њену чистоту. Демон, не могавши да поднесе благодат Божју која је оградила Јустину, побеже од ње, и Кипријану слага да је побегао јер није могао да поднесе неки знак који је на девици Христовој угледао.

Црни маг је слао још бесова, све једног горег од другог, али се девица наоружавала постом и молитвом и сузама, тако да ништа није вредело. На крају јој се јавио сам кнез демонски, у виду побожне жене, која јој је предлагала да се одрекне девства и уда се. Али, Јустина се осени крсним знаком, и кнез зла одступи.

Запањени Кипријан, кога до тада нико није могао победити, упита поглавицу бесова каквом им се то силом Јустина супротставља, те је не успевају савладати. Демон, гоњен силом Свете Тројице, признаде да: „Ми не можемо да гледамо у крсни знак, већ бежимо од њега, јер нас он као огањ опаљује и далеко прогони“.

Кипријан се, међутим није предавао. Аглаиду је дао привидни облик птице и младић је, ношен ђаволом, мислио да слети на Јустинину кућу, да би упао код ње; Јустина, међутим, примети нечастивог, и овај побеже, остављајући Аглаиду, који умало не погибе. После овога је и сам Кипријан покушавао да се приближи Јустини, прво у виду жене, а затим у виду птице; али ни то, наравно, није помогло.

Гневан као сам сатана, Кипријан, пошто није могао ништа Јустини, поче да наноси штету њеној родбини, суседима и познаницима: морио им је стоку и магијским нападима злостављао слуге. Саму Јустину је ударио болешћу, али је она у постељи, док ју је мајка неговала, певала: „Нећу умрети, него ћу жива бити, и казивати дела Господња“ (Пс. 117, 17). Тада Кипријан, у последњој фази безумља, пусти болештину на стоку и људе читавог града, по коме се пронесе глас да он то чини зато што му се Јустина не покоравала. Угледни грађани Антиохије тражили су од Јустине да се уда за Аглаиду, како би несрећа престала, али их је она тешила скором Божијом помоћу. После Јустинине молитве Богу, сила зла ишчезе, и људи прославише Христа, а наругаше се Кипријану, који изгуби сваку врачарску моћ и силу.

Видевши да се не може супротставити сили Господњој, Кипријан се обруши на свог господара ђавола, и изружи га, рекавши да више неће да му служи, као немоћном и бед-

ном, него да ће се обратити за помоћ хришћанима. Ђаво покуша да убије Кипријана, желећи да спречи његово покајање, али се Кипријан прекрсти и завапи: „Боже Јустинин, помози ми!“, после чега демон одступи. Затим, Кипријан антиохијском епископу Антиму однесе све враџбинске књиге и предаде их да се спале, са плачем и сузама се показавши. Он прими и Свето Крштење, због чега сви Хришћани, а нарочито Света Јустина, прославише Спаситеља и Човекољупца, Распетог и Васкрслога Христа.

Касније, Кипријан постаде епископ, а Јустина игуманија женског манастира. Обоје су страдали због вере почетком четвртог века, убијени од стране незнабожаца, да би вечно живели са Христом...

У житију Светог Макарија Великог (19. јануар по православном календару) наводи се овакав случај. Један Египћанин пожелe жену свог ближњег, и покушаваше да је заведе. Пошто ова није хтела ни да чује, јер је била чиста и одана мужу, он оде код врача, тражећи његову помоћ. Врачар је бацао чини на жену, али ништа није вредело. Онда он уради друго: омађија очи оних који је гледају да, кад је виде, уместо жене посматрају кобилу. Ово је учинио да би је супруг отерао од себе. Човек се једне прилике врати кући, и нађе кобилу уместо супруге! И сви из његовог окружења су видели кобилу, не знајући шта се то, у ствари, десило. На крају, очајни човек је поведе у пустињу Светом Макарију. Чак су и Макаријеви ученици – монаси уместо жене видели животињу! Он им прво објасни да то није тако, јер се човекова природа не може претворити у животињску, али им такође рече да су на ниском духовном нивоу, чим не виде прави лик. Затим изли свету водицу на главу жртве, и она

се појави каква је и била. Тада је Свети Макарије упозори, рекавши да јој се то десило јер се предуго није причестила Светим Тајнама.

Ученик Светог Василија Новог (26. март по православном календару), Григорије, имао је на свом имању најамника Александра, који се био оженио прљавом и поганом девојком Мелитином, коју је мајка била научила свакој сатанској вештини. Мелитина је била развратница, и свог мужа је много пута преварила, због чега ју је он, по правди, тукао. На крају, она му се освети бацајући чини на њега, због чега несрећник паде у постељу и толико изгуби снагу, да ни муву са себе није могао да отера. Њена мајка је, говорило се, марви ход заустављала, и друга зла чинила помоћу враџбина. Ко год је нешто рђаво рекао о Мелитини, а она га чула, наводила је на њега помоћу враџбина болест, и људи су по два – три месеца лежали у постељи.

Ова Мелитина се окомила на Григорија, и покушавала да га чинима наведе на прељубу. Стално се мотала око њега, и мамила га. На крају, Григорије, чувајући своје девство, штапом појури бестидницу, претећи јој батинама ако му и даље буде досађивала.

Мелитина реши да га враџбинама убије. Григорије после неколико дана оде на службу у храм Светог Георгија, који се налазио у једном винограду. Кад се служба завршила, он прилеже да мало одмори. У сну виде црн и смрдљив облак како се спушта на њега, и чу глас: „Прими што ти Мелетина спреми!“ Овај тешки, ледени облак уђе у Григорија, који, кад се пробуди, осети да је веома болестан. Унутарњи огањ који је мучио Григорија био је такав да је он често устајао из постеље, бацао се у хлад под дрвеће или у реку да

ублажи муку, али ништа није вредело. „Ноћ ми је изгледала дужа од четрдесет година“, говорио је Григорије. На крају крајева, кад му је изгледало да ће умрети, Григорије је завапио Светом првомученику Стефану, који га је, скупа са Светим Василијем Новим, избавио од несреће, показавши му и рајске обитељи спремљена за оне који Бога љубе.

Блажена Теодора, послушница Светог Василија, која се Григорију јавила после смрти, описала му је пут душе по њеном растављању од тела, при чему злодуси киње и муче душу, тражећи у њој своје особине. Једна група демона, на петнаестом митарству, испитује грехе враџбина и чарања. Злодуси су на том митарству нарочито одвратни: личе на гмизавце, шкорпије, жабе и аспиде, и у пакао стрмоглављују све који се баве чарањем, бајањем, тровањем и призивањем ђавола (спиритизмом); наравно, ако се нису покајали и исповедили за живота.

ЧУВАЈМО ЧИСТОТУ ДУШЕ И ТЕЛА – НЕ САМО ЗБОГ СЕБЕ, НЕГО И ЗБОГ СВОГ ПОТОМСТВА

О НАСЛЕЂУ КОД ДЕЦЕ

Константин Зорин, у својој књизи „Шта је наследни грех/ Загонетке наслеђивања: пороци предака – гени потомака“ се бави плодовима мушко-женске узајамности – а то су деца. Он пре свега истиче да наше понашање, и духовно и телесно, доказано утиче на потомство, и да је учење и Цркве и савремене генетике по том питању сродно. Рецимо, хемофилија, болест која спречава згрушавања крви, била је честа на европским дворовима, зато што је долазило до склапања рођачких бракова. Човека прати реч пророка Давида – у безакоњима се зачиње, и у гресима се рађа (Пс. 50, 7).

Што се тиче наслеђивања, не наслеђују се лични греси предака, него њихове греховне склоности, својеврсна испаченост природе, која доводи до патолошких промена у човековом телу и души.

Рецимо, човек се роди са осетљивом душом. И то је неутрална особина. Неко на основу тога развије отвореност, милосрђе, срдачност, умешност да се људи схвате и прихвате. А неко постане рањив, подозрив, неповерљив. Зорин

истиче: „Врлине, стечене личним трудом и борбом против страсти, у очима Божјим много су више изнад добрих особина наслеђених од родитеља“.

После пада, трулежност се такла и душе и тела. Читав организам се свагда распада и обнавља: храна се чисти кроз утробу, еритроцити умиру на сваких 120 дана, епидерм се љушти и настаје нови. Зорин каже: „Суштински, сва човекова физиологија изграђена је на борби против трулежности док се биолошки живот не оконча распадањем трупа. Није Свети Григорије Богослов душу узалуд звао *ирујиносицом*“.

Наследна греховност, страсност, трулежност и смртност везују човека за материјални свет.

О НАЧИНУ НА КОЈИ ЈЕ БОГ САЗДАО НАСЛЕДНОСТ

Промисао Божји, каже Зорин, јесте тај који регулише и усмерава природне физиолошке процесе. Свети Василије Велики каже: „Реч Божја саздаје природу твари“. Господ је живим бићима дао да се плоде (полна привлачност) и множе (брига о потомству). Када је Рахиља од Јакова тражила дете, Јаков је рекао да он није извор плодности, него је Бог тај који даје плод утробе (Пост. 30, 1-2). Господ, дакле, даје семе живота, а оно се даље развија по општим законима које је Он установио и који су делимично познати савременој науци. У природи свакако постоји натприродна сила и воља, иначе би владао хаос.

Свака ћелија ДНК у себи садржи пуну информацију о организму: „Пошто рука једног Градитеља управља свим

физиолошким процесима, модел ДНК, који Он користи, универзалан је. Сва биолошка бића сродна су једно другом“, истиче Зорин. ДНК је својеврсна „дискета живота“. Гени су план који је Творац ставио у темељ живота, а спољна средина у којој обитава организам обезбеђује услове пројављивања.

Бог је живи свет поделио по врстама, у оквиру којих постоји мноштво варијација, као и могућност селекције. Биолошке врсте се не мешају: не може се спарити пас са мачком, али пас и вучица могу, јер припадају истој врсти. Данашњи човек, експериментишући у области генетике, улази у велики ризик. Опасност генетских огледа је у томе што се наука без Логоса бави оним што не познаје до краја, а Свето Писмо каже да ће свако растиње које није засадио Отац небески бити искорењено (Мт. 15, 13).

ШТА ЧОВЕК ПРЕДАЈЕ ПОТОМСТВУ?

Оно што је лик Адамов у нама, по Зорину, то су „анатомско – физиолошке особине тела и психе (кожне хаљине) као и духовна својства, само људска, која добијамо од предака“. Зато човек може да поје Богу: „Од утробе мајке моје Ти си Бог мој“ (Пс. 21, 11).

Свети Филарет Московски каже: „Адам није родио сина по савршеној слици Божјој, него по својој, са неким остатком лика Божјег и греховном повређеношћу Адамовом.“

После пада Адама и Еве, семе живота у себи има и семе трулежи, како се и каже у једној вечерњој молитви. Зато су људи без благодати мртви у гресима, чеда гнева, синови смрти и проклетства (Еф. 2, 1-3; Пс. 101, 2; Друга Петр. 2, 14). Али, пошто су, по Светим Оцима, сви људи један човек, *сверодни Адам*, пороци и врлине сваког човека оставају траг у целом човечанству.

ОД ИСТИХ СМО ПРЕДАКА

Група научника у екипи Алена Вилсона, са Берклија, утврдила је да су сви људи на свету пореклом од једне жене (тзв. митохондријална Ева). Јапански научници су доказали да је генотип људи са два различита краја планете много сроднији од гена горила из исте џунгле – разлика међу људима је 0, 1%. Довољно да будемо тако слични, а тако различити.

Истраживања такозваних Ипсилон хромозомских варијација код мушкараца показало је да 95% мушкараца из Европе потиче од свега десет мушких предака, који су живели знатно касније од Ипсилон праоца свих људи. И ова „Јафетова деца“ доказују да људи имају заједничке духовне и биолошке темеље.

Епископ Василије (Родзјанко) каже: „Рајски Адам и Ева Библије и наши генетски преци које су открили научници не могу се узајамно поистоветити: бесмртност и смртност нису исто. (...) Ипак, човек није потекао од мајмуна, него од генетског претка – човека“.

ПРЕПОТОПСКИ ГРЕСИ И ПОСЛЕДИЦЕ

У Књизи постања помиње се да су, после изгона из раја, синови Божји узимали кћери људске за жене, и да су се из тих бракова рађали дивови, од старине на гласу (Пост. 6, 4). Постоје два светоотачка тумачења овог места: по једном, демони су улазили у везе са женама, маскирани у људска бића, користећи туђе семе да их оплоде и учећи жене шминкању и враџбинама (тако је мислио Свети Иринеј Лионски). По другом отачком становишту, синови Божји су потомци побожног Сита који су улазили у везе са женама које су потекле од рода братоубице Каина. Тако су Ситови наследници падали у блуд и идолопоклонство. Свети Кирило Александријски каже да се из таквих незаконитих веза „стадоше рађати чудовишта, јер Бог је допуштао да поружне и сама тела људи због блудних стремљења и неуздржања људи оног доба. Рађаху се дивови, дивљи и силни, који су били много одвратни и све су превазилазили величином својих тела. Страшни изгледом, беху сурови и ближњима неприступачни“.

Зорин сматра да су се овакви дивови можда рађали због мутација које су биле плод греха препотопских људи. И данас је познато да радијација, алкохол и наркотици лоше утичу на ембрион. Рецимо, оболели од Клајнфетеровог синдрома су умно заостали, склони насиљу и сексуално агресивни. Неки људи због мутација имају огроман раст.

Свет пре потопа био је технички развијен, али духовно и морално труо; и баш о томе говоре легенде што сведоче о пропасти Атлантиде и Лемурије. Док је Ноје градио

ковчег, то је био позив на покајање свима, али ништа није помогло: људи су остали у својим гресима и нестали у водама потопа.

ЧИМЕ СМО ОПТЕРЕЂЕНИ?

Оно што беше пре потопа, јавља се и данас, каже Зорин. Увек бива јасно да смо оптерећени троструко: Адамовим наслеђем, гресима свог рода и сопственим гресима. Зато је Свети Игњатија Брјанчанинов говорио да смо, јер обитавамо у греху, рођени мртви, али да то не осећамо, јер мртваци не осећају своју умртвљеност. Крштење је ново рођење, чији су знаци љубав према Богу и ближњем.

О чему је реч? Зорин наводи случај који је испричао митрополит Антоније Блум. Један угледан научник је умро. Кад су јавили то његовом сину, који је био у душевној болници, младић се побунио и рекао да отац није умро, и да он, као његов син, то не прихвата. Када су душевно болесног младића довели митрополиту Антонију, с циљем да му владика објасни шта се десило, син покојников је рекао: „Он није умро јер никад није ни живео“. Везан за књиге и објекте свог рада, покојник се био сав претворио у нешто спољашње, што није имало никакве везе са духовним постојањем. „У њему није остало човека, јер се сав претворио у предмете“, каже митрополит Антоније. Зато увек треба да се питамо – има ли у нама ичега што може ући у вечност. Уопште, између *биџи* и *имаџи* данашњи човек се определио за *имаџи*, па је губитак себе и своје људскости казна Божја за материјализам.

ДЕЦА И РОДИТЕЉИ – НЕРАСКИДИВА ВЕЗА

Ипак, шта наслеђујемо од родитеља? Дете од својих родитеља добија телесне, душевне и духовне особине које они имају када га зачињу: „Могу се предавати последице греха, али и плодови благодати“, каже Зорин. Тајне наслеђа необичне су: тако је Левије, преко свог претка Авраама, дао десетак Мелхиседеку, иако тај исти Левије, син Јаковљев, још није био ни рођен (Јеврејима 7, 1-10).

Везе између родитеља и деце необично су јаке.

Мајчинска љубав осећа на даљину, а њена молитва издвља са дна мора. У Русији се, 1996. године, десио следећи случај. Једна мајка се јавила свештенику и молила га да јој причести сина, пошто она није узмогла да му обезбеди сједињење са Светињом. Свештеник је дошао на адресу коју му је мати тог човека дала. Кад је објаснио зашто је стигао, овај га је оштрим речима терао са прага, јер му је мајка одавно била умрла, па је мислио да се свештеник шегачи. А кад је он показао слику његове мајке на зиду, и кад је човек схватио да ју је баћушка заиста видео, пристао је да се причести. Те ноћи је умро.

ПОСЛЕДИЦЕ РОДИТЕЉСКИХ ГРЕХА

Из Светог Писма се јасно види како је тешка казна за прељубу и блуд: цар и пророк Давид, који је оteo жену свог војводе Урије Хетејина, а њега послао у смрт, доживео је да види велико зло које се обрушило на његов дом (Друга Цар. 12, 10-12). Слично се десио и цару Соломону: због њего-

вог пада у блуд и идолопоклонство, царство Израилево поделило се после Соломонове смрти, а његов син Ровоам направио је хаос у држави.

Из Отачника је познат случај аве Јелисеја, који је исцелио дете на самрти, али је пре тога поучио његовог оца, рекавши да се дете разболело због три очеве греха: петнаестогодишњег прељубништва које је скривао, лошег васпитавања сопственог детета и јереси у коју је пао. Зна се, вели Зорин, да последице трпе и потомци оних који су ближе тлачили и на отимачини градили своје богатство. Јер отето је проклето.

Додуше, деси се да и неправедни благују. Али, и то има своје разлоге. Они који су на неправди благовали и нису се покајали, неће имати никакве утехе у вечности, као што је Авраам рекао богаташу који је превиђао патње убогог Лазара. Тако се показује и милосрђе и дуготрпљење Божје, јер Бог чека да се и неправедници покају. Неки пут се деси да таквима умру деца – и то је призив Божји на покајање. Таква деца, каже Свето Предање, иду у рај, јер су невина страдала да би своје неправедне родитеље призвала памети.

РОДИТЕЉИ, БУДИТЕ БУДНИ

Што се наслеђа тиче, Зорин истиче да у тој области има много сложености. Руски философ Василије Розанов је писао: „Непорочност и самим тим невиност деце су спољашњи. У њима је скривена *порокост* *оцаца*, а самим тим и њихова кривица“. И психолог Јунг је говорио: „Од Адама до наших дана људска душа је само кошница у којој се роје

пчеле прошлости и садашњости. Ништа се не да заборавити. Сваки човек у себи носи наслеђе људског рода и користи га у складу са сопственим искуством“.

Свети Лука Војно – Јасенецки говорио је о томе да су родитељи дужни да се кају и поправљају, да би својој деци предали чисте душе.

Како родитељи могу да оштете живот своје деце? Види се то на разне начине. Рецимо, познато је да пушење код 10% корисника дувана мушког рода изазива импотенцију. Код жена, пушење нарушава менструални циклус. Никотин успорава сексуално сазревање, а јављају се и дефектни гени. Дете у утроби нема довољно кисеоника, а синови и кћери жена које пуше имају 30% више шанси да добију дијабетес. Алкохол трује организам и убија полну привлачност. Деца родитеља – наркомана имају много више шансе да постану наркомани.

ПОСЛЕДИЦЕ ЧЕДОМОРСТВА

Веза света живих и света умрлих снажна је, каже Зорин, и указује на једно мисионарско писмо Владике Николаја, упућено жени којој су се у сну јављала абортирана деца: „Пишеш ми, да те нешто узнемирава у сну. Некаква три детета јављају ти се чим склопиш очи, па ти се смеју, ругају, прете и застрашују. Ишла си, велиш, паметним људима и тражила лека. Они су ти казали: то није ништа! Ти си им рекла: Кад није ништа, одагнајте ту неман од мене! Зар може бити ништа оно што ми не даје мира већ шест месеци? А они теби на то: промени ваздух, иди у весела

друштва, храни се боље; то је обична хипохондрија. Знам ја, сестро, те паметаре. Они су узели на зуб тако неколико речи као: хипохондрија, телепатија, аутосугестија, којим прелазе преко једне неоспорне духовне стварности на дневни ред, то јест на ваздух, весеље, месо, селтерс и вино. А ја ти кажем: та три детета што ти се јављају јесу она иста три твоја детета, која си ти, по сопственом признању, умрвила пре него што их је јарко сунце живе целивало. И они ти се сад свете. А освета мртвих је ужасна и преужасна. Како се ти називаш књижном женом, ја ћу ти из књига и говорити. По књигама ти ћеш се сетити Магбета, или како је једног енглеског краља убио дух убијеног човека. Читала си свакако, како је краљ Владислав, убица краља Владимира, био убијен од духа Владимирова. Но можда ниси читала о следећем случају. Цар византијски Констанс имао је брата Теодосија, кога није волео јер се бојао да га овај не обори са престола. Због тога Констанс присили Теодосија, да прими ђаконски чин. Али страх није остављао цара ни надаље. Најзад се реши цар на злочин. Удеси да Теодосија мучки убију. Сад је дахнуо душом мислећи да се за навек ослободио свога такмаца. Но незналица није ни слутио, да су мртви јачи од живих, и да онај ко убија невина човека у ствари не побеђује него полаже оружје пред убијеним. После тога једне ноћи јави се убијени ђакон Теодосије своме брату цару са чашом крви, која се пушила, и викне страсотним гласом: „Пиј, брате!“ Цар скочи, узбуни цео двор; но нико му ништа није знао рећи. Друге једне ноћи понови се иста сцена: ђакон са чашом крви и језивим криком: „Пиј, брате!“ Цар узбуни цео Цариград, но све је бленуло у њега као у тебе они паметари, који те шаљу на ваздух и бољу

кујну. Опет једне ноћи понови се исто. Најзад је цар Констанс, здрав и читав увече, нађен једног јутра мртав у својој постељи. Читаш ли Свето Писмо? Тамо је све речено, све објашњено, како и зашто се мртви свете живима. Прочитај још једном о Каину, који због убиства свога брата нигде и никад није имао мира. Па како се дух увређеног Самуила Светио Саулу. Па како је јадни Давид грозно страдао, годинама и годинама, због убиства свога војводе Урија. И још прочитај, ако умеш, хиљаде и хиљаде познатих сличних случајева од Каина до тебе. Па ћеш разумети, шта те мучи, и зашто. Разумећеш, да је свет убијених јачи од својих убица, и да се страшно Свети. Прво то разуми и схвати. Потом чини све што можеш за поморену своју децу. Па ће ти милостиви Бог, код кога нема мртвих, опростити и даровати мир. А шта све треба да чиниш, питај цркву. Свештеници то знају. Бог нека те помилује. “

Никада се не сме заборавити да крв невиних вапије на небо, тражећи правду Божју (Откр. 6, 9-10), каже Зорин. Зато блуд пречесто има страшну последицу: убиство.

Последице насилног прекида трудноће су многе: касније се јављају спонтани побачаји, превремени порођаји, болести деце, а жене које су абортирале добијају разне гинеколошке болести и психичке трауме. Отац Јован Крестјанкин је говорио једној жени: „Детеубиство је смртни грех. Његове последице ће се пре свега одразити на Вашу душу, а затим и на децу коју сте већ родили. Они ће се мучити у животу и тако ће вам се осветити за нерођеног братића да то нећете моћи да преживите. Па Ви бирајте!“ Другој жени је писао да је болест њеног сина „епитимија за оне који по Вашој вољи нису видели светлост дана“.

Професор Лондонске клинике гинекологије и репродукције, Ентони Кедрмен, записао је: „Абортус може довести до тога да ваша деца, па чак и унуци, постану неплодни.“ По њему, абортус не изазива само последице по материцу, него и по јајнике, и утиче на ДНК јајних ћелија, што се може одразити на гене одговорне за репродукцију код деце која се рађају након претходних абортуса.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА РЕЧИ Светог СТЕФАНА ВИСОКОГ,
СИНА ЛАЗАРЕВОГ, ЗВАНЕ СЛОВО ЉУБВЕ

Узљубите љубав,
младићи и девојке,
за љубав прикладни;
али право и незазорно,
да младићство и девство не повредите,
којим се природа наша
Божанској присаједињује,
да Божанство не узнегодује.
Јер апостол рече:
„Духа Светога Божјега не растужујте,
Којим се запечатисте
јавно у крштењу“.
Амин, Боже дај!

УБИСТВО У ВЕЛИКОЈ ИВАНЧИ: РЕЗМИШЉАЊЕ У ВЕЛИКОМ ПОСТУ

ШТА СЕ ДЕСИЛО?

Један човек убио је тринаесторо људи. Ишао је од куће до куће и убијао. Били су то његови рођаци и комшије. Међу њима и дечак од две године. У једној кући, из револвера је пуцао у седморо. Све их је побио. Затро је породицу. На крају је покушао и сам да се убије. Није успео. Тешко је рањен. У болници се нашао са својом женом, у коју је пуцао пре но што је кренуо у крвави поход. Страни медији пренели су вест о чудовишном злочину, говорећи да такве ствари нису, бар до сада, биле карактеристичне за Србију. Другосрбијански велеуми ће се „качити“ за чињеницу да је убица пре двадесет година био на вуковарском ратишту, и да је прошле године остао без посла. После се у новинама појавило: тукао је жену ланцима, јер је био сурове нарави. На свој лукави, кушачки начин, мајстори за ЕУ спин ће нам вероватно рећи: ето, родољуби су потенцијалне убице; ето, ако не будемо ишли ка ЕУ (а цена је одрицање од Косова, зар не?) сви ћемо остати без посла, и убиства ће постати масовна. Мушкарци у Србији туку жене и спремни су на свако непочинство, итд. Остати ван ЕУ значи упасти у крајњу беду; а то значи да ће Велика Иванча постати наша

свакодневица. Сиромаштво без ЕУ једнако је масовна убиства; мушакарц ван ЕУ стандарда – зар то није вероватни злочинац?

Та логика је изазовна. Изазива на повраћање. Јер, Брејвик није пуцао у убогој Србији, него у земљи са највишим стандардом на планети, у Норвешкој. Имао је више него довољно за живот, и починио је невиђени покољ.

А споља је био сасвим пристојан, углађен и ЕУропски коректан.

Ипак, дужни смо да размислимо о злочину који је затро толике људске животе у селу код Младеновца, међу њима и живот двогодишњег дечака Давида.

О злочину који се збио у доба покајања и духовне борбе, које се у нашој Цркви зове Велики или Часни пост.

УБИЦА ИЗ КОМШИЛУКА

Убица је, бар како су сутрадан после непочинства писале новине, био миран човек, који не би ни мрава згазио. Све комшије су га волеле, јер је био добар и љубазан и спреман да сваком помогне. Често је возио суседе код лекара у Младеновац. Један од преживелих каже да би таквом комшији, у свако доба дана и ноћи, био спреман да отвори врата.

Пре но што је убио тринаесторо невиних, није био кажњаван ни за саобраћајни прекршај. Његове кћери – близнакиње говориле су о њему као добром родитељу, не верујући да је отац то могао да уради. Најстрашнија је његова последња фотографија на којој се види са родбином и ком-

шијама, којима ће касније постати целат. Па шта је узрок? Помиње се да му се отац обесио, и да је он то, у доба кад се личност обликује, видео, што га је трајно траумирало. Касније му се убио и стриц, а и један рођак је покушао самоубиство. Народ прича и о неком породичном проклетству из Другог светског рата.

Уопште, прича се свашта, што новине користе за своје „монструозно“ и „скандалозно“ наслове.

Али. . . Дубље је све то него што изгледа.

ЧОВЕКОУБИЦА ОД ИСКОНИ

Један мој колега са студија (живели смо у студентском дому на Карабурми), по повратку с ратишта у Хрватској причао ми је: „Нисам веровао у постојање ђавола. А онда сам се уверио. Био сам у позадини фронта, и једном сам, у чамцу, отишао да пецам рибу на Сави. До мене је допловио леш човека. . . Био је тако мучен и тако унакажен да сам ја схватио да ту врсту мучења и сакаћења није могао да смисли човек сам, и да је то дело неке стравично моћне и зле интелигенције, старије и искусније од човека, али пуне мржње. . . Тако ми је постало јасно да постоји ђаво“...

Убиство у Великој Иванчи је, хтели ми то или не, непосредно повезано са злим силама. Остајући без покроба Божјег, идемо у невиђену пропаст.

НАД ТРАГЕДИЈОМ У ЦРНОГРАДУ: ПРЕ НО ШТО, ПЛАЧУЋИ, ЗАЋУТИМО

МОЛБА ЗА ОПРОШТАЈ

Молим да ми читаоци опросте што се бавим овом темом. Требало би само ћутати и плакати.

Ипак, чини ми се да не смемо да останемо неми пред злом.

Да се зло не умножи.

Да схватимо где смо, сви, погрешили.

Да се више не иде путем у пропаст.

Ако је могуће.

А плакати треба. Што више плакати. Над собом и над децом својом, по речи Христовој. (Лука 23, 28)

ЈЕДАН ТЕКСТ С ПОЧЕТКА ВЕКА

Почетком овог века, у часопису „Истина“ објавио сам текст „Игрице са ђаволовим репом“. Доносим га поново.

Године 1997. , 1. децембра, ученик деветој разреди средње школе из места Педјука у Кенџакију, син уледној адвоката, ушао је у своју школу са оружјем и иуцао у другове. Било

је осам прецизних хиџака, од којих су три била смртоносна. Дечак Мајкл Карникл пре тога никад није учио да пуца у стварности. Али је био обученији од многих војника.

Како? Једноставно. Сањима и данима је пуцао у видео иџрицама њиха „Doom“ и „Mortal combat“. Ту није научио само како се убија, него и како убиство треба желети. Остравистио се и програмирао, дошло је до измене свести која је резултирала измењеним понашањем, у овом случају екстремним.

Није онда случајно што је професор војних наука, њоџуковник Дејвид Гросман, изјавио: „Насилне видео-иџре су ментални еквиваленти давања смртоноснoг оружја у руке сваком деџеџу у Америци. Један мој њриџиџељ их назива „обуком за убице“. Седењем и безумним убијањем безбројних „вирџуелних“ представника своје врсте без икакве казне или последице, деца уче вештине, стиџу идеје и усвајају вредности које у сваком трену моју да џурну џраво оружје у њихове руке“.

Гросман сматра да је неџиџно држи ли деџе џод џрстиом џојстиџ или обарач – оно се свесно џпредељује за убијање џлиџњих као извор заџаве. Овај џроблем се увећава са џродајом комџјуџерских софџвера за заџаву (са 3, 2 милијарде долара џоџрошње 1995. џдине на 6, 9 милијарди за видео иџре 2002. џдине).

Најџоџуларније видео-иџре џуне су насиља, џдентификације с криминалцима, зла и злочина. Уз чињеницу да су иџрице све „стиџарније“ и „џродимензионалније“, кућни рачунари су џостали џрави, врло савршени симулатџори за обуку. Ово су најозџљнији разлoзи за заџруџости.

Студије које је финансирала америчка војска (а ко би други) показале су да је ефикасност убијања неиреалистичка у сукобу постала многа већа од како су мете, уместо оригиналних, примиле облик људске силуете. То истраживање је сprovedено после Другој светској рати. Увођење људских силуета-мета повећавало је ефикасност убијања у Вијетнаму. Међутим, ошкро су се појавиле видео-игре, Армија САД је почела масовно да их користи. Нинџендо (да, они што праве Покемоне) снабдева америчку армију најбољим видео симулацијама. Пуковник Гросман је зато јасан: „Насилне видео-игре вас уводе у област у којој, уместо да будете пасивни посматрач људске смрти и уништења (као кад гледаш филм на ТВ-у), ирисиснеш душме које узрокује смрт и уништење другој људској бића“.

У видео-играма убијање се наирађује – ко убије више, побдеђује! У том царству смрти, уништења и уништење другој доносе задовољство играчу.

Од 60-их година XX века до данас, преко хиљаду научних студија у САД доказало је везу између насиља и приказа у медијима и агресије код деце. Године 2001, Медицински факултет Станфордској универзитету сprovedео је истраживање које је показало да смањење броја часова ироведених уз ирице на седам сати седмично у току 20 недеља смањује за 50% вербалну и 40% физичку агресиност ишаника.

Али, наравно, ко има иаре, има моћ. Индустрија децје завае изубила би десетине милиона долара ирихода, а у добу боја Профита то је злочин метафизичких димензија – иудити доларе збој менталној здравља омладине! Но, ко има уши да чује и очи да види зна, шта значи веждање

*убијања љућем ијрица. То је сасвим довољно: уши да се чује
и очи да се види.*

Све остало ће доћи само њо себи.

И, ево, после две деценије од текста, десило се. А како и не би? Морало се, једном, десити. Овога пута, у Београду.

ЗАШТО ДА ПЛАЧЕМО?

Ко има ума да разуме, осећа да у овом злочину у школи на Врачару има нешто мистички ужасавајуће. Ми овакве злочине у школама до сада нисмо имали. Ово је „школски Јабуковац“, ово је „основачко Цетиње“. И десило се на дан када Српска Црква слави Владику Николаја, највећег Србина после Светог Саве, а поред храма Светог Саве, оснивача српске школе. Сада ће одмах да крене медијска хистерија како треба уводити полицијске постаје у школе, и камере у сваку учионицу, и зидати бункере пред професорском канцеларијом. Школе, да би биле безбедне, треба да постану концлагори – то је, највероватније, једино решење власти и медија, и свих који неће да гледају узроке збивања. Школа не може да буде логор, јер је школа слобода и радост сусрета, а не полиција и камере. А нико у јавности неће реће – ово је због ријалитија, ово је због друштвених мрежа, ово је због бивших криминалаца који снимају спотове у школама, ово је због министара просвете који су оставили просветаре да буду глинени голубови у које нишане очајници транзиције и бахати добитници те исте транзиције, ово је

зато што школе више не образују, него дводимензионално информишу и издају безвредне и бесмислене дипломе.

Деца су жртве – потровасмо их лажним светом ријали-ти стварности. Потроваше их видео – игрице пуне убијања и злочина. Потроваше их серије у којима су једини прави мушкарци криминалци, а не људи са четворо и више деце, који хране своје породицу поштеним радом.

И ми смо жртве оваквог света, али су наша деца, јадна наша деца, највеће жртве. Покушавају самоубиства већ од дванаесте године, каже ми клинички психолог Влајко Пановић, који се деценијама бори за нормалност у Србији. Деца, деца су жртве. Деца, наша једина будућност!

Ово је последња прилика да се уразумимо. Јер, како каже Достојевски, сви смо криви за све. Оваквих бесмислених злочина код нас није било – али, ево их, ево их. Право из Америке, којој се деценијама клањамо као веселом Дизниленду, а из које куљају црни ветрови нихилизма. Када је, пре више од пола века, у САД једна млада мајка убила своје детенце само зато што је „предуго“ плакало, руски теолог Иван Андрејев записао је, сасвим у складу с речју Достојевског: „Нека се свако од нас замисли... шта сте радили баш те вечери када је овај невероватни, али врло стваран, чин био извршен? Можда је био ваш грех, ваша изопаченост, ваша злоба представљала последњу кап зла која је била потребна да се зло које је заузело простор у телу жене детоубице прелије преко ивице чаше? На тај начин морамо да схватимо догађаје попут описаног, уколико желимо да се назовемо правим хришћанима. Ридајте, браћо и сестре! Немојте се стидети суза! Натерајте људе око себе да плачу у ужасу, да плачу у болу, да плачу у сажаљењу према ма-

јушном, невином, многострадалном створењу, како бисмо могли да разумемо нашу властиту кривицу због страдања самог Спаситеља и страдања сваког невиног детета, чија се мученичка крв меша са светом крвљу Спаситеља и чисти грехе свих грешника који се искрено кају. Нека сузе теку!“

Што се школа тиче, на данашњи дан преносим речи Владике Николаја (послао ми их је мој брат у Христу Жељко Перовић). Да знамо где је проблем, и да решење постоји – само ми, лицемери, не желимо да га применимо. Јер је лакше да гледамо убиства и злочине него да се уразумимо и вратимо Богу и себи.

ОДАБРАНЕ МИСЛИ СВЕТОГ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА О ШКОЛИ И ПРОСВЕТИ

Христос је рекао: ако се не вратите и не будете као дјеца, нећете ући у царство небеско. Он, дакле, истиче већу потребу за васпитањем старијих него ли деце. Он показује и метод, како треба старији да се васпитавају. Врло просто: угледањем на децу. Но Он је рекао и како треба децу васпитавати. Опет врло просто: пустите дјецу нека приђу к Мени, и не браните им. Само нека деца приђу Христу, а све остало је Његово дело. И једини задатак родитеља јесте, да не бране деци да приђу Христу. У присуству Христа, свог највећег Пријатеља, деца ће се не само научити него и оснажити. Јер Христос не учи само, него даје и благодатну духовну силу, да деца могу извршити што науче. Христос је вечна Младост. Та вечна Младост призива децу, да им да-рује силу, да не оstarе духом, него да се заувек одрже мла-

ди, бодри и радосни. Речју – мудрост Христовог васпитања деце састоји се у томе, да деца увек остану деца, и не претворе се у старце. На супрот тој мудрости стоји школство, схоластичко, васпитање, које свом силом тежи, да од деце што пре створи старце; да им истакне старце за пример, да им улије старачке мисли у разум, да им смежура срца старачким скептицизмом и песимизмом. Место да старци постану као деца, старци стварају од деце старце. И тако, нити сами улазе у царство Хрстово, нити даду деци да уђу. Отуда жалбе свуда по Европи, да је омладина у очајању.

† † †

И данас се на нама потврђују речи Господа Христа: „док сам у свету, видело сам свету“. Док је Он у души човека, светлост је човеку. Док је Он у народу, светлост је народу. Док је Он у школи, светлост је школи. Док је Он у радионици, светлост је и раду и раднику. А одакле се Он удаљи, ту завлада тама преисподња: душа људска без Њега постаје Ад; народ без Њега постаје крдо разјарених и ненаситих зверова; школа без Њега постаје тровачница глупошћу; радионица без Њега постаје дом роптања и мржње. А како тек болнице и тамнице постају без Њега мрачне пештере очаја! Заиста, ко је год мислио о данима свога живота, о данима без Христа и о данима са Христом, тај има у себи самом сведока истинитости ових речи Господњих: „док сам у свету, видело сам свету“.

† † †

Сви ви желите васпитану децу, а мало их ко од вас васпитава, јер мало ко разуме какав је дух потребан овоме времену. Пресиђено је ово време духа техничкога, духа

егоистичке револуције, духа млаке хуманости, полувера и полумера и потајног пактирања са злом. Један нов дух потребан је, дух мушке револуције против зла, надахнуте духом Божијим. Овај нови дух мора се унети у васпитање да би се свет освежио и зло било потиснуто, мора се уселити у куће и школе и протерати све нечисте духове којима се омладина у наше техничко време запаја.

† † †

Сетимо се и пренимо се. Кад нам затрубе у уши странци: „Култура, култура!“, одговоримо им: „Људи, људи!“ и кад нам наши рођени синови, у име иностранства, казују у уши: „Култура, култура!“, одговоримо им: „Људи, људи нам требају! То Бог захтева. То отаџбина потребује. То свет очекује. Не Ахаве, него Илије. Не палате од слонове кости, него људе, праве Божје људе.“

† † †

Знате ли, браћо, зашто су људи несрећни? Зато што траже срећу мимо Бога и насупрот Бога. Као што је говорио Господ кроз уста пророка Исаије: Два зла учини мој народ: оставише мене, извор воде живе, и ископаше себи бунаре испроваљиване који не могу да држе воде (Ис. 2, 13). Знате ли, браћо, зашто у наше време народи живе у страху један од другог, и оружају се један против другог, и у страху под бременом оружја вичу: Мир, мир, а мира нема (Јерем. 8, 11). Зато што су изгубили страх Божији и свест о присуству Божијем у свету. Знате ли, браћо, зашто школе враћају синове и кћери њиховим родитељима лошије него што су их примиле? Зато што „лаж учини лажљива писаљка књижевничка“ (Јер. 8, 8). ПроСветитељи морају савладати ту

лаж која од људи прави зверове, и узвисити истину Божију, откривену и јављену свету Христом, изнад свих менења и мишљења и слутњи људских. Тако ће само школа моћи повратити своју вредност, и синови и кћери људске свој образ. Знате ли, браћо, откуда буне и револуције по народима и коленима земним? Отуда што су изашле многе лажне месије који уче народе да ишту и траже и отимају све, само не царство Божије (Мат. 24)

† † †

Школован је онај човек који је успео да очисти језик од гадних речи и своје срце од смрадних жеља и свој ум од безбожних мисли.

† † †

Силно и страшно вичу да се вера избаци из школе. Нека се омладини до миле воље говори о крвавом Нерону и људождерском Калигули, само нека јој се не спомиње спасоносно име Исуса Христа.

† † †

Имали смо школу без вере, политику без поштења, војску без родољубља, државу без Божјег благослова. Отуда нам пропаст школе, и политике, и војске, и државе. Нека нам школа буде с вером, политика с поштењем, војска с родољубљем, држава с Божјим благословом.

† † †

Страшно је колико данас има школованих људи који су на своје школовање утрошили читаво богатство а остали опет слепи јер нису прочитали Свето Писмо.

† † †

Треба ли Срби да јуре те да стигну западну културу? Није нужно „јурити“, она се може стићи и гмижући. Стигли су је црнци у Америци и Аустралији и Либерiji, како не би могли ми. Лако је њу стићи, јер не треба се пењати него котрљати низ брдо да би се до културе дошло. Она је испод нас, није изнад нас. Стићи културу није никакав добитак, добитак би био – престижи је, то јест испети се с оне стране културне низине на висину која би или одредила садржину моралној висини или била још виша. Ако нисмо сигурни да је можемо престижи, онда је боље не стићи је. Шта значи престижи културу? Значи благоупотребити све оно што је културан човек злоупотребио. И још значи: изаћи на светлост из моралног трулежа у који је култура довела човечанство.

† † †

Права вера, хришћанска вера, то је Богом откривено знање људима о најважнијим предметима: о једном Богу, о души, о путу живота, о оном свету и Суду Божјем. То откривено знање не зависи ни од културе, ни од некултуре, ни од светског знања, ни незнања споредних ствари. А споредне су ствари: како се од лоја прави сапун, како се од руде лије гвожђе, како се просецају друмови и подижу мостови, и како се броји и рачуна и мери, и како се сади и калемим и ум познава. Довољан је разум људски за ова ситна знања. Модерна школа јесте слагалиште тих ситних споредних знања. То је знање које надима, како мудро каже Свети Павле, или лажно названо знање, опет по његовим речима. Пре много векова универзитети европски, заиста, бавили су се главним и основним знањима живота. Но, како се видело да се та знања не могу задобити људским напором без

Божјег драговољног откривења, то су ти универзитети постепено падали и претварали се у бакалнице и у ситничарске радње, где се може купити све што земља производи, но ништа што с неба долази. Европска школа одвојила се од вере у Бога.

Тако је говорио Владика Николај.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

У пророчкој песми „Небеска Литургија“ Свети владика Николај је рекао да стиже време кад ће у Србији бити „тесна гробља, а мало гробара“ и да ће „гробарима отежати руке“. Док се народ српски не врати Богу и себи, док не схвати где је Живот, а где је смрт.

Тада ће Свети Сава, који, гледајући страдања свог народа – а „блиједо му лице од ужаса“ – узвикнути: „Доста, Боже, поштеди остатак!“

Дај Боже да се и ова страхотна трагедија београдска претвори у позив у покајнички плач над нама и децом нашом, и дај Боже да се зауставимо на ивици понора молитвама Светог Саве и Небеске Србије.

Још једном молим за опроштај што сам написао овај текст пре но што, у тродневној жалости, заћутимо и наставимо да плачемо.

ПОВОДОМ УБИСТАВА У ОКОЛИНИ МЛАДЕНОВЦА: ЗАШТО СЕ ДЕШАВАЈУ ОВАКВИ ЗЛОЧИНИ?

ЗАШТО ПИШЕМ О ОВОМЕ?

Ако се неко пита зашто пишем текстове о страшним догађајима, од Београда до Младеновца, који ових дана зарају Србију (боље је ћутати, у ћутању је, како рече Андрић, сигурност), кажем: то је, поред вере у Бога и наде у Његову милост, начин на који савладавам страхове и сумње. Док неко пије бромазепам и ксалол, ја пишем. Када, пишући, обавим неопходну хришћанску концептуализацију (ма колико делимичну и несавршену), буде ми лакше, и могу да наставим да живим и радим. Ако то неком ко моје текстове чита помогне да појми и да не изгуби смисао постојања у свету на који се обрушава демонизам апокалиптичних разнера, хвала Богу.

РЕЧ ХРИСТОВА

Оно што је у Србији кренуло да се дешава наговештај је мрака који се спрема да нас прогута ако се, под хитно, не покајемо и не уразумимо. Све пише у Писму Божјем. Тако

у тринаестој глави Јеванђеља по Луки пише о Христовој речи реченој Јудејима: „У то пак време дођоше неки и каза-ше му за Галилејце чију крв Пилат помеша са жртвама њиховим. И одговарајући Исус рече им: „Мислите ли да су ти Галилејци били грешнији од свију Галилејаца, кад су тако пострадали? Нису, кажем вам, него ако се не покајете, сви ћете тако изгинути. Или оних осамнаест што на њих паде кула у Силоаму и поби их, мислите ли да су они кривљи били од свију људи што живе у Јерусалиму? Нису, кажем вам, него ако се не покајете, сви ћете тако изгинути. “ Каза пак ову причу: „Неко имађаше смокву посађену у своме винограду и дође да тражи рода на њој и не нађе. Онда рече виноградару: ‘Ево три године како долазим и тражим рода на овој смокви, и не налазим. Посеци је! Зашто и земљу да слаби?’ А он одговарајући рече му: ‘Господару, остави је и ове године док окопам око ње и метнем ђубриво. Па ће можда родити; ако ли не, посећи ћеш је доцније.’ “ (Лука 13, 1 – 9)

То је порука сваком православном народу, међу којима су и Срби: АКО СЕ НЕ ПОКАЈЕТЕ, СВИ ЋЕТЕ ТАКО ИЗГИНУТИ. Смоква мора да рађа – неплодна, сече се и у огањ баца.

КЊИГА ОЦА РОДИОНА

Када сам, хиперинфлаторне 1993. године, био у Москви, на скупу православних братстава, купио сам књигу свештеника Родиона Петроградског, „Људи и демони“, у којој је јасно писало какве су последице отпадања од Бога

вере, пре свега у Русији. Књига је преведена и објављена у првом колу „Светигориних“ издања 1995. године. Имала је много корисних последица – као вероучитељ и библиотекар при храму Светог Вазнесења Господњег у Чачку давао сам је многим, и они су схватили у каквом добу живимо и шта чинити да би човек био благодаћу заштићен од изливања зла у наше окружење. Књига је, хвала Богу, доступна и на Интернету, и свима препоручујем да је прочитају.

Сада, када су и код нас почели невиђени злочини, доносим једно поглавље из те књиге, јер атеистичка психологија и социологија не могу да објасне садашња збивања.

Само теологија, али она истинска, аскетска, крсно – васкрсна, а не екуменистичко – зизјуласовска, квазиоптимистична, са цвећем и лептирићима, даје тумачења масовних злочина којих код нас није било, али који крећу, и ко зна како ће се окончати ако не буде повратка Богу и души. Да поново нагласим: књига је у Русији објављена пре тридесет година.

СВЕШТЕНИК РОДИОН ПЕТРОГРАДСКИ: МИСТИЧНИ КОРЕНИ ЗЛОЧИНАШТВА

О трагичном утицају безбожництва, материјализма и окултизма на савремено друштво очигледно сведочи нагли пораст злочина и самоубиства. Научници, психолози и социолози који заступају материјалистичке ставове нису у стању да објасне природу овог феномена. Углавном материјално обезбеђени људи, из споља срећних породица, потпуно неочекивано за околину врше страшан, крвав зло-

чин. У чему је узрок? Где су корени? – нагађају научници који одричу постојање душе и невидљивог света. А узрок се налази управо у човековој души и у одређеним утицајима који потичу из невидљивог света.

„Свето место празно не бива“ и ниједан извор не даје слану и слатку воду – сведочи апостол Јаков (Јк. 3, 12), те човек не може заузимати неутралну позицију у духовном свету. Услед свог битијног устројства он мора да пристане или уз добро или уз зло, или уз Бога, или уз ђавола.

Човек који не зна Бога и Његове заповести, по правилу, живи у свету по закону својих страсти. Он тежи да чини оно што хоће, оно што му пружа задовољство. А то је углавном задовољење својих телесно-душевних потреба. То значи: да добро поједе и попије, да има што више различитих љубавних веза, да има много новца, да има престижан постао, да ужива поштовање, славу и слично. Све те жеље које нису обуздане вером и тежњом према Богу, које нису потчињене општем главном циљу духовног савршенства, хиперболизују се, постају циљ сам за себе и претварају се у страсти. Видокруг интересовања човековог живота практично се сужава на задовољење главне страсти или више страсти: пића, блуда, гомилања новца и ствари, владања другима итд.

Демони на све могуће начине теже да појачају човекове страсти, јер кроз њих, као кроз канал својствен њиховој природи, они добијају приступ грешниковој души. Како сведоче Свети Оци, посебно Григорије Синаит, сваки демон има своју „специјализацију“, воли да пребива у одређеној средини, хранећи се и јачајући на рачун енергије стра-

сти. Једна врста демона распаљује похоту, друга наводи на пијанство, трећа изазива гнев и тако даље.

Према светоотачком предању, демони приањају како за човекову мисаону сферу (убацујући му разне мисли и представе), тако и за чулну, посредством изазивања у човеку осећања похоте, раздражљивости, гнева, туге, очајања и тако даље. Зато је сваки хришћанин који жели да води духовни живот дужан да буде трезвеноуман, то јест, да се пажљиво односи према свим мислима и осећањима и жељама које му навиру. Недопустиво је слепо покораванье свим својим осећањима и жељама. Пробни камен којим се испитује својство и узрок навирућих мисли и осећања, осим природног гласа савести, јесте Свето Писмо, Христове заповести, искуство Светих Отаца и њихове поуке о оваквим питањима.

Код људи неверника, код нехришћана, моралној оријентацији у животу преостаје само глас савести и добро је ако он није извитоперен и није онемогућен неправилним васпитањем и греховним животом.

Етимолошки реч савест се дешифрује као заједничка вест (савест, са-знање), знање које је дато у заједници, које се дели с неким. Та савест је у почетку дата читавом људском роду, и свака новорођена индивидуа њоме је обдарена. Другим речима – то је глас Божији у души човека, духовно-морална срж која га штити од распада и пропасти. Ако човек, не обазирјући се на укорје своје савести, продужава да чини зло, глас савести под дејством греха слаби, а затим и сасвим ишчежава, а личност губи сваку духовно-етичку оријентацију.

Човек који не води хришћански начин живота, налази се беспомоћан пред деловањем нечистих духова који кроз поменуте канале продиру у душу и овладавају њом. Резултат тога је да човек постаје опседнут, то јест, покорно испуњава вољу демона, често на начин који он не примећује. Степен човекове опседнутости, другим речима, мера његове покорности туђој злој вољи, директно је пропорционална степену његове страсности која на свом врхунцу прелази у бесомучност, стање када човек уопште више не влада својим телом, речима и поступцима. Веза између душе и тела се нарушава, ту пробија туђа зла воља и телом почиње да командује нечисти дух. Многобројне примере оваквих случајева налазимо у Јеванђељу (Мт. 8, 16; 15, 28; Лк. 6, 18; 13, 11).

Други узрок опседнутости скрива се у бављењу окултизмом у свим његовим његовим облицима. Заношење и бављење астрологијом, магијом, екстрасензориком, интересовање и контакт с полтергајстом, НЛО и ванземаљцима, отвара човека за мистични контакт и утицај духова злобе, што на крају доводи до опседнутости „контактера“ и њихове духовне пропасти. Постоје поуздани подаци о порасту, и то правој геометријској прогресији, броја контактера НЛО. Они се окупљају у бројне асоцијације, издају своје часописе, одржавају конференције. Тако је, према подацима В. Давидова, само на конференцији у Кемереву наступило око триста „контактера“, који су сви били представници само Кузбашког региона.

Према сведочанству Светог Јована Златоуста, демон не напушта човека који му се предао, све док га или не учини сличним себи, или не доведе до самоубиства.

Ову тезу добро потврђује наш савремени живот. У судској психијатрији се користи термин фикс-идеја, који се другачије тумачи и као „присилна радња“. Ево шта читамо тим поводом у уџбенику Судска психијатрија: „У поремећаје воље могу се убројати импулсивна стања која се карактеришу настанком несавладивих и тешко савладивих подстицаја за чињење ових или оних поступака без претходне одлуке. Обично се издваја неколико импулсивних стања: кататони импулсивни поступци чешће имају карактер бесмислених, немотивисаних, агресивних и рушилачких чина. Често болесник то доживљава као потчињавање туђој вољи (синдром Кандинског)“.

Али ако се злочин врши упркос својој вољи, под несавладивим утицајем нечег што јој је очигледно туђе, то јест, туђе воље, поставља се питање чија је то ужасна воља? Није ли то воља духа кога називамо злим?

У последње време у нашој земљи је приметан велики број немотивисаних убистава. Рекло би се, одједном и без икаквог видљивог разлога човек убија другог човека. У чланку „Ко ће ме убити сутра“ аутор В. Калита описује три страшна злочина. Први случај: двадесетогодишњи Скоробогатов претукао је мајку, тешко је ранио ножем очуха, а након пет дана убио младића који је покушавао да одбрани свог оца над којим се убица иживљавао. Тракториста Родопупов у пијаном стању је зверски заклао своје познанике Ану и Александра без икаквих разлога. Заварујев је повезао малолетну децу у шуму и ту му је пала на ум идеја да убије дете да би се осветио његовим старијим сестрама које су одбиле да се удају за њега. Зверски је убио обоје деце.

Аутор чланка, испитујући Заварујевљеву личност, пише: „Он је живео и растао као многа сеоска деца. Учио је школу, служио војску, затим је радио као неквалификовани радник у колхозу ‘Отаџбина’. Нигде и ниједан дан није провео ни с убицама ни с насилницима. Ниједан час није преседео у затвору, казнено поправном дому или логору... И наједном такав преокрет судбине: убица и насилник. За мене је, осим осталог ужаса, најстрашнија та обичност личности злочинца, то јест, он је онакав као и мноштво других људи. Страшно је што то мноштво живи поред нас: хода, гледа и говори... И наједном, без икаква разлога, због ‘нерашчишћених односа’ узима нож и сече грло неким од нас или наше деце“.

Затим, коментаришући наведене чињенице В. Кали-та пише да „друштво гори у ватри распламсалог злочинаштва“, а нарочито је страшно што је то „таква стихија која је попримила размере правог грађанског рата (син против оца и мајке; брат на брата или пријатеља), када сваки ратује против сваког“. Аутор наводи страшне чињенице и од њих прави тачна уопштавања: о немотивисаности убистава, о појави нове страшне врсте злочинаца „који су само пре час времена били обични људи – и наједном убице“.

Али В. Калита не може да објасни узроке тог феномена. И то је разумљиво. Јер, оваква социјална појава се може објаснити само с једног гледишта – с мистичног.

Како већ рекосмо, човек који није „покривен“ хришћанском вером, Светим Тајнама и молитвом, постаје незаштићен и пред мрежама искушења које су пред њега постављене. Он упада у ову или ону мистичну клопку и, живећи

у овом свету по закону својих страсти, вешто бива управљан од нечистог демона.

Тако се у чланку „Манијак иде у лов“ описује низ најсуровијих убиства, почињених без икаквог озбиљног мотива. Према подацима руководиоца Унутрашњег научно-истраживачког института Министарства унутрашњих послова СССР Јурија Самојлова, међу манијацима „има највише људи с веома високим интелектом: квалификованих радника, службеника, лекара, спортиста, студената... Они су, по правилу, дивни породични људи, имају двоје или више деце, никада није била примећена у њима никаква криминална склоност“.

Као пример размотрићемо личност једног од злочинаца.

„У Ставропољском крају у туристичком клубу радио је Анатолиј Сливко. Узоран породични човек. Жена, деца. Одличан педагог. Његову научно-васпитну методику свуда су пропагирали. И тада је почео да позива код себе дечаке из свог клуба. Давао им је 25 рубаља и наређивао им да облаче пионирску униформу. Објашњавао је да ће сада да почне експеримент преживљавања у ванредним условима. После тога их је давио, вешао за ноге, на све могуће начине се иживљавао, истовремено снимајући све то камером. Седморица дечака су умрла, а око тридесет их је успело да преживи“.

Према мишљењу Самојлова, узрок злочина је то што се „у дубинама подсвести неких од њих догађају неке промене. Остајући споља онаквима какви су и пре били, они потајно почињу да врше кржаве злочине“. Какве су то онда

изненадне промене у подсвести које претварају споља пристојног човека у ужасну звер? Стручњак Министарства унутрашњих послова не може на то да одговори, само се вајка како је ето, сада тешко пронаћи злочинца, јер није познато у ком профилу становништва га треба тражити.

Ма колико страшно звучале те речи, већина људи нашег друштва су зомбији. То значи да су то људи који покорно извршавају вољу нечистог духа који се уселио у њих и који их често доводи до страшних злочина и самоубиства. При томе је мера опседнутости директно пропорционална човековој страсности и безверју. Узмите примере убистава које је навео В. Калита – изгубивши контролу над разумом, људи су се изненада одлучивали да почине страшне и безумне злочине. У мозак распаљен алкохолом доспевало је наређење које издаје неки глас који је тај човек већ давно почео да сматра својим сопственим гласом, привикао се на њега и изједначио га са својом сопственом свешћу, чије се хирове већ одавно навикао да испуњава без икакве контроле и одговорности. И као резултат тога, догађа се оно што постаје непоправљиво.

Јасну потврду наведене тезе наћи ћемо у чланку „Поклоњење ђаволу“. Ево укратко његовог садржаја. Четири петнаестогодишња дечака из града Чимкента кренула су у шетњу са својом школском другарицом на реку. Тамо су је заклали кухињским ножем, оцедили крв, и сви су ту крв окусили. Тело су закопали и затим су још месец дана ишли мирно у школу, све док убиство није откривено. Сви су били из срећних породица. Међу родитељима нема ни алкохоличара ни злочинаца. Који су мотиви злочина?

Испоставља се да су се сва четворица бавила спиритизмом. Но једноме од њих се јавио „мушкарац у црном“ и наредио му да убије другарицу која је ишла у цркву и на недељну веронауку, што су малолетнички зомбији без поговора организовали и извршили.

Као што видимо, младе душе, незаштићене вером и хришћанском свешћу, услед бављења окултизмом постале су бесомучне и послушно су испуниле страшно наређење. И то није изузетан случај. Како често можемо видети бесмислену, хладну суровост, дивљу злобу, слепу равнодушност према туђим патњама. Авај, све је то постало главно обележје нашег безрелигиозног друштва?

А како стоји ствар у капиталистичким земљама? Можда су у њиховом материјално богатом друштву моралне вредности неизмерно изнад наших? Можда је код њих све другачије? Не треба ли да се, осим материјалног, поучавамо још и духовно-моралном животу њиховог друштва?

Ево шта читамо у немачком часопису „Штерн“: „Убиства родитеља су нарочит облик убиства – истиче судија Милер – пошто се злочинац и жртве налазе у врло блиским односима... таква убиства код нас имају стару традицију“. И заиста, у Немачкој такви случајеви нису ретки. У чланку „Зашто деца убијају родитеље“ описује се пет оваквих злочина.

У првој причи убица је Инго Геркет, син архитекте из срећне и имућне породице. Родитељи су од детињства испуњавали све његове хирове. Једном је затражио од мајке крупну своту новца да би купио дискотеку. Мајка се усудила да се посаветује с мужем. Сутрадан је дошао кући и

заподенуо разговор с оцем. Разговор није довео до жељеног резултата. Тада је Инго узео гвоздену шипку, убио оца, сишао у подрум и убио мајку... Пре него што је отпутовао у иностранство, телефонирао је пријатељу и рекао му: „Дискотеку сам на 51% ја купио“. Кроз три дана дошао је и предао се полицији. О мотивима злочина, према изјави тужиоца, говорио је нејасно и загонетно.

У Хамбургу је син радника на кланици изнајмио 1979. године свог пријатеља у својству убице за 4000 марака и мирно посматрао како му овај убија родитеље. „Хтео сам слободу – рекао је осамнаестогодишњи син – и зато су они морали да се склоне с мог пута“. Родитељи су га терали да им помаже у кућним пословима.

Да би добио наследство и купио престижна кола, деветнаестогодишњи ученик из Бад-Диркхајма убио је родитеље из пушке, а сестри је нанео мноштво рана ножем. На саслушању је упитао без збуњености: „А шта ће бити с мојим наследством?“

Друга два случаја су слична поменутих. Као што видимо, мотиви за вршење ових страшних злочина били су незнатни, прилично безначајни поводи. „Сметали су мојој слободи... терајући ме да радим у кући. Нису ми дали новац за дискотеку, за кола“. Живот родитеља показао се безвреднијим чак и од оваквих ситница. Глас савести код тих људи је потпуно глув. Хришћанске вере, која би могла да заустави злодело, нема. Нема чак ни најмање унутарње борбе против безумне помисли. Постоји само потпуна покорност злочиначкој вољи која га подстиче на страшан злочин.

Све то говори о стању потпуне опседнутости ових људи. То и није чудно. Америка и Европа се гуше од бездуховности. Истински православних хришћана тамо је изузетно мало. Служење идолу страсти постало је темељ целог живота. Окултизам, магија, култ источњачких религија постали су необично и широко распрострањени и популарни.

Због тога је оваква бесомучност за многе грађане Запада постала норма. Тако да се на духовном плану од њих немамо чему учити.

Познато је да је човек саздан по образу и подобију Божијем, позван је великом циљу љубави и бескрајног савршенства. Али када се он затвара у зачараном кругу задовољавања својих страсти, када постаје егоцентричан – његова духовна и физичка пропаст постају неизбежни, јер он, одступајући од Бога, бира небитије.

„Чак и један који испуњава вољу Божију бољи је од хиљаду беззаконика“ – сведочи Јован Златоуст. „Свети су со земље, они су смисао њеног бивствовања; они су онај плод ради којег се она храни. А када земља престане да рађа свете, тада јој се одузима сила која задржава свет од катастрофе“, тврди преподобни Силуан. То јест, када мера зла превазиђе границе допуштеног, друштво и народ у којем се тако нешто догодило неизбежно пропадају. Пример за то је пропаст првог човечанства у потоку. Такође се сетимо Содоме и Гоморе, и њихове пропасти због необузданог разврата. Сетимо се Аврама који је молио Свету Тројицу да поштеди град барем ради десет праведника и добио је обећање да ако се тамо нађе десет праведника ради њих ће град бити помилован (Пост. 18, 32). Али се није нашло

ни десет. Био је изведен само праведни Лот с породицом, а град с развратним становницима је пропао.

Не стојимо ли сви на прагу исте такве пропасти? Не ближи ли се крају она мера безакоња која ће препунити чашу трпљења Божијег и изазвати неумољиви гнев Створитеља света? Хоће ли се наћи међу нама десет праведника који могу да задрже одмазду која треба да се излије на нашу земљу због људских безакоња?

Погледајте око себе. Мржња, неред, праг глади, еколошка катастрофа, међунационална трвења и остало – није ли то плод наше бездуховности, безбожног живота, нису ли то сигнали Божији који треба да нас натерају да се зауставимо, да се замислимо и променимо? А ако је то тако, неће нам помоћи економске реформе без духовног препорода. Неће нам помоћи мудри владар, нити окултисти с ванземаљцима, већ наша вера у Христа Спаситеља, наше покајање и промена живота – ето шта може да изведе Русију из духовне и материјалне кризе, да подари светлост живота нашој будућности

ИСПОВЕСТИ ЖРТАВА ОКУЛТИЗМА

ИСПОВЕСТ САМОУБИЦЕ

Имам 38 година, вишег сам образовања. Живим у Сибиру, у Камеровској области. Радим у Томској области, у једној установи за добијање гаса. Посао ми је веома драг. Увек су ме занимале аномалне појаве, читала сам чланке и о томе често размишљала. Затим су, у току неколико година, и са мношћом почели да се збивају чудни догађаји: мали полтергајст (кућни дух, нап. прев.) у стану, појављивање и ишчезавање предмета. Нисам се плашила, и подстицала сам „куцкање“, сматрајући га несташлицима „симпатичног кућног духа“. Била је то макар и мала забава у не нарочито разноликом сибирском животу. Нисам тада ни могла ни да претпоставим у шта ће се за мене претворити та симпатија. Родитељи моји, крштени у детињству, нису веровали у Бога, сматрајући црквени живот предрасудом прошлости. Па ипак, кад сам имала пет година, крстила ме је бака, једном ме кришом од родитеља одевши у храм. Од тог часа душа је, негде у дубини, чувала веру у Бога, али сам ја настојала да не размишљам о Његовом постојању и у храм сам ретко ишла. Благо речено, живела сам не нарочито праведно, што је било повод да ме уклоне са посла, где сам зарађивала прилично. То ме је потресло, спопала ме је несанице, скочио

ми је притисак, једном сам имала тежак срчани напад. И где, усред несанице и чамотиње, почела сам да чујем гласове који су ме успокојавали, предсказујући ми сјајну будућност. Одмах сам помислила да сам полудела, да је почела шизофренија. Те „гласове“ нисам могла да повежем ни са чим другим, поготову не са нечистом силом. Чим су се јавиле мисли о лудилу, гласови су почели да ме уверавају у супротно, а да би ми доказали своје речи, показивали су ми, на пример, кретање тамо-амо минутне казаљке на сату. Та кретања су виђали и моји пријатељи. Али су они мислили да је реч о триковима, које је правим помоћу магнета или других средстава (једно време сам радила као бравар за контролно-мерну апаратуру). На почетку, „гласови“ су се представљали као „енерго-информативна бића“. Разговарала сам с њима ноћу. И разговарала сам, тобож, са „централним компјутером енерго-информативног поља“ (таква имена су ми, чак и после учења у вишој школи, била загонетна, непозната.) „Они“ су ми причали како ноћу „ишчитавају“ информације из људи, при чему неким контактерима срце не издржи и они умру од инфаркта. Одбила сам да општим – није ми било стало до тога – посао сам изгубила, а сад ту некаква којештарија... Па и у „њиховим“ причама није било ничег новог, и ја сам почела да се подсмевам „бићима“, сасвим уверена да сам сишла с ума. Тада су „они“ изабрали другу, ефикаснију, варијанту. Чула сам гласове баке, мајчине мајке, која ме је одгајила (крстила ме је бака по оцу), као и глас умрле другарице. Снажно сам заплакала, и беспоговорно поверовала да је реч о гласовима моме срцу драгих људи. „Ближњи“ су саопштили да се налазе у аду: бака због безбожни-

штва, а другарица због лошег понашања (ја се нисам владала боље од ње). Прорекли су ми сличну судбину. Тада су почели да од мене траже да добровољно напустим овај живот. Рекли су да ме више ништа не веже за земљу: кћи је смештена, с мужем ионако неће бити мира, маму ћу моћи да узмем себи кад зажелим... На крају крајева сам се сложила.

„Они“ су ми рекли да се напијем вотке и саопштили ми да ће ме ноћу, на крају, узети себи. И показали су како ће то да буде. По телу ми је одозго прошао неки талас, који је стигао до срца. И у том трену срце ми је стало. Покушала сам да крикнем, али нисам могла. За то време талас је прошао преко ногу, и отишао. Секунд касније, срце је опет стало. Тек сам тада схватила да сам смрт избегла за длаку. Они су само упитали: „Но шта?! Успела си да позовеш помоћ“. Затим су „они“ хтели да покажу шта могу, али не узимајући ме насилно. Да би доказали своју силу, показивали су трикове: лице ми је у огледалу постојало глатко, као детиње, а затим суво и наборано, као код дремне бабе. Опроштајно писмо писала сам само по „њиховом“ диктату. И напила сам се и уснула. Пробудила сам се усред ноћи, око три сата, са страшном главобољом, али жива. „Глас“ је саопштио да је срце издржало. Тада сам се предомислила у вези са смрћу. У себи сам нашла снаге да устанем, дођем до стола и уништим писмо. Али „гласови“ нису престајали. У собу је с буком улазила некаква сива, смрдљива маглуштина. Притисак у глави ми је био такав да ми се чинило – сад ћу да се онесвестим. Уши сам покрила длановима, али бука није престајала.

И одједном сам „их“ видела. Бића су личила на статистицу од месечине на тек заталасаној површини плитког језерцета. Ту ми је пало на памет да их повежем са нечистом силом и да се прекрстим. Бића су одмах ишчезла, а утихнула је и бука. Поново сам легла и спокојно уснула. Тако се завршило моје „дежурство“, и вратила сам се у нормалу. Док сам се враћала кући код мене се јавила некаква смиреност и уверење да се тако нешто више неће поновити. Али што се више приближавало вече, опет је почео да се јавља онај познати, дивљи страх, који обично претходи јављању нечисте силе. Морала сам чак да зовем хитну помоћ, да ми дају инјекцију за умирење. Те ноћи сам спавала као мртац.

Следећег дана, у недељу, ја, сетивши се куме – бакице, реших да одем у цркву. Помолила сам се, како сам умела, из молитвеника, који ми је недавно поклонила сестра од тетке, купила сам икону Мајке Божје.

Нисам се усудила да сама заноћим – позвала сам две другарице. Запањујуће је да су и оне чуле буку које је пратила појаву нечисте силе, али јој нису придавале значаја: закључиле су да је то звук из цеви централног грејања. Нисам их разуверавала, нисам им причала о својим проблемима, – и сама сам сумњала у стварност онога што се збива. После поноћи познанице су отишле, али су рекле да ће се за извесно време вратити. Кад сам остала сама, поново сам почела да осећам стравичне нападе нечисте силе, која је изненада стала да разговара са мном у име Господа. Гвоздени „глас“ је набрајао моје грехе, а потом захтевао да бирам: или смрт, или лудило. У свом незнању сам им поверовала. Опет се ја-

вила наметљива мисао о самоубиству. Па ипак, нисам хтела да оконча́м са животом. Тада је „глас“ запретио да ће уместо мене узети моју кћи или маму. Вртело ми се у глави од тешких мисли: „Ником не желим зло. Морам да изаберем. Да полудим? Ко ме сам таква потребна...“ И на крају, решила сам – са сузама, поковајући се вољи „одозго“, узела сам нож. У тај час, личила сам на робота: свест се противила, али су се руке ипак поковале неком другом, док сам се резала по грлу.

„Сада умири“, зачух. „После два дана ћемо те срести“. Губећи свест, упитах: „Где“ ? Одговор је био страшан: „У аду. Ти си самоубица“. После тога се зачуо хистеричан смех и последње клицање, које је јасно зазвучало пре но што сам упала у црни бездан. Ужасне четири речи: „Теби се смејао ђаво“. Још увек се чудим како сам успела да изађем на степениште, где су ме, искрварелу, и нашли суседи.

У болници сам без свести била три дана, да бих затим почела да долазим себи. Чим ми је постало лакше, осетила сам нови напад погане силе. Нечист је опет почела да ми прети, принуђавала ме да извучем иглу за трансфузију из вене и тако да завршим са собом. Али, на моје запрепашћење, владала сам својим рукама и налазила у себи снаге да се борим са злим духом.

Па ипак, снаге су почеле да ме напуштају, уступајући место познатом страху, али је тада одједном, негде поред мене, извистан тихи, нежни глас рекао да не слушам ђаволе. Њихове претње немају никаквог значаја без мог пристанка. Касније ми је свештеник објаснио да је то био глас мог анђела – чувара.

Нечисти су се дуго договарали, нешто се свађали, страшно кричали и решили... да ме оставе на миру. Кажу: „Сад ћемо да убијемо човека који те је отпустио с посла“. Не добивши моју сагласност, гласови су се удаљили, а одмах затим је утихнула и непријатна бука. И у пуној тишини се чуо радосни глас, а неки женски глас ми је рекао: „Наташа! Одлазимо. Само пази да те се не стидимо“. Обећала сам да више не грешим, и тог дана сам почела да се исправљам. Пре но што сам изашла из болнице, посматрао ме је психијатар, али није открио поремећаје. После извесног времена сам се исповедила и причестила Светим Христовим Тајнама. Од тада идем редовно у храм, молим се Богу, читам духовне књиге. Као да су ми се очи опет отвориле и виделе ослепљујућу белу светлост после дугог низа година проведених у мрачном подземљу. Прошло је више од годину дана, па ипак, понекад још увек у даљини чујем познату буку. Чим се прекрстим, како ме је научио свештеник, бука тренутно ишчезава. Безмерно благодарим Господу што ми је живот продужио да бих се покајала.

Найталија М.

„ДА ВАС ТАМА НЕ ОБУЗМЕ“

(О НЛО, кућним духовима, полтергајсту, итд.)

Сваки разговор о НЛО, полтергајсту, враговима, кућним духовима, ванземаљцима, хуманоидима, снежним људима од пре извесног времена у мени изазива одвратност и отворено жаљење због свог ранијег одушевљења њима и због оних који данас маштају да се са свим тим сусретну и с њима контактирају. Ево уистину „безумља храбрих“. И мени се једном десило да мало „лудујем“, али не због „славе“, већ за казну због потпуног непознавања учења Православне Цркве, која, као брижна мати, од самих својих почетака, не крије од своје деце хришћана, потребна знања о истинитости ових појава, да би их сачувала од погубних замки. Данас, пошто сам дошла до извесних знања о Божјој сили и нечистој сили, са ужасом се осврћем на свој атеистички оптимизам с којим сам ишла у сусрет непознатим силама таме, после којег сам само Божјом милошћу – без духовног штита (поста, крста и молитве) – остала жива. На тај начин, оно што ми се десило 1990. године, и касније поимање свега, изазвало је преокрет у мом погледу на све што се збива, а пошто је прећуткивање чудесних дела Божјих опасно за душу, и због тога што још у многим умовима влада збрка што се тиче истинитости природе и посета НЛО, сматрам да је мој хришћански дуг да не прећутим оно што ми се десило, да не бисмо сви ми упали у још већа иску-

шења са тежим последицама. У ову игру са НЛО – „добро-творима и спасиоцима рода људског“ била сам преваром увучена. Десило се то на следећи начин.

У гомили исечака из новина које сам скупљала о горе наведеним аномалним појавама, појавило се и неколико чланака из прибалтијских новина „Совјетска омладина“ под рубриком „Ем...ски троугао“, који се налази у једном од подручја тајги Пермске области и, наводно представља „зону за слетање и узлетање“ ванземаљских летелица, као и место дислокације „дошљака из ванземаљских цивилизација“. Аутор чланка, који је био с њима у „контакту“, нудио је читаоцима магичну формулу коју су му пренели „ванземаљци“ за „исцелење“ и „превентиву“ од болести земљана, коју је требало изговорити три пута у току ноћи. Касније се испоставило да је ово призивање нечисте силе „у госте“, а сама формула није с планете „икс“, већ из књиге „Црна магија“. Сасвим је разумљиво зашто су очевици који су боравили у Ем...ској зони, уместо очекиваних рајских осећања, тамо доживљавали неземаљских страх, хипнотичко стање, пометњу, тугу, заустављање времена, имали главобоље и чак осећај пуцања коже на лицу. Једном, усред ноћи, пробудих се од дрхтавице у целом телу и осећаја неземаљског страха; капке никако нисам могла да отворим, цело тело ми је било паралисано, као у стегама, тајанственом силом; нисам могла ни прст да померим. Осећала сам како ме окружује хладни мрак, а поред лица ми је лелујала светлећа куглица. Слободан је остао само разум, који је грозничаво покушавао да објасни ситуацију и да нађе излаз из новонасталог положаја, али ништа спасоносно није падало на памет. И тада, свакако мој анђео

чувар, шапну ми да се прекрстим, што сам и požурила да урадим, макар и у мислима, јер су ми руке биле непокретне. И истог трена окови су били збачени. Обузе ме такав мир и утонух у спокојан сан, те сам ујутро већ била спремна да све заборавим као кошмар, али угледавши две свилене нити, привезане у облик осмица на каблу електричног грамофона, схватих да ноћни догађај није био сан. Међутим, нисам могла да одговорим на питање ко ме је то посетио, а узајамне везе магичне формуле и ноћне посете „непознатих“, који могу да продру у куће кроз димњаке и стакла, нисам се сетила. На тај начин обрела сам се у друштву „изабраних“ земљана, чије се маштање о сусрету са НЛО остварило, али пошто никакво одушевљење од овог нисам осетила, уздржала сам се од тога да га испричам чак и својим пријатељима, утолико пре што се почетком 1990. године такве приче још нису примале с разумевањем. После прве ноћне посете „непознатих“ почела сам да примећујем да се у кући појавило неко „невидљиво биће“ које је почело да ми паралише тело тако да сам буквално морала с њим да се борим: оно само се не види, већ човек само осети поред себе згуснут ваздух који на неки начин делује паралитично на тело. Ноћу су почеле да ишчежавају неке ситне ствари, а затим да се кроз одређено време враћају. Једном осетих у сну као неку ваздушну грудвицу која ми је лагано слетела на потиљак и одмах негде у дубину великог мозга почеше да продиру веома оштра пробадања као иглицама. Из радозналости одлучих да их не терам од себе, већ да видим шта ће бити даље. А даље врло брзо утонух у пријатно стање без мисли и у обадрлост, посматрање некакве празнине... Пренух се од осећаја

неиздрживе телесне похоте, која као да је била спонтана. Ујутро, пошто сам анализирила снагу утицаја „неидентификованог“ невидљивог бића на тело, схватила сам да „ванземаљски гост“ делује преко потиљачног дела великог мозга. Од тада почех да спавам само на леђима, затварајући потиљачни део јастуком. Овај случај ме је подсетио на резултате експеримената страних стручњака у области наоружања, који су били објављени у штампи: утицајем слабог енергетског поља на велики мозак, човек је губио своје ја и извршавао свако наређење „оператера“. А совјетски лекари су још седамдесетих година открили две зоне великог мозга, на које кад се делује, човек осећа или неземаљски страх, или неземаљску пожуду, тачније, полну страст. Ови експерименти су вршени у циљу откривања натприродних моћи у човеку ради његовог даљег усавршавања. Даљи догађаји су показали да је „невидљиво биће“ увек настојало да буде поред мог узглавља или грудног коша где је срце. Једном, изненада се пробудивши, угледах тачно над својом главом црносиво рутаво биће са хипнотичким светлоплавим очима без зеница, слично рису, које је лебдело у ваздуху. Узалуд сам тад покушавала да одговорим на питање шта или ко се појавио у мом стану. Приметила сам само да сам ноћу почела да имам кошмаре и то неретко са еротским садржајем, али тад ми није било ни на крај памети да су и они од „хуманоида“. Због многобројних таквих досељеника – невидљивих бића по целој Русији и обраћања штампи ради разјашњења, у лето 1990. године у једној од емисија централног радија, на молбу запослених, један екстрасенс је објаснио да су у последње време многи у прилици да нагађају ко се то мрда, куцка, лети, грми, одвла-

чи ствари по њиховим домовима. Пошто је све ово назвао несташлукима нечисте силе, обрадовао нас је да се с њом може договорити разменом услуга – он, кућни дух, будиће те ујутро, навијати сат, децу ће успављивати, а ви му заузврат оставите домбону. На крају, уздахнувши са олакшањем што се појавила нека власт над мојим „дошљаком“, договорила сам се с њим да ме буди ујутро на посао и навија зидни сат, а ја ћу му остављати домбону из захвалности. На тај начин у пет ујутро бих се моментално пробудила, а разбијени зидни сат поче невидљиво да се навија ноћу. Од пре извесног времена почех да примећујем и чињеницу да ме понекад дању или увече прати светлећа кугла на небу. Морала сам да заустављам људе и по ко зна који пут да се уверим да је не видим једина. У таквим случајевима летећи објекат се или скривао иза облака, или замирао на лицу места, правећи се да је звезда. Тад још нисам била свесна узајамне везе између „кућног духа“ и летеће кугле и утолико пре нисам схватала циљ њихове посете. Уздала сам се у њихову хуману мисију, о којој су нас „домбардовала“ средства масовне (дез)информације. Извесну светлост на ову узајамну везу бацио је следећи догађај. Једном затражих од познаника Библију, чије ми изреке нису изгледале ни издалека тако архаичне, каквим их је представљала атеистичка пропаганда. Од првих страница осетих да у рукама држим Истину. Чудила сам се: шта је требало тај неко да буде, па да забрани овакву књигу живота. И тако ето читам ја једног дана са одушевљењем ову књигу и као по нечијој команди подигнем главу горе и угледам ружичасту куглу, која се изнутра померала, величине главице купуса, како се спушта прво на моју главу. Она се спушта-

ла, не скрећући ни лево, ни десно. Предосећање некакве несреће нагна ме да одскочим. Други пут ова кугла, улетевши из ходника предсобља, налете на мене док сам читала Јеванђеље. Сваки пут, измичући таквим нападима, осећала сам непријатно пецкање у потиљачном делу. На извесно време склањала сам књиге, али бих понекад ипак поново почињала да их читам. Приметила сам да је отада „кућни дух“ постао агресивнији, а ја раздражљивија, свадљивија. У мени се створио стални страх од мрака. Чешће ми је требало да отклоним нервну напетост алкохолним пићима, да тражим средства која ће ми одвући пажњу, која, како сад схватам, нису спасавала, већ још више уништавала. Борба се водила у мени, јер пријатељи су остајали најчешће у потпуном незнању онога што се дешавало са мном, док „покретни дух“ није почео да одвлачи ствари моје другарице која ми је долазила у госте. Почела сам да примењујем народна средства за истеривање „нечисте силе“, али, како се испоставило, сва она су по својој суштини била узалудна, јер су била паганска. Осетивши се потпуно беспомоћном у истеривању „мирољубиве“ нечисте силе сопственим снагама, почела сам да помишљам на промену места становања. Следећи случај помогао ми је да нађем излаз из ове ситуације.

Био је новембар или децембар 1990. године кад сам се враћала са службеног пута из Шемуршија. На помало облачном небу светлео се јарки пун месец. Раштркани облаци изгледали су злослутно, суморно, предсказујући хладно ветровито време. Махинално помислих да НЛО воли да се појави на таквом небу. И само што помислих, кад угледах у полупречнику месеца запламтелу звезду, која

се, како ми се учини, креће. У мислима се запитах да ли то мене прате. А како сам тек била запрепашћена кад ми је звезда двапут „намигнула“ ! У току пута на моја питања у мислима она је одговорила са још неколико блесака. Таква пажња више не само да ми није ласкала, већ је, напротив, потврдила моје ропство које други нису видели. Ово неочекивано наметљиво туторство „звезде“ натера ме да се сетим свих случајева својих сусрета са „неидентификованим објектима нацивилизације“ у свој повезаности, и одједном почех да докучујем узајамну везу између летећих кугли и звезда на небу са летећим чупавим бићем плавих очију у стану, „одлетелим“ и „долетелим“ стварима. Присетих се аналогних примера у средствима масовне информације, који су окарактерисани као „несташлуци“ ванземаљаца и закључих да су НЛО, ванземаљци, покретни дух, полтергајсти, кућни духови – једно исто, тј. нечиста сила. Звезди која је летела из аутобуса рекох да ћу, ако је од Бога, разговарати с њом, а ако није – нећу. Звезда се сместа угаси и праћење с неба се прекину.

У мислима сам тражила излаз – како да из сопственог стана истерам „дошљаке са других планета“ ? Сетила сам се изреке из Јеванђеља да се полтергајсти, демони истерују само постом и молитвом, те ја, савладавши страх и стид, пођох у Православну Цркву. Ускоро, некако предвече, дошао је отац Николај са попадијом и освештао стан. Још из штампе сећала сам се да покретни дух, кад се истерује из куће, за „опроштај“ прави изгреде. А мој „глумац“, који се у самом почетку правио да је дошљак са планете „икс“ је после освећења стана беснео целу ноћ, пуцкетајући испод плафона и више пута покушавајући да на ме нагна утваре

ужаса, али овог пута одбиј ала сам ове нападе Исусовом молитвом, којој ме је научио отац Николај. Тако се завршио мој „контакт“ са „надцивизацијом“ која је пред крај била ван себе од беса и злобе, јер, немоћна пред крстом и молитвом, више није могла да газдује ни у кући ни надом.

То је било прво чудо које је показало истинитост Речи Божје. Угледала сам свет који ми је раније био непознат – Божји, пун љубави према људима, и супротни – демонски, човекомрзилачки. И такозвани трансфери људи у друге „надцивизоване“ светове, који су им обећани, нису ништа друго до пребацивање душа, пропалих уз њихову помоћ, у ад, заиста демонско место боравка. Данас, с позиције, иако малих, знања о историји и изворима православне вере, која сам већ стекла, постаје јасно зашто НЛО напада и поступа самовољно тамо где је човек сматрао себе домаћином – на небу и на земљи. То је знак времена – безбожништво и страшно непознавање православне вере, која даје својим чедима духовни штит од сила таме. Видела сам НЛО, и схвативши да је реч о демонској обмани, прибегла Спаситељу и поверовала да постоји Бог и Господ наш Исус Христос. Али постоје и они, који су, угледавши НЛО, поверовали у њих, говорећи притом: ја сам њих видео, а Бога нисам. Једном сам од својих колега с посла чула да, кад би бар једном видели НЛО, онда би у нешто и поверовали. И молила сам Господа да их приведе вери. Ускоро поред саме наше пословне зграде у лето 1991. године слетео НЛО, у бесу расцепивши неколико стабала. Чувашка телевизија је ово снимила. Али чудо се није десило. Од свих запослених у згради (минимум сто особа) до истинске вере у по-

стојање Господа Бога дошао је само један човек. Смејемо се кокошки, називајући је слепом кад трчи под точкове; а сами данас остајемо велики душевни слепци, у лењости не размишљамо о оном што се дешава нити покушавамо да се обратимо прошлом искуству руског народа, и да нађемо одговоре на питања о НЛО и Богу која нас муче, а не да црпимо свакојака знања у овој области од бесплодних секти и лажних пророка. А док ми живимо у тами – незнању светлости – ђаво са својом демонском војском НЛО, полтергајста, кућним духовима... – наставља да се руга и подсмева нашој „образованости“. Навешћу само неколико примера изругивања над људима које је испричао отац Николај.

Једна жена из села Аниш-Ахнердена Чувашије је наставила дуго да ноћу води супружнички живот с покојним мужем све док није видела да „супруг“ има чупаве ноге и копита... У међувремену цело село је причало да јој често долеће светлећа кугла, а она је видела само мужа како улази у њену собу и понекад је чак чашћава чоколадним бомбонама. А ево још једног случаја. Млад мушкарац, који живи у Чебоксарима, пошто га је вереница преварила, пао је у такво очајање и депресију да је, чак, помишљао да себе лиши живота, кад се одједном ноћу појави млада жена и утеши га својом љубављу. С новом љубављу заборавио је стару и као да су нестале све жалости. Није му било ни на крај памети да нова пријатељица воли да долази само ноћу. А пошто је суштина сваке посете демона погибља, тако је и ова љубав ускоро довела до трагедије – он се обесио, али му није било суђења да умре, већ да открије право лице љубавнице-демона. Три школске другарице из Новочебоксарска су долазиле

код оца Николаја да им помогне у следећим околностима. После призивања духова код једне од њих се појавио стални осећај да јој расту рогови, другу неко удара ногом отпозади, трећу ноћу посећују утваре.

Код оца Николаја у цркву доведена је ученица која је после контакта са ванземаљским цивилизацијама престала да разговара чак и са најближима и стављала завесе пеко свих огледала у школи и код куће.

Средином 1990. године Авганистанског ветерана из Чапајевског насеља близу Чебоксарија су, пошто је изговорио магичне формуле за призивање духова, неколико ноћи почела да одвозе „црном волгом“ четири црна демона, све док се није обратио за помоћ цркви. Сећам се случаја сличног овом из новинског чланка о Сергеју К, бившем „Авганистанцу“, којег је из ресторана „Авача“ отела неописиво лепа црнокоса девојка, која је у колима „стране марке“ почела да се претвара у хоботницу, а њени сапутници да се облаче у скафандере. Он је побегао и поново био отет, док се најзад није обрео поред своје куће. Сергеј живи и ради у Петропавловску-Камчатском. Обзиром на свој посао, био је принуђен да се подвргне испитивању у психијатријској болници и био отпуштен као здрав. Горе наведени примери говоре о томе да, делујући хипнотички на психу, силе таме – демони могу да сугеришу човеку било чији лик и било какве поступке, које човек по својој немоћи није у стању да спречи ничим, изузев духовним штитом. Притом нам се привиђају они ликови и поступци за којима сами чезнемо: ако желимо да одлетимо у друге светове, изволите „кочија – летећи тањир“ нам се ставља на располагање. Ако желите љубав, изволите и

мушкарце и жене са њиховом путеношћу итд. Ако жelite славу, углед – код вас се појављује „ванземаљац“ и изјављује вам да сте изабрани као најдостојнији од људи... Једном ми је младић од својих 27-28 година, Алексеј, јуна 1991. г. поред Ваведењске саборне цркве у Чебоксарију испричао да га је „Исус Христос“, који му се јавио гласом са два „анђела“, обавезао да иде у цркву. Он је наговестио свој други долазак у скорој будућности и осећао Алексеју своје покровитељство ако му буде послушан. Затим ми је Алексеј признао, да се он, и поред тога што му нису ништа лоше саветовали ни радили, ипак често осећа непотребним и да је више пута помишљао на самоубиство. Нема смисла да дужим са примерима подсмевања ђаволске силе људима, јер њима су претрпани штампа, радио и телевизија. Доста је трке за сензацијама, време је да се зауставимо у својој неразумности и да се вратимо искуству богобојажљивог руског народа, Отаца Цркве – искуству минулих година и Светом Писму, у којима је давно дат одговор на питања о природи НЛО као о ђаволској сили.

Предреволуционарну Русију, сиромашну материјално, али богату духовно, демонска сила није мога да преплави „летећим тањирима“. Једноставно нису имали где да слете – наоколо крстови, молитва, света вода; не само у црквама, већ у свакој души и кући служена је служба Богу. Данас су и храмови празни, а из кућа и душа уклоњено је све Божје, па се ето ова празнина попуњава свакојаким ђаволијама. На такве последице упозоравао је сам Господ Бог у Јеванђељу. Самим доласком на земљу Исус Христос је показао да човек не мора да се бори са човеком, већ са исконским непријатељем рода људског – ђаволом, који сваког наводи

искушењима на грех, те онај који није победио грех постаје плен и жртва тамних сила, јер ништа нечисто се не прима у Царство Божје.

На питање које се често намеће – зашто Бог дозвољава „ванземаљцима“ да лете и муче људе, још Свети Јован Златоусти је овако одговорио: као прво, да би ти спознао да си створен као далеко јачи од ђавола ако му се Богом противиш; као друго, да би остао у смирењу и да се не би уздизао величином дарова; као треће, да би се дух лукави, видевши твоје стрпљење, уверио да си одступио од њега; као четврто, да би кроз то постао чвршћи и јачи; као пето, да не би заборавио своју немоћ и Божје силе које ти помажу.

На тај начин, искушење није случај, већ законитост, потребна за очишћење душа од сваког зла. Овом искушењу кроз ђавола били су изложени први људи, а неће га избећи ни последњи. Отворена појава НЛО-а, ванземаљаца и слична ђаволија, како говори Православна Црква је знак за оне који истински верују да треба да буду изузетно опрезни. У Јеванђељу је речено да је Господ Бог само у току земаљског живота начинио толико чуда да у свет не би стале написане књиге о тим чудима. А шта рећи о делима Светих, кроз која је Господ силу своју показао и показује? Само за упознавање са овим чудима у средствима масовне информације нема довољно времена и простора, која се радо додељују многобројној армији протестантских група и религиозним сектама, које никад никакав добар плод нису донеле, што се потврђује историјом. Сва ова распојасана пропаганда доводи Русију до још веће духовне катастрофе, која проузрокује масовни криминал. Цео свет се постепено претвара у Содом и Гомору. И поново се остварује исти-

нита реч Господња: „Гдје је стрвина, онамо ће се и орлови скупити“ (Лк. 17, 37). Стрвине су наше безбожне душе, а „птице небеске“ су ђавоље силе (на научни начин – НЛО, ванземаљци... и њихови савезници на земљи). Њихова мисија је да натерају ученике Христове да ћуте, ученике, ради којих Господ Бог за сваки Ускрс пали Свети огањ над Својим гробом у Јерусалиму, тј. православне. Али противници Јеванђеља треба да имају на уму да је баш тамо речено: „Кажем вам: ако они ућуте, камење ће повикати“ (Лк. 19, 40). А ми, православни, никако не смемо да заборавимо друге јеванђељске речи: „Још је мало времена видјело с вама: ходите док видјела има да вас тама не обузме“ (Јн. 12, 35).

са руској: Весна Петковић

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

МОЛИТВА ЧАСНОМЕ КРСТУ

Слава Господе, Крсту Твоме Часноме!

Нека васкрсне Бог, и нека се развеју непријатељи Његови, и нека беже од Лица Његова они који га мрзе. Нека ишчезну као што ишчезава дим, као што се топи восак на домаку огња; тако нека изгину ђаволи пред лицем оних који љубе Бога и осењују се крсним знаком, и који радосно говоре: Радуј се, пречасни и животворни Крсте Господњи, који прогониш ђаволе силом распетог на теби Господа нашег Исуса Христа, који је сишао у пакао и сатро силу ђаволску, и који нам је даровао тебе, Крст Свој Часни, за прогањање сваког противника. О, пречасни и животворни Крсте Господњи, помажи ми увек са Светом Владарком, Дјевом Богородицом, и са свима Светима занавек. Амин.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ
ДА ВАСКРСНЕ БОГ:
ПРАВОСЛАВНА ЗАШТИТА ОД ВРАЏБИНА
И ОКУЛТИЗМА

Издавач

Владимир Димитријевић, Чачак

Уредник

Зоран Чворовић

Штампа

ДОБРОТОЉУБЉЕ, БЕОГРАД

Тираж: 300

ISBN 978-86-906722-6-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.2-67:133.3/.52

271.2-167.6/.64

ДИМИТРИЈЕВИЋ, Владимир, 1969-

Да васкрсне Бог : православна заштита од враџбина
и окултизма / Владимир Димитријевић. - Чачак : В.
Димитријевић, 2025 (Београд : Добротољубље). - 335 стр. ;
20 cm

Тираж 300.

ISBN 978-86-906722-6-4

а) Ђаво б) Магија -- Православље

COBISS.SR-ID 179841545